De tuin der fantasie

Frans Coenen, W.G. van de Hulst, G. Schrijver, J.B. Schuil en Theo Thijssen

bron
Frans Coenen, W.G. van de Hulst, G. Schrijver, J.B. Schuil en Theo Thijssen, *De tuin der fantasie*. Z.n. [Kirchner], z.p. [Amsterdam] z.j. [ca. 1935]

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/coen006tuin01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren i.s.m. de Bibliotheek Rotterdam

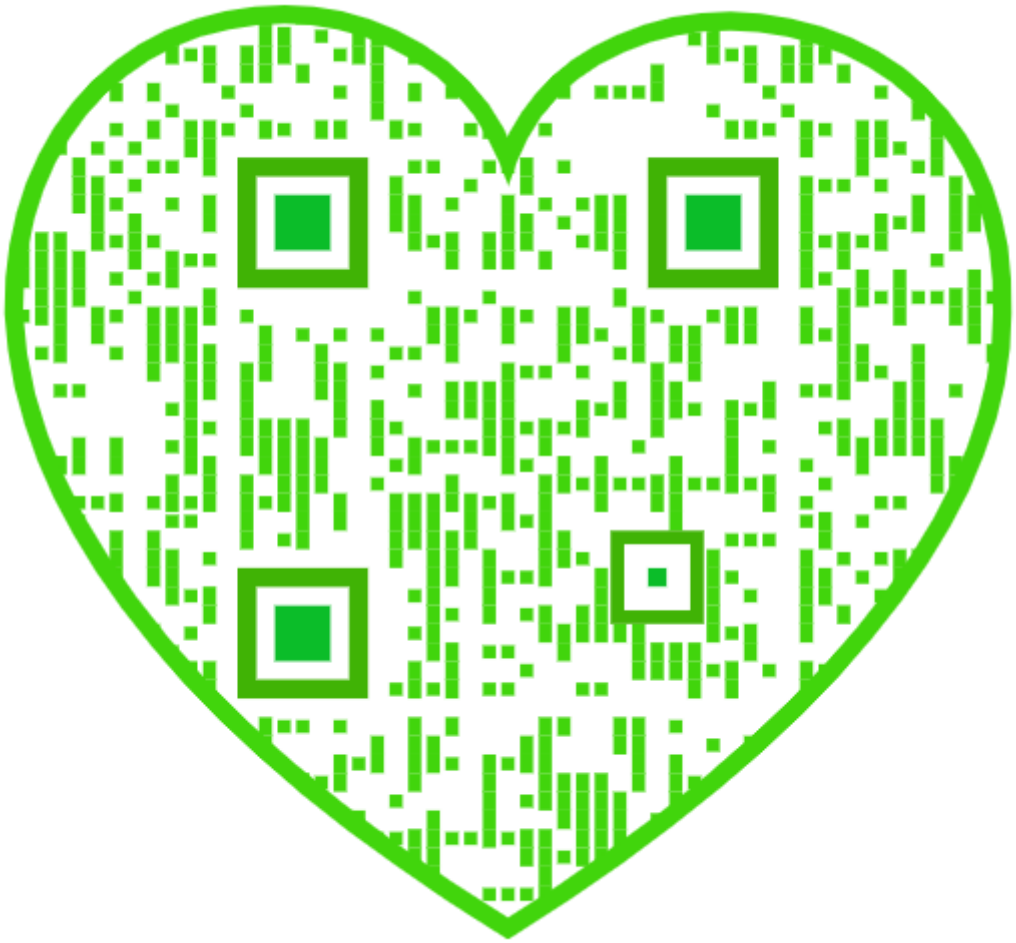

Wat grootva vertelde.

In de schemering zitten ze bij elkaar, Opa, Wil, Tom, Martha en Tante Tonia.
De stilte van de avond lokt uit tot vertellen en de jongens moeten dan ook niet lang smeken om Opa aan het vertellen te krijgen.
Grootva begint:

'Er is zovéél, dat vertelt op het ogenblik... Kijk eens naar buiten. Luister eens naar de stilte, en luister eens naar die vogel, die daar heel ver weg z'n avondzang zit te fluiten... En kijk eens naar de lucht, en zeg dan maar, dat de dichter van die psalm het wel geweten heeft toen hij zong: De hemelen verkondigen Gods eer, en het uitspansel Zijner handen werk... De dag aan de dag stort overvloediglijk sprake uit, de nacht aan de nacht toont wetenschap... Geen spraak, en geen woorden zijn er, waar hun stem niet wordt gehoord...'

En de stem dezer stilte, de heerlijkheid van de sterrenhemel, en de wonderen der natuur in berg en bos, - dat alles is in Indië nog weer zo anders dan hier... Er is geen stilte zo stil als die van de Indische avonden, als de hemel helder en klaar is, en niets, niets beweegt rondom ons... Als er geen geluid klinkt, geen vogel zingt, geen kikvors roept... Alleen zit daar ergens in de verte een mens, en je weet niet waar, en die maakt op zijn gamelang die heel weemoedige, wonderlijke muziek bijna zonder melodie... O jongens, dat is onuitsprekelijk, deze stilte van de avonden in het gebergte van Sumatra of van Java...'

'Wat is er toch verschrikkelijk veel moois in de wereld,' zei Tom zacht en als in zich zelf. 'Grootvader, zou U denken, dat ik daar nog wel eens komen kon?'

'Hóór nou eens!' zei Wil plotseling luidruchtig. 'Dat is er nou een, die vanmiddag nog sprak van dat apenland...'

Tom gaf geen antwoord, maar Grootvader zeide: 'Ja, we veroordeelen het allereerst wat we het allerminst kennen... Of jij er zoudt kunnen komen, Tom? Wel, natuurlijk kan dat. Als jij ingenieur mag worden met Gods hulp, dan zijn er zeker in Indië allerlei betrekkingen voor je open... Maar, beste jongen, zolang vooruit moeten we maar niet praten, dunkt me... er kan nog zoveel gebeuren...'

Tom zag Grootvader aan. Dat was nu de tweede maal al, dat hij dit antwoord hoorde vandaag. Kon Grootvader daarmeê iets bedoelen, iets bijzonders?

Maar Grootvaders gezicht was in het duister nauwelijks meer

dan een lichte vlek in het grauw van de serre, alleen het theelichtje stond in hun midden als een vrolijk vurigheidje.

‘Grootvader, U zou vertellen.’ zei Wil.

‘Opa was al zo aardig bezig over Indië,’ vond Martha.

‘Wacht even op Moes, Grootvader,’ vroeg Tom.

‘Voor Moezekind is het verhaal niet nieuw,’ zei de oude heer. ‘Maar wij hebben al de tijd, en dus kan ik nog best even wachten... Als jullie maar geen slaap krijgt!’

‘Wij slaap!’ zeide Wil met een tikje van verontwaardiging in zijn stem.

‘Dat gebeurt jou toch ook wel,’ plaagde Grootvader.

‘Nu ja, als 't heel laat wordt, dan gaan iedereen de ogen knippen,’ verontschuldigde Willy. ‘Maar U kunt gerust tot twaalf uur vertellen, 't zal me niets hinderen...’

‘We zullen je aan zien komen, baas,’ kwam Tante Tonia. ‘Neen hoor, over een half uur is 't jouw tijd ook. En als 't geen Woensdagmiddag was geweest, dan had je al lang op de werkkamer gezeten...’

‘Nou wordt het de rustkamer,’ zei Opa.

‘Daar is Moes,’ zei Martha.

‘Moes, kom gauw, wij wachten op U.’

‘Diè ligt er in,’ zei Moes. ‘Och, wat had ze een slaap, die kleine pop... Maar 'k heb eerst 'r beer nog moeten opzoeken, anders sliep ze zeker vooreerst niet... Nu, Opa, begin maar... ik ken het verhaal wel, maar dat hindert niet...’

‘Toen 'k nog kapitein was in Indië,’ begon Grootvader, ‘en met patrouilletroepen in Kota-Radjah lag, kwam er op een dag bij de nieuwe fuseliers uit Batavia een jongen aan, die dadelijk mijn aandacht trok. Ik zei: een jongen, omdat we altijd van: de jongens spraken, maar hij was de vijf en twintig al gepasseerd, en was dus niet zó héél jong meer. Zijn gezicht was mager en bleek, en we dachten er 't onze van: de keuringscommissie had hèm zeker slapende onderzocht, zei onze Overste. Maar Andries Verhoeven was niet ziekelijk, - hij was alleen maar een bedorven jongen, die zich zelf niet in toom had, en, zo jong als hij was, al met een heel lelijk leven achter de... Later heeft hij mij alles in geuren en kleuren verteld. Zijn ouders waren bemiddeld, en vrome mensen. Andries was van jongsaf altijd naar de kerk gegaan, en hij had zich zelfs voorgenomen om predikant te worden. Dat vond hij wel een mooi ding, daar op zo'n hoge preekstoel te staan en het woord te voeren tot de luisterende schare... Moeder en vader vonden 't niet de meest geschikte toekomst voor hun zoon, omdat ze wel begrepen, dat je niet dominee moet worden om een vak te hebben... zo kun je timmerman worden misschien, en dan nog niet eens een heel goeie, want wàt je ook doet: je moet het met liefde doen, - maar zo kun je zeker geen dominee worden.

Getroffen...

Daar is dubbele liefde voor nodig, liefde tot God en tot de mensen... en Andries Verhoeven had voorlopig alleen zich zelf op het oog. En toen hij zestien jaar oud was en nog op de H.B.S., moest hij van de vroomheid zijner ouders, en van het toekomstig domineeschap ook al niets meer hebben, en spotte hij met zijn kameraden over al wat heilig was... In plaats van voor predikant, ging hij voor dokter studeren... of beter: hij werd student... Maar studeren deed hij niet. Hij nam er een vrolijk leventje van, en toen hij meerderjarig was en beschikking kreeg over een kapitaaltje, dat hem door zijn Tante was nagelaten, werd dat leventje er niet beter op... Kortom, na een jaar was de student een verlopen sujet, een geschuwd drinker, die nergens meer ontvangen werd, en toen hij dat inzag, ging hij op een goede, of slechte dag, zoals je 't noemen wilt, naar Harderwijk, - en tekende als koloniaal... Zijn vader is dat nooit te boven gekomen en kort daarop gestorven. Zijn moeder leefde nog, toen Andries in mijn compagnie kwam, en ik heb eens een brief van haar gehad, een ontroerende brief, die ik nog boven in mijn lessenaar bewaar... Ik leef alleen nog, schreef zij mij, om voor mijn jongen te bidden, en ik weet dat God mij verhoren zal... Zij wist alleen niet of God haar die gebedsverhoring nog tonen zou. Aanvankelijk leek het nergens naar. Ook als fuselier nummer zoveel bleef Andries Verhoeven een verwoester van eigen leven en omgeving. Hij dronk en vloekte, was de gruwelijkste spotter van alle kerels, - en daar waren toch ruwe klantjes onder hoor! - en met mijn waarschuwingen stak hij den draak, voor zover hij dat althans durfde doen tegenover zijn kapitein. Daarbij kwam, dat hij door zijn studie veel meer bij was dan de anderen, en dus veel overwicht op hen had.

Het was in die tijd roerig in de Alaslanden en telkens gingen we er heen op expeditie; 't was een moeilijk leven en ruw... een soldatenleven telde er weinig, en dat van een Inlander ook niet. ‘Ik ben naar Indië gegaan om me te laten doodschieten, kapitein,’ zei hij, ‘geef me de gevaarlijkste baantjes maar, u doet er mij een plezier meê, sterven moet ik toch, en of een kogel of een klewang mij vandaag vindt of morgen, 't is me precies gelijk...’

‘Neen Verhoeven,’ zei ik eenmaal, toen hij zo opsneed, ‘dat is *niet* gelijk... Vandaag, dat is het heden. Vandaag heb je nog gelegenheid om je te bekeren tot God en het leven te vinden in plaats van de dood, morgen... misschien niet meer!...’

Die nacht ging hij mee op verkenning, en de sergeant gaf hem een moeilijke, eenzame wachtpost. En daar, in de stille Indische nacht, is Gods wonder aan Andries Verhoeven geschied...

...Wàt er gebeurd is, die nacht? Ik zag Andries Verhoeven een paar dagen later; hij lag in het hospitaal, en hij had gevraagd of hij den kapitein mocht spreken, - en dat was ik.

Nog staat mij voor ogen die eigenaardige uitdrukking van zijn gelaat, toen hij mij komen zag, en hij trachtte zich op te richten, om het militair saluut te maken. Niet doen Verhoeven, zei ik; je moet rustig blijven liggen. De kogel, die zijn schouder had doorboord, was verwijderd.

'Nu heb ik mijn kogel, kapitein!' zei hij.

'En ben je daar blij om?' vroeg ik.

'Daarom niet,' zei hij, 'maar om heel wat anders, en als de kapitein zo vriendelijk zou willen zijn, aan mijn moeder te schrijven, dat ik wel en goed getroffen ben...?' Hij glimlachte op heel eigenaardige wijze. Zijn spreken had altijd nog iets bekoorlijks, in die kring bedoel ik, iets uit-stekends boven dat der anderen; de invloed van zijn opvoeding, van de gewoonten van thuis, wat de mensen beschaafdheid noemen...

'Verhoeven,' zei ik, 'niet te haastig, jongen. De dokter zegt dat het niet gevaarlijk is, en voordat mijn brief je moeder bereikt, ben je misschien alweer beter...'

'Ja maar, kapitein,' zegt hij, 'dat *is* het niet, ziet U... Ik geloof... ja ik wéét, dat ik beter zal worden, want *God* heeft mij geroepen, eergisterennacht...'

Hoe ik ontroerde, toen ik hem dat hoorde zeggen, jongens, dat kan ik je niet beschrijven. Ik kon geen woord uitbrengen, en nam zijn linkerhand, die niet verbonden was. De tranen gleden uit zijn ogen over zijn bleek en mager gezicht en hij kneep mijn hand vast, of hij die nooit meer loslaten wilde.

'Als je nu òòk zeggen wilt, wat je geantwoord hebt, Verhoeven,' zei ik, 'dan zal ik je moeder dadelijk schrijven.'

'Ik heb gezegd: Heer, ik kom! - kapitein,' gaf hij ten antwoord. 'En zal je nu ook gààn?' drong ik aan, hem nog niet begrijpend.

'Maar kapitein,' zeide hij. Ik bèn toch gekomen... Ik heb mij met heel mijn hart aan den Heer overgegeven... Ziet U, toen ik daar alleen op patrouillewacht stond, met die diepe duisternis en die ontzaglijke stilte om mij heen, toen was 't mij plotseling of ik de donkere hof van Getsemané voor mij zag, zoals ik die als jongen zo vaak had horen beschrijven, door den dominee en door mijn vader, en ik voelde me als een van die drie, die sliepen toen de Heer hen nodig had. Ik voelde dat, kapitein, als een zonde, verschrikkelijk zwaar en drukkend, want ik wist, dat ik in die slaap van jaren met den Heer had gespot en al zijn roem onbeantwoord gelaten had...

En opeens zonk de angst op mij neer, dat Hij nu wel eens nooit meer terugkomen kon... en dat mijn hele leven één verlorenheid zou zijn, en de kogel, die 'k zo dikwijls geroepen had... dat die de deur van het Behoud voor eeuwig sluiten zou...

Toen begon men te schieten in het bos... en de commando's

van den luitenant hoorde ik in de verte... in onbeschrijfelijke nood heb ik toen, biddende, kapitein, mijn geweer geladen...

Ik weet niet of ik geschoten heb... ik heb alleen maar gebeden... tot ik die steek in mijn schouder voelde... U weet zeker beter dan ik hoe zij mij hier gebracht hebben. En toen ben 'k ontwaakt met de stem van den Heiland nog in mijn oren: Verhoeven, kom tot Mij... En ik ben gekomen, kapitein, ik bèn gekomen... En ik weet, dat moeders gebed voor mij verhoord is... Als U dàt nu voor mij schrijven wilt, kapitein...?

Verhoeven werd afgekeurd voor de dienst; zijn rechterarm bleef stijf; met een klein pensioentje ging hij naar Holland. En toen ik keerde van verlof, en voor de tweede maal vier weken op de mailboot was, voer ook een zendeling mee, zendeling Verhoeven, met een stijve rechterarm, en een hart vol liefde voor het verlorene... En zo is hij ten slotte toch nog een predikant geworden, maar een heel andere dan hij wel eens gemeend had te zullen worden. Dat was het verschil tusschen *vak* en *roeping,* zei hij zelf. Zie je jongens, zó roept God sommigen van ons bij name... Dan komen zij, die Hem liefhebben, terstond...'

Grootvader zweeg.

'En zijn moeder, Grootvader?' vroeg Tom.

'Die heeft hij, voor hij ging, de ogen toegedrukt. Andries Verhoeven heeft slechts kort dienst gedaan. Twee jaar na zijn komst in een der meest trieste streken van Borneo is hij door cholera aangetast en gestorven...'

Het was heel stil in de serre. Het theelichtje was uitgegaan, alles om hen heen donkerde, alleen de sterren glansden en vonkten boven het zachte bewegen van de bomekruinen.

Tom de Geuze bad dien avond, voor zijn bed geknield, langer dan gewoonlijk.

G. SCHRIJVER.

Uit: *In 't Geuzehuis.*

Uitg. D.A. Daamen, Den Haag.

Gods overaltegenwoordigheid.

1. Op bergen en in dalen,
   En overal is God!
   Waar wij ook immer dwalen,
   Of zitten, daar is God;
   Waar mijn gedachten zweven,
   Of stijgen, daar is God;
   Omlaag en hoog verheven,
   Ja, overal is God!

2. Zijn trouwe Vaderogen
   Zien alles van nabij;
   Wie steunt op zijn vermogen,
   Dien dekt en zegent Hij:
   Hij hoort de jonge raven,
   Bekleedt met gras het dal,
   Heeft zelfs voor wormen gaven,
   Ja, zorgt voor 't gans heelal.

3. Gij aardrijks woest gewemel,
   Gij, die in 't water zweeft,
   Of onder zijnen hemel,
   Of in zijn hemel leeft,
   Gij alle zijne werken
   Ontdekt bij dag en nacht,
   In 't voeden, hoeden, sterken,
   De goedheid zijner macht.

4. Roem, Christen! aan mijn slinke
   En rechterzijd' is God;
   Waar ik machtloos nederzinke,
   Of bitter lijd', is God:
   Waar trouwe vriendenhanden
   Niet redden, daar is God;
   In dood en doodse banden,
   Ja, overal is God!

De nieuwe ‘mevrouw’ op het instituut.

De gehele dag waren de jongens druk in de weer. Jan stond boven op een trap in de eetzaal; hij was belast met het vastbinden van de slingers aan de gaskroon, terwijl Kees en Menno ze in de hoeken aan de muur moesten vasthechten. Jan had zijn jas er bij uitgetrokken en stond - met een hamer in de ene hand en een ijzerdraad in de andere - allerlei aanwijzingen te geven aan Hein en Henri, die de slingers beneden afwerkten. Eén ogenblik was er grote consternatie, doordat Jan in zijn ijver zo hard aan een slinger trok, dat al het groen tegelijk losschoot, en hij met trap en al naar beneden tuimelde. Gelukkig kwam hij er met de schrik af en vijf minuten later stond Jan al weer, aan elk haar een zweetdroppel, boven op de trap als een kamerbehanger te zwoegen.

Nadat de guirlandes waren aangebracht, werd de grote spiegel met klimopranken en vlaggedoek versierd en schreef Jan in mooie krulletters met een kaars op het glas:

Leve mijnheer
en mevrouw Van
Til.

De jongens vonden de woorden wel wat eigenaardig afgebroken en vonden het beslist nodig, om het te veranderen in:

Leve
mijnheer en mevrouw
Van Til.

Met zijn mouw trachtte Jan zijn ‘mijn’ uit te vegen, doch dit gaf zulke lelijke vlekken, dat hij daar maar heel gauw mee ophield. Toch vonden zij deze versiering wondermooi, waarom ze besloten ook de spiegel in het salon op dezelfde wijze te bewerken. Jan stond op een stoel en had juist met zijn kaars heel prachtig: ‘Leve’ op het glas geschilderd, toen Neeltje binnen kwam stuiven. Met een gil vloog zij op Jan af, rukte hem de kaars uit de hand en schreeuwde: ‘Wil je d'er gauw uitscheien, lelijk mirakel! 'k Zou de boel hier ruwinere, als ik jou was!’

De jongens waren hevig verontwaardigd over dit onverwachte optreden van de meid. ‘Geef hier m'n kaars!’ riep Jan woedend van zijn stoel af. ‘Het is mijn kaars. Wij versieren, jij niet! ‘Gaat het jou wat aan, wat wij doen?’

‘Zal jij de boel later schoonmaken? Wij hebben d'er de herrie van! 'k Zou je danken!’ Op hetzelfde ogenblik vloog ze de kamer uit en kwam dadelijk daarop met een grote zeemleren lap terug; uit alle macht begon ze te wrijven. Jan zag het glorieuze woord ‘Leve’ langzaam verdwijnen. ‘Zie me dat schandaal es an! Je mot je dood wrijven, om het er af te krijgen!’ zei ze woedend.

De jongens begrepen, dat zij de verdere spiegels maar met rust moesten laten, wilden zij niet verder met Neeltje in conflict komen; het was anders een grote teleurstelling voor hen, want zij hadden juist op alle spiegels - er waren nog vijf stuks - dezelfde kunstbewerking willen toepassen.

Ondanks Neeltje's onwelwillend optreden was de versiering prachtig gelukt. In de vestibule was een soort erepoort aangebracht, waarboven een schild prijkte met de woorden:

Welkom
aan het jonge paar
van
B.F.C.

In de gang waren gele en zwarte slingers opgehangen, terwijl de eetzaal in één woord schitterend versierd was. In een hoek stond het cadeau, een modern buffet, waarover de jongens een wit laken

hadden gespreid; bij de feestviering zou het op plechtige wijze door Ot en Karel als een standbeeld worden onthuld. Kees ging toen aan de piano zitten, en de jongens repeteerden het feestlied, dat zij de jonge mevrouw zouden toezingen. Kees timmerde op het klavier, alsof hij de toetsen eraf wilde slaan, en de zangers schreeuwden zó geweldig, dat de drogist aan de overkant met zijn hele familie uit zijn huis kwam vliegen, om te kijken wat er toch aan de hand was. Na de afloop der repetitie verdween Jan en zagen de jongens hem telkens met grote passen de speelplaats op en neer lopen, al maar druk gebarend en mummelend als een oude besjesjuffrouw: de president leerde zijn speech uit het hoofd. Hij gaf de hele dag nauwelijks antwoord, als men hem iets vroeg, en toen Henri 's avonds in bed lag, hoorde hij telkens heel duidelijk de woorden: ‘Waarde mevrouw! Als president van B.F.C....’ ‘President’ was het laatste woord, dat Jan die dag uitsprak, want met dat gedeelte van zijn speech op de lippen sliep hij ten slotte in.

De grote dag was aangebroken; de jonge mevrouw zou haar intree doen op het instituut van Til.

Reeds vroeg hadden de jongens vlaggen aan weerskanten van het hek geplaatst, terwijl Kobus de driekleur uit het zolderraampje had gestoken.

In de eetzaal stonden zij nu in twee rijen voor de piano geschaard: Kees zat voor het klavier, terwijl Jan en Menno - als bestuursleden - zich bij de deur hadden opgesteld. In de vestibule stonden de secondanten en Johnny van Leeuwen; Johnny had een bouquet in de hand, dat hij mevrouw bij het binnenkomen moest overhandigen. Henri, die vlak bij het raam stond, keek telkens naar buiten, en herhaaldelijk was het: ‘Komen ze d'er al an? Zie je al wat?’ waarop Henri telkens antwoordde: ‘Nog niet. Niks te zien!’

Doch eindelijk riep hij: ‘Daar heb je ze! Daar heb je ze!’

Zodra hadden de jongens dat niet gehoord, of zij vlogen allen naar het raam, om nog eens even in de straat te zien, doch Jan riep gebiedend: ‘Op je plaats blijven!’ en dadelijk stonden ze weer netjes in het gelid geschaard. Daar hoorden ze duidelijk een rijtuig stilhouden; de jongens begrepen, dat Buikie en de jonge mevrouw er waren.

‘Denkt er om,’ riep Kees nog eens, ‘ik speel eerst twee maten voor en dan beginnen jullie pas!’ Het was doodstil; de jongens stonden - de monden reeds half open - gereed, om de aubade te beginnen. Kees en Menno waren vaalbleek, en Jan stond maar al zenuwachtig met zijn gehandschoende vingers aan zijn dasje te plukken.

Toen ging de deur open! Onbeweeglijk stonden allen naar de ingang te staren; ook Kees kon zijn nieuwsgierigheid niet be-

dwingen, hij had zich op zijn krukje helemaal omgedraaid. De jonge mevrouw trad binnen. De jongens keken verrast naar de lieve verschijning vóór hen; zij hadden zich heel veel van de nieuwe mevrouw voorgesteld, maar dit overtrof toch al hun phantasie. Een teer persoontje met mooi, blond haar en een fijn, tenger figuurtje stond daar - een bouquet in de hand - voor hen; zij had iets onbeschrijfelijk zachts in haar ogen, toen zij, verlegen glimlachend, groette. De jongens hadden allen hun conclusie reeds gemaakt: de nieuwe mevrouw was in één woord een snoes!

Nu zette Kees het feestlied in. Ongelukkig was hij zo zenuwachtig dat hij telkens een f in plaats van een fis aansloeg, zodat het begin erbarmelijk vals klonk. Menno was geheel de kluts kwijt en begon dadelijk op zijn eentje:

Hebt U niet gezien...

Zodra hij bemerkte dat hij alléén zong, herinnerde hij zich met schrik de twee maten rust en hield met een hoogrode kleur plotseling op.

In zijn verslagenheid vergat hij daarna geheel de eerste regels mee te zingen, doch toen hij zag, dat het mevrouwtje niet naar hem keek, begon hij bij de vijfde regel onverwachts ‘hoezee’ mee te galmen en wel zó hard, dat de jubilaresse er even van schrok.

De jongens zongen het door Jan gedichte lied:

Hebt u niet gezien, de vlaggen voor de poort
En het rood, wit en blauw en oranje?
Laat klinken het lied, dat een ieder hoort,
Laat schuimen de champagne.
Hoezee! Hoezee
Hoe zingt B.F.C.
't Is voor mevrouw van Til, 't is voor mevrouw van Til.
Dat B.F.C. nu zingen wil! *(bis)*.

Gaan wij op ten strijde met de kleuren van de school.
't Zij hier of hetzij daar buiten,
De vijand, die krijgt er geen bal door de goal,
Die kan naar de puntjes fluiten!
Zingt mee, zingt mee:
Hoera voor B.F.C.!
't Is voor mevrouw van Til, 't is voor mevrouw van Til.
Dat B.F.C. nu strijden wil! *(bis)*.

Het lied was uit en Kees maakte met een paar forse accoorden een slot aan zijn accompagnement. De gezichten der jongens waren vuurrood, zó hadden zij geschreeuwd; de enige, die er minder

blozend uitzag, was Jan. Zeer bleek trad hij naar voren en begon heel zacht:

'Waarde Mevrouw!'

Jan hield even op, om adem te halen. 'Hum, hum!' kuchte hij. Hoe was het nu ook weer? Hij had het gisteren wel vijftig keer gerepeteerd, hij kon het bijna dromen, maar nu hij er vóór stond, wist-ie geen woord meer van zijn hele speech. Hij had er wel tien gulden voor gegeven, als Kees of Henri op dat ogenblik maar in zijn plaats waren geweest.

'Waarde Mevrouw!' herhaalde hij nog eens. Gelukkig! daar wist hij 't weer en vrij vlot ging hij nu door:

'Als president van B.F.C. is voor mij de grote eer weggelegd, om u, Mevrouw, namens alle leden van de club, die hier om mij heen geschaard staan, het welkom toe te roepen!

'Het is uit naam van ons allen, dat ik u en mijnheer de hartelijke gelukwensen moet aanbieden... met eh... met eh... hm, hm! dat u getrouwd is!'

Tot zijn schrik bemerkte Jan, dat hij een paar woorden had overgeslagen, maar misschien hadden zij zo'n kleinigheid niet eens bemerkt. Hij ging dus maar spoedig door:

'Het was met grote vreugde, dat wij vernamen, dat u, mevrouw, hier op de kostschool aan de zijde van mijnheer, uw echtgenoot, zoudt verschijnen, en B.F.C. meende u een blijk van haar oprechte blijdschap en verering te moeten geven.

Als president van B.F.C. is voor mij de grote eer weggelegd, om u, mevrouw, namens alle leden van de club, die hier om mij heen geschaard staan, het welkom toe...'

Jan hield verlegen op, toen hij bemerkte op het verkeerde spoor te zijn. Hij had in zijn speech tweemaal menen te moeten zeggen, dat het hem als president een grote eer was, enz.... Die zin had Jan zó mooi gevonden, dat hij hem tegen het slot in ietwat andere vorm had herhaald. Geheel in de war door het snoezige mevrouwtje, dat hem al maar lief-glimlachend aanzag, had hij per ongeluk de eerste zin weer opgedreund. Alle jongens keken angstig naar Jan en naar de jonge mevrouw en er ging een zacht gefluister door de zaal.

'O, hè! hij is in de war!' werd er gemompeld. Jan was van wit plotseling vuurrood geworden, en mevrouw van Til, die medelijden met hem kreeg, wilde juist haar hand uitsteken, om hem voor zijn mooie woorden te bedanken, toen Jan onverwachts weer van voren af aan begon:

'Als president van B.F.C. is voor mij de grote eer weggelegd, om u, mevrouw, namens alle leden van de club... de waardigheid van beschermvrouw van de Buurlose Football-club aan te bieden.'

Een zucht van verlichting ging op, toen Jan er zich doorheen had geslagen, en heel vlot ging hij nu door:

‘Wij hopen, mevrouw, dat u deze eretitel zult willen aannemen en wij verzekeren u, dat wij ons zullen inspannen, om ons de eer waardig te maken, u onze beschermvrouw te kunnen noemen. Dat u getuige moogt zijn van menige overwinning van B.F.C. en dat er eens een dag moge komen, dat u kunt zeggen beschermvrouw te zijn van een eerste klas-club van de Nederlandse Voetbalbond, is onze oprechte wens!’

Jan keerde zich om en gaf Menno Roorda een wenk; Menno kwam met de oorkonde naar voren.

‘Als herinnering aan deze voor B.F.C. zo gewichtige dag bieden wij u deze oorkonde aan.’

Menno overhandigde het stuk met een nauwelijks hoorbaar: ‘als 't u blieft, mevrouw!’ Mevrouw nam de oorkonde aan, en de jongens hoorden nu voor het eerst haar zachte, sympathieke stem. ‘Dank jullie wel!’ zei ze alleen maar, doch dat weinige was voldoende om allen in verrukking te brengen.

Nog gelukkiger dan de jongens stond Buikie te kijken, hij zag maar al met een verheerlijkt, trots gezicht naar zijn jonge vrouw en voelde zich op dat ogenblik de meest bevoorrechte man van de wereld.

Intussen was Kees weer voor de piano gaan zitten en hadden Ot en Karel zich aan weerskanten van het buffet geplaatst. Toen Jan zag, dat de twee pukkies ieder een punt van het laken vasthielden, sprak hij tot meneer en mevrouw van Til:

‘Meneer en mevrouw!

‘B.F.C. meende u bij de gelegenheid van uw huwelijk een blijvend aandenken aan de club te moeten aanbieden. Wij hopen zeer, dat het in uw smaak moge vallen en dat u het beiden lang en heel gelukkig moogt gebruiken!’

Jan gaf een teken aan den pianist en plechtig-langzaam, als een dodenmars, speelde Kees op de piano: ‘Wien Neerlands Bloed!’ Ot en Karel trokken zachtjes aan het laken, doch dat bleef strak hangen, alsof het niet van het buffet wilde scheiden.

‘Harder trekken!’ fluisterde Jan; Ot en Karel rukten uit alle macht... krats! scheurde het laken achter het buffet.

‘Wachten! ophouden met verder trekken!’ fluisterde Jan verschrikt.

Kees hield midden in de tweede regel van het Volkslied op en keek heel angstig naar het laken, dat daar in grote plooien naar beneden hing: hij bedacht zich met schrik, dat hij bij het ophangen van de guirlandes misschien het laken aan de muur had vastgespijkerd. Werkelijk ontdekte Jan boven op het buffet de bewuste spijker; hij klom vlug op een stoel en verwijderde met een nijdige ruk het weerstandbiedende voorwerp; toen ging hij weer naar zijn plaats en commandeerde gewichtig tegen de pukkies:

‘Vooruit maar!’ Weer zette Kees het ‘Wien Neerlands Bloed’ in, Ot en Karel trokken, en langzaam gleed het laken naar beneden: het cadeau van B.F.C. was onthuld.

Mevrouw liet een bewonderend: ‘O, wat prachtig!’ horen en, zich tot haar man wendend, vroeg zij met stralende oogen: ‘Vindt je ook niet, man?’ Toen zweeg zij, omdat de pianist nog niet met zijn ‘Wien Neerlands Bloed’ klaar was. Zodra had Kees niet met een paar krachtige slagen op de toetsen geëindigd, of ze zei tegen de jongens: ‘Ik dank jullie wel, hoor! Ik ben er heel erg blij mee en ik vind het vreselijk aardig van jullie!’

‘Als u misschien een ander wilt hebben, dan mag u 't ook ruilen!’ zei Jan haastig.

‘O, nee, ik vind het prachtig, eigenlijk veel te mooi!’ zei ze en zich daarna weer tot haar man richtend, herhaalde zij nog eens:

‘Vind je ook niet, man?’ De jongens waren in de wolken, en als Mary en Suus er niet waren geweest, dan zouden Kees en Jan 'n beetje verliefd zijn geworden op het mevrouwtje. Buikie knikte heel blij en zei bewonderend: Prachtig, heel mooi!’ Toen deed hij een paar passen naar voren, kuchte even en sprak: ‘Jongens!

Mevrouw en ik zijn zeer getroffen door de hartelijkheid, waarmee jullie mevrouw in je midden hebt ontvangen. Uit naam van mevrouw dank ik jullie zeer voor de aanbieding van de waardigheid van beschermvrouw van B.F.C. Ik verzeker jullie, dat mevrouw dit erg op prijs stelt. Jullie hartelijkheid, jongens, heeft ons innig goed gedaan!

Wanneer morgen het gewone kostschoolleven weer begint, dan zullen wij, jullie zowel als ik, telkens aan vandaag terugdenken. Zoals wij vandaag met elkander zijn, zo moet het altijd tussen ons blijven. Jullie en ik, wij moeten vrienden van elkander zijn. Er zullen later wel eens ogenblikken komen, dat wij dit misschien even vergeten. Wij weten zeer goed, dat niet alle dagen op een kostschool feestdagen zijn, maar als jullie begint met het instituut als jullie tweede tehuis te beschouwen en mevrouw en mij als 'n paar goede vrienden, dan vertrouw ik, dat alles wel goed zal gaan. Ik hoop van harte, jongens, dat jullie later, als je niet meer op 't instituut bent, altijd zult kunnen zeggen: ‘Wij hebben er veel geleerd en wij hebben er veel plezier gehad!’ en omgekeerd, dat mevrouw en ik altijd van ieder onder jullie zullen kunnen getuigen: ‘Hij was een aardige, eerlijke jongen en wij vonden het jammer, dat hij van ons wegging!’

Buikie zweeg, en er was geen jongen, die op dat ogenblik niet tranen in de ogen had, maar het waren nu heel andere tranen dan bij het afscheid van den Baas en mevrouw Hovink. Er had zo'n grote hartelijkheid, zo'n waarachtige genegenheid geklonken in de toespraak van Buikie, dat de jongens er geheel van onder

de indruk waren. Ook mevrouw was wat bleek geworden. Ze had er vroeger wel eens tegen op gezien, om als jonge mevrouw aan het hoofd van een instituut te staan, maar nu zij haar man op deze warme toon had horen spreken en die jongens in hun natuurlijke hartelijkheid hier voor zich zag, nu was er geen vrees en angst meer, dat zij niet tegen die taak opgewassen zou zijn, nu zag ze alles licht en mooi en nam zich heilig voor, om van het instituut werkelijk een tweede tehuis voor de jongens te maken.

Een ogenblik bleef het stil; toen stak Jan plotseling zijn hand in de hoogte en schreeuwde uit alle macht: 'Leve mevrouw en meneer van Til!'

Het was een hele opluchting voor de jongens, nu zij mochten schreeuwen en hierdoor hun ontroering konden verbergen. Als wild krijgsgeschreeuw klonk het uit alle monden: 'Leve meneer en mevrouw van Til!' en Kees ging haastig naar de piano en trommelde fanfares, zó hard, dat Buikie een ogenblik bang was, dat de snaren van zijn nieuw instrument zouden springen. Dadelijk daarop zette Kees in: 'Lang zullen ze leven!' Het luide schreeuwen en het bekende wijsje: 'Lang zullen ze leven! nam de officiële stemming, die er tot nu toe onder de leden van B.F.C. had geheerst, volkomen weg. Zij namen elkander bij de hand en sprongen als dollen in een grote kring om Buikie en de jonge mevrouw heen, al maar zingend van: 'Lang zullen ze leven! Lang zullen ze leven in de gloria!'

Hiermee was het eerste nummer van het programma: 'de ontvangst van mevrouw van Til en de plechtige aanbieding van de waardigheid van beschermvrouw aan HEd. door B.F.C., afgelopen.

Uit: *Uit de Kostschooltijd van Jan van Beek.*
H.J.W. Becht, Amsterdam.
Door: J.B. SCHUIL.

De wolken.

Een sprookje.

Op een mooie zomerdag, toen de zee diep blauw en de zon schitterend goud was, werd zij geboren. Haar Moeder was de zee en haar Vader de zon. Als een onzichtbare nevel, trok de zon haar op, uit de zee.

Pas toen zij hoog in de lucht kwam, waar het kouder was, werd de nevel weer fijne druppeltjes en een nieuw wit schapenwolkje dreef mee in de kudde.

De schapenwolkjes lachten hun Moeder, de zee, vrolijk toe. Ze vonden het heerlijk zo hoog in de lucht te drijven en het nieuwe zusje beviel hun best.

Als ze goed luisterden konden ze het murmelen van de zee duidelijk horen en dat was heel prettig, want Moeder zee fluisterde hun allemaal een ander geheimpje toe.

De oudste, een broertje, kreeg een prijsje, omdat hij zo flink op de andere broertjes gepast had. De tweede, een zusje, kreeg een terechtwijzing, hoe ze met meer tact met haar zusje moest omgaan. Moeder zei tegen haar: 'Als je maar rustig en vriendelijk tegen ze praat, zullen ze veel gehoorzamer zijn.'

Zo had ze voor ieder een woordje. De stouten kregen een standje, zodat ze beschaamd wegkropen achter de zoete broers en zusjes.

Ja, het was een echt vrolijke familie daar hoog in de lucht en het kleine pasgeboren wolkje genoot volop van haar eerste dag.

Maar de volgende dag riep Vader zon hen bij zich en toen ze allemaal naar boven keken, zei hij: 'Hoor eens, kinders, ik heb een ernstig woordje met jullie te spreken. Niet alle dagen kun je pret maken; nu begint de ernst. Voor iedere wolk, groot en klein, is een taak weggelegd. Nu zal ik jullie de beste leraar die er bestaat, de wind, geven. Hij zal jullie meenemen op reis. Je moet goed kijken naar alles wat je beneden je ziet. Als jullie dan genoeg gezien en geleerd hebben, komen jullie terug en mogen kiezen tussen de volgende dingen: of je wordt soldaat bij het grote najaars-regenwolkenleger. Dan krijg je een blauw-zwart uniform en dan ga je met het leger mee, dat in dikke regendroppels uit elkaar spat en de mensen koud en nat maakt en ze in huis jaagt.

Of je sluit je bij het zomer-regenwolkenleger aan; dan krijg je een lichtgrijs uniform aan en dan ga je naar de plaatsen waar de aarde droog is, de planten verschroeien en de mensen dorst hebben: dan vorm je een verkwikkende regen, zodat de grond en de planten, de dieren en de mensen weer drinken kunnen.

Of je kunt je aansluiten bij de wollig-witte wolken, die langzaam voortdrijven; hun doel is om de mensen te laten dromen. Schone, heerlijke dingen zien de mensen er vaak in en dan vergeten ze hun eigen verdriet en denken aan het zonnig verleden of aan de veelbelovende toekomst.'

Toen de zon uitgesproken had, kwam meteen de wind aanzetten. Hij plaatste de wolkjes zó, dat ze allemaal goed de aarde konden zien, en voort ging het.

Vooral het laatstgeboren wolkje was erg onder de indruk van de woorden van haar vader. Ze knikte tot afscheid naar haar Moeder, de zee, die haar toeruiste: 'Zoek je een schone levenstaak, kind! Zoek je een schone levenstaak!'

De wind nam de wolken eerst mee over een grote stad. Het jongste zusje schrok van al het lawaai. Zij had mensen en kinderen wel aan het strand gezien en daar hield zij van ze, vooral

van de kinderen. Die konden zo vrolijk spelen en buitelen en alle mensen zagen er vrolijk en tevreden uit.

Maar hier! Daar zag ze, hoe een grote vrouw een klein kind een harde klap om de oren gaf, zodat het kind begon te huilen. Een eind verder trok een jongen een hond aan zijn staart, zodat het dier luid jankte van pijn. Ook zag zij hoe vuil vele huizen en straten waren en hoe brommerig en ontevreden de mensen praatten en keken. En zij besloot om zich bij het najaars-regenwolken-leger aan te sluiten. Ze zou die mensen eens een flink koud bad geven. Dàt zou ze goed doen...

Nu bracht de wind hen over bossen en uitgestrekte, bloeiende heidevelden. Wat genoot het wolkje van die kleurenpracht, ze hoorde het zoemen van de bijen en rook de heerlijke honinggeur.

‘Hoe komt het, dat 't hier zoveel mooier is dan in de stad?’ vroeg ze de wind.

‘Dat komt omdat de natuur hier nog ongerept is. In de stad zijn de mensen aan de gang geweest.

Als ze hier hun steden gingen bouwen met fabrieken en huizen en straten, dan zou het hier ook niet meer mooi zijn,’ antwoordde hij.

‘Maar waarom zijn die slechte mensen op de wereld?’

‘Je moet niet zoveel vragen, maar je moet goed uitkijken en in je opnemen!’ antwoordde de wind.

Toen voerde de wind hen over een plaats, waar twee vrolijke jonge meisjes aan een beekje zaten.

Het wolkje hoorde hoe ze een mooi liedje zongen.

Een eind verder zweefden ze over twee ruiters te paard. Ze galoppeerden en riepen elkaar toe hoe mooi en heerlijk het hier was.

Nog verder zag de wolk een oud vrouwtje plaggen steken. Het oudje vond een konijntje met zijn pootje in een strik. Voorzichtig maakte ze het beest los en vrolijk sprong het konijn weg, zijn holletje in.

Toen kwamen ze aan een klein dorpje. De weg in het dorp was stoffig, de regentonnen leeg, en de mensen en dieren waren dorstig.

De wolk zag een moeder voor haar kindje zorgen en het trof haar, wat een lieve ogen die moeder had.

‘Ze kijkt haar kindje net zo aan,’ dacht ze, ‘zoals mijn Moeder mij aankeek.’ Ook zag ze een boer met zijn koeien bezig en langzamerhand begon ze zó veel meer van de mensen te houden, na al wat zij 't laatst gehoord en gezien had, dat ze wenste, om zich later bij de verkwikkende zomer-regenwolken aan te sluiten.

Toen ze dat aan de wind vertelde, glimlachte hij en zei:

‘Houd je al meer van de mensen?’ ‘O, ja, nu ben ik blij dat de mensen er zijn, en dat ze van de natuur kunnen genieten. En ik heb gezien dat er ook veel goede mensen zijn!’ De volgende dag dreven ze verder, steeds verder, over heuvels en dalen, meren

en weilanden, steden en dorpen. En steeds meer nieuwe indrukken kregen de wolkjes.

De meesten wisten al precies, wat ze zouden worden.

Maar het jongste zusje, hoewel ze dacht dat ze wist wat ze wilde, voelde zich toch niet helemaal bevredigd.

Nu kwamen ze op een dag langs een afgelegen buitenhuis. Het was een groot mooi huis, met een prachtige tuin. Op een van de balcons stond een rieten ruststoel en daar lag een klein meisje op. Ze was heel bleek en zwak. De wind vertelde, dat ze al een jaar lag en nog veel langer moest liggen. Dat ze een vader en moeder had, die zich maar weinig om haar bekommerden en dat ze verzorgd werd door een oude kinderjuffrouw.

't Wolkje kreeg diep medelijden met 't kleine eenzame meisje, dat zo verlangend naar boven keek, alsof ze de wolkjes wilde vragen om haar mee te nemen op hun verre reis. Het wolkje dacht: ‘Meenemen kan ik je niet, maar zou ik niets voor je kunnen doen?’

Toen schoten plotseling de woorden van haar zonnevader haar in de gedachte. ‘Hun doel is de mensen te laten dromen. Schone, heerlijke dingen zien de mensen er in en dan vergeten ze hun verdriet en denken aan het zonnig verleden of aan de veelbelovende toekomst.’

En toen voelde het wolkje zich blij worden, omdat ze haar levensdoel had gevonden.

Een paar dagen later keerden ze naar huis terug, om de zon hun besluit mee te delen. De meesten sloten zich bij het zomerregenwolkenleger aan, enkele bij het najaars-regenwolkenleger, maar toen het jongste wolkje aan de beurt kwam en haar besluit meedeelde, waren ze erg verbaasd en begrepen het niet goed. Toen keek ze omlaag naar haar moeder, de zee en die lachte haar wonderlijk vriendelijk toe.

‘Je hebt een goede keus gedaan, mijn wolkje, je hebt een goede keus gedaan...’ murmelde ze.

Wat was het wolkje gelukkig, dat Moeder haar begrepen had.

De volgende dag vertrokken ze naar hun bestemming.

De najaarsregenwolken moesten lang gedrild worden en iedere dag exerceren, zodat ze in 't najaar, op commando, in dikke striemende stralen neer konden zwiepen.

De zomerregenwolken deden na een week al dienst op de droge plaatsen der aarde.

En het jongste wolkje werd leidster van een groepje andere wollig-witte wolkjes. En het kleine meisje op het balcon had in heel haar leven nog nooit zulke mooie wolkjes gezien.

Soms hadden ze zulke grappige vormen, dat ze het uit moest schateren van 't lachen, tot de kinderjuffrouw verwonderd kwam vragen wáárom ze toch zo'n pret had. Soms zag ze statige zwanen

en zeilboten en bloemen en ze lag iedere mooie dag maar te kijken, te kijken.
Ze vergat dan haar ziekte en droomde schone dromen...

N. VAN TUYL VAN SEROOSKERKEN.
Uit: *Zonneschijn.*
Uitg. W. de Haan, Utrecht.

Wijsheid van Oud-Holland.

Bij moeilijke heren
Is veel te leren.

J. CATS.
1577-1660.

Op een ijsschots.

...Als gewoonlijk waren Hein en Poppie al even over negenen gedeserteerd. In de sloten achter het kerkhof hadden het eerst de sporen van waterkippen hun aandacht getrokken, en soms verrasten ze er enkele onder een wilgenstruik, vanwaar de diertjes met wijde trippelstapjes angstig vlerkend ontvluchtten en de jagers te vlug af waren.

Toen werd de jacht in het rietland onder de Meerdijk voortgezet. De lange schonkige Hein en de kleine, beweeglijke Poppie slopen tussen de dichte halmen door, met een ernst speurend naar een spoor van bunsing of otter als echte broodjagers. De rietpluimen wapperden boven hun hoofden heen en weer en de Zuidwestenwind wierp soms de stijve halmen schuin voor zich uit met wilde rukvlagen. De dikke, kastanjebruine pluiskolven der lisdodden zwengelden heen en weer en konden maar niet tot rust komen. Alleen tot ongeveer vijf minuten van de kant was het meer toegevroren en met een ijzig-glinsterende sneeuwlaag bedekt, die bij elke voetstap soppend inviel, omdat het dooiweer ze tot een voze, poreuze massa had uitgesmolten. Verderop golfde vaalzwart het water met blikkerende glijstrepen bij elke rukvlaag.

'Pang!' schreeuwde Poppie het dreunend geluid na, waarmee langs het meer de ijslaag openscheurde onder de invloed van veranderde temperatuur en door de wind weggestuwd water.

'Pop, sst! Kijk, een otterspoor. Helemaal vers. Zie je, dàt is van de zwemvliezen!' fluisterde Hein plotseling.

En stil volgden ze de diepe afdrukken in de sneeuw, het rietland uit, de ijsrand van het Meer langs in bochtige wendingen; dan weer het rietland in, om vervolgens recht van de dijk af het Meer in te gaan. De jongens volgden in spanning de krabbeltekeningen

in de sneeuw. Hein met een eind hout gewapend, dat hij in het rietland gevonden had.

‘Het spoor gaat zeker strakjes weer terug naar het riet. Misschien wel naar die wilgenstruiken bij de Brandewijnsloot,’ fluisterde Hein, het Meer inlopend.

Help, help, Vader!

‘Het ijs is sterk zat,’ trachtte Poppie zich moed in te spreken. ‘Gisteren bennen er nog sleeën met riet langs geweest van het West-end. Kijk, daar heb je de sporen nog.’

Hein tuurde strak naar het otterspoor en volgde het zonder iets te zeggen.

Pang! Pang! borst het ijs met het dreunend geluid van kanonschoten. Soms wierp een rukvlaag de jongens een paar stappen op zij uit, maar Poppie volgde vol vertrouwen zijn groteren makker.

‘Je zal zien, dat het spoor gauw teruggaat naar de dijk!’ fluisterde Hein weer. ‘En òf ik hem dan snap! Vijf en twintig gulden voor de huid en vijf gulden van den burgemeester’[1].

En met zijn knods in de hand keek hij eens voor zich uit, of het spoor al terug boog naar de dijk. Hij kon het niet zien en zich omkerend, riep hij: ‘Kijk eens, Pop, wat bennen we al een end van de kerk.’

‘De kerk drijft weg,’ lachte Poppie.

‘'s Jongens, dat zie ik ook!’ schrok Hein. ‘Kijk eens, we zitten op een schots. Al voorbij het Meergat. We drijven schuin het Meer in.’

Poppie danste met drukke pasjes op en neer als een clown, maar niet van blijdschap, en veegde al snikkend met de dikke mouw van zijn kiel langs zijn ogen.

‘Doe niet zo mal,’ snauwde Hein, ‘had liever beter uit je ogen gekeken, toen ik naar 't spoor zocht.’

Poppie danste nog een paar keer op en neer en poogde te lachen door zijn tranen heen.

‘Niet van je plaats,’ zei Hein, ‘je weet niet, of de schots overal sterk is. 't Is anders een hele vlakte.

Nu werd Pop wat kalmer en bezon zich, niet beter te kunnen doen dan hard om hulp te roepen. Maar zijn zwakke stemmetje krijste tegen de Zuidoostenwind in als het piepen van een jonge mus. Hein bracht de hand aan de mond en schreeuwde, zwaar bulderend met zijn halve mannestem.

Doch nergens was enig leven te bespeuren, en de dijk leek telkens verder af. Overal om hen was het meer open. Ze zagen de vale golven hun ijsveld achterna rollen en er zich aan de windvlaag over uitspreiden, als opgeslurpt in de voze sneeuwlaag, die dan zwartig scheen weg te smelten.

‘Kijk 't ijs eens afbrokkelen,’ snikte Poppie, er naar wijzend met nieuwe schrik.

‘Je bent mal, de sneeuw spoelt er af,’ troostte Hein en begon toen weer boven de wind en het golfsuizen uit te brullen om hulp, voortdurend naar het Meergat starend, of er geen zeilschuitje tot redding op hen afkwam.

Pop lachte en huilde, danste en kermde tegelijk en begon ten slotte zo dwaas met de handen en voeten te slaan, dat Hein er bang voor werd. Hij dreigde hem met zijn grote vuisten en sprak dan weer allerlei troostwoordjes, maar niets baatte. De kleine

1) In dien tijd (1840) betaalde het gemeentebestuur van Aalsmeer een premie voor het doden van een visotter, om daardoor de visserij te beschermen.

jongen smeet zich languit in de sneeuw en rolde en trapte in het rond, met wijde ogen en het schuim op de mond.

'Kijk nou toch, wat een gezond ijs er onder de sneeuw zit. Kijk, je kan de balken[1)] zien,' en Hein krabde met zijn grote handen de sneeuw weg; maar Pop hoorde hem niet.

'Poppie, we komen vanzelf bij Sloten aandrijven. Het ijs is sterk zat. 't Zal zo lang niet duren,' en hij tilde het kereltje in zijn armen en poogde hem overeind te zetten, maar zijn benen gleden slap schuin-uit.

'Ga nou niet dood, Poppie! Sta nou overend.'

En dan, het ventje onder de armen opbeurend, schreeuwde hij vervaarlijk: 'Help, help!' dat Poppie schrikkerig weer harder sloeg met armen en benen en met het hele lijf schokte.

Eindelijk kwam het kereltje tot bedaren en hurkend hield Hein hem op zijn schoot tegen zich aan, angstig naar het blauw-bleke gelaat starend en naar de strakke ogen. Bij elke nieuwe hulpkreet schrok Poppie weer sidderend op, dat Hein ten slotte stil, met zijn makker tegen zich aan, het grauw-golvend vlak rondstaarde. Het suizelen om hem leek ook in zijn hersens te ruisen en te gonzen in zijn oren, dat hij dol en lusteloos werd. Hij herkende nog vaag in de verte de witte sneeuwlaag en het wuivende riet tegen de dijk, maar het leek hem onverschillig en alles werd grauw en vaal voor zijn ogen als die wemelende watervlakte. En hij tuurde niet meer zoekend rond en hoopte of vreesde niet meer, versuft van angst, omdat Poppie daar lag te sterven en hij aan anders niet dacht.

* * *

...Vechtend en tierend stortte zich de schooljeugd bij het luiden van twaalven uit het vunzige lokaal over de straat uit. Kees Voet had met zijn gondel de open haven bereikt en van de plecht stappend, richtte hij de mast overeind en bond het zeil aan, dat alles gereed was het Meer in te varen.

Telkens keek hij de Helling - zo heette het pad langs de Kerkwetering, omdat er zich een scheepstimmerwerf bevond - langs of Hein nog niet kwam, want moeder zou hem zeggen, dat hij mee mocht naar Amsterdam. De man verkneuterde zich in het glundere gezicht, dat zijn jongen zou zetten, als hij het nieuws hoorde en dat ze bij Krelisoom aan de Overtoom de Zondag zouden overblijven. Dan kon hij met Hein de stad nog eens in!

Maar Hein kwam niet, en zijn gondel vastleggend, stapte Kees met de zware laarzen de helling af, om te horen, waar de rakkerd bleef.

1) Witte luchtcirkeltjes, die onder elkaar liggend enigszins de dikte der laag aangeven.

‘Nog niet thuis,’ riep moeder hem aan de deur al te gemoet, en in school is hij ook niet. Zeker weer aan het kattekwaad uitvoeren hier of daar.

Kees verloor eindelijk zijn geduld: ‘Zeg hem, dat het nou net zijn neus voorbijgaat en dat hij de hele middag an de nieuwe zegen moet breien. Dat hèt ie er voor!’

En de reus stapte grommend de brug over, de Helling af, echter telkens nog hoopvol omstarend, of Hein hem niet nakwam, dien hij dan in vredesnaam nog maar zou meenemen, al verdiende hij het niet.

In de haven hees hij langzaam-aan het zeil, draalde nog wel een kwartier en smeet nijdig de ketting los. Met zijn zware laars duwde hij het vaartuig krachtig van de wal, zette zich aan het roer, liet de schoot vieren, dat het zeil flapperend bol uitschoot, en keek nog eens voor het laatst het pad langs.

De wind dreef de gondel voor zich uit tussen de pieren door, dat witte zoglijnen zich uitschuimden over het woelige water. In het open meer liet Kees de schoot nog wat vieren, voortschietend vlak voor de wind, dat de schuit haar spitse voorsteven in het water dook en trage ijsschotsen inhaalde. De visser staarde scherp voor zich uit, om geen lek te varen tegen grote schotsen, en hield het roer stijf in de linkerarm, de rechterhand gereed om met zwaarden of schoot te manoeuvreren voor nodige wendingen. Maar spoedig was het ergste gevaar voorbij en slechts weinig drijfijs dobberde zwartblinkend op de vale golven.

Wat was dat? Hulpgeroep?

Neen, hij zou het zich verbeeld hebben.

Hij luisterde scherp, de hand aan het oor en de adem ingehouden, want ineens kwam de onrust over Hein in hem op.

Niets meer! Er was ook niets om hem te zien, dan golvend water voor en achter en links, terwijl rechts in de verte de dijk het uitzicht belemmerde.

Maar de angst kwam telkens in hem op, telkens heftiger.

Hij richtte zich op in zijn vaartuig en staarde rond.

Niets te zien.

Of wat was dat, die grote stille plek midden in het woelende gegolf? Dat was toch niet 't vaste ijs bij de Sloterpolders. Zo ver kon hij lang nog niet wezen. Zeker een grote schots, die losgeraakt voortdreef.

Weer een gil!

Zie, een gestalte midden op de stil gladde plek, die zich oprichtte en wenkte met een wild armgezwaai.

Hein! dat moest Hein wezen!

En Kees hees het zwaard op en liet de schoot vieren, vlak voor de wind op de ijsvlakte af. Het hart bonkte hem in de borst en het was hem, of er een brok in zijn keel propte. Zijn ruwe hand

kneep de helmstok krampig vast, om het trillen van zijn arm te bedwingen.

‘Help, help, vader!’ hoorde hij rauw boven het Meer-suizelen en windgeruis uitschreeuwen, nu duidelijk, en hij trachtte terug te roepen, maar dan werd zijn keel dichtgeknepen.

Hij wou toch. Duidelijk zag hij nu Hein, en nog een zwart ding aan zijn voeten. Middenin was de schots met sneeuw bedekt. Het zou gevaarlijk wezen er langs te zeilen, want de zwart blinkende randen kon je haast niet van het water onderscheiden.

‘Poppie, Poppie, daar is vader!’ hoorde hij Hein juichen en toen hij dicht genoeg bij was, smeet hij het zeil neer, greep de haak en hakte die in de ijsmassa.

‘Kruipen, op je buik over het ijs schuiven!’ schreeuwde hij eindelijk, weer meester van zijn stem. Maar zich bedenkend wierp hij de lijn uit, die, zeilend met de wind mee, dicht bij zijn jongen neerviel.

‘Onder je armen, Poppie ook!’ schreeuwde de vader, en zo sleepte hij de jongens naar zich toe, de schots over.

Aan de rand brokkelde het ijs af en de knapen zonken onder, maar Hein zwom met de handen plempend naar de schuit en Kees hees den gillenden Poppie, die door het koude bad weer aardig tot zijn bewustzijn kwam, binnen boord, terwijl Hein zelf reeds kletsdruipend op de kaar zat.

‘Daar allebei onder de fok,’ gromde de vader, in wien na de redding de verstoordheid weer oprees. ‘Daar blijf je warm!’

En het zeil hijsend, wendde hij het roer, met lange laveerstreken op Aalsmeer aanzeilend.

‘Vertel me nou eens, rakkerd,’ riep hij onderwijl Hein toe, wiens gezicht alleen door het bruine zeildoek gluurde, ‘hoe je zo je leven dorst te wagen.’

‘'k Zal-je otters leren jagen,’ mopperde hij na het verhaal; ‘vandaag en morgen op de haardplaat! Misschien kom je nog wel langer de deur niet uit!’

J. EIGENHUIS.

Uit: *De Waterwolf*, een dorpsvertelling uit de tijd der droogmaking van het Haarlemmermeer.

Uitg. H.J.W. Becht (1904), Amsterdam.

Smart.

Of droefheid adelt, of verlaagt,
Hangt van het hart af, dat haar draagt:
Het zelfde vuur verteert het hout,
Verhardt de steen, maar... zuivert 't goud.

.....?

De vissers.

Piet Put en Boonstra. Willem Jan
Dat waren vissers; nee maar man
van langer - groter - dikker.
Piet Put was nogal smal en droeg
zijn haar opzij heel lang en sloeg
dat over heel zijn grote
Bli - bla - blote
knikker.

...een snoek, zó lang!

Maar visser Boonstra - Willem Jan
Dat was een hele and're man.
Een man van breed gebaren.
Hij had een bol met stijve pruik.
En ook een hele zware buik
Die kwam pas als hij zat van schommel
Bammel - bommel
tot bedaren.

Eens waren z' op een vissersfeest
Een hele dag saâm uit geweest.
   En hadden niks gevangen.
Maar Put die had er bijna een
gehaald zó groot, zó dik. Geen
   zwaarder knaap
   had aan zijn haak
   ooit eerder nog gehangen.

Och man, zei Willem Jan, ga heen.
Wat heb jij nou gevist? Geen een
heeft ooit zó woest gekeken
als ik. Eens hing er aan mijn haak
een snoek, zó lang, een reuzensnaak.
   Ik sleepte 'n uur,
   Maar op den duur
   is toen mijn snoer bezweken.

Och man, zei Wim, Och man, zei Put
Hun armen raakten uitgeput
   van 't ellenlange meten.
Toen kreeg Wim plots een oog, zó dicht
En Put een neus, zó hoog, 'n gezicht
   zó lang. Maar 't wild gevecht
      werd bijgelegd
   en is nu weer vergeten.

Door: JAN H. DE GROOT.
Uit: *De Vriend des Huizes.*

Hebt uw vijanden lief.

Met z'n achten zijn ze er op de fiets op uit gegaan. Op de ‘Barrehoef’ rusten ze wat uit. En daar komen een paar sigaretten voor de dag, die Theo en Benny van huis hebben ‘meegesmokkeld’. Zij zijn er allemaal wel een beetje jaloers op, maar zeker dachten ze niet, dat die gesmokkelde sigaretten de oorzaak zouden worden van een vechtpartij.

‘Waar is mijn sigaret?’ riep ineens Theo Bosselaar.

‘Ja, die sigaret had hier zo net nog op tafel gelegen. Wel zeker, daar naast Theo's bordje...

‘Och jong, je zal 'm al opgerookt hebben,’ zei Willy.

‘Zonder lucifers zeker.’ Dat was waar, lucifers waren er ook nog altijd niet.

‘Jij hebt 'm, Jaap?’ zei Theo. ‘'k Zie 't aan je gezicht, je staat 'r om te lachen.’

‘Heb ik 'm?’ zei Jaap lachend. ‘Nou, haal 'm dan maar uit me zakken. Ja, nou zal 'k al niet meer mogen lachen ook...!’

‘Dan jij, Tom!’

‘Ik niet, hoor!’

‘Da's gemene dieverij!’ zei Theo.

‘Zeg, zeg,’ kwam nu Gerard, ‘jij moet nodig van dieverij praten, waar heb jij ze vandaan?’

‘Van me pa in elk geval,’ zei Benny Bosselaar, die zich als lid der familie, nu ook met het geval meende te moeten bemoeien.

‘Hoor 's,’ plaagde Jaap Baardse, ‘jij bent eigenlijk veel te klein voor dat goedje... Hier hèb ik je sigaret, laat 'm mij nou maar oproken, dan zullen we niemendal aan den dokter zeggen, hè jongens? Maar anders...’

‘'t Is gemeen,’ hield Theo vol. ‘Het gaat jullie niks aan, waar ik 'm vandaan heb... Daarom mag jij 'm nog niet wegstelen!’ De kleine blonde Theo stampvoette van woede en trachtte Jaap Baardse zijn sigaret te ontnemen. Maar Jaap wipte om stoelen en tafels heen, dook tussen de heesters weg, en rende zó vlug dat Theo hem niet bij de kladden zou gekregen hebben, als niet Gerard Blécourt, die z'n vriendje helpen wilde, een stoel omgeworpen had vlak voor de voeten van Jaap... Deze viel languit over de stoelepoten, en bezeerde zich lelijk. De jongen werd rood van woede, wierp Theo de half vernielde sigaret toe en liep op Gerard af, dien hij zo'n stevige opstopper verkocht, dat de burgemeesterszoon vierkant in 't zand tuimelde.

‘'k Zal je leren me de nek te laten breken, hoor!’ zei Jaap. ‘Jij met je valse streken!’

Gerard krabbelde op uit de zandhoop, en liep dreigend op Jaap toe. ‘Nou nòg eens,’ zei hij, ‘nou nog eens als 't je blieft!’

‘Jongens, jongens!’ riepen de anderen. Ineens groepten ze om het tweetal heen. ‘Sla 'r op, jongens, sla d'r op!’ vuurden ze de vechtersbazen aan. ‘Knijp hem zo fijn als me sigaret, Gerard!’ zei Theo. ‘Kijk eens, d'r is niemendal meer van over!’

‘Nee, jongens, nou niet vechten!’ probeerde Tom het woedende tweetal te kalmeren. ‘Kom, we moeten opstappen. Gerard, heb je betaald?’

Maar Gerard Blécourt betaalde juist Jaap Baardse met klinkende munt, die aan de Bank niet in ontvangst wordt genomen, en Jaap wisselde een groot stuk tegen enige kleinere in.

Dan ineens lagen ze op de grond, en toen bleek dat Jaap veel sterker en potiger was dan de slanke burgemeesterszoon, die een stevig pak op zijn broek kreeg. Hij trapte en schopte wel van zich af, riep de anderen t e hulp en schold dat ze hem zo gemeen in den steek lieten, maar de anderen zeiden: ‘Neen, geen twee tegen één, jullie moeten het samen maar uitvechten, toe dan, Gerard, pak 'm dan om z'n nek, ezel!’

‘Ja,’ hijgde Geard, ‘ja, maar hij... hij...’

‘Zal jij je nou kalm houden?’ vroeg Jaap, die bei z'n knieën op Gerards gekruiste armen drukte. ‘Dan mag je opstaan en zullen we vrede sluiten...’

‘'k Wou nog liever!’ gromde Gerard, zich eindelijk loswringend. ‘'k Rij met hem hier niet meer meê...!’

‘Wees nou niet flauw,’ zei Theo Bosselaar. ‘Je hebt 't eerlijk verloren... 't Is gemeen van mijn sigaret, maar nou is 't vergeven en vergeten, hè?’

‘Wel ja, zo'n beetje afwisseling is wel leuk,’ zei Jan van der Sluis.

‘Zullen we dan nou 's?’ vroeg Tom.

‘Uit gekheid,’ zei Jan, ‘anders niet.’

‘Natuurlijk, zij deden 't ook uit gekheid,’ zei Tom, maar Gerard bromde: ‘Dan moet je net hèm hebben, hij vecht zo vals als 't maar kan... Hij gaat nóóit meer meê, hoor!’

‘Daar heb jij wat over te zeggen!’ zei Jaap. ‘Laat 'k nou niet weer kwaad worden, hoor!’

Gerard Blécourt ging zonder te spreken naar binnen.

‘Hij 's nijdig, hoor!’ zei Kees van der Sluis.

‘Stil laten wezen,’ vond Willy.

‘Hij gaat betalen,’ zei Ben Bosselaar.

‘'t Komt allemaal van jullie sigaretten,’ zei Jaap.

‘Gestolen goed brengt geen geluk aan...’

‘Blijf jij 'r dan voortaan met je fikken af,’ zei Theo, nu ook weer boos.

‘Hier heb je de mijne,’ zei Benny, ‘'k hou 'r toch niet van.’

‘Geef mij 'm dan maar,’ zei Jaap. ‘Ik weet wat...’

‘Wat dan? Nee, eerst zeggen...’

‘Nee,’ zei Jaap, ‘eerst geven...’

‘Nou, dáár dan...’

‘Ziezo,’ zei Jaap, ‘nou ga 'k lucifers halen...’ Hij nam de sigaret en volgde Gerard Blécourt de gelagkamer in. Gerard deed net de terugontvangen centen in de portemonnaie, en de kasteleines zei: ‘Welbedankt, jongeheer.’

‘Geer,’ zei Jaap, ‘wees nou niet flauw. Hier heb je een sigaret van me, maar dan moet 't noù over zijn...’

Gerard keek Jaap met een woedende blik aan, keerde zich om en zei: ‘Stik’ terwijl hij de deur uitging en Jaap liet staan.

‘Ik ga weg, hoor,’ zei Gerard buiten.

‘We gaan allemaal!’ riepen ze. ‘Wacht even...’

‘Gaan jullie maar, 'k kan me weg alleen wel vinden,’ stugde de burgemeesterszoon, en stapte kalmpjes alleen op de fiets, die hij eerst uit het rek genomen had. ‘Saluut,’ zei hij, en reed weg.

Jaap gaf Benny z'n sigaret terug en zei: ‘'t Hoefde niet, hoor, 't was maar een grap!’

De een voor de andere stond Gerard verwonderd na te kijken, en ze vonden 't allemaal kinderachtig van hem. Nu, ze zouden ook maar gaan, straks haalden ze hem weer in.

‘Bellen, jongens, bellen allemaal!’ En daar gingen ze, bellend van je welste...

Gerard Blécourt reed hen al een heel eind vooruit, maar hij keek geen ogenblik om.

‘Als hij nou 't bos in is,’ zei Jaap, ‘dan kan hij ons niet meer zien, dan zullen we een beetje aantrappen, en tegen dat we aan de Ekke komen hebben we 'm weer helemaal ingehaald. Dan zijn we toch samen thuis...’

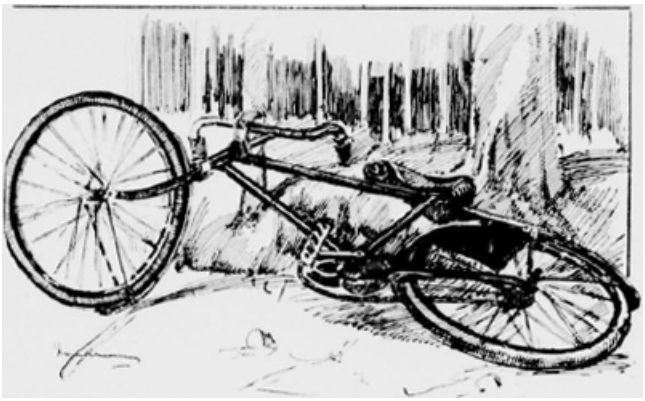

Nu lag de fiets van Jaap tegen de berm.

Maar Gerard Blécourt had 'r al misschien op gerekend, en was zelf ook gaan aanpeddelen, zodat ze met hun zevenen zich een zweet hadden gehaald, toen ze weer op de weg kwamen, en nòg reed Gerard een eind voor.

‘Hier oppassen, jongens,’ waarschuwde Jaap. We krijgen hier een helling van komsa, en je zou aan 't eind precies tegen de brug kunnen optornen...’

‘Daar kan je fiets niet tegen,’ zei Tom.

‘Neen, en m'n body ook niet!’

‘Als we gaan vissen, dan vragen we Gerard niet mee, hoor,’ zei Theo Bosselaar. ‘Hij is altijd een nijdkop.’

‘Wanneer zal dat feest zijn?’ vroeg Jaap. ‘'k Moet me tuigen nog maken, hoor!’

‘Nou, 'n Zaterdag? Weet jij een goeie plek, Jaap?’

‘Hier vlak bij, aan de kromming, daar is 't diep...’

‘Zit daar vis...?’

‘Een schuif,’ zei Jaap. ‘Vader en ik gaan d'r nog wel eens...

Maar nou moeten we Gerard toch zo zien in te halen... Geweldig, wat rijdt hij hard...'

Het was warm en zonnig. Uit de schaduw van 't bos gekomen viel de warmte hier drukkend op hen neer, en ze waren blij, de jongens, dat ze hun vrijwiel gebruiken konden. Jaap had er geen, en moest dus tegentrappen. Theo vertelde hoe z'n pa eens in Duitsland zonder rem van een heuvel af was komen rollen, en dat hij toen een lelijken smak had gemaakt.

'Zal jij je nou kalm houden?' vroeg Jaap.

'Dat heeft mijn vader ook 's gehad,' zei Jaap, 'maar weet je wat-ie deed?... Hij hield z'n voet tegen de voorvelg van de kar, en die drukte toen tegen de band, dat was net zo goed als een rem...'

'Jongen ja,' zei Tom. 'Maar de band?'

'Nou, natuurlijk weg...' zei Jaap. 'Dat kan je...'

Ineens zagen de jongens hem doortrappen inplaats van tegen, en zonder een woord vloog hij pijlsnel de nog hellende weg af.

'Een kunst... Jaap gaat een toer doen!' zei Benny.

Maar ineens zagen ze wat Jaap blijkbaar al eerder gezien had. Recht voor hen lag de Ekke, aan 't eind van de helling. En daar spartelde vlak bij de brug iets in het water...

‘Gerard...!’ riepen ze, allemaal in schrik.

‘Voorzichtig, jullie nou!’ riepen ze elkaar toe. Gerards angstgeschreeuw klonk hun in de oren. Ze zagen Jaap Baardse met een vaart van de fiets springen, die neerwerpen, en dan naar de waterkant gaan... Nog een vijftig, zestig Meter waren de jongens van hen weg...

‘Help, help!’ schreeuwde Gerard. Blijkbaar had hij aan 't eind van de helling willen omzien of de anderen hem inhaalden, had te laat gezien dat hij vlak voor de brug het stuur moest wenden, en was aldus pardoes het diepe water ingereden.

Nu lag de fiets van Jaap tegen de berm, en hij zelf spartelde in het water. Jaap kon goed zwemmen, maar blijkbaar zaten Gerards benen beklemd tussen 't frame van zijn fiets en werd de jongen bewusteloos, want zijn bewegingen waren krampachtig en hij gaf geen geluid meer...

‘Help, help!’ hijgde Jaap. ‘'k Kan... niet meer... hij is zo... zwaar... de fiets...’

Allemaal hadden ze hun fietsen neergeworpen, alle zes kropen ze langs de helling naar beneden. Maar wat konden ze... Op hun buik liggend trachtten ze Jaap een hand te reiken, 't gaf niets... Dan ineens gooide Tom zijn jas uit...

‘Tom, Tom, jij niet!’ gilde Willy. Maar Jaap kwam wat nader met Gerard in zijn arm, sloeg met de vrije linkerhand krachtig door 't water en ineens konden ze, van de kant af, Gerards linkerarm pakken... Op 't zelfde ogenblik liet Jaap los en zonk... De jongens hadden in stomme angst aan de kant gestaan. Nu trokken ze Gerard, die geen levensteken gaf, tegen de wal op, maar hij was zwaar, z'n benen bleven in 't water hangen... en Jaap, Jaap was daar gezonken...

‘Wie kan 'r duiken?’ vroeg Tom... ‘Jaap, Jaap... Zou... Ha, daar is hij, hou je goed Jaap, ik kom...’

Plomp! Daar spartelde ook Tom in de Ekke... en op 't zelfde ogenblik klonk van de weg 't meest welkome geluid, dat ze ooit hadden kunnen vernemen op dit ogenblik... 't getoeter van een automobielhoorn...

‘Help, help!’ schreeuwden ze uit alle macht, en een paar kropen er naar boven, tegen de helling op... Wil keek starogend naar Tom's gespartel in het water...

De auto stond stil.

En eruit stapte, of liever sprong... de Baron! Hij was alleen, en de jongens vergaten dat hij 't was, toen ze hem zonder bedenken de graskant zagen aflopen, en - de lange autojas afwerpend - in 't water springen. Wat kon die zwemmen! Met twee, drie forse slagen was hij bij Tom, die met Jaap Baardse's zwaarte worstelde...

‘Houdt me vast!’ zei hij, en greep zelf den zinkenden Jaap onder

de arm. Tom kon flink zwemmen, en steunde Jaap aan de achterzijde. Zo bereikten ze de kant... Daar hielpen de Bosselaartjes, en de twee van der Sluisjes hen uit het water komen...

‘Nou, nou,’ zei de Baron, ‘dat is een heel waterballet... Allons, jongens, help nog een handje... die drie jongelui in de auto...’

‘Jaap was al weer bij gekomen, krabbelde tegen de wal op en stond dra, druipend, 't water uit z'n ogen wrijvend, in de zon.

‘Daar zou je van zweten,’ zei hij. ‘Waar is me kar, jongens? Meneer, dank u wel... 'k was d'r haast geweest, geloof ik... Tom, jong...’

De stevige Jaap zei niets meer, maar begon ineens te huilen. Dat kon Tom ook niet hebben en zenuwachtig snikte hij mee...

‘Nou kom,’ zei Baron Dercksen, ‘wat doen jullie in 't water, als je niet behoorlijk...

‘Meneer,’ zei Benny Bosselaar, ‘Jaap Baardse heeft Gerard Blécourt gered, en toen kon-ie zelf niet meer, en toen... toen...’

‘...is Tom hier hem nagesprongen,’ voltooide Jan van der Sluis...

‘Nou alle drie maar in de wagen... wie helpt 's aan hem? Dadelijk naar den dokter...!’ Met vereende krachten legden ze den bewustelozen Gerard op de achterbank, Jaap ging er bij en Tom mocht naast den Baron zitten, die 't stuurrad weer ter hand nam.

‘Zorgen jullie voor de fietsen?’ vroeg Jaap.

‘Ja hoor!’

‘Uw hand bloedt, meneer,’ zei Tom.

‘Ja, waar kan ik me aan gestoten hebben in 't water?’

‘Dat zal Gerards fiets zijn geweest, meneer, die ligt 'r nog in...’

Tom rilde.

‘Jij dadelijk in bed hoor, als je thuis bent!’

‘Ja,’ knikte Tom. Hij voelde zich koud en warm tegelijk.

Toe-toe, toe-toe... jongens, wat ging er die auto over heen.

En daar achter tingden de fietsbellen. Maar dra waren ze een heel eind achter, en een kwartier na de auto reden ze pas binnen.

G. SCHRIJVER.

Uit: *Toen moeder weg was.*

Uitg. D.A. Daamen, den Haag.

Waarheid.

Men zeit wel, en het is ook menigmaal gebleken,
Dat zotten in 't gemeen de waarheid zullen spreken;
Men zeit ook, en het is een overoude klacht,
Dat die de waarheid spreekt, wordt voor een zot geacht.

J. REVIUS.

1585-1658.

De prinses en de schildknaap.

(Sprookje).

Prinses Myra leunde uit het boogvenster van de grote kamer, waar ze dag aan dag achter het spinnewiel zat, het wieltje liet snorren, snorren, tot ze er moe en vervelend van werd.

De mooie roze rozen, die langs het boogvenster groeiden, geurden zoetekes en vol welbehagen snoof Prinses Myra die zoete geuren op.

Over de verre landen scheen stralend de warme middagzon en zette alles in kleur en gloed.

'O, wat is het schoon buiten,' fluisterde Prinses Myra. 'Wat zou ik gaarne willen lopen tussen het rijpende koren en de geur opsnuiven van het pasgesneden gras. Maar ik moet spinnen, spinnen, heel de zonnige, blije dag. Ik mag alleen de schone natuur zien uit dit boogvenster, verder niets.' Prinses Myra was door den vijand van haar vader, den koning van het land waarmee haar land in oorlog was, gevangen genomen en naar een afgezonderd kasteel gebracht, waar ze streng bewaakt werd door een oude dienstbode, die er uitzag als een heks en de arme achttienjarige prinses meer snauwen dan goede woorden gaf.

Ver van haar geboorteland, in onzekerheid of haar lieve ouders nog leefden, bracht Prinses Myra nu al drie maanden in volslagen eenzaamheid door in het oude, bouwvallige kasteel. 'O, kwam er toch maar redding opdagen!' zuchtte zij. 'Hebben dan al onze trouwe onderdanen me vergeten? Waarom is er niemand die me is gaan zoeken?'

Toen klonk een zacht, ijl stemmetje op en 't was of het kwam uit de rozen, die langs het boogvenster opklommen.

'Ik ben gekomen om je te redden, Prinsesje, maar je kunt me niet zien, je moet me zoeken, zoeken!'

Prinses Myra dacht dat ze droomde en haar mooie, blauwe ogen dwaalden verward langs de klimrozen.

'Ik zal je terug brengen in je land, zoek me dan toch!' klonk dringender nog het ijle stemmetje.

'Waar moet ik je zoeken?' vroeg in wanhoop Prinses Myra. 'Ik mag het kasteel niet uit. O, zeg het toch, laat me niet in onzekerheid!'

'Ik kan het je niet zeggen, je moet zelf uitvinden waar ik ben. Geef je ogen de kost.'

De Prinses keek langs de rozen, die rankten langs de muur en ze keek van boven naar beneden, maar ze zag niets.

'Ben je een roos, een blaadje, een tak? Ben je een bijtje, een vogeltje, een rups? O, wàt ben je?'

Er kwam geen antwoord en de arme, jonge prinses legde het moede hoofd in de handen en snikte zacht.

‘Zie het kleine niet voorbij, Prinses Myra! Je ogen waren gewend alleen te kijken naar wat mooi en groot en sterk was! Het onaanzienlijke, het zwakke, mismaakte, stond je tegen. Heb je niet met je speelgenoten, den kleinen gebochelden en zwakken tuinmansjongen gehoond en uitgelachen, die door je vader's goedheid in dienst genomen was? Die ben ik. Zoek me dan!’

‘O! o!’ huilde de prinses. ‘Ja, ik weet het. Ik heb je uitgelachen, arme, mismaakte Winny. Maar, och, ik ben genoeg gestraft. Die drie maanden in dit kasteel zijn een marteling geweest en denk eens aan de smart die ik heb, nu ik zo wreed gescheiden ben van mijn lieve ouders. Help me toch, Winny. Vergeet en vergeef en red me!’

‘Zoek me dan, Prinses Myra met de gouden haren en de mooie blauwe ogen. Zoek me, Prinses Myra, geef je mooie ogen de kost en weet het kleine, onaanzienlijke te vinden.’

Handenwringend boog de prinses zich verder nog uit het venster.

‘Ach, ik vind hem niet,’ weeklaagde ze. ‘Hoe zou hij ook te vinden zijn, tussen de rozen.’

‘En toch kun je er me vinden, mijn blonde prinses. Tussen de volle, rose rozen, die je hun geuren toezenden kun je den verschrompelden, kleinen Winny vinden. Zoek dan!’

Alsof haar ogen erheen getrokken werden, zo keek Prinses Myra opeens naar het éne dorre, verschrompelde blaadje, dat aan een tak vol rozen en frisse bladen zat. En terwijl er volkomen windstilte was en alle rozen en rozenbladeren onbewogen waren, begon plotseling dit ene verdorde blad, dat groezelig aandeed tussen alle frisheid, te bewegen.

Toen strekte Prinses Myra haar kleine, blanke hand uit en streelde ze zacht over het verschrompelde blad. Er voer een rilling doorheen en het viel naar beneden in de hof.

En op hetzelfde ogenblik, dat het blad naar beneden viel, stond voor Prinses Myra's verbaasde blikken een ruiter te paard in de hof en een haar bekende stem zei: ‘Spring naar beneden, Prinses Myra, ik vang je op!’ En toen hij haar zag weifelen drong hij aan: ‘Vlug, spring! Ik vang je!’ Ze liet zich vallen en kwam juist zo terecht, dat ze voor hem in het zadel kwam te zitten. Hij gaf het dier de sporen en voort, voort snelde het in wilde ren tot het eindelijk stil hield voor het kasteel van Prinses Myra's vader.

Toen tilde de ruiter haar van het paard en hij droeg haar binnen en toog met z'n lichte last regelrecht naar de grote zaal, waar eenzaam en bedroefd haar ouders zaten.

‘Vader! Moeder!’ kreet de prinses en toen omsloten haar de armen van de gelukkige ouders en voelde ze zich veilig in de koestering van dit warme nestje.

‘We hebben de vijand overwonnen, ons land is behouden, maar onze grootste schat moesten we missen,’ zei de koning en z'n stem

trilde van ontroering, nu ze die grote schat weer de hunne mochten noemen.

‘Winny!’ riep hij den koenen ruiter tot zich, die hem zijn kind terug gebracht had. ‘Kom hier, mijn brave knaap, voortaan zul je mijn schildknaap zijn.’

En Prinses Myra, zich naar hem toekerend zei: ‘Winny, ik dank je voor mijn redding en ik dank je ook voor de les, die je me gegeven hebt. Ik geloof niet, dat ik ooit in m'n leven meer spotten zal met... met...’ Ze wilde zeggen met mismaaktheid, toen ze plotseling zag, hoe de zijne geheel verdwenen was en hij als een fiere, van lijf en leden rechte knaap voor haar stond.

‘Prinses Myra,’ zei hij, terwijl hij zich diep voor haar boog, ‘de feeën hebben ons beiden een geschenk gegeven. Ze gaven u de macht, om met één beweging van uw zachte hand mij van een verschrompeld, dor blaadje te veranderen in een man, die de krachten welke hem geschonken zijn tot z'n laatste ademtocht in dienst zal stellen van z'n blonde prinses en zijn geliefd vorstenhuis.’

Achterwaarts lopend verliet hij de zaal, de gelukkige ouders met hun weergevonden dochter keken hem vriendelijk lachend na.

Uit: *De Hollandsche Revue.* 34ste Jaargang No. 9. 1 Mei 1929.

De dief in het tuinhuis.

> 't Was eigenlijk alles vaders' schuld. Vader zou de jongens laten zien hoe je een hockey-stick moest vasthouden en hoe je er mee moest slààn. De tweelingbroers Derk-Jan en Rob, hun huisgenoot Felix, Moeder en Aaf, de meid, allen keken toe....
> Toen gebeurde het.
> Vader sloeg en raakte.... Jonathan, de dikke kater, die rustig achter vader op een stoel lag te slapen. Jonathan plofte een eind verder op de vloer, verliet, hevig gebelgd, de kamer, liep in de schemerige avond de tuin door, sprong over de schutting en verdween in buurmans tuin. Tevergeefs wachtte men op Jonathans terugkeer. Hij kwam niet. Toen echter alles, ter ruste was verscheen Jonathan weer. Hij vond het hele huis gesloten. En toch wilde hij naar binnen... Dus, mauwde hij.... mauwde nog eens, dringend en gerekt, en nog eens, koppig en halsstarrig, tot....

Derk-Jan, die vlak bij het raam sliep, had zich al eens ongeduldig omgedraaid en iets gemompeld in zijn slaap, maar toen Jonathan voor de zes-en-twintig-ste keer zijn jammerklacht uitstiet, werkte hij zich nijdig overeind op z'n elleboog en riep: ‘Rob... zeg, Rob, nou zit Jonathan nog buiten!’

‘Héééé... w... wat?’ klonk een slaperige stem uit 't ledikant dat tegen de andere wand van de kamer stond.

‘Jonathan zit buiten,’ herhaalde Derk-Jan ongeduldig.

‘O... ja... ik dacht al dat ik zoiets hoorde,’ zei de stem nu wat helderder.

‘Laat 'em er in jò, ...'t is immers jouw kat.’

‘Mijn kat? Loop jij... 't is Moeders kat, 't is Vader z'n kat... van mij is-ie niet.’

‘Maaauw!’ bracht Jonathan vriendelijk-terechtwijzend in het midden.

‘Ach dat nare gejank vlak voor het raam.’

Derk-Jan was z'n bed al uit, schoot in zijn pantoffels en liep naar 't raam.

‘Spring dan, dommerd... kom maar... ja, tóé dan.’

‘'t Is veel te hoog. Hij heeft het nog nooit gedaan,’ praatte Rob plezierig, met zijn hoofd net boven z'n deken uit.

Derk-Jan gromde wat en liep in 't donker de kamer door naar de deur.

In het voorbijgaan stootte hij tegen het derde bed dat in de ruime slaapkamer stond en waarin Felix rustig ‘door-mafte’.

‘Die slaapt ook als een os,’ meende Rob.

‘Kan je nèt denken...’ bromde Derk-Jan, met een nog nijdiger por tegen het ledikant dat piepte. ‘Die slaapt net zoo min als wij, mijnheer is bang dat hij naar beneden moet...’

‘Miaauw,’ drong Jonathan ongeduldig aan.

‘Ach kat... je kan omwaaien...’

‘Dat kan jij ook... als er genoeg wind is tenminste,’ wou Rob nog grappig zijn. Maar Derk-Jan was al op de gang en sloop omzichtig op z'n klepperende sloffen de trap af.

Het was gek-stil in huis, dacht hij, terwijl hij langs de deur van de huiskamer en langs de deur van het eetkamertje naar de keuken liep. De koperen gong onder de oude, Friese staartklok glom geheimzinnig en de jassen die aan de kapstok hingen, leken wanstaltige monsters. Schuw schoof Derk-Jan er voorbij. Bang was hij niet, natuurlijk niet... maar het was wel erg raar in huis, heel anders dan overdag en toen de hangklok ineens heel geniepig achter zijn rug begon te kraken en er dan een schorren, snelafbrekenden slag uitmepte, dook hij verschrikt ineen.

De sleutel stak aan de binnenkant in de keukendeur en Jonathan was gauw genoeg binnen, streek uit louter dankbaarheid, kopjesgevend langs Derk-Jan's pyama-benen.

En toen... juist nadat Derk-Jan de deur weer gesloten had en zich wilde bukken om Jonathan naar zijn mandje onder de tafel te verwijzen, toen gebeurde het griezelige... het geheimzinnige, dat Derk-Jan plotseling overeind deed schokken. Duidelijk, heel duidelijk, zag hij een schaduw van een groten man met lange armen en toen hij dood-stil bleef staan, hoorde hij even duidelijk, nee, nòg duidelijker het kraken van kiezelstenen op de tuinpaden. Hij deed zijn mond open of hij wel zó schreeuwen wilde... maar bedacht zich dan en holde rechtsomkeert weer naar boven. 't Was maar goed dat de slaapkamer van Vader en Moeder aan de voor-

kant lag, anders waren ze vast en zeker op het lawaai van Derk-Jan's pantoffels afgekomen. Nu belandde hij veilig en wel op de achterkamer, waar Rob ondertussen zoetjes-aan weer ingedut was.

‘Jò... luister es!’ begon hij, en hij plofte met zo'n vaart op Rob's knieën neer, dat die met een schreeuw overeind veerde.

‘Ben je nou een haartje...’

En achter elkander liepen ze op hun tenen het middenpad over.

‘Nee... luister nou... d'r is een kerel in de tuin.’

‘Je ijlt,’ meende Rob kort en bondig.

‘Nee, vast niet... 'k zag hem toch zeker voor me... langs het keukenraam liep-ie toen verder de tuin in.’

Rob keek met grote ogen naar Derk-Jan's angstig gezicht.

‘Ga mee dan kijken, zeg!’

‘Waar? Beneden? Vast niet... vast niet hoor!’

‘Nee, hier voor het raam... of hij er nog is... misschien staat hij bij het tuinhuis. Doen?’

Rob stond al naast Derk-Jan voor het ledikant.

‘Zachtjes dan!’

‘Ja... vooral geen lawaai maken.’

Terwijl ze voorzichtig naar het raam liepen, was daar in het donker ineens Felix' slaperige stem:

‘Zeg... wat... wat is er... waarom...’

‘Stil jong!... schreeuw niet zoo.’

‘Hou je mond dicht!’

‘Wat is er dan?’ vroeg Felix zachter en ook al een beetje angstig.

‘Een kerel in de tuin. Derk-Jan heeft 'em zien lopen.’

Felix schoot heel ver weg onder z'n dekens, alleen z'n kleine, ronde ogen gluurden bevreesd boven het laken uit.

‘Rob... zie je... zie je daar niks?’ fluisterde Derk-Jan, hees van emotie.

‘Waar?’ vroeg Rob, op z'n knieën voor de vensterbank, z'n hoofd ver vooruit om beter te kunnen zien.

‘Daar naast 't tuinhuis... in de hoek... bij... bij de schutting.’

Rob tuurde en tuurde... haalde onzeker z'n schouder op.

‘'k Weet niet, hoor... 't Lijkt wel of er iets staat... 't kan ook een schaduw zijn...’

‘Een schaduw? Wel nee!... Kijk, kijk 't beweegt.’

‘Ja warempel... nou zie ik 't ook.’

‘Ik hoor ook wat... praten ze? Kan je 't horen?’

‘Ben je mal, jò... da's de wind in de klimop.’

Derk-Jan bleef met strakke ogen turen naar de geheimzinnig donkere hoek naast het tuinhuis.

‘Er staat toch vast iemand... vást. Ga mee naar beneden... zullen we de tuin eens in? Durf je?’ vroeg hij, ineens fel-belust op een nachtelijk avontuur.

‘Niks-hoor... dank je hartelijk. Laat die kerel maar staan als hij staan wil.’

‘Zullen we dan 's even de zaklantaarn aan doen? Er is pas een nieuwe batterij in. Misschien kun je hem dan zien staan.’

‘Nee... nee,’ kermde Felix van onder de dekens. ‘Niet doen zeg... als die vent es schiet.’ Rob grinnikte, draaide zich dan vastbesloten om.

‘Ik ga er weer in. 'k Heb reuze maf,’ hield hij zich groot. Derk-Jan volgde wat onwillig, maar voelde er toch ook niet veel voor om alleen op de dievenjacht te gaan.

‘Zeg Rob,’ vroeg Felix buitengewoon vriendelijk, ‘zullen we dan 't raam maar niet dicht doen?’

Rob lachte: ‘Flauwerd!’ en aarzelde even, maar vond het dan toch ook veiliger om het raam te sluiten. Twee minuten later lagen de broers weer in hun respectievelijke mandjes, en trachtten te slapen. Maar Derk-Jan lag nog lang met wijd-open ogen te luisteren naar de vreemde geluiden die hij hoorde in de tuin, en het bed achter in de kamer piepte meermalen klagelijk, wanneer Felix zich onrustig-woelend met 'n ruk omdraaide...

Drie fietsen gleden naast elkander over het brede, hobbelige heipad; drie paar stevig-trappende benen deden de fietsen voortpeddelen heuvel op, heuvel af in de richting van het stadje, waar de eigenaar van de fietsen en de trappende benen de H.B.S. bezochten.

Derk-Jan had het woord.

‘Zal ik jullie eens wat vertellen?’ begon hij bar-geheimzinnig en van louter opwinding zeilde hij zo raar heen en weer, dat Rob tegen de lage berm van de weg op-slingerde en zich slechts met moeite in evenwicht kon houden.

‘Zeg, heb jij soms de hele weg nodig? Ga dan vooruit rijden!’ herbegon Derk-Jan onverstoord. ‘Nou praat op dan... hannes toch niet zoo.’

‘Er wordt bij ons de laatste tijd iedere nacht gestolen.’ ‘Gestolen?’ herhaalde wezenloos de kleine Felix, die als gewoonlijk tussen de beide broers inreed.

‘Ja, gestolen... vast en zeker. Hoorden jullie niet dat Vader vanmorgen aan het ontbijt tegen moeder zei... dat 't slot van 't tuinhuis kapot is en dat die nieuwe hark alweer niet te vinden was? En miste Aafje laatst niet goed, toen ze de was in de bleek had laten liggen 's nachts!’

‘Weggewaaid,’ concludeerde Rob droogjes en Felix die de samenhang tussen wasgoed en dieven niet zo gauw begreep, vroeg onnozel: ‘Wat zou dat nou?’

Maar Derk-Jan ging op Robs woorden in.

‘Weggewaaid?... Ja en de hark zeker ook. En de mooie, nieuwe carbidlantaarn van Felix, die ineens spoorloos verdwenen was... Is die soms ook weggewaaid?’

‘Die kan ik op school ook kwijt geraakt zijn,’ meende Felix.

‘Ach wel nee, man... dat bestaat immers niet. Maar enfin... jullie hebben dan toch vannacht net zo goed als ik gezien dat er iemand in de tuin was.’

‘Ik niet...’ kwam Felix wat onzeker.

‘Dan had je maar uit je bed moeten komen, bange wezel,’ nijdasde Derk-Jan, woest over Felix' ongelovigheid.

‘Je bent zelf een wezel...’ verdedigde Felix zich. ‘Je had nogal veel praats gisterenavond, zeg.’

‘Ja... wat 'n weer! Jij had het hele huis bij elkaar geschreeuwd...!’

‘Och jô... je tante.’

‘Nou, schei nu uit... laat Derk-Jan eens uitpraten. Dat gezeur van jullie altijd,’ zei Rob. Felix mopperde nog: ‘Hij zeurt... ik niet. Laat-ie dan niet schelden.’

Maar Derk-Jan praatte alweer verder.

‘Ik ben vanochtend dadelijk de tuin in gegaan om eens te kijken

en 't gras bij het tuinhuis was helemaal plat getrapt. Heb je 't ook gezien, Rob?'

'Jaaaa...' zei Rob wat gerekt. 'Maar hebben we daar gisteren niet gelopen, toen we de hockey-stick probeerden?'

Derk-Jan deed, alsof hij Robs bedachtzame woorden niet hoorde.

'Toen ben ik ook in het tuinhuis gaan kijken...' vervolgde hij op zo'n somber-geheimzinnige toon, dat Felix de rillingen over z'n ruggegraat voelde lopen.

'En de schaatsen die er gisteren nog hingen... boven de turfbak naast het raam... waren weg.'

'Maar wie steelt er nou schaatsen?' trachtte Felix te lachen.

'Ja... wie steelt er schaatsen en harken en lantaarns en wasgoed. En wie was er vannacht in de tuin. Dat zou ik ook wel eens willen weten en daarom...'

'Nou...' drong Rob aan en hij schoot haast over z'n stuur van nieuwsgierigheid.

'Daarom moeten we er een eind aan maken en er vannacht op uit gaan.'

'Hè...?!?' Felix sloeg zowat dubbel van schrik en zijn ronde, zwarte ogen rolden angstig heen en weer van Derk-Jan naar Rob.

Rob floot even schel tussen zijn tanden, vroeg dan:

'Hoe wil je 't aanleggen?' En Derk-Jan kwam met zijn plannen voor de dag.

'We moeten ons vannacht in het tuinhuis verstoppen en zo den dief op heterdaad betrappen.'

Robs ogen begonnen te glinsteren.

't Geweldig avontuur lokte hem aan.

Maar Felix vroeg schuchter:

'Moeten we daar dan de hele nacht blijven? Stel je voor dat de dief nou 'es niet komt, zeg... En is 't niet gevaarlijk? Als zo'n vent kwaad wil... als er meer zijn?'

'Gevaarlijk? Wat zou dat nou. Juist fijn.'

'Als we het thuis eens zeiden... als we eens vragen of ze het goed vinden?' trachtte Felix aan het naderend onheil te ontkomen.

'Och jô... bangerd... flauwerd. Blijf jij maar stilletjes in je bed, hoor! Stel je voor... 't aan Vader en Moeder vragen... Of die ooit zoiets goed zullen vinden. Maar als we dien kerel eerst eens gebonden en wel in het tuinhuis hebben liggen... dan zal je ze zien kijken.'

'We moeten touw meenemen, zeg?' kwam Rob, al fanatieker.

'Natuurlijk... Touw en de zaklantaarn en die krissen van Felix. Als de dief dan nog veel capsies maakt, rijg ik hem zo aan 't mes,' glunderde Derk-Jan.

'Maar we moeten voorzichtig zijn...' praatte Rob, zo zacht alsof ze al in het stikdonkere tuinhuisje zaten. 'We moeten héél voorzichtig zijn.' 'Ja...' stemde Felix dadelijk toe.

‘En geen lawaai maken,’ waarschuwde Rob weer. ‘Maar die vent stilletjes binnen laten komen... en dan, rang de deur achter hem dicht... de electrische zaklantaarn aan... kip, ik heb je.’

‘En dan maar vechten!’ gnuifde Derk-Jan, met een schuinse blik naar Felix.

‘Hoe laat moeten we dan naar het tuinhuis toe?’ vroeg Felix, die manhaftige pogingen deed om z'n angst te verbergen.

‘Als het goed donker is... Aaf is vanavond uit en er komt visite, dus Vader en Moeder zitten vóór. 'n Prachtige gelegenheid.

Onder het praten door waren de jongens een heel eind opgeschoten en het duurde niet lang meer of ze hobbelden over de steedse keitjes.

Rob rekte z'n hals uit om over de daken der huizen heen op de torenklok te zien.

‘Jongens... pézen, hoor! Het is op slag van negenen.’

En ze peesden...

Eén minuut voor negenen schoven ze hun fietsen in het rek op de binnenplaats.

‘Denk er om,’ waarschuwde Rob nog, terwijl ze hun tassen van de bagagedragers sjorden. ‘Denk er om, spreekbuizen dicht, lui!’

‘Natuurlijk!’ zei Felix verontwaardigd, want al was hij nu ook niet bepaald een held, een laffe klikspaan was hij toch ook niet.

Derk-Jan, die alleen in I b zat, Rob en Felix zaten in I a, gaf Rob een por in zijn rug en Felix een klap op z'n schouder: ‘Tabeh, hoor! Tot straks.’

Terwijl hij met een troep lawaaierige jongens naar binnen rumoerde, dacht hij stilletjes:

‘Hij zou dan toch eens tonen dat-ie een mán was... en geen klein kind. Hij zou wel zorgen dat het goed voor elkaar kwam. En de snoeten die de jongens morgen zouden trekken, als ze het hoorden... allemaal jaloers natuurlijk, dat er bij hun geen dieven in de tuin kwamen. Misschien zou de baas er wel wat van zeggen voor de klas... als-ie het wist tenminste... Dan zou je “de bellefleur” zien kijken, ...die vent dacht maar, dat je alleen een reuze kerel was, als je een acht of negen voor algebra had... Nou zoudie raar op z'n neus kijken! Zou er nog wat van in de courant komen, als ze die dief nou eens inpikten? Eigenlijk... eigenlijk kon het best... enfin eerst nog maar eens afwachten...’

Met veel lawaai schoof Derk-Jan in z'n bank en haalde het allereerste uur een lelijke onvoldoende omdat er geen een van de sommen deugde, die hij voor den algebraleraar op het bord moest maken.

De tuin lag grauw en duister achter het stille huis... Een vlek was het witgeschilderde tuinhuisje tegen de donkere klimopmuur aan het einde der brede kiezelpaden.

De kerkeklok van het dorpje had nog nauwelijks tien slagen uitgegongd in de hoge, wijde lucht... of het raam aan de achterzijde van de dokterswoning knerpte zachtjes open.

Er kwam een hoofd te voorschijn, een paar armen... een been, en op de vensterbank zat de kleine, tengere Felix, keek eens links, keek eens rechts, liet zich dan dood-voorzichtig naar omlaag glijden, tot hij de gootpijp te pakken had. Met een sprongetje, haast onhoorbaar, kwam hij terecht op het dak van 't uitbouwtje en stond met een fiksen zwaai op het tuinpad. Heel zacht floot hij omhoog naar het raam, waar nu twee andere hoofden uitstaken.

‘Zeg... gooi m'n pantoffels even af, ja? Ik kan hier niet op m'n kousen lopen... die gemene kiezels doen zo'n pijn.’

Een minuut later zwierden de pantoffels al aan een touwtje naar omlaag. Felix schoot er haastig in en sloop naar het kippenhok om de ladder die erop lag, naar omlaag te sjorren.

Het was een heel werk voor zijn niet-al-te-lange armen en even gaf het schuren van het hout over het asphalt-papier een naar gehoor.

Nero, in de aangrenzende tuin, blafte even en bromde nog wat na, maar Felix had de ladder en dat was de hoofdzaak.

Vlug zette hij haar tegen de muur onder het raam en in een ommezien waren Rob en Derk-Jan naast hem op het tuinpad.

‘Hebben we nu alles... het touw en de krissen? Rob, heb jij de zaklantaarn of Felix?’

‘Ik!’ fluisterde Felix, die wit zag van de angsten die hij die enkele minuten in z'n eentje uitgestaan had.

‘Vooruit dan!’ commandeerde Derk-Jan.

En achter elkander. Derk-Jan voorop, liepen ze op hun tenen het middenpad over naar het tuinhuis.

‘St... stil... wacht eens...’

Felix, die vlak, maar dan ook vlak achter Derk-Jan liep, bleef plotseling stokstijf staan... z'n bevende hand knipte de zaklantaarn aan, het bleek-witte cirkeltje gleed langs de schutting.

‘Jô... ben je betoeterd, ik schrik me een hoedje!’ zei Rob nijdig. ‘Ik... ik d-dacht, vast, dat er iemand st-stond...’ bibberde Felix.

‘Ach flauwerd... als je nou al bang bent... ga dan liever weer naar boven...’ schold Derk-Jan.

‘Nou... ik dacht 't heus... ik deed 'm toch dadelijk weer uit,’ verdedigde Felix zich, met nog een trilling van schrik in zijn stem.

‘Als jullie zo'n herrie maken, horen ze ons tien huizen ver al...’ meende Rob. ‘Die lamme hond ligt ook al te grommen.’

Ze liepen na dit korte oponthoud weer verder... en Derk-Jan, met z'n handen tastend voor zich uit, vond de knop van de tuinhuisdeur... een beetje aarzelig stapte hij naar binnen, Felix vlak op z'n hielen.

Even stonden ze wat onzeker en schuw bij elkander in het duister. Derk-Jan was de eerste die sprak: ‘Felix... jij gaat daar in de hoek staan met de lantaarn,’ deelde hij de lakens uit. ‘Als we iemand horen lopen moet je goed opletten... want je mag vooral geen licht maken... vóór... die... die vent binnen is. Heeft-ie de deur achter zich dicht gedaan, dan schijn je 'em recht in zijn snoet. Ik ga hier op de turfbak zitten vlak bij de deur en Rob...’

‘Schreeuw niet zo... ik ben niet doof!’ fluisterde Rob, vlak naast Derk-Jan. ‘Laten we liever even stil zijn... die hond blijft zo grommen. Straks komt meneer van hiernaast nog naar buiten.’

Derk-Jan scharrelde naar de hoek waar de turfbak stond. De bak was met planken afgedekt en na enige vergeefse pogingen, wist hij er zich tenslotte boven op te werken.

‘Prachtig...’ mompelde hij vergenoegd voor zich heen! ‘De beste manier om iemand te overvallen is, om 'em ineens op zijn hals te gaan hangen.’ En hij streek eens over de kleine Javaanse dolk, die hij in z'n riem had vastgestoken.

‘Ik zal in de andere hoek gaan zitten... achter de kruiwagen...’ stelde Rob fluisterend voor. ‘Dan hebben we aan allebei de kanten een aanvallende macht.’

Voetje voor voetje stommelde hij in het stikdonker naar de hoek waar hij de kruiwagen vermoedde, maar ineens stootte hij z'n benen tegen een of ander onmogelijk-hard voorwerp en pats! ‘de aanvallende macht’ lag in z'n volle lengte voorover op de vloer.

‘Rob... Rob... wat is er?’ vroeg Derk-Jan angstig en Felix kroop bibberend weg in z'n hoekje, dacht minstens dat Rob al aan het bakkeleien was met ‘den dief’. Nero van den buurman schoot woest uit in luide blaf, rende in de aangrenzende tuin heen en weer en sprong tegen de schutting op.

‘Au... au... allemensen... m'n been...’ kermde Rob, rechtopzittend op de rand van de kruiwagen.

‘Uilskuiken... kijk dan ook uit!’ schold Derk-Jan driftig vanaf z'n ‘podium’, in z'n hart dolblij dat hij Rob's stem weer hoorde.

‘Uitkijken? Kan jij in het donker kijken?... oh... au... ik geloof dat m'n benen er af liggen!’

‘Stil... 'k hoor stemmen!’ fluisterde Felix.

Rob, steeds maar wrijvend over z'n knieën, kroop achter in de kruiwagen en Derk-Jan schoof voorzichtig achteruit op z'n plankenvloertje. Doodstil ineengedoken luisterden ze naar het woedende hondengeblaf. Ineens hoorden ze dan de lijzig-vermanende stem van Nero's baas, het zenuwachtige buurmannetje: ‘Nerotje... Nerotje foei, wat een lawaai? Zal je je netjes stil houden? Moet je alle kindertjes in de buurt wakker maken? Er is immers niets om te blaffen? Zag je een poesje? Wel, wel, stout poesje om Nerotje zo aan het schrikken te maken...’

‘Ach Robbertje... foei, schaam je om Nerotje zo aan het schrik-

ken te maken,’ imiteerde Derk-Jan grappig in z'n donkere hoek.

Ze moesten alle drie even grinnikken.

Nero, de reusachtige bullebak van een waakhond, trok zich, nu hij aan de anderen kant van de schutting geen zonderlinge geluiden meer hoorde, kwaadaardig-grommend in zijn hok terug. De jongens herademden toch toen ze de tuindeuren weer hoorden sluiten en alles weer stil werd.

‘Nou helemaal niet meer praten, anders lopen we vast en zeker tegen de lamp,’ meende Derk-Jan, met z'n kin op zijn opgetrokken knieën.

‘Felix, kom 's op met je lantaarn,’ zei Rob.

‘Nee... niet doen, geen licht maken als het niet nodig is. Waarvoor heb je licht noodig?’

‘'k Wou eens kijken of m'n been aan zes of zeven diggeltjes ligt,’ kwam Rob laconiek.

‘Laten we nou stil zijn jongens,’ verzocht Felix' stem uit het duister. ‘Hè... leef jij ook nog?’

‘Sst!’

En ze zwegen.

Ze zwegen een hele tijd... zo'n onafzienbaar-lange tijd, dat Rob het eindelijk met een diepe zucht waagde op te merken:

‘Zijn we nog allemaal wakker?’

Een onverstaanbaar gebrom vanaf de kist was het antwoord.

‘Die kling van de kris port me juist in m'n maag... benauwd... boeh!’

Rob ging eens verzitten, duwde z'n ‘dolk’ een eindje opzij.

‘Ik word zo lam van het staan,’ klaagde Felix.

‘Ga dan zitten.’

Felix liet zich met een zucht op de vloer zakken, waar hij met gekruiste benen bleef zitten, als een raadselachtig-starend boeddhabeeldje.

Felix vond de hele dievenjacht maar ‘Zo, zó.’

In de stilte die volgde op Derk-Jan's laatste woorden, kraakte er plotseling papier in de hoek waar Rob zich zelf vermaakte.

‘Doe jij dat, Rob? Wat heb je nou weer?’

‘Honger,’ was Rob's enig antwoord.

‘Eet je?’ vroeg Derk-Jan en er klonk evenveel verwondering als afgunst in z'n stem.

‘Ja... ik eet.’

‘Wat?’

‘Deventer-koek... van Aaf gekregen... Reuze!’

‘Wie eet er nou koek... jongejuffrouw!’

‘Wil ik je eens jongejuffrouw op je wang geven?’ vroeg Rob minzaam.

‘Wat 'n lef...’ hoonde Derk-Jan, maar daar hij een minstens even gezonde eetlust bezat als Rob en op alle uren van de dag

en bij iedere gelegenheid een jeukend gevoel in zijn maagstreek waarnam, stelde hij zich met jaloezie voor, hoe Rob daar zat te happen van een Deventerkoek, minstens twee el lang.

Om niet uit te staan gewoon!

Maar Rob vroeg goedig: ‘Ook een stukje, Derkie? Dan moet je het maar komen halen.’

‘Ik heb zo'n moeite om er weer goed en wel op te klimmen,’ zei Derk-Jan een beetje spijtig.

‘Nou, wacht maar, dan wordt het je wel thuis gebracht. Jij ook, Felix?’

Felix vond dit niet het moment om Deventerkoek te eten.

‘Des te beter...’ meende Rob en hij taxeerde in het duister de lengte van de koek, en hakte toen met z'n bot zakmes in de taaie massa, daar waar ongeveer het midden behoorde te zitten. Voorzichtig scharrelde hij naar Derk-Jan en offerde hem grootmoedig het grootste stuk.

En de broers soupeerden in alle eenvoud, de een op de turfbak, de ander in de kruiwagen.

En het werd weer stil.

Minuten, kwartieren, uren lang meenden de jongens.

‘Boengg!’ viel het uit de klokkenmond van de kerktoren, die daar buiten scherp zich aftekenend tegen de nachtelijke sterrenlucht, als een magere Jansladood boven de bomen uitrees.

‘Eén uur!’ beweerde Derk-Jan.

‘Heb jij 't dan twaalf horen slaan?’ vroeg Felix ongelovig.

‘O, al lang,’ fantaseerde Derk-Jan.

‘Nou, ik anders niet. Maar het moet toch wel zo ongeveer één uur zijn. We zitten hier al een eeuw,’ meende Rob.

‘Hoe laat was het gisteren, toen je dien man om de tuin zag lopen?’

‘Half twee.’

‘St... stil... ik hoor wat.’

Ja, Rob was de enige niet die wat hoorde.

Opschokkend in hevige schrik, luisterden ze alle drie naar de zonderlinge geluiden, die kwamen uit het andere gedeelte van de tuin, daar waar 't bleekveld lag.

Trage, voorzichtige voetstappen knerpten over 't grint... langzaam, o, heel langzaam, maar ook verschrikkelijk zeker naderden ze het tuinhuisje... werden luider... steeds luider!

Met het laatste restje moed dat nog in zijn jongenshart was, probeerde Derk-Jan dapper te zeggen: ‘Nou, hou jullie taai... mannen.’

Maar er was een zeer onmannelijke trilling in zijn hees-fluisterende stem. Rob stopte het laatste restje koek in zijn mond en dook zo ver weg in zijn vehikel, tot alleen nog maar z'n hoofd boven de rand uitstak.

Bevend rees Felix overeind uit zijn gehurkte houding, de lantaarn trilde in zijn hand, maar krampachtig klemde zijn vuist om 't gebogen boveneinde van z'n klewang.

En de voetstappen naderden... naderden... schrede voor schrede... tot vlak voor het tuinhuis. Er klonk een bons, alsof er iets zwaars in het gras werd neergezet en dan hoorden ze een zucht als van iemand die, lichtsteunend, uit een ingespannen houding overeind kwam.

O, zo deed geen gewoon mens!

Dit moest de schurk van een inbreker zijn, waarop ze wachtten... dien ze in moesten sluiten en overweldigen. De grote man met de lange armen! Daar was zijn sterke, gespierde hand al aan de deurknop die rammelend bewoog...

In de stilte van het donkere tuinhuis was alleen de hijgende ademhaling van de jongens hoorbaar.

Derk-Jan, de werkelijk-dappere Derk-Jan, die nu rechtop stond boven op de turfbak, balde reeds zijn vuisten, gereed om te stompen en te slaan... Derk-Jan vergat helemaal dat hij op een paar losse planken stond, waaraan eens een einde moest komen.

Hij deed een stap naar voren... nóg een...

Weer rammelde de deurknop, even werd er aan 't slot gedraaid... een bons... de deur week en kierde langzaam open. Er stond iemand op de drempel.

En Derk-Jan trok zijn hoofd tussen zijn schouders... beet zijn tanden op elkaar... en sprong...

Toen... toen... een herrie, een oorverdovend lawaai van vallende planken, de doffe slag van iets dat met een smak op de grond viel... een schreeuw... nóg een... en de gillende stem van de dikke Aaf:

‘Meurd... oe, lilek dieventuig... Bránd! Hellép... dieven, Meurd!’

De deur werd weer opengerukt... woest dicht gesmakt en Aaf, struikelend over de teil met wasgoed, die ze vlak voor 't tuinhuis in 't gras had gezet, holde de tuin door terug naar huis, gillend, krijsend:

‘Oe hellep... hellép toch... Dieven in 't tuinhuis!’

Toen pas vond Felix' sidderende vinger het knopje van de zaklantaarn en onder het lawaai van de open- en dichtslaande deur, van angstig roepende stemmen en het alles overbulderende geblaf van Nero, die woest heen en weer holde, verlichtte het kleine lampje drie spier-witte, van schrik-vertrokken gezichten.

‘'t Is... w...was... Aaf!’ stotterde Felix verdwaasd, met z'n rentjong nog steeds in de vuist.

En Derk-Jan, die tussen de planken midden op de vloer zat, wist slechts één ding te zeggen:

‘Dan... dan is 't ook nog geen één uur!’

Rob, die verreweg het kalmst was, redde de situatie, die niet alleen lastig, maar voor Derk-Jan ook pijnlijk was.

‘Vooruit, gauw... doe dat licht uit en komen jullie dadelijk mee... maar vlug...’

Hij rukte de deur open en op zijn kousen, de pantoffels in de hand, rende hij dwars 't grasveld over, langs het kippenhok naar de ladder die er nog steeds stond.

Derk-Jan en Felix, die dadelijk zijn plan begrepen, volgden hem op de voet en binnen enkele seconden stonden ze, hijgend van 't harde lopen, op hun slaapkamer en schoten, aangekleed en wel, haastig onder de dekens.

't Was net op tijd, want Felix had nog maar juist z'n benen over de vensterbank geslingerd, toen Vader de tuin inkwam.

‘Wees nu maar rustig...’ hoorden ze hem kalmerend praten tegen Aafje en Moeder, die blijkbaar in de keuken stonden.

‘'t Zal wel niets van betekenis zijn.’

‘Oe... wees oewe toch veurzichtig... wees oewe toch veurzichtig...’ jammerde Aaf onder het steeds aanhoudende gekef van Nero. ‘Ze zulle oe nog doodslaan de lillekerds... Ze ware met zo veule, wees oe toch veurzichtig.’

Derk-Jan ondanks zijn schrik, ondanks de angst hoe dat af moest lopen, ja zelfs ondanks al zijn blauwe builen en schrammen, moest zijn laken in de mond stoppen om het niet uit te gieren.

‘Robert toe... wees voorzichtig. Neem wat mee... je revolver.’

‘Ach kom,’ lachte vader, toch wat onzeker, ‘ik dacht dat je verstandiger was. Hier... ik heb de hockey-stick van de jongens bij me.’

En Vader stapte manmoedig de tuin in.

‘Bent... bent ú daar, mijnheer van Voorst,’ hoorden de jongens toen ineens weer de angstige piepstem van den buurman.

‘Wil ik soms met u meegaan... of wilt u Nero even daar hebben.’

‘Da's een idée.’

De schuttingdeur werd geopend. Nero stormde woest-blaffend de tuin in, rende dadelijk naar het tuinhuis.

‘'n Strop, ouwe jongen!’ gnuifde Rob zachtjes. Ze hoorden hoe vader eerst het tuinhuis inspecteerde, dan de hele tuin doorzocht... en 't bleekveld opliep.

‘Zie je wat? Is er iets... Hoor je ook niets. Robert?’ klonk herhaaldelijk Moeders stem uit de keukendeur en buurman werd al moediger, waagde zich tenslotte van zijn terras af om Nero aan te moedigen, die ondertussen al aardig gekalmeerd was.

‘Er is niets, hoor... Er is zeker wat omgevallen in het tuinhuis. De planken zijn van de turfbak gegleden. Gaan jullie maar rustig naar binnen,’ lachte Vader.

Nero werd weer naar zijn eigen afdeeling geëxporteerd en na nog enkele woorden met den buurman gewisseld te hebben, gingen Vader, Moeder en Aaf weer naar binnen.

De deur werd gesloten, de sleutel knarste in 't slot.

‘Ziezo...’ zuchtte Rob overeind komend. ‘Het gevaar is geweken. Broeders, laten we onze pyama's aantrekken en naar bed gaan.’

De woorden waren nog niet uit zijn mond of de deur van de huiskamer ging open... Vader's vlugge voetstappen deden de traptreden kraken.

‘Jandoppie... wat zullen we nu krijgen?’ schrok Derk-Jan en Rob schoot weer snel naar omlaag.

‘Ogen dicht... monden dicht... máffen!’ commandeerde Felix en met een ruk zijn gezicht naar de muur kerend, gaf hij het voorbeeld.

Toen vader tien tellen later de deur van de jongenskamer open deed en het licht aandraaide, zag hij drie afgewende hoofden, drie vuurrode oren... en hoorde hij slechts heel rustig ademhalen.

Maar vader nam je zó maar niet!

Hij streek eens met de hand langs zijn kin als om een glimlach te verbergen, maar sprak dan heel streng en luid:

‘Jullie hoeven niet te doen alsof jullie slapen, want ik weet wel beter. Ik ben van mijn jongens niet gewend dat ze me bedriegen. Rob, is deze pantoffel van jou?’

Rob draaide zich, schuw-knipogend voor 't schelle licht, om en keek suffig naar de pantoffel in vaders handen.

‘Ja vader... die is van mij,’ bekende hij demoedig en hij stak zijn arm boven de dekens uit, zijn arm in... de mouw van een blauwe trui.

‘Zo, zo...’ bromde vader boos, ‘aangekleed en wel in bed, mannetjes. Komen jullie er alle drie maar eens uit. En vlug een beetje...’

Ja, daar stonden ze nu met arme zondaarsgezichten, als ridders van de droevige figuur, met hoofden als pioenrozen.

‘Hoe komt deze pantoffel op 't tuinpad vlak voor 't tuinhuis?’ vroeg vader streng. ‘En waarom is de ladder van 't kippenhok gehaald en onder jullie raam gezet. Daar wens ik een antwoord op te ontvangen!’

Rob keek schuins naar Derk-Jan.

Derk-Jan wierp een schichtigen blik op Rob. Felix liet zijn hoofd nog dieper zakken en zuchtte.

Toen begon Derk-Jan, stotterend en stamelend, de toedracht van de zaak te vertellen, zo nu en dan voortgeholpen door Rob, die niet gedoogde dat hij alles voor zijn rekening nam. En toen ze niets meer te vertellen hadden, volgde de uitbrander van vader... een uitbrander zoals ze er in geen jaren gehad hadden.

Och hé... ze waren nu helemaal geen heldhaftige dievenjagers

meer, alleen maar drie dwaas-avontuurlijke jochies, die zich tegenover hun huisgenoten aardig belachelijk gemaakt hadden.

‘Jullie mogen wel blij zijn dat deze historie geen erger gevolgen heeft gekregen,’ besloot vader zijn standje. ‘Jullie hadden Aaf een ongeluk kunnen bezorgen. Heeft ze dat aan jullie verdiend?’

‘N-nee-’ stotterde Derk-Jan. Rob dacht aan de Deventerkoek en nam zich heilig voor van zijn nieuwe zakgeld wat moois voor Aaf te kopen. Die goedige, gezellige, dikke Aaf. Nee, dat was hun bedoeling niet geweest! ‘En die krissen en dolken verzameling van Felix...’ vervolgde vader, ‘gaat achter slot en grendel tot jullie verstandig genoeg zijn om geen gebruik van die gevaarlijke dingen te maken. En nu, binnen tien tellen uitgekleed en in bed - of jullie zullen nog iets anders beleven. En nooit... nooit in jullie leven op de dievenjacht gaan, zonder de hulp van je vader of van de politie in te roepen. Begrepen?’

Er tintelden vreemde lichtjes in vaders ogen, maar de jongens zagen het niet en knikten doodernstig ten teken dat ze ‘begrepen’ hadden. Met driftige, zware dreunstappen marcheerde vader weer af en helemaal verslagen en ook wel een beetje vernederd, kleedden ze zich zwijgend uit.

Rob draaide 't licht uit: ‘Goedennacht!’

‘Goeie!’ zei Felix timide.

‘Maf ze!’ antwoordde Derk-Jan somber.

't Werd stil in de slaapkamer. Je kon de wind zachtjes tegen het raam horen flabberen, de gordijnen bewogen geheimzinnig heen en weer en je kon de bomen in de tuin horen ritselen. Toen ineens was daar een luide, vrolijke lach... Rob schaterde het uit, duwde zijn gezicht in 't kussen om 't lawaai te dempen, maar lachen moest hij...

‘Wat heb je? Wat is er?’ vroeg Derk-Jan, toch ook onwillekeurig even grinnekend.

‘Omdat... omdat het allemaal zo mál is!’ zei Rob en hij vermoedde niet dat beneden in de huiskamer, waar vader verslag uitbracht van Derk-Jan's verhaal, moeder en Aaf minstens even hartelijk lachten, omdat ze 't humoristische van 't geval inzagen, omdat het allemaal zo vreselijk mal was.

Dit is het einde van de dievenjacht, die geen dievenjacht was, en die nooit een dievenjacht kon worden, omdat er geen dieven waren.

Want twee dagen later kwam de mooie, gloednieuwe carbidlantaarn te voorschijn uit Felix' kast, waar ze zeer zorgvuldig opgeborgen was en die schaatsen had Aaf... die goeie, dikke Aaf, ingevet en naar de zolder gebracht.

Ondank is nu eenmaal 's werelds loon.

Maar nu vraag ik jullie, was het eigenlijk goed beschouwd niet allemaal de schuld van vader en... van de hockey-stick?

Uit: *De vriend des huizes.*

Door: D. KRAMER.

Moederweelde.

Kindeke klein, kindeke-mijn,
Jij met je krulletjes, zij-ig en fijn,
Jij met je wangetjes, rozig en zacht,
Met je klein mondje, dat minnelijk lacht -
Kindeke klein, kindeke-mijn,
O, wat het heerlijk is, moeder te zijn!

Kindeke fijn, kindeke-mijn,
God gaf je lichaampje, broos nog en klein,
God gaf je zieltje als een schat mij ten pand.
Dat ik je leide naar 't Hemelse Land.
Kindeke fijn, kindeke-mijn,
O, wat het ernstig is, moeder te zijn!

Kindeke klein, kindeke-mijn,
Was er de wereld maar zuiver en rein,
Niet zo vol zonde en ach, niet zo vol kwaad,
Kon ik je veil'gen voor alles wat schaadt!
Kindeke klein, kindeke-mijn,
O, wat het angstig is, moeder te zijn!

Kindeke fijn, kindeke klein -
Heiland, U breng ik dit kindeke-mijn!
Draag het ten leven of draag het ten dood,
Neem het mij klein of bewaar het mij groot!
Kindeke klein, kindeke-mijn,
Veilig is 't, dicht bij den Heiland te zijn.

Uit: *Christelijke Kunst.*
J.M. WESTERBRINK-WIRTZ.

Het avontuur van Jan Hekman.

Stom ook van hem zómaar te verdwalen!... Hoe kwam dat nou toch?

De brigges had gezegd: ‘Loop jij nou even schuin dit bos door en kom dan ginder, op de viersprong, weer bij ons. Snap je?’

Ja, gesnapt had hij wel, maar die viersprong...?

De brigges had hier, op de Belgische grens, natuurlijk wel vaker patrouille gelopen. Die lag hier al maanden en kende overal de weg; die was heel kalmpjes met zijn drie andere mannetjes langs de bosrand verder gewandeld.

Hij was 't bos ingegaan, dat ellendige bos, waarin hij heg noch steg wist, waar alle bomen op elkaar leken, en waar alle heuveltjes en alle paadjes er uitzagen, alsof je ze al honderdmaal

ergens anders ook had gezien. En daar stond hij nou... Niks te zien! Geen viersprong, geen patrouille, geen huis, waar hij vragen kon. 'n Fijne geschiedenis!...

Geërgerd liet hij 't geweer van z'n schouder glijden; 't bonsde dof in 't mos. Wist hij nou maar van welke kant hij was gekomen, maar dat was 't em nou juist: hij had zó lang gezocht naar die viersprong, en was zó veel kronkelwegjes gelopen, dat hij al evenmin vooruit als achteruit de weg wist. 'n Mooie boel! Wat moest hij beginnen? Als hij straks niet present was aan de wacht...

Wat dan?... De luint had hem al zo vaak voor 'snuggere-bol' uitgemaakt, omdat hij zich zo dikwijls vergiste, en als hij nu eens moest komen vertellen, dat hij verdwaald was geweest...? Ja, kon hij 't maar vast komen vertellen. Dan was hij ten minste weer veilig bij de compie en dit ellendige bos uit.

Hij floot eens, heel zacht... en nog eens, nòg eens, iets scheller.

De magere geluidjes schoten schichtig weg en 't leek opeens nòg stiller in 't bos. Antwoord kwam er niet.

Boven hem wiegden de donkere dennekruinen in hun eenzaam fluistergeruis.

Tussen de bomen grauwde reeds de schemer van de vallende avond. Brrr!

't Leek wel, of hij bang begon te worden, flauwe vent, die hij was. Allo, opstappen! Vooruit nou maar, recht toe, recht aan, dwars door de struiken heen desnoods. Dan kwam hij toch eindelijk wel op de een of andere weg, waar een huisje zou staan, of waar mensen zouden lopen.

Wacht even, eerst nog een draadje zware nemen.

Plots schokte hij op in wilde schrik; zijn geweer, dat hij tegen zijn buik liet leunen, om z'n handen vrij te hebben, smakte tegen de grond, zijn tabaksdoos beefde in zijn vingers... 'Lelijk tuig!' mompelde hij na een diepe zucht van verlichting... 'Rakkers!... Je zou ze...'

't Luide opruisen van een nachtuil uit de struiken, vlak achter hem, had hem die plotselinge schrik op 't lijf gejaagd. Met krassend geluid, als een grijnzend spotlachen, wiekte het dier op brede vleugelslag weg in de vale avond.

Hij kende ze wel, die sombere vogels, met hun geheimzinnig gekras, dat soms wel 't lachen van een mens geleek. Ze hadden zo vaak de schildwachten verontrust.

Toe nou, vooruit! Je van de kook laten brengen door 'n vogel?... 't Was zeker die zwijgende eenzaamheid van 't donkerende bos, en de onrust, dat hij niet op tijd aan de wacht zou zijn, die hem zo kinderachtig schrikkerig maakten. 't Mocht wat! Hij had z'n geladen spuit bij zich, en nog een twintig scherpe piepers in zijn broekzak. Laat komen, wie komen wil... Allo, afmars nou!...

Kordaat stapte hij aan, keek niet meer om, maar hield beslist

één richting. Soms worstelde hij door struikgewas heen, soms ging 't over halfdroge greppels, soms moest hij zich heen wringen tussen groepen dicht opeengepakte jonge dennen, maar met hardnekkige eigenzinnigheid zwoegde hij voort. Hij wilde nu niet meer we felen, en 't weer in een andere koers proberen, hij moest nu toch eindelijk ergens uitkomen, natuurlijk!... Maar 't was me een baantje, en 't werd al zo donker. Als die brigges soms weer eens wat wist met z'n viersprong.

'Stil 'es...!

Hij stond een ogenblik stil om te luisteren. Och, 't was verbeelding natuurlijk, misschien 't gepiep van een of ander dier... Nee...? nee, toch niet! Hoor maar... 't Leek duidelijk het schreien van een kind; jonge-jonge, dat zou boffen zijn, als hij hier nu midden in die wildernis een huisje vond... Dàn was-t-ie uit de brand.

Stil nog 's...! Ja?... 't was zo! Hoor maar: 'Moe, Moekie!' riep ze. 't Was een meisjesstem.

'Moe, ik mee!... Moekie.'

Even goed luisteren... Juist, van die kant kwam 't verdrietige kinderstemmetje. 'n Buitenkansje, hoor, zo gauw al mensen te vinden.

Hij wrong zich haastig tussen de warrig dichte eikenstruiken heen; zijn brandemmertje bleef hangen aan een tak en rolde neer tussen 't dichte gebladerte.

Hij tastte er naar, bleef met zijn geweerriem haken aan een knoestige stam, schramde zijn wang aan een scherpe doorn, maar 't deerde hem niet. In vrolijke haast wrong hij zich verder...

Ah, de struiken werden lager, mooi zo! Nog een paar passen, dan kon hij er bovenuit kijken en stond hij in de ruimte... Oef! 't was me een baantje, zó de weg te moeten zoeken.

Waar was dat kleine ding nou?... Hoor, daar riep ze weer... Nee, 't was geen roepen meer, 't was maar een heel verdrietig schreien. En waar stond nu 't huis, waar ze woonde? Hij zag nog maar niets.

Ongeduldig stapte hij verder door de struiken, die nu lager waren en minder dicht, maar er lachte vrolijkheid in zijn ogen. Ja, ja... 't was gevonden, hoor, daar lag een breed grintpad vóór hem.

En 't kleintje?

Opeens klonken angstige gilletjes, een geroep zó vol van grote, echte bangheid, dat 't hem een ogenblik schrikken deed.

Toen glimlachte hij. Daar ging ze heen, op een draf; kijk dat ding lopen. Zeker voor hèm. Nou ja, maar hij moest voor haar ook wel iets verschrikkelijks lijken, zoals hij daar uit die struiken naar voren kwam springen.

Zijn keep schuin, zijn wang met bloed, zijn geweer in beide handen vooruit...

'Zusje, stil maar, hoor! Mietje, Pietje, Keetje, hoe heet je?... stil maar, 'k ben geen boeman...!' riep hij haar lachend achterna,

blij, dat hij nu weer een fatsoenlijke weg onder z'n voeten had. Ginds om de hoek zou zeker wel het huisje staan. Zie zo'n klein ding nou toch tippelen... Bom, daar ligt ze nou al.

't Kindje plofte neer in 't mulle zand langs de weg en in haar hevige angst voor dat vreselijke achter haar gilde ze ‘O, moe... moe... Ika, Ika mee...!’ Ze trachtte nog op te komen, maar ze kon niet meer. Hijgend van moeheid en van vrees zakte ze weer neer, en haar handjes voor de ogen, duwde ze d'r gezichtje stijf in 't zand om dat héél erge, dat nu zo dicht achter haar kwam, toch maar niet te zien. 't Kleine, mollige lichaampje schokte van angst...

‘Stil maar, hoor!... kom maar. 'k Zal je geen kwaad doen!’ suste hij en boog zich over haar heen... ‘Kom maar; is je moeder thuis?... Heb je zo'n pijn?’

't Meisje probeerde weg te kruipen en gilde maar: ‘Moekie, moekie!’

Zo'n bang wezeltje toch! Zou hij maar doorlopen, 't werd al knapjes donker, de bomen langs die lange eenzame weg leken al zwart en de lucht werd zo koud en bleek. Wie weet, hoe lang hij nog wel te lopen had, eer hij op z'n wolletje lag in de hooischuur bij de andere kerels... Maar hij kon dat schaap hier toch niet laten liggen. Zou d'r moeder zo'n kind nou niet missen? Of zou soms...? - even verstroefde een kleine teleurstelling zijn vrolijk gezicht - zou 't kindje soms verdwaald zijn? Dan was misschien ginder óók geen huisje meer om de hoek.

‘Kom nou eens hier, kleine schavuit. Wees nou maar niet meer bang, hoor... Allo!’ Met een vlugge greep pakte hij 't meisje van de grond en zette 't op zijn arm. Hij nam een drafje en zong, om boven 't geschrei van 't kindje uit te komen:

‘Zo gaat-ie beter!
Zo gaat-ie goed!
Zo gaat-ie net zo als-t-ie wezen moet!’

't Bange kindje spartelde met handen en voeten, sloeg met haar hoofdje, en knakte eindelijk zo ver mogelijk over zijn schouder heen. O, dat vreemde gezicht van dien bozen man was nu ook zo kriebelig dichtbij!

‘O, moe! Moekie, moekie!’ schreide ze, al zachter... ‘Moekie!’...

Hij stapte stevig door, naderde de hoek al, nieuwsgierig of hij daar nu eindelijk een huisje zien zou en z'n vrachtje kon afgeven.

Een ogenblik had hij pret om zich zelf. Als z'n moeder hem nu eens zo zien kon, en z'n kameraden van thuis, van 't dorp in Holland, nu eens zagen, hoe hij hier met zo'n vreemd, schreiend kindje op z'n armen liep... Hij leek wel een kindermeisje.

Ja, hij had wel verhalen gehoord van andere soldaten, hoe ze Belgische vluchtelingen over de Nederlandse grens hadden geholpen, hoe ze alles voor hen gedragen hadden; vogelkooitjes en beddegoed, kacheltjes en wiegen; kindertjes ook; en hij had gehoord van 't grote medelijden, dat die kerels gevoeld hadden voor de arme ellendigen, die alles moesten verlaten, toen de verschrikkelijke oorlog zo nabij kwam.

Hij zelf had, in de verte, wel eens groepjes van die stakkers zien voorbij trekken, maar op 't gedeelte van de grens, dat zijn compie bewaakte, waren ze nooit verschenen. Hij had nog nooit kindertjes gedragen.

't Was toch wel leuk! 't Kindje werd al stiller. Ze schreide nog maar zo'n beetje na... Maar toen hij haar wat naar voren haalde om haar eens in 't betraande gezichtje te kijken, keek ze hem aan met oogjes wijd open van angst, huiverde ze in elkaar en begon opnieuw te spartelen en te snikken.

'Stil nou maar, meid, stil nou maar! 'k Zal je niet opeten. We gaan naar je moeder, hoor, en dan krijg je lekkers, en dan ga je naar bed, en dan...'

Lekkers ja, als hij nou maar wat lekkers bij zich had. Dan werden zulke kleine huilebalken dadelijk zoet... Hij vond het toch eigenlijk vervelend, dat het kleintje zo bang voor hem was. Ze had zo'n aardig snuitje: lekkere rode wangetjes, van die donkere, schitterende kijkers, zo'n leuk mopsneusje, en een mondje, dat net op 'n framboos leek.

Allo, wat kon 't hem ook schelen. Dáár was de hoek al.

Hé...! Wat was dat nou? Dit grintpad liep dwars op een brede straatweg uit, zeker een hoofdweg... Jonge, wat een lange, eenzame straat, àl maar tussen de bossen door. En... een huisje? Ho maar! Geen huisje, geen hutje te bekennen, zover hij kijken kon in het halfduister. Jonge-jonge, dat was nou ook wat! En waar moest hij nu heen, met zijn vrachtje? Links?... Rechts?...

Mismoedig bleef hij stilstaan. En dat kind nou?

Wat was dat nu eigenlijk voor een kind, en waar kwam het vandaan?

Wat nou?... Jonge-jonge, wat nou? Vooruit, dan maar links afslaan, dat leek hem nog 't beste, ofschoon hij niet wist, waarom. En dan maar vragen aan het eerste het beste huis. Er zouden hier langs deze grote brede weg toch wel huizen staan. Dat moest!... En dan zou hij daar 't kindje maar afgeven, dan moesten die mensen er maar verder voor zorgen.

't Was me een mooie geschiedenis! Wat zou die brigges en wat zouden de lui lachen, als ze hem hier nu in de donker zagen scharrelen met zoo'n wichtje op zijn arm; en wat zou die luint weer zijn hoofd schudden.

Ja, maar hij was toch ook eigenlijk een ezel. Misschien woonde

dat kindje wel vlak bij de plek, waar hij 't gevonden had, misschien wel ergens in 't bos. Nou had hij dat schaap meegenomen, zó maar... zàg hij toch maar eens iemand! 't Leek hier de woestijn wel... 't Kindje terugbrengen ging ook niet. Wáár moest hij 't terugbrengen? En de duisternis werd al dieper, al zwarter... Jonge-jonge!

Vooruit! 'Kom, zusje, ga maar eens goed zitten... Ik heb je meegenomen, domkop, die ik was, 'k zal ook goed op je passen, vàst.' Kindjes hoofd lag op zijn schouder neergezakt; soms schokte 't wat nog op, in vreemde schrik.

Hij stapte stevig door, vijf, tien minuten.

Ah!... Eindelijk hoor; daar vóór hem zag hij, schimmig donker, enkele gestalten bewegen. Ze liepen voor hem uit. Toe, op een drafje ze achter op!

Gelukkig maar! Eindelijk weer mensen.

Hij zette gang.

Opeens... hè. Hij dook terug van plotselinge schrik; 't waren Duitse soldaten, die daar gingen. Hij zag duidelijk, hoe hun pinhelmen, met de foudraals er overheen, donker afstaken tegen de lichtere lucht in de verte... Zeker een Duitse patrouille! Maar... maar... dan was hij op Belgischen grond zeker! Hij dook in elkaar, sloop vliegensvlug weg naar de kant van de weg, kroop het hout in, en drukte 't kindje, dat weer te schreien begon, zijn hand voor 't mondje. Er mòcht geen geluid zijn.

Toen struikelde hij. Zijn geweer viel uit zijn hand, hij trachtte zich nog op te houden door een jong dennestammetje te grijpen,... o wee, 't knapte af, en hij smakte languit tussen de struiken; wat een lawaai maakte dat in 't halfdorre lover! En dat kind, nou begon 't alwèèr. 'Stil, stil nou toch!'... fluisterde hij bijna geluidloos.

Doodstil bleef hij liggen, drukte het meisje tegen zich aan, als een moeder, die haar kleintje in slaap sussen zal. En in vreemde angst wachtte hij.

Zou 'den Duts' komen? Zouden ze hem bemerkt hebben? Wat dan?... Ja, wat dan? Dan werd hij natuurlijk meegenomen. Hij mocht als Hollands soldaat niet op Belgische grond komen. Dom ook van hem. Hij was zeker ergens in dat bos tussen twee grenspalen doorgescharreld zonder dat hij 't merkte...

'Stil toch, meid!...' Hij duwde kindjes hoofdje maar stijf tegen z'n tuniek om 't geluid van haar geschrei te dempen.

Roerloos bleef hij liggen wachten. Zijn arm, waarin hij 't kindje gekneld hield, deed pijn van inspanning, zijn arm hoofd, dat tussen knoestige takken lag ingewrongen, werd moe van eindeloos denken, hoe hij toch veilig en wel weer bij zijn compie zou komen. En dan dat kindje! Hij mòèst het bij zich houden, natuurlijk.

De dennen ruisten, een klamme regen was begonnen zachtaan neer te zijgen, prikkelde plagerig in zijn gezicht.

Eindelijk waagde hij 't toch maar weer overeind te klauteren. Hij had van die patrouille niets meer gezien, niets meer gehoord, maar dat wist hij nu wel, dat het niet geraden was de lange, eindeloze straatweg verder te lopen als hij niet in handen van de Duitsers wilde vallen! Hij moest nu 't bos maar houden.

Dieper weer worstelde hij de struiken in, tot hij in het duister nog vaag een pad bemerkte, dat al verder het hout in boog.

't Kon hem niet meer schelen ook, waar hij terecht kwam. Vooruit maar! Lopen al weer! 't Kindje ever zijn schouder, 't geweer onder zijn arm, zwoegde hij verder. Hij voelde zich moe en mat en vervelend, hij had lust maar ergens tussen de struiken neer te vallen, en te slapen, en te vergeten al die zorgen en al dat gepeins. Maar zijn 'kindje dan? 't Schaap was op zijn schouder in slaap gesukkeld.

't Regende al steviger. Meisjes dunne jurkje kleefde al tegen haar mollige armpjes, haar leuke krulletjes plakten op het voorhoofd. Hij kreeg medelijden met haar... Weet je wat? 't Was toch beter dat hij nat werd dan zij.

Hij was in deze mobilisatietijd al zo vaak dóór geweest; dat droogde wel weer, wel ja!... Hij zette 't kindje op de grond, maar machteloos van slaap greep ze hem bij zijn broekspijp en zakte neer. 't Babbelde wat van: ‘Moeder... Ika...’ en 't sliep weer heerlijk in.

Hij trok zijn tuniek uit, spreidde die over haar heen. En daar stond hij nou, in zijn soldatenhemd met zo'n donker groepje daar beneden aan zijn been. 't Was me toch een geschiedenis! Hij had meer vreemde dingen beleefd als soldaat, maar zo iets raars... neen!

Opschieten! Hij greep dat donkere daar beneden op en tobde weer verder... Opééns, dáár, waar 't pad uitboog, zag hij in 't donkere de nog donkerder omtrek van een huisje, een schuur... 'n Plotselinge blijdschap juichte in hem op.

Voorzichtig sloop hij nader. Licht was er nergens. Zouden hier mensen zijn? Hij was op vreemde grond en die ontmoeting straks had hem voorzichtig gemaakt. 't Bleek een armelijk boerenhuisje. De deur stond los, en een armoedig, wit sikje was 't enige levende wezen, dat hem uit de donkerte tegemoet kwam. Hij klopte nog eens, riep met gedempte stem: ‘Buurvrouw, ben je erin? Hij kreeg antwoord. 't Geitje blaatte klaaglijk.

Toen stapte hij naar binnen.

Zo'n wachtje had hij nog nooit geklopt.

Daar zat-ie nou in 't vuile, armelijke kamertje op een oude stoel bij de tafel; z'n hoofd zwaar van slaap, gesteund in zijn handen: z'n ogen peinzend starend in 't zacht wiegend vlammetje van een eindje kaars vóór hem.

Soms keek hij eens terzijde naar de schaduwdonkere hoek vóór

de bedstee, waar een wonderlijk stapeltje van oude zakken soms woelig bewoog.

Neen, hij moest wakker blijven! Als hij eenmaal maffen ging, waren er wel drie van de roffeljonges nodig om hem weer wakker te krijgen, dat voelde hij wel. En 't kindje dan? Hij zou de wacht houden bij haar, al viel hij om van de slaap. 't Was toch een aardig kind! Ze was helemaal niet bang meer voor hem. Straks, toen hij dit hele schunnige boeltje doorzocht om iets te vinden, was ze wakker geworden. Ze had nog even bang naar hem gekeken en gezegd: ‘Moekie weg... Ika Duts mee niet...’ Dat betekende zeker, dat ze bang was voor de Duitsers en hem voor zo'n boeman aanzag. 't Kon best een belgenkind zijn, dat hier vlak op de grens woonde en... wie weet... bij het vluchten van de beangstigde menschen hier in de buurt per ongeluk zoek was geraakt.

Hè ja, dàt moest maar waar zijn. Dan had hij ten minste de schuld niet, 't meisje weggepakt te hebben van haar huis en haar moeder.

Hij had lieve woordjes bedacht en die tegen haar gezegd. Hij had gezocht of hij hier in dit huisje, waar alles overhoop lag en dat door de bewoners zeker verlaten was uit vrees voor de vijand, ook iets voor haar vinden kon. Hij had een potje zeep gevonden.

Toen had hij haar maar een stukje ‘kuch’ gesneden. En ze knabbelde het op ook, van honger zeker. Jammer, dat hij geen politiekje bij zich had voor 't kleine ding. Zijn moeder had hem gisteren nog wel een pakje gestuurd, met een hele rij fijne boterhammen. Maar die lagen nu in 't kwartier in een schoendoos veilig onder 't stro.

Ze was gaan babbelen, vriendelijk al. Hij had er niet veel van begrepen, maar toen ze haar kopje tegen zijn arm lei en langzaam weer in slaap raakte, had hij zich voorgenomen op haar te passen, alsof hij haar vader was.

De mensen, die hier woonden, schenen bij hun vlucht alles meegenomen te hebben, wat maar vervoerbaar was. Hij vond gelukkig een stapeltje zakken.

Daarvan had hij voor 't kleine ding een bedje gespreid... Z'n tuniek, er boven op, zie zo, nou lag ze warm. Zelf had hij om zijn killig-natte schouders ook een zak geslagen en nu zat hij maar in dat vlammetje te kijken en te vechten tegen de slaap.

Jonge-jonge, hij was zo moe. En zijn voeten deden zo'n pijn; hij had z'n sigarenkistjes al uitgetrokken.

Gelukkig nog maar, dat hij dit kaarsje gevonden had. In het duister zou hij zeker dadelijk onder zeil gegaan zijn. Op de wacht kon je nog op de brits liggen, hier moest je maar op je stoel hangen, maar - hier wist je ook waarvoor je wakker bleef. Wel ja! Volhouden maar. Nog maar een draadje zware nemen, en maar eens heen en weer loopen.

En als 't nu eindelijk morgen zou worden? Ja, dan moest hij maar weer verder zwerven. Hoe laat het nu was, wist hij niet, maar 't moest wel diep in de nacht zijn.

Hij zat te knikkebollen en te peinzen over thuis, over zijn kamertje hoven de koeien, waar je zo fijn slapen kon; hij deed zijn ogen eens even dicht, éven maar, om aan dat heerlijk bed te denken... Hè, als hij nu zijn hoofd eens even zó neerleggen kon!

Hij rukte 't omhoog. Nee, nee, 't kleine ding mocht hier niet zonder hulp liggen. Je weet niet, wat gebeuren kon. Hij zou er voor zorgen, zo làng hij kon. Voorzichtig stond hij op, sloop naar de hoek, waar ze sliep, lichtte z'n tuniek eens op... Wat lag ze daar rustig. Ze droomde nou zeker niet meer van den Duts, die zoveel ellende en angst bracht, ook al in haar klein kinderleventje. De geit lag aan haar voetjes. Hij ging weer zitten en piekerde over wat morgen zou kunnen gebeuren en over zijn stroleger in de hooischuur, dat toch zo verlokkelijk is als je zo'n maf hebt.

De kaarsvlam scheen wel langzaam gouden en rode sluiers voor zijn ogen te weven, ze te vlijen om zijn hoofd, over zijn natte rug.

Langzaam maar zeker dutte hij in.

* * *

'Eerste sectie?'

'"Allen present!"'

'Tweede sectie?'

'"Allen present!"'

In de vroege morgen, als de herfstige druilregen nog altijd maar neerzijgt, staat de compagnie achter een boerderij van 't kleine Brabantse dorp aangetreden voor 't rapport.

De soldaten wachten in strakke houding, recht voor zich uitziend, tot de vier sergeants, die nu voor den luitenant staan, zullen terugkeren op hun plaatsen en de troep kan afmarcheren.

Toch glijdt menige blik tersluiks naar de hooiberg, waar iets zeer bijzonders te zien komt, en een paar durvers, die er op rekenen, dat de 'luint' niets merkt, fluisteren spottend iets tegen elkaar, maar met strakke, onbewogen dienstgezichten, - en als dat bijzondere nadert, lacht er een olijke vrolijkheid in die nieuwsgierige soldatenegen.

't Rapport gaat voort.

'Derde sectie?'

'"Allen present!"'

'Vierde sectie?'

'"Jan Hekman mankeert, luint!"'

'Mankeert die?... Waar zit die vent?'

'"Is gisteren van patrouille achtergebleven, luint. Misschien verdwaald."'

'Zoo'n uilskuiken!'

‘Sergeant, sergeant,’ klinkt een vrolijk-spottende fluisterstem uit het gelid,... ‘daar komt-ie an!’

‘Stilstaan!... Zwijge!...’ kommandeert de luitenant, die geluid verneemt, maar niets verstaat... ‘Die man zal gerapporteerd en, als hij zich niet voldoende kan dekken, streng gestraft worden...’

‘Daar is-tie al, luint!... Ziet U maar, bij de hooiberg,’ valt één der sergeants in.

Z'n kameraads kijken in die richting, de luitenant ook.

‘Kijk me zo'n vent er uitzien... Wat heeft-ie bij zich?...’ Er klinkt ergernis in de stem van den officier, maar nog meer verbazing. En in de troep barst een jolig gelach los, nu ze 't verwonderde gezicht van den ‘luint’, en de onbeholpen houding van den zwerver zien. En als dan opeens de grauwe zak van Jans schouder glijdt, zijn hemd, doorweekt van 't water, te voorschijn komt, en van onder zijn tuniek een kinderkopje bang opduikt en zich angstig weer tegen zijn hals nestelt, dan klinkt een luid hoera-tje voor Jan.

‘Hij heeft een vijand gevangen!’ - ‘Hij is op jacht geweest! - Hij is uit bakeren gegaan!’ roepen zijn makkers, die alle ernst verliezen, nu ze zien dat de ‘luint’ al evenzeer van 't vreemde geval geniet als zij.

Jan komt twee, drie stappen naar voren. Hij brengt z'n hand aan z'n scheve, verregende kepi, neemt de stramme houding aan, ofschoon hij bibbert van de kou en 't nat: ‘Present, luint!’

Een armoedig, nat geitje huppelt achter hem aan.

Plotseling komt de overste de boerderij oprijden.

‘Jan met de pet!’ - ‘De goudvink!’ fluistert het door de gelederen; de lach verstart op de gezichten, de luitenant schrikt, beveelt kortaf: ‘Stilte dáár!... Geef acht!’

De sergeants nemen snel hun plaatsen in en de luitenant wenkt Jan Hekman zich te bergen.

Jan raakt in de war. Waar moet hij zo gauw heen met z'n vrachtje? Die overste is zo'n bulderbas. Vooruit dan maar, op z'n plaats in de sectie.

En daar staat hij al in 't achterste gelid, stram in de houding, z'n geweer aan z'n schouder, zijn kindje tegen de andere, weggedoken onder z'n tuniek. De overste verschijnt voor de troep, kijkt bars langs de gelederen. Dadelijk heeft hij Jan Hekman in de gaten.

‘Wat is dàt voor een vent?... Er uit, er uit!... 'n Soldaat in z'n hemd!... Er uit! Met 'n kind op z'n arm, 't is ongehoord zó in 't gelid te komen... Luitenant, laat dat kind dadelijk wegnemen en opzenden naar Rozendaal. 't Zal weer zo'n verdwaald Belgenkind zijn.’

De luitenant schaamt zich om 't vreemde geval. Hij is verstoord

op dien boerenlummel, die hem zo slecht begreep. ‘Sergeant, breng dat kind weg!’

Als z'n moeder hem nu eens zó zien kon!

De sergeant gehoorzaamt; hij trekt de tuniek af, grijpt het meisje voorzichtig vast.

‘Nee, nee... Ika... nie mee...!’

Ze klemt haar armpjes om Jans hals, ze drukt haar snoetje krampachtig tegen zijn wang, ze wil niet weg!

‘Vooruit nu!’ dringt de ‘luint’.

Jan staat beteuterd. Hij is geheel in de war. Dat standje van den overste, dat boze gezicht van den ‘luint’, die knellende armpjes om zijn hals, hij zegt niets, hij doet niets, hij begrijpt niets.

De sergeant zet door. Hij rukt het kindje, dat erbarmelijk schreien gaat, los, werpt Jan z'n tuniek toe... ‘Kleed je, Hekman!’... Met snelle pas marcheert hij af, 't spartelend kindje in zijn armen. 't Gaat naar 't compagniesbureau; daar zullen ze 't Belgenmeisje wel verder transporteren.

En Jan? Hij is soldaat en 'n gedresseerd soldaat ook. Hij weet, wat gehoorzamen betekent. Hij trekt zijn jas over z'n natte hemd, huivert van de kilte. Daar gaat ze nu, z'n beschermelinge, zó maar, in eens, wèg. Kijk nou, hoe ze spartelt, en hoe ze naar hem kijkt met angstige oogjes, die vragen: ‘Help me toch, help me dan toch!’ Kijk nou, hoe ze haar armpjes uitstrekt naar hem...

Dan opeens begrijpt hij, dat ze nu voorgoed van hem weggaat. O, dat valt in hem als diep verdriet... Even voelt hij het kinderachtige daarvan, maar hij kan 't niet goed verzetten. 't Was zijn kind, hij had 't gevonden en verzorgd. Hij had met haar van af het lichten van de dag door bos en hei gezworven, tot hij eindelijk de bekende grenspaaltjes weer zag en de streek had herkend. Hij had geluisterd naar haar lief gebabbel en... nou ja, hij hield van haar. En nou kwamen die anderen en namen 't meisje hem zo maar af... O, als hij burger was geweest, hij zou dien luitenant en dien overste onderstboven hebben gelopen, hij zou dien sergeant in de nek hebben gegrepen en gezegd: ‘Hier dat kind, 't is van mij en jij blijft er af...’

‘Voortmaken nu. Op je plaats!’ haastte de luitenant.

Jan is soldaat. Hij gromt wat en staat al in de houding.

Dan marcheren ze af. In de verte klinkt nog 't klaaglijk schreien van 't kindje. 't Geeft Jan een vreemde pijn, waarvan de anderen niets merken. Natuurlijk niet, die lachen en zijn vrolijk om 't dolle geval met den Overste, die zo nijdig was.

't Werd een vreemde dag voor Jan. De luitenant, toch een goeie man, stuurde Jan al spoedig naar z'n kwartier om droge onderkleren aan te trekken; hij kon dan ook naar 't compagniesbureau gaan om inlichtingen te geven omtrent 't gevonden kind.

Jan had gehold, om 't kindje nog te zien. Maar toen hij aanklopte aan 't kamertje van de boerderij, waar de dubbele zijn bureau had, was hij verlegen geworden. Hoe moest hij nu doen, als 't meisje weer naar hem toe kwam?

Ze wàs er niet meer, ze was al doorgezonden. 't Had hem zo gespeten en 't was toch ook een verlichting voor hem geweest.

Ja, 't was wel een vreemde dag voor Jan geworden. Hij was nijdig op zichzelf geweest. Hij was toch soldaat; een sterke,

vrolijke, jonge vent, en geen oude juffer, die tranen te veel heeft... 't Kind was nu immers goed bezorgd, beter dan bij hem. Ja, natuurlijk... Maar, zie je, 't was alles zo gauw gegaan... Hè, hij wou toch, dat hij haar nog eens ergens tegenkwam. Maar zijn onrust sleet wel weg. Wel ja, hij lachte maar wat mee met z'n kameraden, en toen hij, na afloop van de dienst, doodmoe in zijn wolletje kroop, viel hij dadelijk in slaap.

Even nog schrikte hij op. 't Was toch net, of er twee warme armpjes zich strengelden om zijn hals en een vriendelijk snoetje zich vlijde tegen zijn wang. Och, wat!... Verbeelding! Alles was maar een heel doodgewone geschiedenis geweest.

En 't was tóch een lief kind!

* * *

't Was te Rozendaal, in de loods, waar de Belgische vluchtelingen voorlopig onder dak werden gebracht.

Daar vlijde zich die avond een vrouw voorzichtig naast haar slapend kindje neer in 't stro.

Haar bleek, vermagerd gelaat, haar gehavende kleren en verwarde haren, haar ogen, waarin wanhoop, donkerte reeds spraken van lijden en ellende.

Tussen wat schamel bezit bergde ze zich weg met haar kindje. En door de grote zaal roesde 't stemmengeluid der verdrevenen, vol van klacht en vol van toorn, soms vreemd gestoord door een schrille lach...

De moeder boog zich over haar kleine heen, en een glimlach van geluk gleed over haar starre trekken, een diepe glans van zielevreugde lichtte in de donkere ogen.

'Rika... kindje...'

Ze had haar dan toch gekregen, na dagen zoekens. Ze was haar kwijt geraakt in de wilde vlucht, toen 'den Duts' Antwerpen naderde; hoe, dat wist ze niet meer... 't Waren dagen geweest van hevig lijden om haar man, die ergens streed, of leed, of lag begraven, om haar kindje nu, dat wég was.

Nu was ze weer gelukkig. Een soldaat had het gevonden, had men haar verteld, ook nog een grapje over een hemd en een bozen overste. Ze had er niet veel van begrepen... Ze was nu alleen maar blij, en die blijheid gaf haar nieuwe moed om al haar verdriet te dragen.

Ze greep de handjes van haar slapend kindje in de hare. Ze drukte haar lippen op de mollige knuistjes en in diepe dankbaarheid bad ze.

Bad ze ook voor dien vreemden. Nederlandsen soldaat, dien ze niet kende.

Uit: *Stille Dingen.*

W.G. VAN DE HULST.

De inbraak.

Wat vooral de verhalen van Joe Graig, den oud-detectieve, interessant maakte was het feit, dat hij zelden of nooit van bepaalde successen gewaagde, doch ging hij er na veel aandringen toe over weer eens iets uit zijn rijke ervaring als Amerikaans speurder mede te delen, dan waren het gewoonlijk gevallen waarbij hij of z'n collega's gedeeltelijk hadden misgetast, of voor onverklaarbare zaken waren geplaatst.

Zo herinner ik me nog goed de geschiedenis over een geruchtmakende inbraak in Chicago, waarbij hij het spoor van den dader was gevolgd, totdat hij en een collega voor een duister probleem hadden gestaan, daar men het betreffende huis, dat men aan de vóórzijde door inbraak was binnen gedrongen - volgens alle kentekenen als een touwladder en zo - aan de achterzijde weer was ontvlucht, terwijl het zandpad achter het huis geen spoor toonde van iemand die het huis had verlaten, doch integendeel een zeer duidelijk voetspoor van iemand die naar huis toe was gewandeld! Voor dat raadsel hadden zij geen oplossing geweten. Totdat - toen eindelijk door een toeval de dader toch gevat was - men bij z'n beroepswerktuigen ook een paar grote schoenen gevonden had, die aan de onderkant zodanig waren gemaakt dat de hak van voren zat en het spitse einde achterwaarts gekeerd.

Een dergelijke vernuftigheid, waar ze niet op verdacht waren geweest, had hen bijna van het goede spoor afgebracht.

En nu vertelde hij ons onlangs weer eens van een ander geval, waarbij het hem juist gelukt was den dader van een inbraak te New-York veilig achter slot en grendel te krijgen - toen hij uit Parijs telegrafisch bericht ontving dat men den dader dáár gepakt had!

Joe Graig verhaalde ons dat op z'n eigenaardige wijze, namelijk door niet met het ogenblik te beginnen dat hij zelf daadwerkelijk optrad, doch door de geschiedenis te vertellen zoals die hem na de ontknoping duidelijk was geworden.

'Het was in de zomer van 1912,' vertelde hij, 'dat in een der voornaamste hotels te New-York de vrouw van een bekend millionnair uit Philadelphia was komen logeren. Mevrouw Williamson.

Zij had met haar bedienden een gehele vleugel van het grootse hotel in gebruik. Zoals gebruikelijk, voerde mevrouw een kleine juwelierswinkel aan kleinoden met zich mee, en daaronder was één stuk van fabelachtige waarde. Een collier van zuiver platina bezet met een schat van schitterende diamanten.

Het was het enige stuk dat mevrouw gewoon was iedere avond bij het uitgaan te dragen. De verdere sieraden, waarmede ze zich

tooide, varieerden en volgden elkander op, op een wijze een millionnairsvrouw waardig. Mevrouw Williamson zal ongeveer een maand in New-York geweest zijn toen ze, van een weldadigheidsfeest thuiskomend, tot haar ontsteltenis het beroemde collier miste, dat ze zeker wist bij verlaten van het feest nog in bezit te hebben gehad.

Ze was er absoluut van overtuigd dat het haar niet ontvreemd kon zijn, en ze vond geen andere verklaring dan dat zij het op de korte weg van het schouwburggebouw naar haar auto verloren had.

De volgende dag reeds werd in alle bladen het collier als verloren geannonceerd, en een grote beloning in uitzicht gesteld voor den vinder.

Doch vier en vijf dagen verliepen - maar niets werd vernomen. Waar het mevrouw álles waard was dit huwelijksgeschenk van haar man terug t e bekomen, verschenen de zesde dag advertenties in de diverse bladen waarin een beloning van 10.000 dollar werd toegezegd voor terugbezorging. En zie, de volgende dag werd mevrouw verrast met het bezoek van een eenvoudig burgerman, die haar het verlorene in ongeschonden staat kwam terugbezorgen. Hij had het op de bewuste avond bij de schouwburg gevonden, vertelde hij, en eerst heden de advertentie gelezen. Waar hij niet wist dat het sieraad van zo'n enorme waarde was, had hij het voorlopig maar bij zich gehouden, doch zich nu onmiddellijk naar het hotel gespoed. Mevrouw, dolblij, bedankte hem uitbundig, streelde haar schat als ware het iets levends, en begon direct deze veilig in haar kleine brandkast op te bergen.

De eerlijke vinder, niet minder verheugd, vertrok met het kleine kapitaaltje dat mevrouw hem door haar secretaris had laten overhandigen, na nogmaals hartelijk door haar bedankt te zijn.

Dat had ze echter ook na kunnen laten, want als zij het ‘burgermannetje’ had kunnen volgen, zou ze gezien hebben hoe die zich met een tevreden grijns op het gelaat naar een der donkerste wijken van de stad haastte, waar hij neerstreek in een klein donker kroegje en daar werd ontvangen door een individu dat plotseling uit een onzichtbaar klapdeurtje te voorschijn kwam.

Dat was Jack Burton, een der beruchtste misdadigers van New-York. En die zou op zijn beurt ook tevreden zijn, want van de buit die hem werd getoond streek hij genoegzaam het grootste gedeelte op en liet een klein restant aan ‘den eerlijken vinder’.

De truc was boven verwachting geslaagd.

Jack Burton, zoals gezegd een der geslepenste berovers van New-York, en daarbij een uitnemend kenner van diamanten, waarin hij z'n hele leven al zowat had gescharreld - had reeds lang gewacht op een gelegenheid om het bekende prachtige snoer machtig te worden.

En nu onlangs, op die feestavond, had hij, toen het gezelschap Williamson de schouwburg verliet, kans gezien, het haar met zijn goochelachtige behendigheid te ontnemen.

Groot was daarna zijn verrassing geweest toen hij de advertenties had gelezen, waarbij het collier als ‘verloren’ werd aangekondigd, doch, slimme vos als hij was, dacht hij direct aan een valstrik en was begonnen niets te laten horen.

Toen na een week die enorme beloning werd toegezegd, had hij een jong handlanger, die in New-York nog vrijwel onbekend was, in vertrouwen genomen, en had dien voor eerlijken vinder laten spelen.

En ze verkneukelden zich samen in de goede afloop.

‘Zo stonden de zaken,’ ging Joe Graig voort, ‘die mij toen natuurlijk nog geheel onbekend waren, toen ik op een ochtend werd opgebeld door den ondernemer van het betreffende hotel, die mij verzocht direct even te willen komen, daar 's nachts in het hotel was ingebroken en een zeer kostbaar collier van een gast, mevrouw Williamson, uit een opengebroken brandkast vermist werd.

Van mevrouw kreeg ik het verhaal hoe zij 's avonds persoonlijk haar bijoux in de brandkast had opgeborgen en hoe haar kamenier haar vanochtend hoogst ontdaan was komen zeggen dat de brandkast opengebroken stond. En daaruit bleek het collier verdwenen.

Bij het onderzoek bemerkte ik dat de dader niet veel sporen had achtergelaten; alleen enige vingerafdrukken kon ik machtig worden. Daarna stelde ik op de gebruikelijke wijze alle juweliers en handelaren van de vermissing in kennis, welk bericht ook naar de voornaamste steden in het buitenland ging.

Wat betreft het verhoor van het hotelpersoneel en het eigen personeel van mevrouw, dat leverde niets bijzonders op. Toen vernam ik van de beroofde zelf voor het eerst de geschiedenis van het reeds verliezen van hetzelfde sieraad, en het terugbezorgen daarvan. En terwijl zij mij vertelde hoe zij in het bijzijn van den eerlijken vinder haar schat in de brandkast had geborgen, kreeg ik al een kleine wenk in welke richting misschien óók gezocht moest worden, hoe onwaarschijnlijk dit dan ook leek. Laat ik over dit gedeelte verder kort zijn, en alleen zeggen dat wij binnen tien dagen den inbreker te pakken kregen en dat hij het geroofde nog bij zich had.

Het bleek inderdaad de persoon te zijn, die het diamanten snoer had gevonden en terug bezorgd.

Naar hij vertelde was zijn hebzucht zodanig opgewekt nadat hij de grote waarde van het terugbezorgde gehoord had, dat hij geen rust meer had gevonden voor hij zich er opnieuw meester van gemaakt zou hebben.

En als gevolg daarvan was hij tot die inbraak overgegaan. Voor de tweede maal had mevrouw Williamson dus haar schat, waarop

zij zozeer gesteld was, weer terug, en de inbreker ging voorlopig achter slot en grendel.

Juist zat ik op de avond van dezelfde dag, daar ik toen verder niets beters te doen had, het rapport met de bekentenis van den dader nog eens door te lezen, toen ik een telegrafisch bericht uit Parijs kreeg: 'Dader diefstal collier Williamson hier heden gevat bij aanbieding diamanten bij juweliers.'

Ik wist niet of ik waakte of droomde. Het was toch onmogelijk dat ik me vergist had. Ik nam het telegram nog eens op en las het opnieuw. Maar het stond er duidelijk: 'Dader diefstal collier Williamson hier heden gevat bij aanbieding diamanten bij juweliers.' En met de naam Williamson kon niemand anders bedoeld zijn.

Direct seinde ik terug om nadere inlichtingen en kreeg een antwoord dat de zaak nog raadselachtiger maakte.

Want men telegrafeerde mij dat het beslist de gesignaleerde diamanten waren die ten verkoop waren aangeboden en dat de aangehouden persoon alle nadere inlichtingen weigerde.

Ik ben toen met de vlugste gelegenheid persoonlijk naar Parijs vertrokken en was niet weinig verrast daar den bij ons zo goed bekenden en zo lang gezochten Jack Burton aan te treffen, als de persoon die in het bezit van de diamanten was.

Zijn verrassing was niet minder groot toen hij mij zag, en ten slotte heeft hij mij een verklaring van het voor mij zo wonderlijke gegeven. Ik vernam toen alles, wat ik in het begin reeds heb verteld, namelijk hoe hij het sieraad had geroofd en het daarna, aangelokt door de hoge premie, door een handlanger had laten terug bezorgen.

Maar wat de geslepen deugniet nog meer had gedaan, vertelde ik u in het begin niet. Toen hij het collier in zijn bezit had, heeft hij de echte stenen door prachtige maar waardeloze namaakdiamanten vervangen, waartoe hij door zijn grote vakkennis in staat was.

En om de grote beloning machtig te worden heeft de schavuit er toen een handlanger aan gewaagd om dat waardeloze collier als het echte terug te bezorgen, hetgeen hem gelukt is.

Maar hij had niet gerekend op de hebzucht van dien handlanger, die tenslotte nog eens ging inbreken om dat nietswaardige ding machtig te worden.

Ze hebben beiden tijd genoeg gekregen om er ieder voor zich over na te denken, dat men ook té slim kan zijn.

Uit: *De Prins.* Jaargang 1929.

Door: S. HANS.

De opdracht.

Op een avond na 't eten moest Kees bij z'n vader aan 't bed komen. ‘Luister 's Kees,’ zei z'n vader, ‘er is elke maand een boodschap te doen, geld brengen naar een kantoor. Ik kan dat nou niet doen, nou ik ziek ben, en moe kan natuurlijk ook niet. Nou moet jij het doen.’

‘O, da's goed, pa,’ zei Kees, ‘wanneer moet het?’

‘Je moet vanavond; maar denk er om: niemand weet er iets van, en je mag er met niemand over spreken. En in de wachtkamer van het kantoor, daar zitten altijd een hoop mensen te praten, maar jij bemoeit je met niemand.’

‘Natuurlijk niet,’ zei Kees, die een kleur had gekregen.

‘Als 't je beurt is, ga je naar binnen. Het wordt in een boekje geschreven, dat zal moe je natuurlijk meegeven, en dat hou je in je zak, totdat je binnen bij de heren staat.’

‘In m'n binnenzak,’ zei Kees.

‘En rammel onderweg niet met het geld; vijf rijksdaalders.’

‘Elke maand twaalf en een halve gulden?’ dacht Kees hardop.

Z'n vader lachte even; toen werd hij weer rustig.

‘Bemoei je onderweg ook met niemand. Neem geen één jongen mee natuurlijk. Weet je de Passage in de Damstraat?’

‘Waar 't zo galmt, als je gilt?’ vroeg Kees.

‘Ja. Daar is een deur aan je linkerhand; je loopt de trap op; kamer 19, dat vind je wel, hè?’

‘Ja,’ zei Kees kalm.

Toen kwam z'n moeder met een papiertje met de vijf rijksdaalders en een zwart boekje. Kees stak het boekje in de binnenzak van z'n buis, en 't geld in z'n broekzak.

‘Beleefd ben je natuurlijk van zelf,’ zei z'n vader.

‘Hou je hand maar aldoor op het geld,’ sprak moeder, ‘en doe je zakdoek dan in je àndere zak.’

‘Moet ik alle maanden nou?’ informeerde Kees.

‘Als pa beter is, gaat die weer,’ zei z'n moeder.

‘Ik kan anders ook best alle maanden gaan, hoor,’ vond Kees.

‘Dat hoeft niet,’ antwoordde zijn moeder. ‘Ga nou maar vast weg, dan hoef je niet hard te lopen. Om negen uur gaat het dicht, maar 't is nog geen acht nu. Je loopt het best in een half uur...’

‘In nog geen tien minuten,’ verbeterde Kees.

‘Nou, kijk es aan,’ zei z'n vader half lachend.

Zo ging Kees weg. Hij was het dadelijk met zichzelf eens, dat deze geheimzinnige boodschap iets heel bijzonders was in z'n leven. Niemand mocht er iets van weten; het was dus 't secuurste, niet

regelrecht naar de Damstraat te lopen en op te letten, of hij soms gevolgd werd door een kennis.

Dat deed hij; langs een omweg kwam hij bij de Passage, en ging met geveinsde belangstelling voor de speelgoedwinkel staan kijken. Toen keek hij voorzichtig naar alle kanten, of er nergens een kennis liep; dat was gelukkig niet zo; hij keek even naar de deur, die hij in moest. Een glázen deur; dan moest hij dus dat hele rechte stuk trap ook hardhollend op - want als hij eenmaal binnen was, kon er toevallig wel een kennis de Passage door komen. En als die deur maar gauw en gemakkelijk open ging...

Nog eens keek hij naar alle kanten; toen rende hij op de deur af, duwde die open, en holde de trap op. Eenmaal voorbij de draai, voelde hij zich veilig.

En toen bedacht hij ineens, hoe dom hij geweest was; hoe onnozel. Net een jongen, die nog nergens van wist. Er was toch zo'n eenvoudig middeltje geweest: mànk lopen. Deed iedereen in zo'n geval. Eéuwig stom van hem. Straks om denken!...

De deur van kamer 19 stond wijd open. Kees bleef op de drempel staan, en keek rond. Langs de muur zaten wat mensen op banken: gelukkig geen één kennis, anders was hij meteen terug gemoeten.

Onder de lamp, aan een klein tafeltje, zat een concierge, met een pet op. Die wenkte Kees zwijgend naar zich toe en gaf hem een kaartje, en wees hem toen naar de banken. ‘Dank u,’ zei Kees fluisterend, en op z'n tenen sloop hij naar een hoekje, en ging daar zitten. Als toevallig bekeek hij het kaartje; nummer vijf en veertig stond er op.

Er ging een belletje. ‘Twee en dertig,’ zei de concierge, zo hard dat Kees er even van schrok. Een lange man stond op; hé, had óók zo'n zwart boekje in z'n hand... Hij liep naar een deur, de deur van kamer 20, en ging daar naar binnen.

Deze lange man was slecht af, vond Kees; hij was om zo te zeggen z'n geheim kwijt, want Kees zou z'n gezicht nooit weer vergeten. En als hij hem ergens tegenkwam, zou hij hem lelijk aan 't schrikken kunnen maken, door hardop te zeggen: ‘Passage, Damstraat.’ Maar hij zou hem meteen weer geruststellen: ‘Meneer, bij mij is uw geheim veilig.’

Het belletje ging weer: ‘Drie en dertig,’ zei de concierge. Een jongen met een lange broek, bepaald al een jaar of zestien. Hield z'n pet op, toen hij naar binnen ging! Nou, óók een ezel...

D'r kwam een juffrouw binnen, hijgend van het trappen lopen. Helemáál een sufferd, deed d'r zwarte boekje open, en liet het den concierge lezen. Of ze hier terecht was. De concierge gaf haar nummer zes-en-veertig. Ze kwam naast Kees zitten, en deed haar tas open, en ging geld zitten tellen. Kees telde mee, maar nam zich voor, het nooit aan iemand te vertellen. Al leien ze hem op een pijnbank, hij zou volhouden dat hij de juffrouw nooit gezien

had, en van d'r wist. Maar ondertussen wist hij, dat ze elke maand twintig gulden moest betalen.

Hij raakte er over aan 't peinzen, wat voor een kantoor dit zou zijn... Tegenover hem hing een groot zwart bord, met geschilderde schrijfletters; hij kon 't van zo ver af niet lezen. Voorzichtig stond hij op, net of hij zich eens uitrekken wou. Wie zou je ook gebieden, aldoor op je zelfde plaats te blijven? En dat bord was toch zeker, om te lezen? De concierge keek niet eens trouwens.

Drentelend liep Kees op het bord af. Het kon toch óók best zijn, dat hij het mooie eens wou bekijken van die letters?

Hij las:

Verstrekt voorschotten... soliede borgen... maandelijkse, wekelijkse afbetaling... neringdoenden en ambtenaren...

Hij begreep, en kreeg een kleur, zo gruwelijk leek hem nu het geheim. Z'n vader had geld geleend van dit kantoor, en moest nu afbetalen... Dacht natuurlijk, dat hij dat niet begreep, had zeker nog nooit op dat bord gelet!

Hij keek nog eens naar het bord, net of het hem toch om 't bekijken der letters te doen was. Voelde toen eens met z'n vingers over de letters, net of hij nieuwsgierig was, of de verf er dik op zat. En toen liet hij zich zakken op de bank onder het bord - en hij zat weer.

De een na de ander kreeg z'n beurt, om in kamer 20 te verdwijnen. Kees keek al de mensen nog eens secuur aan; nee hoor, geen één bekende. Maar het gevaar zat 'm in de nieuw-binnenkomenden. Stel je voor, dat een jongen van school binnenkwam!... Nou, wat, dan stond hij meteen op en zei: ‘Zo - moet jij óók voor iemand anders hier naar toe?’

't Was zijn beurt. Vijf en veertig. Z'n pet af, en kamer 20 binnen. Pats, nou; óók een kamer! Een gangetje met twee loketten, en aan de andere kant moest je d'r weer uit.

Hij gaf z'n boekje door het eerste loket. De meneer sloeg het open. ‘Bakels, twaalf gulden vijftig!’ Hè, wat riep hij dat hard. Enfin, in kamer 19 kon je dat toch niet horen. Hij lei z'n vijf rijksdaalders op het marmeren plaatje. ‘Volgende loket,’ zei de meneer. Kees schoof verder. ‘Bakels!’ riep er daar weer een, en gaf hem z'n boekje terug.

‘Nou de aftocht,’ dacht Kees. Hij trok z'n pet over z'n hoofd, en stapte weg.

Zo, daar zag hij de trap weer. Niemand hoorde hij aankomen: hij kon het dus wagen... Hij haalde gelukkig de straat. Vreselijk hinkend, en met een erg vertrokken gezicht, liep hij een heel stuk Damstraat.

Toen bleef hij voor een winkel staan, en keek naar alle kanten. Nog even wachten, of geen kennis hem op z'n schouder zou tikken.

Nee hoor, alles veilig. Het boekje zat ook goed weggestopt. Prachtig. Toch een geluk, dat het donker was óók. Hij liep nu gewoon langs de straat. Nou kon hij iedereen gerust tegenkomen; aan hèm was niets meer te zien van de geheimzinnige boodschap.

Z'n moeder borg het boekje meteen weg.

'Niemand heeft me gezien,' zei Kees, 'en als ze me gezien hebben, heeft nóg niemand me herkend, moe!'

Moe lachte even:

'Ja, pa wéét wel wien hij stuurt.'

'O zo,' dacht Kees voldaan.

THEO THIJSSEN.

Uit: *Kees de Jongen.*

Uitg. C.A.J. van Dishoeck, Bussum.

Rouwbeklag.

God heeft u zwaar beproefd! - Ik weet
Eén troostgrond maar: dat Hij het deed.

DE GENESTET.

1829-1861

De landsvrouw van Bahurim.

En de vrouw nam en spreidde een deksel over het opene van de put, en strooide gort daarop: alzo werd de zaak niet bekend.
2 Sam. 17:19.

In een critiek ogenblik heeft een vrouw uit het dorpje Bahurim, vlak bij Jeruzalem, Davids leven, Davids leger, Davids rijk, en, als ge zo wilt, heel de toekomst van Israël en het Godsrijk gered.

Absalom was in opstand tegen zijn vader gekomen. David was voor zijn kind op de vlucht moeten gaan. En Achitophel was een listig man, die het in overmoed op Davids ondergang toelei.

Alles hing er dus maar aan, dat David met Husai, zijn vriend, die te Jeruzalem was achtergebleven, in contact bleef, om zo op de hoogte van Absaloms plannen te worden gehouden, teneinde met zijn klein legerke het zoveel machtiger leger van Absalom te kunnen ontwijken.

En hoe ging dit nu toe?

David had twee van zijn getrouwste knechten bij de put Rogel op wacht gezet, en nu met Husai afgesproken, dat hij iemand zijnerzijds naar die put Rogel zou zenden, om kondschap te geven van wat er te Jeruzalem voorviel.

Om nu geen kwaad vermoeden te wekken, bediende Husai zich voor deze boodschap niet van een knecht, maar van één zijner dienstmaagden. Deze sloop stil de poort uit; ging, als wist ze van niets, snel naar de put Rogel; sprak daar met Jonathan en Ahimáaz, en gaf hun de hoognodige inlichting, om David en zijn leger aan een algehele vernieling te doen ontkomen.

Maar ongelukkigerwijs kwam dit uit.

Van de muren en uit de wachttorens werd natuurlijk scherp toegekeken, om alle gemeenschap tusschen David en zijn achtergebleven vrienden te voorkomen. En nu zag een jong soldaat die dienstmaagd na; ontdekte met zijn scherpe ogen, dat zij bij de Rogelput met twee mannen gesproken had, en dat deze twee mannen daarna plotseling wegliepen.

Hij blies daarop alarm. De poort ging open. En een patrouille van snellopers werd deze mannen nagezonden.

Alles hing dus aan een zijden draad.

Waren Jonathan en Ahimáaz ingehaald, was daardoor geen bericht uit Jeruzalem naar David gekomen, en was het Absalom gelukt, het legerke van David onverhoeds in het open veld te overvallen, dan zou naar menselijke berekening Davids leger weg zijn geweest, en Absalom stellig niet geaarzeld hebben zijn vader om het leven te brengen.

Doch wat gebeurt?

Jonathan en Ahimáaz zagen om, en merkten dat ze vervolgd werden. Daarom liepen ze wat ze konden; maar zouden het op de duur toch niet tegen Absaloms snellopers hebben uitgehouden. Toen ze daarom bij het dorpje Bahurim kwamen, en daar in een tuin aan de weg een brede put, zonder water, zagen, wisten ze niet beter te doen, dan zich ijlings, eer de vervolgers kwamen, in die put te verstoppen.

Toch zou hun dit niet gebaat hebben; want van de weg af was te zien, dat ze in de put zaten. En zo waren ze stellig verloren geweest, zo David in datzelfde Bahurim niet stille, verborgen vrienden had gehad, en zo niet een vrouwken in Bahurim hem met hart en ziel genegen ware geweest.

Het geval wilde namelijk, dat de tuin, waarin die put was, hoorde aan een man, wiens vrouw even trouw aan Davids zaak, als gewiekst in haar handelingen was.

Zodra toch als zij, misschien door de traliën van haar vensters, merkt, dat Jonathan en Ahimáaz daar komen aanrennen en in de put springen, doorziet ze opeens wat er gaande is.

Ze begrijpt, dat die twee mannen moeten gered worden, en dat ze toch, als ze zó in die put blijven, gewisselijk kinderen des doods zijn. En nu is denken en doen bij haar één; en in minder dan geen tijd trekt ze een stuk zeildoek uit huis naar die put; over-

dekt er heel de opening mee; en heeft de handigheid, een half mud gort of zo, dat in de gang stond, in een ommezien over het zeildoek uit te storten; zodat er niets van de put te zien was, en het al de indruk maakte, alsof daar gort te drogen lag in de zon. En nu, nog eer de snellopers in het dorp komen, staat die trouwe vrouw, alsof er niets gebeurd was, voor het hek van de tuin, om de snellopers af te wachten.

En ja, waarlijk, ze houden even stil, en vragen haar of ze niet twee mannen voorbij heeft zien komen. Kortweg antwoordt ze, dat die mannen al lang voorbij zijn. En zo rennen de snellopers een verkeerden weg in, tot ze eindelijk het opgeven; en naar Jeruzalem terugkeren; en David is gered.

Dit nu had de Here gedaan.

Hij had het zo besteld, dat Jonathan en Ahimáaz juist in *die* put kropen; dat die put juist hoorde aan een boerin, die zo trouw aan Davids zaak hing; dat die vrouw er juist zat en het zag, zo kloek van raad en daad was, en niet minder, dat ze in een zo hachelijk ogenblik niet van streek raakte, maar kalm en energiek tot op het eind toe kon handelen; en zelfs door geen beving in stem of gelaat verried wat er in die put school.

Nu had David die boerin denkelijk vroeger nooit gekend noch gezien. Ze was een dier stille getrouwen, die door God aan Davids zaak verbonden waren. Ze was stellig een stille bidster, die vooral bij Davids vlucht voor hem gebeden had. En zie, nu wordt die vrouw door God verkoren, om Absaloms snellopers op een dwaalspoor te brengen. Davids knechten te redden, en daardoor de listige aanslag van Absalom tegen David en zijn zaak te doen mislukken.

En zo merkt ge ook hier, hoe bij grote bewegingen de kracht van een held waarlijk niet alleen bij zijn machtige vrienden en medehelpers schuilt; maar hoe ook een eenvoudig boerinnetje als dat van Bahurim door God kan zijn uitverkoren, om op een hachelijk ogenblik heel Davids zaak, en daarmee de zaak des Heren, te redden.

Dr. A. KUYPER.

Uit: *Vrouwen uit de Heilige Schrift.*

Uitg. J.H. Kok - Kampen.

Koninklijke macht.

Op aarde zijn geweest vier grote Koninkrijken.
Waarvoor alle andere de vlaggen moesten strijken.

Ik weet een vijfde nog, 't welk hoger is geëerd,
Dat is: wanneer de mens zich zelven wel regeert.

J. REEFSEN.
1587-1658.

Weet je nog, moesje!

Zeg, weet je nog, Moesje, als kind in je armen,
Ik lag met m'n snuitje naar boven gekeerd?
Je knikte me toe met een glimlach vol liefde,
En hebt me veel prachtige versjes geleerd.

En weet je nog, Moesje, als knaap in m'n bedje,
Ik lag en ik had je terdege gefopt;
Je dreigde: 'Jou ondeugd!' en lachte vol liefde,
En knuffelend werd ik dan zacht toegestopt.

En weet je nog, Moesje, als jongske op school nog,
Ik thuis kwam met gaten in broek, sok en buis;
Je knorde dan even, maar lachte vol liefde;
Een traantje verscheen; ik werd stil als een muis.

En weet je nog, Moesje, als vlegel van zestien,
Vertelde ik schuchter met 'n kleur als pioen,
Van een meisje met vlechtjes; je lachte wat, fijntjes
En luisterde stil naar mijn schooljongens poen.

En weet je nog, Moes, na mijn schooleindexamen;
Wat was je gelukkig, tevreden en blij.
Je streelde m'n haar zacht en lachte vol liefde.
Als ik van m'n plannen, m'n toekomst iets zei.

En weet je nog, Moesje, na jaren en jaren;
Toen kwam ik terug met veel geld uit de Oost.
Je rimplig gezicht met een glimlach vol liefde,
Dat was toen mijn enige, waarlijke troost.

Want, weet je nog, Moesje, m'n vrouw was gestorven,
M'n zoons waren beiden gedood in de strijd.
Maar Moesje, jouw glimlach, die glimlach vol liefde,
Verzachtte m'n lijden, m'n moedeloosheid.

En weet je nog, Moes, maar... hoe zou je nog weten;
Je bent al zo lang geleê henen gegaan.
Alleen de gedacht' aan je glimlach vol liefde,
Verlicht nog mijn doelloos, verdrietig bestaan.

Uit: *Astra.*
HAN KÖNIG.

De vogeltjes.

Tegelijk met de overval der warme voorjaarsdagen werd Polly beter verklaard. Ze mocht weer wandelen gaan in de tuin, onder de eerste verse blaadjes die in de zon als gouden vlinders trilden langs het fijn en donker hout. Die waren gekomen in de weken, dat zij ziek lag in haar klein kamertje aan de voorkant van het oude huis, vanwaar je alleen de gracht zag en niets van de diepe tuin met zijn beuken en kastanjes en zijn kromme perenboompjes. Maar wat wàs er veel opeens! Bloem en bloesem rondom en voorzichtig uitgeschoten zaad in hun kindertuintjes. De lijster in zijn nest. Ze tuurde omhoog, langs moeders vinger, die wees, daar, zie je, in de oude kamperfoelie tegen de schuur. Maar haar ogen begonnen opeens te tranen van inspanning en ze ging hangen aan moeders arm, vriendelijk luisterend, met opgetrokken brauwtjes van vermoeidheid, naar Lientje, die pralerig, als had zij, in Polly's afwezigheid, dit alles zo geschapen, de geheimenissen van de lentetuin onthulde.

'Lien, kalmpjes aan, Polly is pas beter.'

De moeder zag in dit heldere voorjaarslicht voor het eerst hoe teer het kind was geworden; haar wangenblos was zo fijn, bijna als die der magnolia en haar ogen waren donkerder geworden als had zij lang in duisternis en verten getuurd. En toen Lientje naast Polly stond, de tweelingzusjes, elkaars evenbeeld, trof haar te sterker het onderscheid. Hoe olijk was het ronde bakkesje van Lientje naast het gezicht van Polly, smal en ontroerend teer na ziektes heftige beroering. Ze voerde Polly zacht voor zich uit, terwijl Lientje baloorig te schoppen liep door het gras en zweeg opeens, als ongedurig over de wekenlange omzichtigheid rond Polly heen, waaraan nu nòg geen eind scheen.

Al die vervelend-lange weken van alleenzijn kwamen bij haar op, de gespannenheid van de angst om de ziekte éérst, de naargeestige dagen, toen koorts en vrees luwden en zij zich gedoemd zag al de belangrijke ontdekkingen van school en straat in zich te houden als zware geheimen. Maar vandaag was zij gehold in één ren uit de klas naar huis, want de zon scheen, Polly mocht in de tuin, zij zouden haar alles wijzen... en moeder zou er ook weer wezen voor háár...

En nu moest tòch nog alles zachtjes. Maar toen zij kwamen bij het viooltjesbed, het dichtbeplante perk als een hemels peluw van blauw, vergat zij haar ongeduld en wees zij Polly, knielend bij het perk, de enkele witjes er onder, de 'schatjes', die zo kleintjes wegscholen en daar ontdekte ze een hardgele, die ze plukte, want die hoorde er niet, en stak 'm op haar jurk.

‘Geel is haat,’ zei Polly.

‘Kan me niet schelen.’ Lientje was, met een sprongetje, al weer verder, bij het perzikboompje dat, op het zuiden, met zijn dof-rose, angstvallige bloesempjes het muurtje beklom. ‘Niet plukken hoor, ieder bloempje is een perzik.’

‘Och kind...,’ zei Polly flauwtjes en lei haar hoofd tegen moeders arm. En Lientje, ronddraaiend op haar hak, dat de dunne jurk opbolde als een ballon, sneed verdere mogelijkheden af door haar verontwaardiging te uiten in een besluit: ‘Naar de duiven gaan we nou maar niet, daar heb je nou toch niets aan, daar moet je het laddertje voor op, hè moeder?’ En haar woede om de sikkeneurige stemming steeg plòts met zulk een drift, dat ze het laddertje bij het duivenhok kwaadaardig omsmeet en onverschillig, met schaatsrijdersstappen, de tuin in laveerde.

De aanhoudende koestering van voorjaarszon kleurde weldra Polly's wangen met de oude blos. Elke dag speelde zij langer in de tuin, vrijer, ongebondener, als vroeger weer, zonder verbazing of verpeinzing, gelijk-op met Lientje, die, ondanks het spel waarin zij zich verloor, haar rust nog niet geheel hervonden had. Want iedere middag kwam het uur dat moeder vanuit de serre, die open stond, riep: ‘Polly...’ Polly het eerst. Polly moest rusten in de wijde, rieten stoel, Polly kreeg het eerste kopje slappe thee. Die morgen had Polly het ongeluk te trappen op een monnikskap in Lientje's perk, en daarna, toen Polly het laddertje tegen de schuur omhoog klauterde om te kijken naar de lijster die zat te broeden op haar nest in de knoestige kamperfoelie, had Lientje zo geschreeuwd dat Polly, vrezend de lijster te verschrikken, halverwege haastig was terug gesprongen. Kwaadaardig hadden ze elkaar aan de blonde vlechten getrokken en mispunt en akeligheid gescholden, Polly, zwakjes nog en snel ontroerd, had een hikbui gekregen waarin onderdrukte snikken zich mengden, terwijl Lientje, stug, met smalgetrokken lipjes en donkerwazige oogen, ontevreden op alles en het meest op zich zelve, in het achtergedeelte van de tuin bleef, bij de pereboompjes, waar zij niet vandaan wilde komen ondanks haar angst voor de grote bijen, die in zware zweefvluchten rond de bloesems gonsden.

's Middags kwam er bezoek. Het was tante Nellie met Paultje en de tweelingen voelden zich opgelucht, nu geen verzoening nodig was om weer goed te wezen samen. Polly was zacht en een weinig kwijnend, ze deed damesachtig en dat maakte Lientje buitensporig wild... Ze stoeide en lachte met Paultje over het grasveld waar ook hun jonge hond, de brooddronken Dubsey, speelde, maar toen ze weer terugkwamen in het schaduwplekje, waar de glazen limonade gereed stonden en de koekjes, zei Polly langzaam, terwijl ze dronk en staarde over haar glasrand heen: ‘Ik ben zo ziek geweest Paultje, ik heb geijld.’ Paultje toonde zich getroffen: ‘Is dat

erg of vond je het wel leuk? Het moet heel erg zijn met je als je ijlt...'

Lientje trok Dubsey neer aan zijn nekvel tot op haar voeten en hield zijn beide slappe oren tussen haar éne knuistje, dat hij zacht moest janken. Toen zei ze minachtend: 'IJlen is niets dan dat je niet meer weet wat je zegt.' 'Ja?' vroeg Paultje en het was nu duidelijk dat hij zich iets heel anders, iets veel mooiers had gedacht. Polly zweeg en Lientje keilde een kiezel over het grasveld, waar Dubsey achteraan vloog, en toen zij en daarna Paultje. Het was warm en Polly bleef stil zitten, onbestemd droefgeestig en zonder het te weten sabbelend op de kwast van haar ceintuurtje, terwijl haar ogen staarden in het helle licht en haar borst van zuchten zachtjes bewoog.

Paultje was weer weg en dit was het uur na het eten, het wonderlijk uur van vermoeid spel en lome vrede. Moeder noemde hen dan 'doorbakken'. Maar wat te doen nu, deze avond? Polly was zwijgzaam en Lientje liep haar achterna. Ze waren in de zijtuin, bij het achterhuis en toen ging Polly de trap op.

'Ajàkkes, wat ga je noù doen?' Lientje vreesde zeer dat Polly op haar kamertje wilde gaan lezen en zij besefte niets ter wereld minder te kunnen dragen dan deze duidelijke doch onuitgesproken vijandschap.

Polly rekte zich uit, ze stond juist twee tree hoger en ze keek op Lientje neer, vol waardigheid: 'Hoor es even, ik doe wat ìk wil.'

Lientje pakte Polly's been vast en kneep hard; toen begon Polly zacht te huilen, het hoofd op de trapleuning. Lientje liet los, beet op haar lippen en klauterde zacht en hijgend achter Polly aan, die snikkend in haar klein kamertje sloop. Ze waren er samen alleen. En Polly lag met haar hoofd op tafel: 'Wat is het toch verschrikkelijk, verschrikkelijk. Het wordt nooit meer goed.' Lientje keek naar buiten tussen toegeknepen oogharen en zei langzaam: 'Het is jou schuld, jij bent ziek geweest.'

'Och nee, nee, jij bent zo akelig, je plaagt en sart en van die monnikskap dee ik niet ekspres...'

'Heus niet?'

'Nee.'

'O, ik dacht het.'

'En dat ik heb geijld kan jij niet velen.'

'Je weet ook niet dat het niets bijzonders is te ijlen.'

'Je moet er erg ziek voor wezen.'

'En eerst kon jou niets meer schelen - de tuin...'

'O Lientje, dat is jokkes, ik was zo duizelig.'

'En wil je nu weer alles, gewoon?'

'Ja, als jij... o zouen we... denk je dat wij het àf kunnen leren.'

''t Ruzie hebben?'

Polly knikte driemaal met haar hoofd. Lientje zuchtte zwaar, onzeker omtrent zich zelve: ‘Ik weet het niet...’

Stilte kwam in de kamer. De zusjes peinsden. Toen fluisterde Polly:

‘Zullen we, zullen we er God om vragen?’

Somber en zwijgend kwam Lientje nader, knielde eerbiedig bij het poppentafeltje naast Polly; zij ademden diep eerst en prevelden dan dezelfde woorden... ‘Lieve God, geef Gij ons dat we niet meer kibbelen, dat we goed zijn samen...’

Zij stonden op en leunden aan het venster, hun kinderogen, die elkander nu geleken als grote druppen glinsterend water, keken over de bloesemende iepen en droomden zacht weg naar het stervend hemelblauw.

‘Maar hoe weten wij of God ons heeft gehoord,’ fluisterde Lientje en er kroop twijfel weer in hun zielen.

‘Als wij God om een teken vragen?’

‘Zullen wij naar de vogels kijken? als hij er drie tegelijk stuurt, heeft hij ons gehoord.’

‘Dan zal hij ons helpen.’

Ze liepen het huis door langs trap en gang met lichte trippelpasjes als een dansje van verwachting; het losgeraakte, blonde haar slierde langs de warme gezichtjes en zij leken op elkander zoals bosnimfjes of elfjes elkaar moeten gelijken.

Zonder spreken liepen ze tot aan het uiterst einde van de tuin, tot waar de wijde weien begonnen. Aan het einde lag een boerderij in de donkergouden, droefgeestige gloed van een dalende zon en in het bleke blauw vol wolkenveren dreef een vogel aan als een vermoeide reiziger die huiswaarts keert.

‘Eentje.’

Een fijn trillertje en dan, veel verder, of er een viool gestemd werd, maar zij zagen niets. Zij stonden hand in hand en speurden langs de hemel, doch dan opeens, een stip en nog een, nog een, tegelijk...

En in een kleine driehoek kwam het aan en dreef voorbij. Zij wilden spreken, maar dan, opeens, een rijtje, een, twee, drie, achter elkaar, kleine vogels en die eerste waren grote. En toen zij, glimlachend, vol van de betekenis dezer dingen, elkaar aanzagen, hoorden zij geritsel in de struiken dichtbij en zie, daar verhieven er zich, één, twee, drie, de lijsters...

Zij gingen terug, zonder spreken, hand in hand, zwevende, glimlachend van blijdschap en ernstig tevens om de heiligheid van dit goddelijk verbond.

Zij hadden willen huilen, maar het was te heerlijk voor tranen. Eenmaal fluisterde Polly: ‘Driemaal drie...,’ alsof heel de wereld, heel het leven tot in de oneindigheid vrede wezen zou. Nu gingen zij snel naar huis, verlangend naar de vertrouwelijkheid van het

bekende, waar zij met hun heimelijk wonder veilig wezen zouden. Want de schemer viel en hun harten beefden.

Er was weer visite. Ze hoorden de stemmen al gonzen in de gang. Oom Frits. Oom Frits had veel te vertellen. En de tweeling zat zoet te luisteren. Maar zacht-aan was Lientje van haar stoel geglipt en dichtbij gekropen, haar handje lag op zijn mouw. En terwijl oom vertelde en lachte met moeder, opende Lientje telkens de lippen en sloot ze weer, terwijl ze haar ogen onafgewend op hem hield gericht. Er kwam een ogenblik dat oom Frits naar zijn kop thee greep en zweeg; Lientje krabbelde op zijn manchet om aandacht en toen hij opkeek, lachend, vragend met de ogen, fluisterde zij: 'Oom Frits, Polly is ziek geweest, maar zij heeft geijld.'

'Polly?'

Polly kleurde donkerrood, verheerlijkt, doch zij fluisterde snel en bijna angstig: 'een klein beetje maar...'

Uit: 'Open Zee.'
Door: JO DE WIT.
Uitg.: Sijthoff's Uitg. My. Leiden.

Een geestverschijning.

In het oerwoud van Kameroen woont in een klein negerdorp Nsia met zijn moeder en zusje. Zijn vader is reeds enkele jaren geleden gestorven en als dan plotseling zijn moeder ook nog sterft, blijft Nsia alleen over met zijn zusje. Maar ook die twee worden gescheiden! Het 'dodenfeest' voor Nsia's moeder wordt n.l. bijgewoond door zijn oom Ekoki, een beroemd tovenaar en medicijnman. Deze heeft zelf geen zoon en besluit daarom zijn neef met zich mede te nemen, om hem in te wijden in al de geheimen van zijn toverkunst. Zo zal Nsia later een waardig opvolger van zijn oom worden.

Onderweg gebeurt er een ongeluk. Nsia wordt gered door een Christen-goeroe die hem vertelt van den God der Christenen. Maar Ekoki komt en eist Nsia op.
In het dorpje van Ekoki vindt Nsia spoedig vele vriendjes, maar Malobe, de zoon van Bwele, wordt zijn beste vriend.
Al heel spoedig ontdekt Nsia, dat al de z.g. toverkunsten van zijn oom slechts gruwelijke bedriegerijen zijn en dat een mensenleven voor zijn oom al heel weinig waarde heeft.

I.

Er waren enige maanden voorbij gegaan sinds Nsia bij zijn oom was komen inwonen. Zijn heimwee werd niet beter maar erger, omdat alles wat hij in zijn naaste omgeving zag gebeuren, hem hoe langer hoe meer tegenstond en zelfs angst inboezemde.

Hoewel zijn oom hem nooit ruw of onvriendelijk behandelde, had Nsia een afschuw van hem. Het was den jongen duidelijk aan te zien, dat hij zich ongelukkig voelde.

Zijn oom dacht dat hij een ziekte onder de leden had en liet hem bittere medicijnen slikken.

Ook moest Nsia allerlei tovermiddelen aan zijn hals en polsen hangen, om de boze geesten af te weren, maar met dat al kreeg hij zijn opgewektheid niet terug.

Wat hem de laatste tijd vooral angstig maakte, was dat hij elke avond het akelig gebrul van den 'Losango', den bosgeest, hoorde. Heel in de verte kon men het vreselijk geluid al horen, waarmee de losango schapen, geiten, kippen en brandewijn van de mensen in het dorp opeiste. Sidderend van angst vertelde men elkaar, dat de geest soms mensenvlees wilde hebben en dat ook wel wist te krijgen. Niemand waagde het om den Losango te ontmoeten, want wie hem zag, moest sterven.

Elke keer, als hij het brullen van den geest hoorde, holde Nsia naar zijn hut, waar hij zich in doodsangst verstopte. Toch had hij eens de verzoeking niet kunnen weerstaan om door een spleet in de mat te gluren, juist op het ogenblik, dat de Losango uit het bos in het dorp verscheen. In het heldere maanlicht zag hij op de weg een lang, spookachtig wezen, dat zijn hoofd tot op de grond boog, nu rechts, dan links of voor- en achterover. Het was zo bovenmenselijk groot, dat het over alle hutten heen kon zien. Soms liet de gedaante het hoofd, dat bijzonder klein was, op een dak rusten, alsof zij luisterde naar hetgeen daaronder gebeurde. Dan weer schudde de Losango zich heen en weer, zodat de klokjes, die aan de kwasten van zijn gewaad hingen, er van rinkelden. Hij ging ook wel languit op de grond liggen en als hij weer opstond, was hij niet groter dan een gewoon mens, maar een ogenblik later begon hij te groeien, totdat hij zijn oorspronkelijke lengte weer bereikt had.

Nsia rilde ervan, want hij wist niet, dat de geestverschijning een verklede man was, die door het omhoog steken en naar beneden halen van een bamboestok zijn gedaante groter en kleiner kon maken. Eerst later kwam hij hier door een toeval achter. Voorlopig was hij even bang als de andere dorpelingen voor het spook, aan welks echtheid niemand twijfelde.

Toch had Nsia iets opgemerkt, dat hij vreemd vond, n.l. dat zijn oom altijd uit was, als de Losango zijn stem door het bos liet dreunen of als hij in het dorp rondspookte. Zou zijn oom soms...?

Neen, hoe kon hij zo iets denken? Wat hij door de reet van de deur gezien had, was geen menselijk wezen en een mens kon ook niet zó brullen als de bosgeest. Nog iets was hem opgevallen: Elke keer, dat de Losango zich vertoonde, kwam zijn oom laat in de nacht thuis en dan bracht hij altijd enige mannen mee. Ze gingen dan in het geheime toverhol en legden er dingen neer, die een geluid maakten als van matten of lappen boomschors. Hoe Nsia zich echter over dit alles het hoofd brak, hij werd er niets wijzer door.

De Losango liet de laatste tijd elke avond zijn gebrul horen en de verschrikte mensen van het dorp verzuimden niet de opgeëiste

schapen en geiten op de aangewezen plek van het woud aan een boom vast te binden en daar ook levensmiddelen neer te leggen. In de nacht kwam de Losango dan zijn buit weghalen.

Het gehele dorp was met schrik geslagen en Nsia betreurde het, dat hij in deze sombere tijd zijn vriend Malobe niet bij zich had. Deze was weer met zijn vader op reis naar de kust, waar Bwele ivoor, rubber, kokosolie en noten inruilde tegen Europeese handelswaren als: gedrukt katoen, tabak, aarden pijpen, zout, bijlen, kapmessen, ijzeren staven, glazen kralen, huisraad en allerlei snuisterijen, die hij in het binnenland kon verkopen.

In zijn eenzaamheid zocht Nsia zijn toevlucht in het bos, waar hij een heerlijk plekje had gevonden om rustig na te denken... Een afgeplat rotsblok, dat iets voorover helde, vormde met het kreupelhout en de hoge varens er om heen een schuilhoek, waar niemand hem kon zien, als hij zich gemakkelijk uitstrekte op de bank, die hij gemaakt had van mos en bladeren. Boven zijn hoofd vormden de takken, waarin de vogels speelden en zongen, een dicht dak, waar nauwelijks een zonnestraal doorheen kon dringen. Op zekere dag had hij zich in een bijzonder gedrukte stemming in zijn geliefkoosd schuilhoekje teruggetrokken. Hij voelde zich weer als een gevangene in die omgeving, waarin hij niet aarden kon, en verlangde vurig naar verlossing.

Hij had een vaag besef, dat ergens het geluk moest te vinden zijn, maar waar en hoe was het te bereiken? Had de man, die zijn leven redde, hem niet gesproken over geluk en kon de God der Christenen het hem niet geven? Weer beproefde Nsia tot dien God te bidden. Het maakte hem rustiger en kalmer dan te voren. Hij haastte zich dan ook niet om zijn schuilplaats te verlaten. Veel liever zou hij nooit meer terugkeren naar de hut van zijn oom Ekoki.

Maar wat was dat? Er ritselde iets in het kreupelhout en hij hoorde stemmen. Zou hij opspringen en weglopen? Voor hij dit doen kon, had hij de grove stem van zijn oom herkend en nu bleef hij als verlamd zitten. Zeker hadden die mannen iets kwaads in de zin.

Ze kwamen langs een zijpad op zijn schuilplaats toelopen, maar hielden halt aan de andere kant van de grote steen. Naar hij giste, moesten ze met hun vijven zijn. Ze wilden hier zeker met elkaar beraadslagen.

Eerst was Nsia zo bang ontdekt te worden, dat hij niet luisterde naar wat de mannen zeiden. Maar opeens hoorde hij een naam noemen. Ze spraken over Bwele, voor wien hij zulk een grote verering had, den vader van zijn vriend Malobe. Hij rekte zijn hals uit en luisterde zo scherp als hij kon.

Toen hij de samenhang van de bespreking bevatte, beefde hij van schrik en verontwaardiging. ‘Was ik maar een man,’ dacht

hij, ‘dan zou ik mijn oom wel flink de waarheid zeggen over zijn verraderlijke plannen.’

Eindelijk zwegen de stemmen, waaronder Nsia ook die van Ngoa, den omroeper, herkend had. De mannen verspreidden zich in verschillende richtingen, zonder hem ontdekt te hebben.

Toen het stil was geworden, stond Nsia, die over zijn hele lichaam beefde, op. Hij verliet zijn schuilplaats en rende het bos in, dwars door de velden, naar de rivier. Ongeveer honderd meter beneden de landingsplaats verstopte hij zich op een plek, vanwaar hij de gehele breedte van de stroom kon overzien. Ongeduldig wachtte hij hier op Bwele's terugkeer. Hij moest hem zo gauw mogelijk spreken, want de handelaar stond aan een vreselijk gevaar bloot.

Ekoki en zijn bondgenoten hadden het op zijn leven gemunt. Door hetgeen Nsia daar ginds bij het rotsblok had afgeluisterd, had hij het gehele geheim begrepen van de spokerij van den Losango en van de goochelkunsten van zijn oom. Het waren geen geesten, maar mensen, die aan de dorpsbewoners een schatting van schapen en geiten oplegden.

Ekoki en zijn handlangers waren toch wel slim, vond hij, dat ze van het bijgeloof van hun stamgenoten, zulk een voordelig gebruik wisten te maken. Hij begreep nu ook waarom Ekoki uit was, als de Losango rondspookte en hij vermoedde, dat de vermomming van de bosgeest in de toverhut van zijn oom opgeborgen werd. Nu schoot hem ook een vreselijke geschiedenis te binnen, die Malobe hem verteld had.

Twee of drie regentijden geleden woonde er in het dorp een rijk man. Hij bezat schapen, geiten, koeien, vrouwen en slaven. Op een morgen vond men zijn hoofd voor de deur van zijn hut liggen. Aan de hals waren duidelijk de sporen te zien van de tanden van den Losango.

Zijn lichaam was natuurlijk door den bloeddorstigen bosgeest opgegeten. Zo deed het gruwelijk verhaal de ronde in het dorp. Al wat de man bezeten had aan vee, slaven en vrouwen, moest op bevel van den Losango verdeeld worden onder verschillende mannen, die hij aanwees.

‘Natuurlijk was dit ook het werk van de ‘Losangobond’, dacht Nsia.

Hun boos plan tegen Bwele zou hij echter weten te beletten, al moest het hem zijn leven kosten.

Lang bleef hij uitzien naar de boot van den handelaar, maar de zon verdween achter het oerwoud, zonder dat Bwele terugkeerde.

De duisternis deed Nsia naar huis gaan. De gedachte liet hem geen rust, dat zijn vrienden misschien 's nachts zouden terugkomen en dat hij hen dan niet kon waarschuwen. Hij wist dat de samenzweerders een trommelsignaal hadden afgesproken, waar-

mee Ngoa aan de verspreid wonende leden van de bond de terugkomst van Bwele zou bekend maken.

De avond daarna zouden ze allen op een bepaalde plaats samenkomen en de misdaad door middel van den Losango uitvoeren. Ewenje, Bwele's naaste buurman, had op zich genomen om het slachtoffer de gehele dag te bespieden en zijn makkers op de hoogte te houden van hetgeen ze moesten weten.

Twee dagen lang bleef Nsia bij de rivier op de uitkijk naar de kanoe van Bwele. Zijn geheim bezwaarde hem vreselijk.

's Nachts had hij er benauwde dromen van, die hem soms in de slaap deden gillen, zodat zijn oom er wakker van werd.

Toen hij op de derde morgen bij de rivier kwam, zag hij dadelijk de welbekende kanoe vastgemeerd aan de wal.

Bwele was dus 's nachts teruggekomen. Nsia ging dadelijk naar de hoeve van zijn vriend, dien hij bezig vond met het uitstallen van de meegebrachte koopwaar. Er was een grote toeloop van nieuwsgierigen, onder wie Nsia ook den spion Ewenje zag staan. En hij kon natuurlijk niet met Bwele spreken en hij durfde zijn geheim ook niet aan Malobe vertellen. Onverrichterzake ging Nsia dus naar huis.

De dag ging voorbij zonder dat er een gunstige gelegenheid kwam om Bwele te waarschuwen en nu brak de nacht aan, waarin de moord zou plaats hebben. Nsia was zo zenuwachtig, dat zijn hand beefde toen hij met zijn oom zat te eten. Ekoki keek hem hoofdschuddend aan.

Hij begreep niet wat den jongen scheelde, maar hij verdiepte zich daar ook niet in, want hij had vandaag aan gewichtiger dingen te denken.

Nsia zocht op bevel van zijn oom zijn slaapplaats op en na een poosje kwam Ekoki zich met een brandende spaander overtuigen of hij sliep.

Natuurlijk kneep Nsia zijn ogen stijf toe, zodat zijn oom tevreden was en de hut verliet, die hij achter zich sloot.

Zodra Ekoki weg was, sprong Nsia op. Hij luisterde of er iemand in de buurt was en probeerde de deur open te maken, maar dat gelukte hem niet. Nsia's angst was ontzettend. Wat moest hij beginnen?

Over een paar uur zou Bwele, die niets vermoedde, het slachtoffer van den Losango worden. Hij durfde geen geweld te gebruiken om de deur open te krijgen. De vrouwen zouden het horen en dat mocht niet.

Gelukkig kreeg hij een goede inval. Gewoonlijk stak er een kapmes in de wand naast de deur. Hij zocht er naar en vond het.

Haastig sneed hij enige plantenvezels door, waarmee de matten aan elkaar vastgemaakt waren. Hij schoof ze een beetje uit elkaar en wrong zich door de opening heen naar buiten.

De maan was nog niet opgekomen, niemand zou hem dus zien. Uit voorzichtigheid nam hij een omweg, maar de angst dat hij te laat zou komen, deed hem nu ook des te harder lopen naar de hoeve van Bwele.

Deze zat onder het vooruitspringende dak van zijn hut, omringd door een groep van mannen, die flauw verlicht werden door een lantaarn aan de muur. De mannen luisterden aandachtig naar hetgeen de handelaar hun van zijn reis vertelde. De spion Ewenje hurkte mee in de kring. Geen trek van zijn gezicht verried zijn boze gedachten.

Nsia was vast besloten niet naar huis te gaan, voordat hij met Bwele gesproken had. Hij wilde dus wachten tot iedereen, ook Ewenje, vertrokken zou zijn.

Het regende zachtjes, maar de wolken ruimden weldra het veld voor de sterren. De maan was nu ook aan de hemel verschenen en goot haar licht uit over de grond tussen de bananenstruiken. Nsia klom, om niet gezien te worden, in een cacaoboom, vanwaar hij horen kon wat Bwele vertelde over het leven en de gewoonten van de blanken aan de kust. Hij roemde hun wijsheid en hun rijkdom, maar hij vertelde ook wel het een en ander, dat hun niet tot eer strekte en waarover zijn toehoorders hartelijk lachten. Bovendien had hij het over de dorpen, die de Christenen op verschillende plaatsen langs de kust gesticht hadden. Het bleek duidelijk, dat de verteller de Christenen goed gezind was.

Hij had zelfs hun bijeenkomsten bezocht. ‘Als de nieuwe leer in deze streek doordringt,’ zeide hij ten slotte, ‘dan zal ik haar, zoveel ik kan, ondersteunen, want die leer is de waarheid en zij maakt de mensen beter en wijzer.’

Het was bijna middernacht, toen het gezelschap eindelijk uiteen ging. De mannen wensten elkaar goede nacht en wandelden langzaam naar hunne hutten. Bwele blies zijn lantaarn uit en begaf zich ook ter ruste. Tussen de pisang en peperstruiken loerden twee grote ogen, die elke beweging van den handelaar volgden, totdat hij in zijn hut verdween. Toen Ewenje van wie die ogen waren, weg was, klom Nsia gauw uit zijn boom en sloop hij voorzichtig langs de hut naar de deur.

Zo kort mogelijk vertelde Nsia hem welk gevaar hem dreigde, waarna de jongen met een verlicht hart naar Ekoki's hut terugkeerde, waar hij zonder gerucht te maken zijn slaapmat opzocht. Buiten was alles stil. Er hing een dichte mist, die ook in de hutten doordrong.

Ondertusschen hield Bwele de wacht in zijn hut, scherp luisterend en glurend door de reten van de matten of hij op het erf ook iets bespeurde van de, als spoken verkleedde moordenaars.

In zijn gespierde vuist hield hij een revolver, die hij van een *moekoela* (blanke) in ruil gekregen had voor een olifantstand. Hij

behoefde niet lang te wachten, want daar klonk al door het bos het dreunend gebrul van de Losango, dat schrik verspreidde in alle hutten.

Ondertussen lag Nsia te woelen in de slaap, daar hij geplaagd werd door boze dromen, of volgens het negerbijgeloof, door geesten. Hij droomde, dat hij in een hoge palmboom zat, die omringd was door allerlei spookgestalten, welke er nu eens uitzagen als olifanten, dan weer als reusachtige apen.

Zij schudden de boom uit alle macht om hem naar beneden te doen tuimelen. Hij probeerde te schreeuwen maar kon geen geluid geven.

Daarop kwamen de spoken met hout en hooi aanslepen, waarvan ze om de boom een brandstapel maakten, die ze aanstaken.

Knetterend sloegen de vlammen eruit en het duurde niet lang of de boom viel krakend om. Nsia kwam ook op de grond terecht met zijn hoofd op een steen.

Hij werd er wakker van en voelde dat zijn achterhoofd hem vreselijk pijn deed. Toen hij in het donker rondtastte, merkte hij, dat hij in de hut van zijn oom op zijn mat lag en zijn hoofd gestoten had tegen een paal van de wand. Hij ging overeind zitten en betastte zijn hoofd, dat evenals zijn hele lichaam nat was van het zweet.

Terwijl hij probeerde uit zijn verwarde gedachten wijs te worden, klonk er een schot, daarop nog een en eindelijk een derde. Toen werd het weer doodstil. Even later sloop zijn oom voorzichtig de hut binnen, naar het scheen, om iets te halen. Haastig verdween hij weer.

Nsia kon niet meer inslapen. Tegen de morgen hoorde hij, dat zijn oom thuiskwam en op zijn mat ging liggen. Zou de moordaanslag gelukt zijn? Nsia kon het aanbreken van de dag nauwelijks afwachten.

Het was die morgen drukkend stil in het dorp. De mensen stonden in groepen, met angstige gezichten en op fluisterende toon met elkaar te praten. Allerlei geruchten deden de ronde en ieder voegde er zijn eigen verzinsels bij. Onder anderen liep het praatje, dat Bwele zich tegen den Losango had verzet en hem zó vertoornd had, dat de bosgeest den handelaar met al zijn bloedverwanten zou uitroeien. Ook werd er verteld, dat de Losango in de afgelopen nacht Ngoa, den trommelslager, was komen halen om hem te doden. Tegen de middag kwam het dorpshoofd met enige *Batoeroe* (oudste), onder wie ook Ewenje zich bevond, bij Ekoki, met de opdracht dat hij zijn *Ngambi* (fetis)[1)], zou vragen,

1) Een ‘fetis’ is een voorwerp, waarvan de Afrikaanse inboorlingen menen, dat het bijzonder veel ‘mana’ bezit. ‘Mana’ is een kracht, die op allerlei manieren de mensen goed en kwaad kan doen. Iedere tovenaar heeft zo'n fetis.

wie het gewaagd had, zich tegen den Losango te verzetten, hoewel iedereen heel goed wist, dat het Bwele was, die op den bosgeest geschoten had.

Ekoki was niet verlegen met zijn antwoord. Hij vertelde, dat de Losango in het dorp was verschenen om dieren weg te halen. Toen had Bwele op hem geschoten met een wapen, dat van de blanken afkomstig was. Voor deze ongehoorde gruweldaad, zou de beledigde Losango een vreselijk onheil over het dorp doen neerdalen, wanneer Bwele niet binnen drie dagen ter dood gebracht werd.

Na deze verklaring besloten de *Batoeroe* om de volgende middag een grote *Moeka* (rechtsgeding) te houden, waarbij alle inwoners van het dorp, zowel slaven als vrijen, tegenwoordig mochten zijn.

Ngoa, de trommelslager, was verdwenen en werd nooit meer gezien. De rol die hij gespeeld had, kostte hem het leven.

In die noodlottige nacht werd hij door een kogel uit Bwele's revolver dodelijk getroffen.

II.

Nsia herademde, toen hij bemerkte, dat Bwele niets overkomen was, maar hij liet er niemand iets van merken, dat hij de moordaanslag verijdeld had. Weldra werd hij echter opnieuw door angst gekweld, want Bwele was immers voor het gerecht gedaagd en hij zou zeker ter dood veroordeeld worden.

Met een bezwaard hart ging Nsia tegen de avond naar de rivier om als gewoonlijk te baden. Treurig liep hij tussen de groene makabo-aanplanting door, toen hij opeens driemaal achter elkaar het gekwaak van een stier-kikvors hoorde. Zijn gezicht helderde op en hij keek vol verwachting in de richting, vanwaar het geluid kwam.

Want dit was het afgesproken geluid, waarmee Malobe hem altijd riep. Hij behoefde niet lang te zoeken voor hij, tussen de reusachtige makabo-bladeren, een lachend jongensgezicht ontdekte. Even keek Nsia schuw rond, of hij ook bespied werd. Toen holde hij naar zijn vriendje Malobe, naar wien hij zo lang vergeefs verlangd had.

In de gegeven omstandigheden moesten de jongens voorzichtig zijn en niet lang in elkaars gezelschap blijven. Malobe bracht dus zonder veel omhaal de boodschap van zijn vader over, die Nsia tegen zonsondergang op een bepaalde plaats wenste te spreken. Nsia moest maar lopen in de richting van het slavendorp tot aan de plek, waar dwars over de weg de boom lag die door de laatste storm ontworteld was, dan rechts af, ongeveer honderd pas het bos ingaan en daar op Bwele wachten.

Nadat Malobe zijn vriend met nadruk gevraagd had om toch vooral heel voorzichtig te zijn, sloop hij weg.

‘Wat zou Bwele van mij willen?’ dacht Nsia. ‘Misschien wil hij nog meer weten over de aanslag. Ik had gisteren geen tijd om hem alles uitvoerig te vertellen.’

Op de afgesproken tijd ontmoette hij Bwele, die den moedigen jongen voor zijn waarschuwing wilde danken.

Nsia keek echter beschaamd naar de grond en zei eenvoudig: ‘Ik kon niet anders.’ Maar zijn ogen straalden van blijdschap.

‘Zonder je waarschuwing,’ zei Bwele, ‘hadden de mannen van de Losangobond mij wel naar de *Moendi ma bawedi* (dodenstad) gezonden. Ik dank je hartelijk voor de dienst, die je mij bewees.’

‘Ik ben blij, dat ik niet te laat ben gekomen met mijn boodschap. Dat vind ik al een beloning,’ antwoordde Nsia.

‘Je bent een beste jongen. Loba moge je vergelden, wat je voor mij deed. Maar ik wilde je zelf ook op een of andere manier mijn dankbaarheid bewijzen. Heb je misschien een wens die ik kan vervullen?’

Nsia werd verlegen en antwoordde niet. Hij had wel een vurige wens, maar hij durfde daar niet over spreken.

Bwele streelde vriendelijk zijn wang en moedigde hem aan om zich vrij uit te spreken.

Nsia keek hem in zijn trouwhartige ogen en bracht er toen haperend uit: ‘Ach! Ik kan het niet uithouden bij mijn oom. Ik ben zo vreselijk bang voor hem. Ik wil weg!’ Meteen viel hij voor Bwele op de knieën en smeekte hem om hulp.

Bwele keek hoogst verwonderd, want dit verzoek had hij niet verwacht. Hij liet Nsia opstaan en staarde in gedachten voor zich uit, waarbij hij met de ene hand langs zijn dunne baard streek en met de andere zich de heup krabde, zoals hij altijd deed als hij een gewichtig besluit moest nemen.

Eindelijk helderde zijn gezicht op. Hij meende een uitweg gevonden te hebben. Maar als man van weinig woorden, beloofde hij Nsia alleen, dat hij zou trachten hem te helpen.

‘Kom hier overmorgen op dezelfde tijd terug,’ voegde Bwele er bij. Daarop liep hij weg in de richting van het slavendorp... Niet ver daar vandaan, op een open plek van het bos, woonde een van zijn slaven, een oud man, dien hij volkomen kon vertrouwen.

Nsia keek hem na. Hij kon zich niet voorstellen, wat er nu zou gebeuren. Zou zijn vurigste wens nu vervuld worden? Zou hij waarlijk aan zijn oom en diens vrienden kunnen ontsnappen? O zeker zou de grote God van de Christenen, aan wien hij zijn nood geklaagd had, zich zijn lot aantrekken en hem helpen.

Hoe innig dankbaar was hij Bwele, dat deze zo vriendelijk naar hem had willen luisteren.

Opeens bedacht hij met schrik, dat Bwele de volgende dag

voor het gerecht moest verschijnen en dan zeker ter dood veroordeeld zou worden. Zou Bwele misschien niet weten, wat de oudsten over hem besloten hadden?

Hij holde naar huis. Zijn oom had lang op hem zitten wachten en scheen er deze keer op gesteld, te weten waar Nsia geweest was.

Deze gaf echter zulke verstrooide antwoorden, dat Ekoki er niet wijs uit kon worden. Nsia kon aan niets denken, dan aan het blijde vooruitzicht, dat hij over een paar dagen misschien uit de macht van den ouden tovenaar verlost zou worden.

De volgende dag werden de dorpsbewoners door tromgeroffel voor de Moeka bijeengeroepen. Jong en oud haastte zich naar de gerichtsplaats, want negers zijn altijd verzot op zulke openbare vergaderingen, die dikwijls dagen achtereen duren en waarbij veel welsprekendheid te pas komt. Daarenboven was ieder vol belangstelling voor de zaak, die vandaag behandeld zou worden.

In de schaduw van een grote boom, vóór de woning van het dorpshoofd, werd de rechtszitting gehouden. Ernstig en waardig zaten de oudsten met het dorpshoofd op lage houten banken, waarover losse huiden waren gelegd.

Naar het landsgebruik opende het dorpshoofd de zitting. Toen trad de tovenaar Ekoki naar voren om in naam van den Losango. Bwele aan te klagen. Hij hield een lange redevoering, waarin hij de macht van den Losango schilderde en het gruwelijke van Bwele's daad, waardoor het gehele dorp met rampen bedreigd werd. Alleen door een bloedig offer konden deze nog afgewend worden. Uit zijn woorden spraken duidelijk haat en wraakzucht en ook vreugde over zijn overwinning. Dat hij Bwele nu in zijn macht had, daarvan was hij zeker, want hij had er geen flauw vermoeden van, dat zijn plan verraden was. Wie zou ooit zijn medeplichtigheid aan de aanslag op Bwele kunnen bewijzen? Dat Ngoa in die nacht gedood was, kon Bwele niet weten, want de trommelslager was eerst op de terugweg in elkaar gezakt. Zijn makkers hadden hem een eind het bos ingesleept en niemand wist waar hij gebleven was. De leden van de Losango-bond hadden zich met een heilige eed tot geheimhouding verplicht.

Ekoki's rede maakte grote indruk. Het volk was woedend over-Bwele's misdaad en eiste met groot rumoer zijn dood. Anders zou immers het gehele dorp door den vertoornden Losango vernietigd worden.

Het dorpshoofd (de *Sango a Moendi*) gebood stilte. ‘De zitting is nog niet geëindigd,’ zeide hij, ‘want bij ons wordt niemand onverhoord veroordeeld. Onze vaderen hebben ons dat geleerd en wij handelen evenals zij.’

Hierop gaf hij het woord aan den aangeklaagde. Er was geen spoor van zenuwachtigheid of angst in Bwele's houding te be-

speuren. Vrijmoedig en met een spottend lachje begon hij zich te verdedigen. Terwijl hij Ekoki scherp aankeek, vertelde hij de gehele toedracht van de zaak, zoals hij die van Nsia gehoord had.

Het was doodstil. Verbluft luisterden de omstanders naar Bwele's verklaring. Zijn stem klonk luider en trilde van verontwaardiging, toen hij over Ekoki's listige aanslagen sprak en de haat, waarmee de tovenaar al lang zijn ondergang had gezocht.

Ekoki stond er bij als een veroordeelde en durfde zich niet te verdedigen. Zijn knieën knikten, en zijn ogen staarden de kring rond, alsof hij wilde weten hoe de mensen over hem dachten. Opeens liep hij weg naar zijn hut en de menigte brulde hem z'n verwensingen na. Eindelijk gaf men lucht aan de haat, die men al lang tegen den gevreesden tovenaar koesterde. Toch durfde niemand hem te grijpen, zodat Ekoki veilig zijn toverhol bereiken kon.

Na deze onverwachte afloop van de rechtszitting gingen de toeschouwers van zelf uiteen, zonder er verder aan te denken, de wraak van den Losango af te wenden. Bwele kon dus ongehinderd naar huis gaan, begeleid door een talrijke schaar van familie en bekenden. Nsia sloop stil weg naar zijn schuilhoek in het bos, waar hij den God der Christenen dankte voor de onverwachte redding van zijn vriend. Hoe verheugde hij zich daarbij, dat zijn vurigste wens de volgende dag vervuld zou worden! Met een verlicht hart keerde hij naar huis terug.

Na zijn ontmaskering liet Ekoki zich die avond en de volgende dag niet zien. De onthulling van zijn misdaad voor het volk kon wel eens slechte gevolgen voor hem hebben. Daarom zat hij de gehele nacht met de andere leden van de bond te beraadslagen, hoe het gezag van den Losango hersteld kon worden en hoe men den spion zou opsporen, die het geheim verraden had. Het was een raadsel, wie het kon zijn. Eindelijk kwamen ze op het denkbeeld, dat Nsia, die in dezelfde hut sliep als Ekoki, iets afgeluisterd en verklapt kon hebben. Maar, hier in de hut was geen woord over de aanslag gerept! Toch herinnerde Ewenje zich duidelijk, dat hij Nsia dikwijls in de buurt van Bwele's erf had gezien. Bovendien wist Ekoki door zijn vrouw Ewoedoe, dat zij op de avond van de aanslag een verdacht geluid in de hut had gehoord. Ze had er zich echter niet ongerust over gemaakt, daar zij wist, dat de deur goed gesloten was. Toen Ekoki de hut nu zorgvuldig onderzocht, zag hij aan de wandmatten, dat iemand ze verschoven had. Ondertussen begreep Ekoki niet hoe Nsia iets van het moordplan had kunnen weten. Hij besloot dit eens grondig uit te vissen en daartoe koos hij de avond, waarop Nsia met Bwele wilde ontvluchten.

De avond kwam en Nsia zat, als gewoonlijk, met zijn oom te eten. De tovenaar sprak nog minder dan anders en scheen diep in

gedachten. Eindelijk stond hij op. Zonder een woord te zeggen, nam hij zijn neef bij de hand mee naar buiten. In zijn andere hand hield hij een speer, die hem zoowel tot steun als tot wapen diende.

Nsia stribbelde niet tegen, al was hij dodelijk ongerust. Wat had zijn oom toch in de zin? Waarom liep hij zo laat nog het bos in. Zou hij hem misschien willen vermoorden? Het angstzweet brak hem uit en zijn hart klopte, alsof het zou bersten. Op een open plek in het bos bleef Ekoki stil staan om Nsia op barsen toon te ondervragen. Deze begreep wel, wat zijn oom wilde weten en hij antwoordde niets. Ekoki werd boos, maar Nsia bleef zwijgen.

Daar kraakten de takken in het kreupelhout: Een vermomde gedaante met een sneeuwwit gezicht kwam er uit te voorschijn en bewoog zich met een dof gebrom naar den verschrikten jongen toe.

Niettegenstaande zijn schrik begreep Nsia dadelijk, dat hij niet met een geest te doen had, maar met een list van zijn oom, die hem van het bestaan van den Losango wilde overtuigen.

Ekoki had er echter nog een andere bedoeling mee. Hij wilde zijn neef door de angst tot bekentenis dwingen. Maar Nsia bleef zwijgend het monster aanstaren. De gestalte boog zich langzaam naar hem toe en sloeg zijn scherpe tanden in zijn borst.

Nsia begon te huilen, maar het monster liet hem niet los en beet hem nog harder.

‘Schreeuwen helpt je niet,’ zei Ekoki koel, ‘beken liever de waarheid, dan zal de Losango je loslaten.’

Nu werd Nsia zo woedend, dat hij zijn vuist balde en uit alle macht op de neus van de gemaskerde gedaante sloeg. Deze liet onwillekeurig haar prooi los en week een eind achteruit.

Nauwelijks voelde hij zich vrij, of Nsia was met een paar sprongen in het kreupelhout en rende weg, zo hard als hij kon.

De gehele bende, die zich in de buurt verstopt had, liep hem achterna, maar hij verdween in de duisternis van het oerwoud.

Ekoki stond een ogenblik met open mond verbluft te kijken. Toen slingerde hij woedend den vluchteling zijn speer achterna, die trillend in een boom bleef steken.

Ten slotte vlucht Nsia en na vele avonturen bereikt hij een zendingspost, waar hij opgeleid wordt tot goeroe.

H. NORDEN - H. v. LENNEP.

Uit: *Nsia, de neef van den tovenaar.*

Uitg. N.V. Algemene Boekhandel voor inwendige en uitwendige zending te 's-Gravenhage.

Het geroep der armen.

Een legende.

In een nauwe met stenen bevloerde cel, zo koud dat zij de vermagerde gestalte van den bewoner in elkaar deed krimpen, en zo duister, dat, hoewel de zon reeds hoog aan de hemel stond, slechts een mat schijnsel door de opening in de vochtige, stenen muur vermocht door te dringen, was een monnik van het St. Mariaklooster in gebed neergeknield.

Vele gebeden had hij van daar uit reeds opgezonden, en menige boetedoening zich opgelegd, want hij was een man van strenge levenswijze en grote vroomheid, en de besluiteloosheid en de tekortkomingen des vleeses baarden hem veel verdriet.

Met levendig berouw smeekte hij om meer kracht en genade, ten einde de beproevingen, die hem, zelfs in zijn afzondering, telkens kwelden, te kunnen weerstaan. Terwijl hij zo vurig bad om kracht, ten einde de voorschriften van den Meester, dien hij liefhad en diende, te kunnen opvolgen, werd zijn cel plotseling met een helder licht vervuld. Zo oogverblindend was de glans, dat hij zijn ogen, die hij nederig op de grond gericht hield, ophief; en zie: daar aanschouwde hij de gezegende gestalte van zijn Heiland, omstraald met hemelse glans. De sombere kamer was plotseling als in een woning des Hemels herschapen.

De verbaasde monnik aanschouwde Hem niet in het vlees, met bloedende handen en voeten en de doornenkroon op het hoofd, met een smartvol gelaat, hangende aan het kruishout, zoals men Hem vaak afschildert.

Hij zag Hem, zoals Hij eens Galiléa doorwandelde, - toen Hij, met vriendelijke ogen en tedere blik, met voor ieder een aanmoedigend woord, steden en dorpen doortrok; toen Hij blinden het gezicht weergaf, lammen heelde, zieken genas, overal wat deed. Hij verscheen in dit visioen als de Meester.

De monnik, in verrukking over deze heerlijke verschijning, bleef, met de handen gevouwen op de borst, verwonderd en aanbiddend liggen, ootmoedig gebogen.

Een grote gedachte bezielde hem. ‘Heer,’ mompelde hij, ‘wie ben ik, dat Gij U verwaardigt tot mij te komen? Wie ben ik, dat Gij uit Uw hemels paleis afdaalt, om in mijn cel te komen, om de gast te zijn van een nietig, sterfelijk wezen als ik?’

Maar plotseling werden zijn woorden afgebroken door het gelui van een klok, die haar herhaald geklep thans zoo luid door zijn cel deed weerklinken, als hij het nooit tevoren gehoord had.

Iedere dag, zowel 's winters als 's zomers, kwamen op een bepaald uur een groot aantal bedelaars aan de kloosterpoort, om de giften der broeders te ontvangen.

Ook thans waren kreupelen, blinden, lammen, alle bedelaars

uit de omtrek, op het gelui van de kloosterklok toegelopen, om van den voor die dag daartoe aangestelden monnik hun dagelijkse portie voedsel te ontvangen; en de man die er die dag voor aangesteld was, lag op zijn knieën in zijn cel, in aanbidding voor het wonderbare visioen!

...en zie, daar aanschouwde hij de gezegende gestalte van zijn Heiland!

Het gelui der klok mengde wanhoop en aarzeling met de aanbidding van den monnik, en stelde hem voor de vraag: Zult gij gaan of niet gaan?

Zou hij de hongerige armen voor de kloosterpoort laten wachten tot het visioen uit zijn cel verdween, of zou hij zijn hemelsen gast maar alleen laten, en zijn bezoeker verlaten voor de gemene bedelaars aan de kloosterpoort? Of zou de verschijning zich nog eens herhalen, wanneer hij naar zijn sombere cel teruggekeerd was?

Deze vragen doorkruisten het brein van den ongerusten monnik, wiens lust het was daar te blijven, maar wiens plichtsgevoel en liefdadigheidszin hem drongen de armen te gaan voeden. Maar opeens was het, alsof een duidelijk hoorbare stem hem zeide: 'Doe uw plicht, dat is het beste, en laat het overige aan den Heer over!'

Zijn besluiteloosheid was verdwenen; en opspringende boog hij zich voor het visioen, en verliet zijn cel, om zijn liefdewerk te volbrengen.

Aan de poort stonden de hongerige armen, verwonderd over de ongewone vertraging, velen met die angstige blik van gebrek en ellende in de ogen, veroorzaakt door het geluid van de deuren der liefdelozen, die zij reeds zo dikwijls hadden horen toevallen: mensen waren zij, vertrouwd met de ellende.

Onderwijl was de monnik in zijn hart te hunnen behoeve biddende, want hij dacht aan de nameloze ellende die zij te verduren hebben; en toen hij zijn blik over hun afgetobde en lijdende lichamen liet gaan, dacht hij niet alleen aan de ellendigen die hij zag, maar ook aan die, welke hij niet zien kon.

En de stem daarbinnen sprak wederom: 'Voor zoveel gij dit een Mijner minste broederen gedaan hebt, hebt gij dit Mij gedaan.'

'Mij gedaan!' Ja, maar was het visioen tot hem gekomen in bedelaarskleren? Indien Hij was gekomen als een bedelaar, smekende om een aalmoes, zou hij dan voor Hem neergeknield zijn, of zou hij zich spottend van Hem hebben afgekeerd en hem alleen hebben gelaten? Deze vragen stelde zich de monnik, terwijl hij haastig naar zijn cel terugkeerde.

Maar teruggekeerd tot op de drempel zijner cel, bleef hij gans verbaasd staan, want steeds nog bevond zich daar de verschijning, die, in bovennatuurlijk licht gehuld, de ganse cel vulde, juist zoals hij deze verlaten had toen de kloosterklok hem tot zijn plicht riep.

Langer dan een uur was hij weg geweest, maar de Heer had zijn terugkomst afgewacht; en het hart van den monnik was brandende in hem, toen de Heer hem toevoegde: 'Waart gij gebleven, Ik was heengegaan!' En de monnik begreep de betekenis dier woorden.

Uit: *De Strijdkreet.*

‘Schadelijk gedierte’.

Er was onmiskenbaar een konijn in ons aardappelveldje. De planten aan de rand bleken alle schoon afgevreten tot armoedige stengels met sprieten, die kaal uitstaken, als stompjes van ledematen. En telkens had iemand het konijn gezien, een grijzig figuurtje, schrikachtig onverwacht zich losmakend uit de lage, groene massa, om vliegensvlug te verschieten onder de dichte struiken, lang eer wij, met veel geraas en onbeholpen drukte, de plek genaderd waren. Zo was er geen kwestie van het te vangen en intussen gingen onze aardappels er toch maar aan. Toen dan ook de ontdekking en verstopping van een paar holletjes geen merkbaar resultaat bleken te hebben, besloten wij, in groeiende ergernis en wrok tegen het konijnenvolk, tot eindelijk afdoende maatregelen.

De boswachter werd geraadpleegd, in de verwachting, dat hij wel begerig zou zijn 't konijn te vangen, als hij het mocht behouden. Doch de boswachter bleek niet begerig en weinig geneigd moeite te doen. Het was buiten jachttijd en de konijnen waren niet te veel waard. Aldus duurde het enige dagen, vóór hij zich de zaak aantrok en intussen scheen de toestand te verergeren. Het konijn had nu een treiterige manier om rustig te blijven zitten, terwijl wij naderden en dan met korte sprongetjes zich onverschillig te verwijderen, alsof het wel wist, dat wij het toch niet krijgen konden. Daar had 't ook wel gelijk in, doch onze stemming werd er al meer verbitterd door. En zo was het dan zonder enige aarzeling, dat wij het voorstel van den boswachter - toen hij eindelijk kwam - aannamen, om een paar vallen te zetten, van die zware, ijzeren klemmen, waarin men ratten en zulk gedierte vangt. Hij had ze al meegebracht en stelde ze zelf op, aan 't eind van kunstmatig aangebrachte ‘konijnenpaadjes’. Die liepen een eindje het aardappelveld in, en daar, onder een paar bladrijke struiken, zette hij de vallen, door wat aarde bedekt, zó, dat zij bij de minste aanraking zouden toeklappen.

Toen hij weggegaan was, met de belofte over een paar dagen eens te komen kijken, voelden wij, naast de tevredenheid, dat er nu eindelijk iets gedaan werd om het kwaad te keren, ook zekere schuwheid om door te denken op de gevolgen van de genomen maatregel. Een schuwheid, die ons tot waarschuwing had kunnen zijn...

Er verliepen een paar regenachtige dagen, dat wij het ganse geval vergaten en nauwelijks in de tuin kwamen. Tot op een heldere Augustusmaand, dat de lucht, schoongeveegd van wolken, als vochtig bloeiende boven het opgefriste tuingroen, wij ons het konijn en de vallen herinnerden en met lichtelijk griezelende

nieuwsgierigheid het pad langs het aardappelveldje betraden, al op een afstand speurend of er iets ongewoons was tussen het dichte groen. En er bleek iets ongewoons. Een verrassend kale plek met wat bruins midden in, maar... alles roerloos.

Dichterbij gekomen zagen wij, dat de val gewerkt had. Maar... er was geen konijn gevangen. Een bruin-bont, slank diertje lag er doodstil, de achterpootjes wreed bekneld tussen het scherpe, ijzeren gebit, dat half lag blootgewoeld. Het moest al lang geleden gebeurd zijn, want boven de blijkbaar verbrijzelde leedjes vlogen glanzend-groene aasvliegen, belust op bloed en rottigheid.

Nader toeziend, nu ineens; 't hart vol meelij, merkten wij hoe het spitse, geestige snuitje telkens nog flauw bewoog, de donkere oogjes half gesloten. Dan schuurde het bekje over de aarde, alsof het radeloos naar iets zocht. En bij het vergeefse en benauwde van die heel kleine beweging, begrepen wij nu ook de betekenis van de wijde, open plek. In een kring lagen daar alle planten vertrapt, het loof verflenst, de wortels met de reeds donkere, kleine knollen uit de grond gerukt. Dat had dit bruine beestje gedaan, dat nu zo schijnbaar gelaten aan onze voeten lag. Deze verwoeste plek in 't aardappelveldje betekende zijn razende kamp om het leven...

Argeloos was het schuwe diertje voorbijgeschoten in 't duister, misschien op jacht naar ons konijntje, menend zijn spoor te volgen. En toen was 't gebeurd. Een ruwe schok, een vlijmende pijn, en zijn achterpoot in de beet van een ongezienen, gruwelijken vijand. Dol van schrik had 't zich geweerd. Razend van pijn en nog meer van angst om die onontkoombare greep, die hem op de plek vasthield, had hij getrokken en gerukt naar alle kanten, met de krachtige voorpootjes in de grond geklauwd in elke richting, zodat het zware ijzer een eindje meegaf. Al de woeste vrijheidsdwang, die zijn leven zelf was, zijn klein leven van schuw verbergen overdag en verwachtingsvol zwerven op roof des nachts, had zich in radeloze benauwdheid geweerd tegen pijn, gevangenschap en dood in leven. Onder de zwijgende nacht, in de zware stilte van de tuin, hadden zijn blinde levenslust, zijn blinde doodsangst gestreden: een kleine, eenzame tragedie. Tot hij, door bloedverlies en uitputting machteloos, neerlag, half verdoofd, het verdroogde bekje vastgebeten in het koel aardappelloof.

Daarop was de morgen gedaagd. En de dag lang was er nog telkens stuipachtig opschokken geweest, als het diertje zich bevond onder het verblindend licht, gevangen in de pijnstekende beet van het monster. Maar tegen de avond was ook die laatste kracht uitgeput, lag het bijna zonder bewustzijn, met enkel een smachting van dorst, die hem 't kopje rusteloos bewegen deed.

De strijd was over, en wij hadden, wat wij blijkbaar wensten...

Maar wij werden het ons wel zéér bewust, dat wij dit niet

gewild hadden, de vernieling van dit kleine, sierlijke, zo onschuldige leven. En wij voelden berouw om 't onherstelbare.

Zo voorzichtig mogelijk bevrijdden wij de arme pootjes uit het grimmige ijzer, brachten ook wat water om het diertje te doen drinken. Lijdzaam liet het zich aanvatten, het glanzend bontvachtje in onze handen, zonder een enkele trilling van verzet of angst, zo droevig, zo hopeloos ver was al de levenswil geweken. Toch snoof en snokte het nog zwakjes, toen het water speurde. Wij hebben het toen neergelegd. En opdat het rustig zou kunnen sterven, het lijfje met wat vochtig gras bedekt, om de lugubere vliegen te keren...

De volgende morgen lag het daar - een eindje verder - in 't onverschillige licht, nu zelf onverschillig en klein geworden, een dofbruin, nietig dingetje tussen het sterke, glanzende groen. En wij hebben het begraven.

Doch de boswachter, die naar zijn kippen kwam zien, toen wij een dag niet thuis waren, bleek tevreden over de vangst. Het was een bunzing, zei hij, ‘schadelijk gedierte’, waarvoor een premie betaald werd. Dies groef hij 't op en sneed het, ten bewijze van de vangst, de kop af.

FRANS COENEN.
Uit: *De Telegraaf,* jg. 1919.
Uitg. P. Noordhoff, Groningen.

Meester en brekebeen.

Indien je een *meester* bent, een handvol fouten schaadt niet;
Maar ben je een *brekebeen,* de grootste netheid baat niet.

S. STIJL.
1731-1804.

Avondlichtje.

Een kamer warm en stille:
Het lampken op de dis
Brandt helder, wijl het buiten
Zo koud en duister is.

Zij speelde met het kindje,
En zette 't in een hoek,
En trok het bij zijn handje,
Hij cijferde in een boek.

Het waggelde op zijn voetjes,
Zij schoof zich achteruit:
‘O, 't loopt geheel allene!’
Riep zij zo blij en luid.

Hij wierp zijn boek op tafel,
Hij hief het van de grond,
En stak het in de hoogte,
En kuste 't op de mond.

O wandlaar, late wandler,
Die door het donker dwaalt,
Denkt gij, dat ginds het lichtje
Zoveel geluk bestraalt?...

VIRGINIE LOVELING.

Rijmspreuk.

De toetssteen keurt het gout oft fijn of slecht is;
't Goud keurt het hert des mans oft vals of recht is.

S. VAN BEAUMONT.
1574-1654.

Herinnering.....

Ergens stroomde door een oud stil stadje een klein riviertje. Het stroomde daar al honderden jaren. Eén plekje was er, waar aan beide zijden van het heel langzaam voortdrijvende watertje hoge, oude gebouwen stonden. Gebouwen, die vertelden van een tijd heel, heel lang geleden, toen het oude-stille-stadje-van-nu nog een bedrijvige handelsstad was. Hier en daar was nog een oud herenhuis te herkennen. Maar die enkele voorname huizen waren ook reeds lang, net als de minder voorname, vernederd tot pakhuis of bergplaats. 't Was midden in het stadje, dit mooie plekje, maar 't was er altijd stil en eenzaam, want niemand kwam er.... Tot op een middag.... Ze waren ‘stekeltjes’ gaan vangen met zijn vieren en zonder dat ze 't wisten terecht gekomen op dit eenzame plekje. Vier jongens, die met hun uitbundig jongenslawaai ineens de rust en de stilte van dat stille eenzame plekje wegnamen.... 't Was één pret en jool.... tot ze plotseling ontdekten, dat één der huizen bewoond was. Voor één der ramen zien ze een klein bleek gezichtje met grote zwarte oogen er in en even later een oud eerwaardig gelaat met een lange witte baard en héél strenge ogen. Dan ineens: een dreigende vuist. De jongens gaan weg. Maar later komen ze terug, nieuwsgierig naar dat kleine zieke jongetje op dat stille plekje, keer op keer. En ‘Gro-va’ jaagt de jongens niet meer weg, ze worden welkome vrienden van zijn kleinen jongen. Opeens komt dan de verschrikkelijke ontdekking: het jongetje heeft *geen benen* meer....
Hoe dat kwam blijkt uit het volgende.

‘Waaròm?... Waaròm dan toch?
Wat heeft hij dan voor kwaads gedaan, m'n jongen... Niets immers! Zeg het me dan, zèg het dan!... Hij kende je immers niet eens, en je land niet, en je keizer niet, en al je generaals niet!... Hij wist niet eens wat oorlog was!’

De oude man schudde verdrietig het hoofd, alsof hij de sombere

gedachten, die hem zo'n pijn deden, van zich wilde afschudden, 't Mislukte: - 't mislukte tèlkens weer.

Hij stond op van zijn stoel en begon opnieuw het donkere kamertje op en neer te lopen; vier, vijf pas ver en weer terug. Hij had het die stille avond al zo vaak gedaan, zacht en behoedzaam, om zijn jongetje, dat sliep, niet wakker te maken.

'Waarom dan toch? Zèg het dan toch!... Waarom ben je gekomen om dat stakkerdje, dat onschuldige, vrolijke kereltje voor altijd ongelukkig te maken? Dáárom?

O.... en 't was, 't was eenmaal zo'n lieve, vlugge, sterke jongen!

En daar ligt-ie nu! Zo lang al, zo làng!

Lafaards, dat je was! Ellendige gluiperds!'

De oude balde in heftige ontroering z'n vuisten, alsof z'n vijanden, die hij maar niet vergeten kon, daar ergens wegscholen in den donker. Z'n tanden knarsten op elkander van verbeten woede... 'Lafaards!'

Even stond hij stil, tuurde het raam uit de duistere avond in. Aan de overzij, in het somber donker van de stille huizen, was nog wat vaal geglim van licht in de vuile vensters... 't Was den ouden man als leek het 't kijken van valse, loerende ogen.

'Wat 'n laffe kerels waren jullie toch!' siste het tussen zijn tanden door, alsof ze daar nu heus stonden, en luisterden, ...en grijnsden met een valse lach.

't Was zo stil, zo wonderlijk stil die avond na de zware middagregen, en 't leek er tussen die dromende huizen, waar geen blaadje ritselde in 't vochtig donker en geen enkel geluid uit het stadje doordrong, wel eenzamer dan ooit. Alleen de half-gebroken houten goot lekte; lekte eentonig,... lekte langzaam.... lekte maar...

De oude man hoorde het zachte... tik!... Tik... van de waterdruppels vallen in de stilte; hij hoorde 't àltijd weer ophouden, en àltijd weer beginnen. O, hij hoorde 't als het droeve, stille snikken van een diep verdriet, dat eindeloos, eindeloos schreien bleef.

Nee, nee,... hij kòn niet vergeten, hij kòn niet. Altijd weer kwam dat smartelijke denken terug. En nu, deze stille avond, waren zijn verdriet en zijn woede heviger dan ooit.

O, deze middag, toen die wilde rakkers in hun bootje gekomen waren en toen 't zo'n vrolijk uurtje voor Peerke beloofde te worden, - hoe had hij, de oude man, in stilte mee genoten in de vreugde van z'n arm, ziek kind... O, maar toen z'n jongetje zo hevig snikte en zijn armen naar hèm uitstak om hulp... hoe had toen het lijden van 't stakkerdje hem door 't hart gesneden!

Nee, nee... hij kòn niet vergeten, wat zijn jongen voor altijd ongelukkig maakte. En die vijanden, de gluiperds, hij kòn ze niet vergeven.

'Daar ligt-ie nu, daar ligt-ie, m'n arm, braaf kereltje...!' gingen

de bittere gedachten van den ouden man weer voort... ‘Daar ligt-ie verminkt en uitgeteerd te wachten op de dood. Zien jullie 't wel, zien jullie 't wel goed, dappere kerels? Zie je wel, wat je gedaan hebt?... Ja, ja, 't was goed geraakt, 't kòn niet beter: je mag tevreden zijn: twee huizen vernield, een zieke vrouw gedood, een sterke, vrolijke jongen z'n benen afgeschoten, z'n rugje gebroken... Ja, 't was raak, goed raak, en toen kon je weer teruggaan, even gluiperig als je gekomen was, en toen kon je gaan vertellen van je dappere daden... Lafaards, làfaards, die je bent!...’

Zijn bevende hand greep een knop van 't kinderledikant; hij wankelde!

‘M'n jongen! m'n jongen!... snikte het in zijn keel en tranen brandden in zijn oogen... ‘M'n arme, lieve jongen!’...

De goot, daarbuiten, lekte... lekte langzaam...

In een hoekje was hij gaan zitten, het hoofd in de handen, de ogen gesloten.

Dwaze man, die hij was! Moest hij z'n slapend jongetje dan wakker maken door zijn onrustig gestap, door z'n somber gemompel? 't Ventje bewoog zich telkens... Slapen, diep en vast slapen was immers zo goed voor hem. Dan voelde hij geen pijn, dan wist hij van geen verdriet, om jongens die zulke sterke benen hadden, en zeiden, dat hij 'n sukkel was.

't Leek telkens nog, of hij weer dat krampachtig snikken van Peerke hoorde, dat hem die middag zo had doen schrikken, hem zo'n wrede pijn had gedaan.

Ja, ja... hij had zich toen goed gehouden, hij had z'n jongetje niets laten merken van z'n eigen, diepe ontroering, van z'n bitter medelijden; hij had hem gesust zonder woorden, dat was het beste; hij was gaan spelen... Vioolspelen hielp immers altijd. 't Hielp voor de pijn in het lijdend lichaampje van z'n jongen; 't moest ook wel helpen voor de pijn - daarbinnen - in zijn hart.

Ja, pijn in z'n *zieltje* was 't geweest, die hem zo had doen uitbarsten... Hij was al wat droevig geweest die middag, - hij was 't maar zo hoogstzelden, hij was 't eigenlijk *nooit,* - maar die vlugge vogels, die konden gaan waar ze wilden, hadden hem ook doen verlangen eens even, éven maar, uit z'n bedje te kunnen zijn...

‘Och nee, dat kon niet, dat kòn niet... Ja, als 't kon!... O, m'n jongetje, dan zou je grootvader je wel op z'n schouder nemen en je ronddragen, de hele wereld rond, tot hij van moeheid niet meer kon, geloof me... Maar je bent te zwak voor de drukke straten, je arme lijfje zou sterven van de pijn. Stil liggen, dat is je lot.’

En toen waren de jongens gekomen, die wilde, jolige rakkers met hun dolle pret, en hun dwaze drukte... Ja, hij had 't goed gemerkt, hoe blij, maar ook hoe bang in stilte Peerke was geweest, bang voor hun wilde overmoed, bang ook, omdat hij niet mee kon

doen, en dat ze hem 'n sukkel zouden vinden... Hij hield zoveel van hen, hij was zo trots, dat hij hun vriend mocht zijn misschien... Hun wilde spel vertelde hem van vroeger, toen hij ook nog sterk was en gezond, en ferme benen had... ‘Van vroeger, ja!’

En de oude man stond weer op, duwde z'n vuisten in z'n ogen van hevig verdriet... O, daar was het weer, daar was het weer, dat sombere denken aan *vroeger*...

‘Schurken, ontaarde schurken waren jullie!’ barstte hij uit... ‘Was dat nu een daad van dappere soldaten?... Van laffe gluiperds, ja!... Hoor je 't wel? Van laaghartige booswichten...

M'n jongetje, m'n lieve, sterke jongen... En nu?...’

De goot daarbuiten lekte... lekte langzaam.

Peerke bewoog zich, prevelde wat.

De oude man schrok... Had hij hem nu tòch wakker gemaakt.

Hij luisterde... hoor! Wàt zei hij nu?

‘...ik ook, hè?... Ik bij het roer zitten, hè?...

‘Hoor nu eens, hij *droomt!* Hij is aan 't varen, zeker met de jongens, en hij wil aan 't roer zitten. ‘Stakker!’

De oude liep behoedzaam naar het bedje, trok voorzichtig de deken wat op, streelde z'n jongetje zacht over de hand, die een plooi van het laken hield vastgegrepen...

‘Ja, ja, houd jij je roer maar goed vast; droom jij maar mooie dromen, hoor!’ De wereld *hier*, de werkelijke wereld, is zo lelijk, is zo wreed...

Zo wreed!... De mensen haten elkaar, en ze vernielen elkaar en ze weten eigenlijk niet eens waaròm... Slaap jij maar, droom jij maar, mijn jongen. Wees jij maar tevreden, wees jij maar blij met de mooie dingen in je leven... Dat is een zegen van God, dat is de zachtste balsem voor je pijn.

Och, je oude grootvader moest óók tevreden zijn. Maar hij kàn het niet. Dat boze hart kan niet rusten; dat hart kan alleen *haten!*... Och, schonk de Here God mij ook iets, iets maar, van *jouw* geduld, van *jouw* kinderlijk vertrouwen.

Och, m'n jongen, we hebben ook zoveel verloren, jij en ik... Wij zijn zo rijk geweest! Weet je 't niet meer? We hadden een huisje met mooie, gekleurde ruitjes boven de deur, dat weet je nog wel, en jij had een lieve moeder; en zo'n besten, vrolijken vader, die nooit humeurig was... En wat zijn we nu arm geworden, hè?...’

De oude man was neergezakt op het voeteneinde van 't kleine bed. 't Was zo stil in 't kamertje; er was niets te horen. En 't was er zo donker: er was niets te zien... Maar in de *ziel* van den oude was het niet stil, en was het niet donker. Daar ging zijn leven voorbij.

Hij dacht aan zijn eigen jongensjaren; hij dacht aan zijn vrouw,

aan zijn kind, z'n dochter, toen 't nog maar zo'n meisje was...

Als een boek van mooie platen zag hij zijn leven. Telkens een andere sloeg hij om. Ze waren zo mooi en zo vrolijk, en ze vertelden zovele blijde geschiedenissen. Een enkele maar was donker en droevig.

Maar dan opeens, - als met een verbijsterende schrik, - kwam die éne, die vreselijke van vuur en bloed.

Stil, heel stil zat hij maar te denken aan de oude, vervlogen jaren. Soms glimlachte hij bij een blijde herinnering uit vrolijke tijd; soms kromde hij zijn rug, dook zijn hoofd dieper tussen de schouders als van een, die smarten lijdt, maar zijn pijn verbijt.

En buiten lekte de goot, lekte... tik!... tik!

Hij had in 't kleine, vrolijke stadje in Vlaanderenland wel vele gelukkige jaren geleefd. 't Was een mooi, fijn werk, dat maken van violen. En als hij in z'n winkel zat te schaven en te vijlen, en z'n vrouw, z'n goede Grete, binnen kwam met hun kleine meisje op de arm, zie je, dan was 't, of al de violen, die er hingen, vanzelf vrolijke wijsjes begonnen te spelen, alle door elkander. En dan nam hij z'n kindje uit moeders armen, en danste er mee rond tussen al die vrolijke violen.

En later kwam z'n dochtertje alleen in de winkel als hij werkte... Moeder was dood.

Melanie was een flinke meid. Niet groot was ze, niet sterk, maar toch zo ferm, en ze zorgde zo goed voor haar vader; ze hield haar huisje zo propertjes net... Zie je, en als ze dan bij hem kwam met haar donkere haarkrullekens op haar blanke voorhoofd, haar kraakhelder schortje voor, en als ze dan stond in de zonneschijn, die door de gekleurde ruitjes viel, - zie je, dan werd het toch weer zo vrolijk in de winkel, dan was 't net, of die violen tòch weer leutige liedjes begonnen te zingen. Maar - zó vrolijk als vroeger was het niet meer. 't Leek hem alsof de violen zachter zongen, alsof er snaren gesprongen waren... Moeder was dood.

En toen, later, is Melanie gaan trouwen... Joseph was 'n beste, 'n vrolijke jongen. Hij had bij hèm 't vioolmaken geleerd en 't was een knap werkman geworden. En eens, op een mooien morgen, had Joseph tegen hem gezegd, dat Melanie 't properste meisje was uit de hele buurt en dat nergens de schelknop zo mooi glom als bij haar; en een poosje later had Melanie gezegd, dat Joseph het vioolmaken net zo goed kon als haar vader, en dat Joseph ook best een winkel kon beginnen. Toen had hij, de oude man, geglimlacht... ‘Jullie moet maar trouwen, want ik weet wel, dat je veel van elkaar houdt, en jullie moet maar *hier,* in mijn huisje komen wonen,’ had hij gezegd. ‘Geef mij dan maar het kamertje boven de deur...’ O, dat was een vrolijke morgen geweest en toen hij ze daar had zien zitten samen op de driepoot, toen was

't of de violen elkander aanstieten om vrolijke bruiloftsliedjes te beginnen, leutige liedjes zonder eind.

En nòg later was er een kindje geboren: een lieve, kleine jongen, en hij heette naar zijn grootvader: ook Peerke... O, en toen dat pittige, leuke kereltje groter werd en lopen kon, zo parmantig stappen kon met z'n ferme beentjes, en als hij dan de winkel binnenkwam... O, dan begonnen de violen te juichen en te zingen, vrolijker dan ze ooit gezongen hadden...

‘'n Liedje, papa!’ lachte Joseph dan en als de oude man dan een deuntje spelen ging, sprong die vrolijke vader met z'n jongen de winkel door; en niemand wist, wie de meeste pret had: die dansende vader of het schaterende kereltje; de moeder, die om 't hoekje van de deur keek, of de grootvader, die speelde, wat hij kon.

O, 't was een schoon leven geweest, vele jaren.

Maar toen plotseling, was de oorlog gekomen.

‘Den Duts’[1] was in België gevallen en rukte op naar Vlaanderenland.

Ook Joseph was opgeroepen, onder de wapens. Hij was heengegaan met een verdrietig hart, maar met een vrolijk gezicht... ‘Dag vader, dag Melanie, dag m'n jongen, m'n lieve jongen!... We zullen ze er wel gauw uitgooien, die rabauwen. Wat doen ze in ons land?... En dan, - als ik dan terugkom, kleine guit, dan mag jij ook leren viool spelen: ik heb een mooi, klein dingetje voor je in de maak...’

Hij was heengegaan. Ze hadden hem nooit weergezien. Ergens bij Leuven was hij gesneuveld.

Melanie was ziek geworden van verdriet, en hij, de oude man, was stil geworden, had zwijgend zijn werk gedaan. De violen zongen geen leutige liedjes meer, ook niet meer als de kleine jongen kwam spelen in de winkel, en klom op vaders kruk, en hamerde met vaders hamer, en zei, dat hij óók wel violen maken kon... 't Was zo'n vlug, zo'n vrolijk kereltje en zijn verdriet om vaders dood was zo vluchtig, zo vreemd. Hij wist niet eens goed, wat dat betekende: dood!... Hij zou nu van *grootvader* wel een viooltje krijgen om te spelen, later als de oorlog over was... Hij kon 't al een beetje, zei hij, hij had al wat tokkelen geleerd op zo'n oud, versleten ding... En toen, - plotseling, - was dat héél vreselijke gekomen.

Op een stille, vochtige avond in September, toen de lamp al brandde, was 't gebeurd. Melanie zat, in de kussens gedoken, in haar stoel aan tafel. Peerke was dicht bij haar gekropen, vleide haar, dat ze vertellen zou... ‘Praat maar heel, heel zacht, Moes:

1) De Duitsers.

ik zal wel erg goed luisteren, Moes!'... En met haar zwakke stem had ze verteld van Jezus, die de blinden genas en de kreupelen.

En hij, de oude grootvader, had ook geluisterd. En er was een stille blijdschap geweest in zijn hart: Melanie begon al wat beter te worden; en dan zou hij wel hard werken, en dan zouden ze met z'n drietjes samen leven, en als dan de oorlog eens over was, en als Peerke dan groot werd...

Hij maakte het bed op voor de zieke; dan lag ze straks weer zo zacht, zo rustig... Arme meid, die ze was!

'Gro-va!...' riep toen ineens Peerke, 'gro-va, hoor' es wat 'n gesnor!... hoor buiten is 't!... In de lucht, gro-va!... O, gro-va, wat is dat?...

En toen...

O, de oude man, daar in den duister op het ledikantje van z'n jongen, rilde van ontzetting, en z'n bevende handen zochten naar steun, nu hij in zijn verbeelding dat heel vreselijke weer gebeuren zag...

Toen, - als met een hevige donderslag, - sloeg er iets neer op hun huisje, sloeg neer tusschen hen in, iets geweldigs, en met een hevige knal ontplofte 't...

Vijandelijke vliegers hadden bommen geworpen op 't stille donkere stadje. Eén had het huisje getroffen van den ouden vioolmaker.

Die vreselijke herinnering werd den ouden man te machtig. Hij bedekte zijn gelaat met de handen en snikte, snikte als een kind.

Melanie was gedood... Nòg hoorde hij haar kreunen: 'O, vader, vader... m'n jongen, waar is-t-ie? Zorg voor m'n jongen!... Here God, ik ga sterven! Wees mij genadig!... En ook mijn Peerke, mijn jongen!...'

Het jongetje was weggeslingerd in een hoek... Hij, de oude man zelf, was ongedeerd gebleven. Het bed, dat hij opschudde, had hem beveiligd tegen de rondspattende scherven van de granaat. Buren, goede mensen, waren gekomen; hadden geholpen; wilden wel troosten, maar konden niet. Dokters hadden 't verminkte jongetje weggevoerd naar 't hospitaal... Het leefde nog.

En daarna?

Nu woonde hij hier, in Holland, ver van zijn land, ver van de puinhoopen van z'n huisje, ver van oude vrienden... alléén met z'n jongetje, alleen met z'n verdriet.

Hij had moeten vluchten kort na die vreselijke avond: 'den Duts' had Vlaanderenland overweldigd.

Hij had z'n jongetje meegevoerd; het stakkertje, dat bijna niet meer leven kon; maar hij zou voor hem zorgen, zou over hem waken.... hij zou leven voor zijn jongetje alleen.

't Was hier aan de beek achter 'de Ravenburg' wel een best

plekje voor hen beiden. Ze woonden hier zo rustig, eenzaam: en van 't drukke leven van de wereld merkten ze hier niets. Als *kluizenaars* eigenlijk woonden ze hier... Of als twee bange vogels in een verborgen nest. En dan ging de oude, de sterke, uit om voedsel te vinden, en bleef de jonge, de zwakke, wachten, altijd maar weer wachten... O, vroeger, vroeger in 't vrolijke Vlaanderenland, hoe was toen alles anders geweest.

Maar 't was hier toch ook wel goed!... Neen, hij had niet willen blijven bij de andere vluchtelingen, die samen gingen wonen ergens in een kamp van houten huizen... Hij zou wel hard werken om aan de kost te komen, en hij zou wel zuinig zijn.

En nu zaten ze hier op dit mooie plekje, al een paar jaar. 't Was er erg stil, maar dat had z'n jongetje immers juist nodig. Nu merkte hij niets meer van de wereld en van de mensen... Hij kon immers toch nooit meer in die wereld terugkeren. Hoe vaak al had de dokter gezegd, - 'n beste vriendelijke man was dat -: ‘'k Begrijp niet, dat 't ventje nog zo lang leven blijft. Ik denk dat zijn blije, vrolijke natuur hem zo sterk maakt.’

‘Ja dokter, dat heeft-ie zeker van zijn vader geërfd, dat was ook zo'n vrolijke man,... nooit humeurig!’ had hij dan geantwoord.

En dan had de dokter gezegd: ‘En tòch gaat hij achteruit; hij wordt àl zwakker...’

‘Al zwakker!... Ja, ja, dat is wel goed; dat is wel heel goed!... peinsde de oude man verder. Want er was maar één angst in zijn leven, dat hij zelf ziek worden zou en sterven nog vóór z'n jongetje... En dan? O neen, die gedachte was niet te dragen. En dan? Wie zou dan voor den stakker zorgen?... Elke avond weer, had hij God gebeden hem toch te sparen, z'n jongetje het eerst te laten sterven.

Al zwakker!... Ja, 't zou de laatste zomer wel zijn voor den stakker.

Daar ligt hij nu!...

Soms, als de jagers trekken door het bos om wild te schieten, vliegt de hagel door de takken; raakt een vogel... En 't diertje stort neer. Maar de jager vindt hem niet, weet niet eens, of hij raakte, en gaat verder, onverschillig.

Maar daar ergens tussen de dichte struiken ligt een bloedend vogeltje met lamgeschoten vleugels.... ligt daar eenzaam te sterven. Zo lig jij daar nu ook, m'n jongen.

O, als ze 't eens wisten, die rabauwen, die hem zo ongelukkig maakten, - als ze nu eens binnen kwamen, en hij stak de lamp aan, en ze zagen 't arme jongetje daar ineens liggen?... Wat zouden ze zeggen?... Misschien hebben ze zelf ook wel kinderen thuis, sterke, gezonde kinderen... En nu hebben ze mijn jongen, mijn ferm kereltje vernield.’

En weer kwam de bitterheid in zijn hart terug.

Hij stond op, alsof ze daar heus waren binnen gekomen, en hij ze bij hun arm wilde grijpen en ze sleuren naar het bedje van zijn kind.

't Ledikantje kraakte.

Onrustig bewoog het jongetje zich.

'...Ja, moes...' fluisterde het in zijn droom.

De oude man schrok, luisterde.

'...Ja, moes.... zó, moes... in uw arm.'

'Vreemd toch, vreemd toch,' prevelde de oude, 'altijd weer droomt hij van z'n moeder. Zie eens, nu schuift hij z'n kopje over het kussen. 't Is, of hij een goed plekje zoekt, een plekje in zijn moeders armen. Droom jij maar, mijn jongen... Jij bent veel beter dan je oude grootvader, jij bent nog hetzelfde jongetje van vroeger. Jij hebt geen haat tegen je vijanden, zoals ik...

Och, ze hebben wel je arme lichaampje vernield, maar dat *binnenste* van je, je *hart,* hebben ze toch niet kunnen raken, dat hartje, dat zoveel van je moeder hield, en dat nòg zoveel van je moeder houdt... Jij weet niet eens goed, wat dat is: *dood* te zijn. Jij leeft nog zo dicht bij je moeder; je begrijpt niet eens goed. dat ze wèg is, altijd wèg. Jij denkt geloof ik, dat ze maar weg is voor een poos, en in je dromen zie je haar telkens weer...

Och, m'n jongen, misschien heb je ook wel gelijk, misschien weet je het nog veel beter dan ik. Ik denk maar altijd aan deze wereld en aan al 't verdriet en de boosheid, die er is... en jij? Jij bent heel anders dan ik, jij bent veel dichter bij de hemel dan ik.

Jouw hartje is vol vertrouwen, je bent op niemand ooit boos, geloof ik. Je bent ook nooit bang; je bent ook niet bang om te sterven.

O, m'n jongen, je weet *zelf* niet, hoe rijk en hoe gelukkig je wel bent, omdat je zó op God vertrouwt. O, dat stille, vaste vertrouwen, dat is de grote, de heerlijke zegen van den Heer... Neen, door *eigen braafheid* komen we niet in de hemel, jij ook niet. Maar de Heiland heeft onze zonden geboet. Hij heeft ons de hemel opengedaan...

En jij, mijn jongen, jij begrijpt dat misschien niet eens goed, maar je weet, dat die Heiland ook jou liefheeft, en je ziet, en aan je denkt. En je *vertrouwt* Hem, o, je vertrouwt Hem nog beter dan je moeder, nog beter dan mij. Je wacht maar tot Hij je roepen zal naar de hemel, waar ook je moeder is, bij Hem. Je bent *geduldig* en *tevreden* en als de pijn erg wordt, probeer je haar stil te verdragen.

Ja, als ik uitga, de violen wegbrengen, en ik zeg tegen je: 'Peerke, als het donker wordt, kom ik terug,' dan ga je stil op me liggen wachten, tevreden en geduldig; nooit denk je: 'O, als grootvader nou eens *niet* terug kwam!'

Neen, je weet wel dat ik je niet vergeet. En als het donker

wordt, héél donker al, dan word je niet boos, niet bang. Je weet het: ik kóm!'

Zo mijn jongen, zó wacht je ook op den Heiland... Je weet het: Hij kòmt! 't Is God zelf, die je dàt heerlijke vertrouwen, dàt stille geloof geeft in je hart... Ja, m'n jongen, jij bent veel dichter bij de hemel dan ik.

'Dwaze man, die ik ben!'...

Hij drukte zijn handen tegen z'n ogen, schudde het hoofd, mismoedig over zichzelf.

'Ik denk zo weinig aan God. Altijd, altijd weer staat daar mijn haat en mijn bitterheid mij in de weg als ik tot God wil gaan... En ik kàn, ik wil die boze, sombere gedachten niet wegrukken en ze neersmijten achter me. O, ik kan niet zó bidden, en zó vertrouwen als m'n jongetje. Ik kan niet komen tot mijn Heiland, die mij gezegd heeft, dat we onze vijanden moeten liefhebben; zegenen, die ons vervloeken.

Liefhebben?... Zegenen?... O, ik kàn het niet!

'Den Duts' *liefhebben,* die... die... die mij... en m'n jongen... en m'n...? Neen, neen, 't is te moeilijk, 't is onmogelijk.

O, als ze gekomen waren als dappere kerels en ik had met ze moeten vechten, eerlijk en open en rond, en ze hadden mij dan gewond en verminkt... ja, dàn misschien zou ik het hen kunnen vergeven, maar nu, nu ze gekomen zijn vals en gluiperig in zo'n vliegding, en in den donker, en boven een halfslapend stadje, waar niet eens soldaten waren... en nu ze weer zijn weggeslopen als laffe kwaaddoeners... neen nu niet, nu *nooit!*

Dat is geen vechten van eerlijke soldaten, dat is duivels. En toch, en toch... O, ik weet het wel: mijn haat, mijn woede is óók van den duivel. Die haat is zondig, is slecht. *Die* maakt mij ongelukkig.

Mijn jongetje kàn wel gelukkig zijn in al zijn leed, maar ik niet. Die haat dringt mij weg van mijn Heiland, hoe langer hoe verder.

En toch... 'O, Here Jezus, help mij, help mij!...' barstte hij uit. Op z'n knieën viel hij neer voor het kleine ledikant, wrong de handen samen, boog in hevige zielstrijd het hoofd... om tòch dien Heiland te zoeken, te grijpen, zonder Wien hij niet leven, zonder Wien hij niet sterven kon. Hij probeerde te bidden.

En daar buiten lekte de goot,... lekte,... lekte.... langzaam.

W.G. v.d. Hulst.

Uit: *Peerke en z'n kameraden.*

Uitg. G.F. Callenbach.

In het Collosseum.

Wij bevinden ons in het Collosseum, het ontzaglijk grote amphitheater Flavii, een geschenk aan het Romeinse volk van de keizers Vespasianus en Titus. De grote ruimte, die 87000 toeschouwers bevatten kan, is proppend vol. Zowel de zetels der senatoren en aanzienlijken, als de stenen banken voor het volk bestemd, zijn alle bezet, en al die duizenden lachen en juichen, in afwachting van het schouwspel, dat hen wacht; allen branden van ongeduld, om straks enige weerlozen te zien worstelen tegen de klauwen en tanden der wilde dieren, om de trillende spieren te zien wegkrimpen onder het ijzeren gebit der uitgehongerde monsters, om zich in hun machteloze weerstand te vermeien, en bij de stervenskreten te juichen...

Het arena is voor deze gelegenheid door middel van rotsblokken en heesters in een heuvelachtig bos herschapen. Aan de beide zijden ziet men in de wand donkere openingen, door ijzeren traliewerk afgesloten. Van tijd tot tijd klinken er uit die holen rauwe kreten, een donderend gebrul of een afschuwelijk gehuil, en telkens als die tonen zich doen horen, dan zwijgen de duizenden stemmen en men staart elkander aan met veelbetekenend gebaar...

Maar het volk wordt ongeduldig. Onstuimiger klinkt het geroep en geschreeuw, en het zwelt daverend aan, en het barst los in een enkele kreet: De bestiarii, de bestiarii[1)].

En andermaal zwijgen plotseling die stemmen, want de deur aan de zuidelijke zijde van het arena is opengegaan. Daar zijn ze, de bestiarii!

Door enige krijgslieden begeleid, betreden een grijsaard en een jonge man het arena. Het zijn Ignatius en Hermes[2)].

Ja, Hermes is ditmaal getrouw gebleven. Zijne moedige daad in de kerker was niet het gevolg ener ogenblikkelijke opwinding, maar het kloekmoedig besluit van één die had geleerd voor het hoogste goed alles, ook het leven en de ere der mensen, gering te achten. Hij is standvastig gebleven, en nu, (ook hij is immers geen Romeinsch burger), nu gaat hij met zijn geliefden leermeester sterven.

Zwijgend geleiden de krijgslieden de beide slachtoffers naar het midden van het arena, op een kleine open plaats, daarop verwijderen zij zich in alle haast.

1) Zo werden de voor de wilde dieren bestemde veroordeelden genoemd.
2) Hermes, een Romeins centurio, als Christen gedoopt, was den Heiland afvallig geworden, maar had Hem daarna, in oprecht berouw, weder beleden.

Aller ogen zijn nu op het tweetal gevestigd, maar de beide martelaren bemerken het niet. Hermes is neergeknield aan Ignatius' voeten; deze heeft zijne handen gelegd op het hoofd van zijn leerling en de ogen ten hemel geslagen. Men ziet zijne lippen bewegen.

En de ijzeren valdeuren schuiven knarsend omhoog, en met woest gebrul en akelig gehuil storten de rossige Afrikaanse leeuw, de gestreepte tijger uit Azië, de lompe beer der Pyreneën, met verscheidene wolven, hyena's en panters het arena binnen, en verspreiden zich in de lanen van het kunstmatig landschap, snuffelend en zoekend naar hun weerloze prooi.

Een gemor van teleurstelling gaat er op uit het volk. Hoe heeft het wild gedierte de reuk verloren? Het brult, en jankt, en grijnst de toeschouwers aan, maar 't is, of het zijn buit niet bespeurt.

Maar zie, zie, die panter rent het pad in, dat naar de veroordeelden henenleidt. Zie, hij houdt stand, zijne ogen fonkelen bloeddorstig, ha - hij heeft zijn prooi in het oog.

In ademloze stilte zien de toeschouwers, hoe het wilde dier onder dof gegrom op de buik nadersluipt, hoe het de machtige leden kromt, en...

Ha, een sprong, - een woest gebrul - een hartverscheurende schreeuw - het gold den jongste van de twee!

Met woeste vreugde ziet het volk de laatste machteloze worstelingen van het lillende slachtoffer. Weldra houden ze op! En nu de oude! Ha, versmaden de dieren zijn verdord vlees? Dan naar het kruis! Naar het kruis!

't Is niet nodig. Ignatius heeft de laatste blik van zijn leerling opgevangen. Nu staat hij daar met gesloten ogen, en wacht gelaten zijn lot af. Zijne lippen murmelen slechts een: Kom haastig. Heer, ja kom, Here Jezus!

Hij hoort noch de bloeddorstige kreten der menigte, noch het gehuil van het wild gedierte; hij hoort niet het dreigend, waanzinnig gelach, dat daar achter hem klinkt...

Ha, die gevlekte hyena, die den oude van achter sluipend is genaderd, heeft hem tegen de grond gesleurd en verdedigt nu zijn buit tegen een paar wolven. Zie nu dien leeuw, hij verdrijft ze, ha...

En terwijl de wilde dieren onder hongerig gehuil elkander de bloedende ledematen der martelaren betwisten, verkondigt het daverend gejuich der toeschouwers, dat het bloedig treurspel is afgespeeld, terwijl er hier en daar reeds stemmen opgaan, die roepen om de venatores, de zwaardvechters, die nu op hun beurt de dieren moeten bekampen.

Zo stierf Ignatius van Antiochië, een man, die zijn Heer vurig liefhad, moedig gestreden heeft voor de Waarheid, en zijne belijdenis met bloed heeft bezegeld.

G.C. HOOGEWERFF.
Uit: *De Martelaars der Eerste Christengemeente.*
Uitg. G.F. Callenbach - Nijkerk.

Wijsheid van Oud-Holland.

Het geld, dat stom is,
Maakt recht, dat krom is.

Eer wij wat weten
Zijn wij versleten.

J. CATS.
1577-1606.

Kerstlied.

De nacht was zwijgend,
de nacht was donker,
in 't veld van Bethlehem.
Geen stemme ruiste er,
geen sterre blonk er,
op 't veld van Bethlehem.
Doch eensklaps trilden vreugdepsalmen
en hemels zongen de Englenkoren:
Daar is een Kindeken, een Kindeken geboren.

En herders zochten
vol blij verwachten
de stal van Bethlehem.
Ze aanbaden Jezus
met diep betrachten
ten stal van Bethlehem.
Hun hart sprong op van louter vreugde:
Heil den Messias uitverkoren!
Daar is een Kindeken, een Kindeken geboren.

De wijzen kwamen
toen hergetogen
en zochten Bethlehem;
helblinkend rees er
een ster ter hogen
en wees hun Bethlehem.
Ze knielden daar, in stille aanbidding,
en boden reukwerk en trezoren[1]:
Daar is een Kindeken, een Kindeken geboren.

1) Schatten.

Wij horen immer
die psalmen klinken
om 't heilig Bethlehem.
Wij zien nog immer
die sterre blinken
op 't heilig Bethlehem.
Nog heel ons ziele streeft daarhenen:
Daar is ons 't eeuwig heil beschoren:
Daar is een Kindeken, een Kindeken geboren!

PROSPER VAN LANGENDONCK.
Uit: *Verzen.*
Uitg. W. Versluys, Amsterdam.

‘Wellecome’.

Het was laat geworden die avond.

In het vooruitzicht van de beide Kerstdagen en morgen - Zaterdag - maar een halve dag, moest er nog zoveel correspondentie worden afgedaan, zodat Toos 't laatst van allen in het kleedkamertje zich diep in haar mantel stopte en de muts zover mogelijk neertrok over haar hoofd - 't was vinnig Kerstmisweer. Ze voelde zich wonderlijk leeg van vermoeidheid door de zware dag, maar toch met lichte vering door heel haar wezen, omdat elk uur nu meer de toegang opende tot het feest, dat haar van haar kinderjaren af had geschenen als de kroon op het oude, grijze jaar.

Ze liep de lange, kille gang in - brr, koud hier, je verwende toch lelijk de hele dag in zo'n broei-warm, kantoor - en haar vlugge voeten tikkelden pittig op het graniet. De deur van het privé-kantoor ging open - de ‘baas’, ook klaar om weg te gaan.

‘Zo, juffrouw Fransen, de laatste? Ja, dat komt er van, als mensen op de dag hun tijd verbeuzelen,’ plaagde hij en stapte naast haar naar de grote, zware buitendeur.

Een snelle blos gloeide over haar gezichtje, om de scherts en om het denken aan de anderen, die haar misschien ook met een tikje jalousie, in onschuldige plagerij ‘'t favorietje’ noemden, omdat zij als jongste in zo'n blaadje stond bij den ‘baas’, plaatsvervanger van den eigenlijken chef, die om zijn zwakke gezondheid veel buitenslands moest zijn.

Hij deed de zware deur voor haar open en sloot ze, toen Toos naar buiten was gegaan, met een snelle beweging achter hen beiden af.

Onwillekeurig was ze even blijven staan met het gevoel, alsof nu de vreugde op haar afkwam met uitgestrekte handen, alsof ze

opgenomen en meegedragen werd in de sfeer van vrolijke verwachting. De overgang was ook bijna te groot: vanuit het stille binnenhuis midden in het roezige, fleurige beweeg van een der hoofdstraten in Kerstmisstemming. De mensen haastten haar voorbij met glundere gezichten en een vrolijk gedragen last van pakken en pakjes, kindermondjes snapten hun verhalen uit met hoge, tintelende lachgeluidjes, en Toos voelde de koestering rondom zich van dit genieten, waarin zij zelve als verzonk. Het was haar een behoefte te speuren naar de uitdrukking in al die ogen, omdat ze onbetwistbaar geloofde, dat bij allen diep-in, wel sluimert misschien, maar toch levend, het besef zou zijn, hoe Kerstmis iets nieuws móést brengen, dat het onmogelijk is het uur der heilige geboorte zonder innerlijke aandacht voorbij te gaan. Hoe zou iemand ooit Kerstfeest kunnen vieren, louter als leeg vertoon?

Een korte, verwarde groet.

‘U moet de kant uit van lijn 2, is 't niet?’ vroeg de ‘baas’. ‘Als 't U niet hindert, stap ik zover met u mee, 't is mijn richting ook.’

Ze had geen rap weerwoord, alleen maar een vagen glimlach en zo gingen ze samen met snelle pas tussen de haastige, winkelende menschen. De kronen sproeiden hun overdadig licht uit over glanzende heerlijkheden, hier en daar vloeide een rode, warme schijn uit de omkapte lampen of een Kerstboom stond stil en zuiver te pralen, onaantastbaar voor het rumoer rondom.

En al maar zwijgend stapten ze voort: het lukte Toos niet zich met een luchtig gesprek los te breken uit de gebondenheid van haar ontroering.

‘Hoe laat kan u nu morgen op z'n vroegst thuis zijn?’ vroeg hij toen ineens.

Het was als een felle, schrijnende scheur in het tere spinsel van haar gedachten.

‘O,’ glimlachte ze moeilijk, en haar stem klonk geforceerd-hoog, ‘ik ga niet naar huis. Eerst morgen even naar Haarlem, naar een vriendin, en dan blijf ik verder bij Mevrouw, anders is die zoo alleen. En voor mij is 't meteen goed om te gewennen aan het van-huis-zijn.’

De laatste woorden knapten af met iets van een snik bijna, want ze had even zijn verbaasde blik langs zich zien glijden en voelde zich zo armzalig in haar bot verweer.

‘Wat is u dapper,’ zei hij zacht, ‘voor 't eerst van huis en dan zo flink doorzetten. Maar als u hier blijft, kom dan Maandagmiddag bij ons op de thee, dat zal mijn moeder erg prettig vinden. Doet u 't? Ja, nietwaar? Pas op, daar is uw tram.’

Met een stamelend: ‘O, graag. Dank u,’ en een korte, verwarde groet schoof ze tussen de mensen op het trambalcon en zag in 't voorbijrijden nog even hem gaan, rustig en veerkrachtig, in 't schimmige lantaarnlicht, de stille gracht af.

Bij de volgende halte stapten verscheidene mensen uit, er kwamen zitplaatsen open. Toos zette zich in een hoekje, zonder enige aandacht voor haar omgeving. Haar hele ordelijk denken, dat zich onder het werk van deze middag door steeds had geconcentreerd om het vreugdige komen van het feest, leek dooreengewoeld in een hopeloze verwarring: thuis - zijn verbazing - de uitnodiging voor Maandag - 't was een overstelping.

Toen trok als een opklaring de bitterheid door haar troebele gedachten en meteen neep scherp het besef, waarom ze niet naar huis ging. Ze hadden er haar niet meer nodig, haar niet, die twee jaar lang als onmisbaar voor allen gegolden had. Er was een ander gekomen in haar plaats - of eigenlijk in Moeders plaats - en die ander hoorde er niet!

Toen ze achttien was, pas thuis met einddiploma van de burgerschool, stierf plotseling haar Moeder, die de laatste maanden, na de geboorte van Bobbie, het nakomertje, veel had gesukkeld, en met haar smekende woorden: ‘Toos, denk aan de kinderen,’ plaatste de stervende haar, tot nu toe zelf een zorgeloos kind met verre idealen, midden in de nuchtere moeilijkheden van een huishouding en het overweldigend probleem van de opvoeding, die zij zelf nog niet kon missen. Vader had eerst gesproken over een huisjuffrouw, maar dat weerde ze angstig af. Wou hij het haar niet laten proberen? Als er 's morgens en 's avonds een verpleegster kwam voor Bobbie, en de beide meiden waren immers vertrouwd, zou het werkelijk dan niet gaan? Wie weet, wat voor herrie het gaf met een vreemde in huis, die misschien over allen zou willen

bazen, en Bert en Annie lieten zich van haar nog wat zeggen, maar van een ander? Ja, ze wist wel, er zou wellicht veel verkeerd gaan, vooral in de eerste tijd, maar Papa wilde toch zeker wel geduld hebben, niet?

Toen kuste hij haar op het hoge, witte voorhoofd, zei, dat ze een dapper vrouwtje was en het mocht proberen onder voorwaarde, dat ze het eerlijk moest komen zeggen, wanneer haar iets te moeilijk viel.

En zoo begon ze het zware leven ver boven haar jaren uit, en terwijl ze bij iedere kleinigheid, elke keus, elke beslissing smartelijk miste de zachte, wijze moederstem, tastte ze met een wankel hart die eerste weken door. Toen kwam er langzamerhand meer vastheid in haar woorden en bewegingen, er lichtte weer zon over haar gezichtje, en wanneer nog eens alles in de war liep, schertste ze door haar tranen heen: ‘Het is toch wel heerlijk, dat je zo goed wiskunde op de burger krijgt, het geeft je zo'n doorzicht in huishoudelijke ingewikkeldheden.’

Bij het begin van elke dag wist ze, dat hij haar veel moeite kon brengen, maar ze kreeg toch ook haar glorie. Glorie - wanneer ze 's middags in het keurige salon visite ontving en met prettige gemakkelijkheid de rol van gastvrouw vervulde, glorie - wanneer ze met Bobbie - die er uitzag als een roos - wandelde in de zon, als een jong, zorgzaam moedertje. Ze voelde zich vreemd en ver van de meisjes van haar jaren, van haar vroegere schoolvriendinnen en wist niet, dat er in haar zorgenzware leven een groot tekort aan jonge, jolige vreugde was. Ze had immers ook haar rijkdom: de achting van de menschen, de gezellige huiselijke sfeer, die ze schiep voor Papa en de kinderen, de roerende aanhankelijkheid van Bobbie, die niet buiten ‘Totie’ kon.

Zo gingen twee jaren voorbij - toen viel de verandering. Op een avond, dat zij zat te verstellen - Bert was zo sleets - en Papa, naar 't scheen, aandachtig de krant las, kwam hij ineens voor de dag met zijn plannen voor hertrouw. Ze ging er eerst met een schertsend woord op in, menend, dat hij er een grap van maakte, maar toen hij 't voor haar stelde als vreselijke, onontkoombare ernst, verdedigde ze in een stilheftige, wanhopige strijd haar dierbaarst bezit. O, die avond met zijn vele openbaringen, die het licht lieten vallen op allerlei kleinigheden, waarop ze niet had gelet: haar vele komen de laatste tijd, haar overgrote belangstelling. - In wilde drift wierp ze vader haar verwijten toe, schamperde op háár, en toen hij verontschuldigend aanvoerde:

‘Kind, ik doe het toch ook om jouw bestwil. Met dit leven gaat je hele jeugd verloren,’ lachte ze honend:

‘Och, ja, tenslotte doet u 't alleen om mij. Niets dan edelmoedigheid! Maar u kunt er op rekenen: als zij hier in huis komt, ga ik er uit.’

En zijn verzachtend: ‘Dat meen je niet, Toos,’ ging verloren in de harde slag, waarmee ze de deur achter zich toe trok.

De dagen, die volgden, waren van een bitterder smartelijkheid dan na Moeders dood. En dan nog het vreugdig vertoon tegenover de buitenwereld! De receptie met zijn feliciterende, glimlachende kennissen, die speurden naar de uitdrukking op haar gesloten maskergezichtje. Die middag kreeg haar geloof in mensen zijn eerste, felle knauw, want waren het niet dezelfden, die hun deelneming hadden betoond bij Moeders sterven, die haar hadden bewonderd om haar flinkheid, en voelde nu niemand van die allen iets anders dan koude nieuwsgierigheid, terwijl zij hier stond als in een vertering van hete, bittere droefheid? Toen ze, na al die uren in de zwoele bloemengeur, 's avonds kwam in haar donkere, kille slaapkamertje, reet ze ineens in een plotseling opsteigerende woede in een rits de drukknoopjes van haar mooie, lichte japon los, maar dat brak ook meteen haar laatste kracht en met het hoofd in de kussens snikte ze:

‘O, Moedertje. Moedertje, er is niemand, die meer aan u denkt.’

De ondoordachte woorden, die ze Papa als dreigement had toegeslingerd, vormden zich langzamerhand tot een vast plan. Ze wilde niet in huis blijven, hoeveel het scheiden van Bobbie ook kostte, met haar einddiploma burger zou ze wel een betrekking kunnen krijgen. En tegen het redeneren van Papa in zette ze door met onbewogen, stugge hardnekkigheid. De verhouding met de nieuwe moeder was nu al verre van aangenaam - 't lag ook aan haar zelf, ze wist het heel goed - en hoe zou het dan straks worden, als ze de teugels van de huishouding overnam?

Zo was ze, nadat Vader tenslotte noodgedwongen zijn medewerking gaf, hier in Amsterdam gekomen. Ze had wel even het gevoel gehad, alsof er iets uit haar losgescheurd werd, toen ze de wuivende handjes van Bobbie niet meer kon zien, maar in de nieuwe, prettige omgeving was toch ook veel zachte vergoeding voor wat haar jong leven in de laatste jaren had ontbeerd.

Alleen de correcte, opgewekte brieven van thuis bleven haar een stille ergernis. Nooit eens een herinnering aan wat zij vroeger voor hen was geweest, een bewijs, dat ze haar misten. En het toppunt van alles was de brief van Papa, de vorige week, met die zin:

‘Schrijf even, met welken trein je komt.’

Welja, geen verzoek, of ze wou komen, eenvoudig: je komt.

En op 't zelfde ogenblik stond het besluit in haar vast: ik ga niet; ik zal ze tonen, dat het niet vanzelfsprekend is, dat ik kom.

Daarom bleef ze nu de Kerstdagen stilletjes bij Mevrouw, die erg goed voor haar was.

Zouden ze thuis ook een kerstboom hebben? De nieuwe moeder

hield niet van dat uiterlijk vertoon. Anders zorgde zij er altijd voor, enfin, dan voelden ze tenminste voor deze keer eens het gemis. Ze moesten es weten, dat de ‘baas’ zo vriendelijk voor haar was, en dat ze er Maandag op de thee ging!

Uit haar mijmeringen opgeschrikt door de stem van den conducteur, voelde ze wel even een schrijning van weemoed door zich gaan, maar resoluut stond ze op en stapte naar het balcon - het was haar halte.

Het roesde en jachtte die Zaterdagmorgen alles door elkaar om op tijd klaar te zijn. Toos zou van kantoor regelrecht naar de trein gaan, naar Claar, een van de weinige vriendinnen, met wie ze voeling had gehouden, omdat ze door haar vroege huwelijk Toos' leven altijd nader had gestaan. Daar koffiedrinken, en dan voor den eten terug zijn, dat had ze Mevrouw beloofd, ook om de lezing vanavond. Vervelend. Mevrouw had gisteren bericht gekregen van logé's, die kwamen nu vanmiddag, lang zo knus niet als met je beidjes.

Bij het weggaan, toen ze den ‘baas’ groette, had ze even de glimlach van verstandhouding in zijn oogen gezien. Goed, dat de anderen het niet wisten, die sponnen er zeker een hele roman aan vast, dat deed zij niet. Maar ze bekende zich evenmin, dat haar diepe, weggedoezelde gedachten een glans van nieuwe vreugde droegen, en dat het stille lied, dat neuriënd om haar heen droomde, terwijl ze uitzag over de bleekgroene landen in matte winterzon, niet alleen opwelde uit de blijdschap om het komende feest.

Claar wachtte aan het station.

‘Eindelijk, eindelijk heb ik je hier dan toch eens. 't Was net, of je aan de Noordpool zat in plaats van een half uurtje treinsafstand. Kom eerst mee naar huis, alles is al klaar.’

Ze liet Claar's uitgelatenheid als een weldaad over zich heengaan, zei niet veel, ook niet later aan tafel, wisselde alleen, warm van stem, met Claar's man - een sympathieke persoonlijkheid - enkele schaarse zinnetjes, die als met moeite opklommen uit de diepte van haar vage, wonderlijke vreugde.

Na de koffie moest ze eerst het huis bewonderen, daarna gingen Claar en zij winkelen. 't Gaf nog meer voldoening dan ze had verwacht, weer eens vertrouwelijk samen te zijn met iemand, die wist van het oude, van vroeger, en niet uitsluitend belang te moeten stellen in nieuwe dingen. Maar plotseling viel ook in dit laat genieten storend de vraag:

‘En hoe laat ben je vanavond thuis?’

‘Ik ga niet naar huis.’

‘Niet? Maar Toos - Waarom niet?’

‘Om háár niet. Of eigenlijk - om alles...’

‘Kind, wat zal je Pa dat vreselijk vinden. Jij met Kerstmis niet thuis... Hoe kun je 't doen?’

‘Pa heeft wel andere gezelligheid,’ zei ze bitter.

‘En Bobbie dan. - Denk je daar helemaal niet aan? Maar Toos, hoe kom je zo veranderd?’

‘Och, kinderen wennen zo gauw van je af,’ antwoordde ze nuchter, de laatste vraag negerend. ‘Maar laten we nou niet onze prettige middag door al die vervelende dingen bederven. Heus er is niets aan te doen.’

Claar zweeg, in een bevreemde verwondering. En de harmonische eensgezindheid, waarmee ze beiden waren uitgegaan, bleef verbroken door die enkele scherpe, ketsende zinnen.

Om halfvijf ging Toos terug.

In de roezig-volle, halfduistere coupé, waar de defecte lamp triestig-armoeiïg licht gaf, zat ze weggeschoven in het verste hoekje, als vanmiddag verloren in eigen gedachten, maar die geen zweem van vreugde meer droegen. Buiten schoten de seinlichten als plotselingen flitsen in het egale grauw voorbij en zo voelde ze ook bij flitsen het stille zelfverwijt, de ongeweten leegheid om de eenzame dagen, die zouden komen. Hoe had ze het prettig kunnen vinden om bij Mevrouw te blijven, die de handen vol had met het verzorgen der logé's? En dan Maandag - ja, die theevisite was toch wel aardig - zou de moeder van mijnheer Van Wilden een vriendelijke dame zijn?

De trein minderde vaart, schoof tussen huizenblokken door. Grauwe achtergevels - kaal-lichte ramen, hier en daar met bewegende mensengestalten - wapperende flarden van kledingstukken op de balcons. Dan weer een zwarte gaping er tussen. En toen ineens - een enkel venster met een schaars-verlicht Kerstboompje - en er naast, z'n knieën op een stoel, een kleine jongen, het gezichtje in verrukking opgeheven... Toos schoot omhoog, bleef met het hoofd tegen de koude ruit kijken naar het ene raam, terwijl andere verlichte vensters haar voorbijschoven. Dat kereltje - net Bobbie. - En als Bobbie nu eens geen Kerstboom had - en haar verhaaltjes miste. - En Bert en Annie. - Annie was toch ook nog maar een klein ding van even tien. - ‘Toos, denk aan de kinderen. - ‘O, Moeder, nee, dat heb ik niet gedaan, alleen maar aan mezelf gedacht, aan m'n eigen bitterheid en verdrietelijkheden... Weet je dit nu alles en smart het je zelfs in de rust, die God je gaf?

Haar krampachtig vastgehouden verzet brak eindelijk in een paar langzame, hete tranen. Ze bleef roerloos met het gezicht tegen de ruit gedrukt, maar in haar bad het schreiende berouw: Moeder, vergeef - en tenslotte het diepste: O, God, vergeef Gij...

De trein was binnen - schuw en zwijgend haastte ze zich tus-

sen de drukke mensen naar de uitgang, nam de tram en ging naar huis.

Mevrouw was niet thuis, op stap met de logé's.

Ze liep regelrecht door naar boven, naar haar eigen slaapkamertje, nam uit de diepe kleerkast haar kleine koffer, legde hem open. Toen stond ze even in beraad. Ging ze werkelijk? En de visite van Maandag dan, de teleurstelling van mijnheer Van Wilden, de gevolgen daarvan? Een hete blos joeg op tot haar voorhoofd, ze klemde een ogenblik de handen ineen. En het smalend glimlachje van háár? fluisterde het verzet.

'O, Moeder,' zuchtte ze en schudde toen ineens het hoofd, alsof ze iets van zich afwierp. Ze nam wat kleren uit de kast en begon te pakken.

Toen ze tegen tafeltijd beneden kwam, zette ze haar koffertje neer onder de portemanteau en legde de brief aan mijnheer Van Wilden met moeilijke verontschuldiging er boven op.

'Ik ga toch nog maar naar huis met de trein van zeven uur,' was haar eerste woord aan Mevrouw. 'Dan ben ik er nog voor negen. Ik heb een beetje heimwee naar Bobbie,' glimlachte ze ter verklaring.

''k Geloof, dat het 't beste is, kind,' zei Mevrouw warm. ''k Zal zorgen, dat er gauw opgedaan wordt.'

Ze at haastig af, en alsof een ander voor haar handelde, zo rustig en correct ging alles zijn gang: het posten van de brief - opnieuw naar het station - een kaartje nemen - en juist op tijd in e[en] volle trein. Ze zou het Kerstboomvenster niet weer zien, het was een andere richting, maar ze ging aan Bobbie zijn oude Kerstfeest brengen.

'Kinderen wennen zo gauw van je af,' had ze vanmiddag gezegd. Hoe kon het anders, wanneer ze deze kleine opoffering van gekrenkte eigenliefde niet voor hem over had.

De trein donderde in de stille avond voort over de harde bevroren grond, de gesprekken zoemden om haar heen en er was een lichte vreugde in haar hoofd, omdat nu eindelijk de stugge tegenstand was overwonnen en ze ging waarheen haar diepste hart wenste.

De beambte aan de contrôle tikte aan zijn pet:

'Een latertje, juffer. Zou je de weg nog kunnen vinden, 't is zo lang geleden.'

'O, dat valt mee,' lachte ze terug.

Heerlijk, dat oude, bekende paadje! Ze zag genietend rond naar de enkele winkels, die ook een Kerstuitstalling hadden. Stil was 't hier, hoe anders dan in Amsterdam, en toch zou ze langzaam hebben willen lopen, om met kostbare teugen het allemaal te ver-

werken, als het verlangen haar niet zo dreef. Bobbie zou al in zijn bedje zijn. Eigen schuld - als ze vanmiddag was gegaan... Stil - niet aan denken...

Bij huis liep ze de zijgang door - kwam door de achterdeur binnen - niemand te zien. Ze zette haar koffertje neer bij de kamerdeur en om zichzelf geen tijd tot aarzelen te gunnen, tikte ze meteen aan en ging binnen. Papa zat alleen te lezen binnen de lichtkring van de grote lamp. En dat was haar zulk een verlichting, dat ineens al de oude, weggesloten liefde zich baan brak en ze, voor ze 't zelf wist, met haar armen om zijn hals bevend fluisterde:

'O, Vadertje, vergeef. - Ik móést komen.'

'Kind, daar doe je goed aan,' zei hij zacht, terwijl hij haar handen losmaakte en haar liefdevol-onderzoekend in de ogen keek Verder zeiden ze niets, maar terwijl ze elkaar zo zwijgend aanzagen, voelde ze, dat ze al haar vage vreugden en verwachtingen, ook haar stille opstandigheid, willig voor hem neerlei, omdat dit ene, de liefde voor het eigene, sterker was en bleef dan al het andere.

'Zou je nog niet even naar boven gaan?' vroeg hij eindelijk.

'Bobbie zal wel wakker zijn, 't is wat laat vanavond.'

Ze knikte stom en glipte de kamer uit. Boven hoorde ze op de gang al Bobbie's rumoerig stemmetje en haar klop ging verloren in 't geroezemoes van de kinderen.

'Daar is Toos,' zei Annie, toen ze binnenkwam. Moeder stond bij de tafel op te ruimen, maar Bobbie, helemaal in de pretstemming, was ineens rechtop in zijn ledikant en danste met de armpjes in de lucht:

'Totie - Totie.'

Hetzelfde ogenblik lag ze op de knieën voor zijn bedje, zijn armpjes om haar hals en zijn warme kopje tegen haar aan, en onderwijl stak zij haar hand uit naar moeder, die zich verbaasd had omgedraaid en zei eenvoudig:

'Dag, moeder.'

Het was de moeilijke overwinning, die licht werd gemaakt door de stevige armpjes om haar heen en het warme snoetje tegen haar wang.

'Je wou eerst niet komen, hè,' zei Annie, met de wijsneuzigheid van haar tien jaar, maar Toos merkte het niet.

Ze ruimde even de boel mee op, voor ze Bert goedennacht ging zeggen.

En toen ze later stond in haar eigen oud slaapkamertje, wist ze, dat zij niet Bobbie zijn Kerstmis had gebracht, maar dat God zelf háár tot zijn Kerstfeest had geleid. Want hoe zou ze ooit hebben durven knielen bij de kribbe van het Kind, dat de Vorst des Vredes is, wanneer haar hart niet gewillig was geweest om vrede te ont-

vangen, en wanneer ze niet in de stille bereidheid van thans had kunnen fluisteren:

‘Nu syt wellecome.
Jesu, lieven Heer!’

Overgenomen: *Kerstboek* 1924.
Door: G. SEVENSMA-THEMMEN.

De moeder.

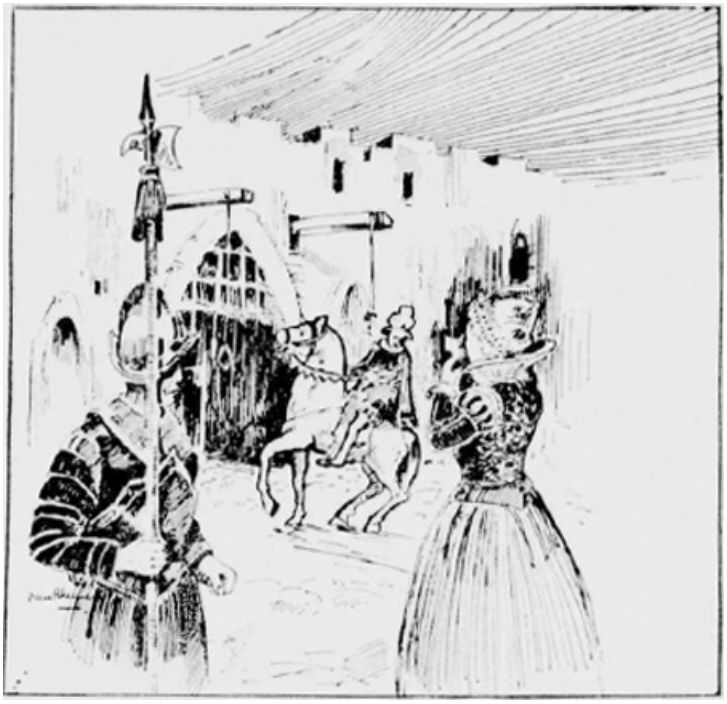

Verbitterd sprak hij
In 't zadel wendend:
‘Vaarwel, o moeder!
Nooit keer ik weer...’
En door de lanen
Zag zij hem gaan en
Sprak geen vervloeking, maar weende zeer.

Sprak geen vervloeking...
Doch, bijna blijde,
Beval de maagden:
‘Laat immermeer
Zijn zetel staan en
De lampen aan en
De poort geopend, de slotbrug neer.’

Maar toen, na jaren,
Melaatse zwerver
Ter poorte klaagde:
‘Uw zóón keert weer...’
Zij zag hem aan en
Vond gene tranen,
Voor zóveel vréugde geen tranen meer!

GEERTEN GOSSAERT.
Uit: *Ons Tijdschrift.* 1914.
Uitg. D.A. Daamen, 's-Gravenhage.

Kerstliedje.

Kind, komt Gij ditmaal in ons hart,
Om alle duisternis en smart,
En alle zonde en plagen,
Op eenmaal te verjagen?

Wie weet, zijn nare donkerheid,
Wordt glanzend licht, als Gij er schreit.
Want Gij komt zonder vrezen,
Daar, waar geen mens wil wezen.

O Kind, dat glimlacht zacht en teer,
Wij zien uw ster, wij zien U weer.
O Jezus, wil òns horen:
Wordt nu in òns geboren.

WILLEM DE MÉRODE.

Kameraden.

‘Ik ben er nu al zes jaar,’ vertelde Piet een collega-chauffeur, ‘al van vóór dat de kleine jongen geboren werd. Ik heb al een Buick gehad, een Fiat en een Chrysler, die hebben we trouwens nog, en nou deze nieuwe...’

De collega bekeek de nieuwe met kennersblik. Piet richtte zijn aandacht weer op de deur van de school, waarvoor zij stonden te wachten, en waaruit de jongens naar buiten begonnen te komen. ‘Zijn klasse,’ zei hij op een gegeven moment, en in gespannen aandacht zochten zijn ogen, tot de rij zich over de straat verspreid had, ‘nee, weer niet. Hij is er weer niet bij. Weer schoolblijven...’

‘Wat een last, hè,’ voelde de collega mee.

‘Och...’ zei Piet, ‘'t is een schat van een jongen, zie je. Nog zo'n heel klein kereltje. Een beetje ondeugend misschien... Het kan mij niet zoveel schelen. Maar zijn vader is vandaag mee. Die staat daar bij de deur. Eerst haalde ik hem daar ook altijd op. Hij is dit jaar voor 't eerst naar school, hè. Zo'n klein joggie nog. En ik heb hem geboren zien worden...’

Er kwam een vaderlijke blik in Piet's oogen.

Met lange passen kwam meneer terug naar de auto. ‘We zullen eerst de meisjes maar halen, Piet.’ Ze stapten in en reden naar de meisjesschool, een straat verder. Daar stonden de zusjes al te wachten.

‘Pappie!’ vlogen ze verrast hun vader om de hals.

‘Waar is Egbertje?’ vroeg de oudste.

‘Die gaan we nog halen, stap maar in.’

‘Moet hij weer schoolblijven?’ vroeg de andere, toen zij met vader in het midden op de achterbank zaten.

‘Ik denk het,’ zei vader en fronste de wenkbrauwen.

Weer terug bij de jongensschool, maar geen Egbertje. ‘O, Pappie, dat is al de twaalfde keer deze maand!’ Verontwaardigd keken Lottie's mooie grote ogen onder de blonde poney uit, haar stemmetje klonk vleiend. Ze zag de boze blik niet, waarmee Piet haar aankeek. Hij verzette gauw wat aan de auto, en deed alsof hij niets gehoord had. Het hielp niet.

‘Is dat waar, Piet?’ vroeg meneer streng. ‘Ja meneer,’ zei Piet, maar keek haast niet op.

Meneer keek boos. Lottie leunde met een zelfvoldane trek op het heel mooie gezichtje, terug in de kussens. Miep was met haar vader uitgestapt en speelde tevreden op de weg met haar knikkers

Eindelijk ging de schooldeur weer open. Een klein, tenger, Willebeek-Lemaire' figuurtje aarzelde. verlaten boven aan de stoep. In

een allerliefst, zacht babygezichtje keken heldere, blauwe ogen onderzoekend onder heel licht blond haar uit.

'Daar is hij,' riep Miep. Piet keek alleen. Opeens kwam er beweging in het kleine figuurtje, het gezichtje lachte, de aarzelende beentjes, bloot in de tot op de schoentjes gezakte sokjes, stapten haastig onhandig de stoep af. Eenmaal beneden draafden zij aan. De blauwe ogen straalden bij de herkenning van Piet, de auto, de zusjes. Dan de nieuwe verrassing 'Pappie!' Nu holden de beentjes.

Maar vader ving hem niet, en lachte niet. Vader keek boos. Halt maakten de beentjes en het gezichtje betrok. Heel klein, en heel onhandig stond hij daar nu, de armpjes slap naar beneden, de tenen naar binnen gekeerd, een hulpeloze uitdrukking op het zoete, blonde gezichtje.

'Egbertje,' zei vader streng. Om hulp vragend gingen de grote ogen naar Piet, de beentjes schoven een eindje in zijn richting, een handje werd al half uitgestoken. Maar met het ongelukkigste gezicht van de wereld boog Piet zich weer over zijn motor, en Egbertje keek verlatener en hulpelozer dan tevoren.

'Egbertje,' zei vader weer. Er was geen ontkomen aan, er volgde een heel standje. Van zijn ene beentje op zijn andere hangend, keek Egbertje naar Miep's knikkers. Op strenge vragen zei hij gauw: 'Ja, Pappie,' en 'Nee, Pappie'; hij trachtte zelfs wat uit te leggen en te verdedigen, rad-brabbelend een onduidelijk verhaal: 'Toen zei die andere jongen ...en meester zei... en toen moest ik... zoo gemeen...'

'Onzin, Egbertje'; volgens de moderne paedagogie, die gebaseerd is op het elkaar steunen van huis en school, liet vader zich niet vermurwen; zelfs niet door het feit, dat het hele Egbertje meer iets was om op schoot te nemen en te knuffelen, dan op welke manier ook, toe te spreken. 'Onzin, Egbertje. Bovendien, wat er nu ook gebeurd mag zijn, het is de twaalfde keer al deze maand...'

Egbertje hoorde de rest niet, hij keek dadelijk verschrikt, verbaasd-teleurgesteld naar Piet. Maar Piet deed nog altijd, of hij niets hoorde. Egbertje's onderlip begon te trillen.

'Stap nu maar in,' zei vader daarop, 'kom, Miep.'

'Nee.' Toen weer tegen Egbertje, die al voetjesvegende op de treeplank het portier trachtte te openen, 'niet daar. Ga jij nu maar voor zitten.'

Weg sprong Egbertje. En in een ogenblik was het gebeurd, had Piet hem naast zich geholpen, tegen hem gelachen, hem wat toegefluisterd. Ineens glansden Egbertje's ogen weer; hij was niet meer verlaten; de hele wereld was niet tegen hem, één was hem gebleven; een pak was van zijn hart gevallen.

'Dan heeft Lottie geklikt,' zei hij alleen nog even kwaad.

Piet zei niets. Egbertje draaide zich om naar de drie op de achterbank en stak zijn tong uit tegen Lottie.

'Lekker,' zei hij toen, en kroop tevreden en voldaan dicht naast zijn groten vriend, die ondanks alles zijn vriend bleek te zijn gebleven.

Uit: *Eigen Haard.*

Door: MARYANNE.

Jaargang 56. 11 Januari 1930.

Een lamp voor de voet.

Het woord des Heren licht ons voor,
Als een lantaarn voor de voeten,
In 's werelds nacht, op 't duister spoor,
Daar 't leven staat gevaar te ontmoeten;
Men houd' zich bij die leidstar dicht,
Tot hij ons brengt in 't eeuwig licht.

JAN LUIKEN.

1649-1712.

De steppe brandt...!

Als gast bij een vriend, een farmer en groot schapenfokker in West-Australië - men rekent daar met duizend stuks vee zoals bij ons met tien - trachtte ik mij nuttig te maken. De afschuwelijke wilde honden, de steppenwolven, decimeerden de kudden systematisch. Eens kijken, of ik een van de brutaalste in de val had gevangen, die wij gisteren opgezet hadden...

Ik rijd over de steppe onder 'n door zonnegloed loodkleurige hemel. Dit land, enigszins heuvelachtig, wordt slechts nu en dan onderbroken door eucalyptusbossen. Komieke bomen, die eucalyptussen! De bladeren der bomen bij ons groeien horizontaal. zodat de levenbrengende zonnestraal ze alle treft. Hier proberen de bomen zich tegen de zon en de 50 gr. C. hitte te beschermen en laten de grauwe bladeren verticaal en droefgeestig hangen. Zij verspreiden geen schaduw... en in de herfst vervellen zij als slangen. Duizenden droge bladeren bedekken de grond. Het knarst en knettert, als men daarover rijdt.

In gedachten druk ik de sigaret, zoals men dat zo gewend is, aan de schacht van mijn laars uit en laat haar op de grond vallen. Vijf minuten later constateer ik, dat de sluwe steppenhond zich niet door de val heeft laten vangen. Er ontbreekt wederom een stuk vee... Ik rijd geërgerd terug.

Daar is de plaats, waar ik zoeven de sigaret liet vallen. In een omtrek van vijftig meter brandt het. Vierhonderd meter daarvan verwijderd beginnen de aanplantingen van mijn gastheer... Ik

spring van mijn paard, bindt het een witte zakdoek aan de zadel, geef het een flinken klap... het brave dier galoppeert huiswaarts.

Intussen werk ik al wat ik kan om met mijn leren vest het vuur te doven. Telkens echter, waar ik op een paar voetbreedten het vuur meen te hebben gedoofd, laait de vlam opnieuw op. Na tien minuten is de brand nog slechts tweehonderd meter van de aanplantingen van mijn vriend verwijderd. Het vuur begint gevaarlijk te loeien.

Eindelijk komt hulp. Mijn gastheer komt in galop aangerend, knechten achter zich aan en een wagen vol blusmateriaal en schoppen. Twee uren moeizame arbeid - zonder een woord te spreken -, dan herinnert slechts een zwart, geheel verkoold veld aan het ontzettende gevaar...

'Heb je het warm?' vraagt mijn gastheer en lacht me met zijn bezweet gezicht toe. 'Een sigaret misschien?'

Maar eerst bij de rit naar huis, bij hetgeen de ervaren farmer mij vertelt, besef ik ten volle het gevaar, dat de bezitting, de velden en wij allen, ontkomen zijn. De kleinste vonk is voldoende de door maandenlage droogte geheel verdorde steppengrond te doen ontvlammen. Het droge eucalyptusloof brandt als stro. Het vuur breidt zich in vliegende vaart uit. Het dikke, gele, verzengende steppengras doet de vlam met de snelheid van de wind verder ijlen

Als een wervelwind gaat het vuur over de vlakte. Ros en rijder, die van verre het vuur zien aankomen, vluchten - het gaat om hun leven. Verschrikkelijk, een onweer gelijk, wordt de stem van het vuur, als het nader komt. Hij loeit en kraakt en brult, de steppenbrand! Hij jaagt over de akkers en de aanplantingen en plantages en vernietigt de arbeid van jaren. Hij laat geen stuk vee in leven, vernietigt gehele kudden. Hij jaagt het wild uit zijn schuilplaatsen voor zich uit en zelfs de kleine heuvels en bossen vermogen niet hem op te houden.

Meestal is de vlucht van ruiter en ros vergeefs, tenzij zij tijdig een water bereiken! Dan bindt de ruiter zijn dier de voor- en achterpoten samen, drijft het in het water, tot slechts neusgaten en ogen nog bovensteken, legt zich plat in het water op de rug van het dier en bedekt zijn eigen hoofd en de kop van het paard met nat leerwerk. Dan moet hij het vuur, dat het water van alle kanten insluit en de hitte trotseren, totdat de verschrikking voorbij is. Het kan zeer lang duren...

Het spreekt vanzelf, dat de farmers elkander helpen, als ergens een steppenbrand wordt gemeld. Zij komen met alle beschikbare hulpkrachten aangesneld. Zelfs van de oogst haalt men de knechten weg! Dan werpt men een hindernis op tegen het vuur, meestal aan de voet van een heuvel. Reusachtige sloten worden gegraven, dammen van onbrandbaar struikgewas worden opgeworpen.

De grondbezitter werkt naast den minsten knecht. Nog verhaalt

men vol eerbied de geschiedenis van dien ouden farmer, die bij het reddingswerk door de gevaarlijke zwarte slang werd gebeten.

Hij zette zijn arbeid zonder een woord te spreken voort. Na uren, toen de brand eindelijk bedwongen was, moest hem onmiddellijk de arm worden afgezet.

Geen wonder, dat men in het binnenland van Australië met niets zo voorzichtig omgaat als met vuur. En als eindelijk na maanden van droogte, een onweer komt, dan breekt het meestal met zo woedende kracht los, dat op de droogte onmiddellijk een overstroming volgt.

Uit: *De Telegraaf* (Jaargang 1933).

Wijsheid.

> Dit boven al: Wees voor u zelf oprecht,
> En volgen moet het dan als dag en nacht,
> Dat gij ook jegens niemand vals kunt zijn.

W. SHEAKESPEARE.
1564-1616.

Helden.....

> In de loop van het jaar 1911 trekken twee expedities uit met hetzelfde doel: het bereiken van de Zuidpool. De ene, een Noorse, onder bevel van Roald Amundsen, de andere, een Engelse, onder Kapitein Scott.
> Na geweldige moeilijkheden overwonnen te hebben bereikten de Noren 14 December 1911 het eerst de Zuidpool. En ergens anders in die geweldige ijswereld worstelen vijf andere mannen om hetzelfde doel te bereiken.
> Door allerlei niet verwachte tegenslagen zijn ze de 6de Januari 1912 tot op 88°23′ Z.B. gekomen. Een korte afstand scheidt hen nog van de Zuidpool. Hoewel ze de mogelijkheid, dat de Noren hen voor waren geweest, niet verwierpen, trekken ze moedig voorwaarts: de Zuidpool tegemoet. Scott schreef de 15de Januari 1912 in zijn dagboek:

'Het is wondervol te denken, dat twee lange marsen ons bij de Pool zullen brengen... Het is nu wel zekerheid en het enige wat ik vrees, is de mogelijkheid, de Noorse vlag te zien, die de onze vóór zou zijn geweest.'

De volgende dag, de 16e Januari, schreef Scott:

'Het ergste is gebeurd, of bijna het ergste. Wij marcheerden flink in de morgenuren en legden 7½ mijl af. In de middag waren wij op 89° 42′ Z.-Br. en wij gingen vrolijk op weg, overtuigd, dat wij de volgende ochtend de plaats onzer bestemming zouden bereiken. Ongeveer twee uur na ons vertrek ontdekten Bowers' scherpe

ogen iets, wat hem een sneeuwhoop toescheen. Hij voelde zich niet op zijn gemak, maar trachtte zichzelf te overreden, dat het een *sastrugus*[1] moest zijn. Een half uur later ontdekte hij vooruit een zwarte stip. Wij zagen nu spoedig, dat dit geen natuurlijk sneeuwverschijnsel kon zijn. Wij marcheerden verder, zagen, dat het een zwarte vlag was, aan een sleeijzer bevestigd; in de nabijheid de overblijfselen van een kamp; slee- en ski-sporen gaand en komend en de duidelijke sporen van hondenpoten - veel honden. Dit alles zeide ons: De Noren zijn ons voor geweest en hebben het eerst de Pool bereikt. Het is een ontzettende teleurstelling en het spijt mij zeer voor mijn trouwe kameraden. Vele gedachten bestormen ons en wij hebben druk beraadslaagd. Morgen moeten wij naar de Pool marcheren en dan haastig terug met alle mogelijke spoed. Alle luchtkastelen moeten verdwijnen: het zal een moeizame thuisreis worden.'

De eenvoudige woorden van den Leider verhalen ons een geschiedenis, die voor Engeland in de Nationaal Gallery vereeuwigd diende te worden. Zelden had een schilder een meer dramatisch gegeven. Het tafereel, een wijde, troosteloze ijsvlakte; het middelpunt der belangstelling, een onheilspellende, zwarte vlag, waar vijf mannen in Poolkleedij naar opzien, teleurgesteld maar niet ontmoedigd, en de titel van het werk 'Vóór geweest'. Dat is alles. Maar er zou een heldendicht uit spreken.

'Het is een ontzettende teleurstelling en het spijt mij zeer voor mijn trouwe kameraden.'

Heel de grootheid van den Leider spreekt uit die onsterfelijke woorden. In dat tragisch uur was het voor zijn metgezellen, dat hij voelde, niet voor zichzelf en de verijdeling van zijn hoop.

17 Januari schreef Scott:

'De Pool. Ja, maar onder welke andere omstandigheden, dan wij verwachtten. Wij hebben een vreselijke dag doorgemaakt - voeg bij onze teleurstelling een tegenwind, met een temperatuur van - 22° en de kameraden voortzwoegend met koude voeten en koude handen...'

'Wij gingen 7.30 uur op weg; niemand onzer had veel geslapen na de schok der ontdekking... Vanavond spant kleine Bowers zich in, om onder werkelijk ontzettend moeilijke omstandigheden de omgeving te verkennen; er waait een sterke wind en er is een eigenaardig vochtig, kil gevoel in de lucht, dat in een oogwenk door en door koud maakt... Grote God! dit is een vreselijk oord en

1) Een sastrugus is een harde sneeuwbank.

meer dan ontzettend voor ons, die het moeizaam bereikt hebben zonder de beloning van de voorrang te erlangen.'

Helden...

De gehele weergaloze krachtsinspanning der afgelopen elf weken wordt gevoeld in die ene, bittere kreet tot den Almachtige. Het is

de kreet van een sterk man, in wiens hart de hoop vernietigd werd. Maar in een hart als van Scott was het menselijk pogen hoofdzaak, niet de eerzucht van het welslagen. En verijdelde hoop kon niet lang een zo onversaagde geest als de zijne terneerdrukken; de volgende dag reeds vond hem vol waardering voor het met succes bekroonde werk van zijn mededinger.

Op de 18e Januari schreef hij:

'Na gedane waarnemingen kwamen wij tot de conclusie dat wij ongeveer 3½ mijl van de Pool waren - een mijl er voorbij en 3 naar rechts. Ongeveer in die richting zag Bowers een sneeuwhoop of een tent.

Wij zijn zoeven bij die tent aangekomen, 2 mijlen van ons kamp en dus 1½ mijl van de Pool. In de tent vinden wij een lijst van vijf Noren, die er geweest zijn, als volgt:

Roald Amundsen
Alav Alavson Bjaaland
Hilmer Hanssen
Sverre H. Hassel
Oscar Wisting.

16 December 1911.

Het is een mooie tent - een kleine compacte inrichting, door een enkele bamboestok gesteund. Een briefje van Amundsen, dat ik bij mij houd, verzocht mij, een schrijven aan Koning Haakon te doen toekomen!'

'Liet een briefje achter om te zeggen, dat ik de tent met mijn kameraden bezocht had. Bowers aan het fotograferen en Wilson aan het schetsen...

'Wij bouwden een sneeuwheuvel, plantten er onze gesmade Union Jack en fotografeerden ons zelf - alles machtig koud werk...

'Er is geen twijfel aan, dat onze voorgangers zeker waren van hun zaak en dat zij hun programma ten volle hebben uitgevoerd.

'Wij namen de Union Jack een driekwart mijl noordelijk met ons mede en plantten haar daar aan een stok bevestigd, zo dicht bij de plaats, als wij vast konden stellen.

Uit de foto's, die zij die dag namen, spreekt ten duidelijkste de geest, waarin de onderzoekers de verijdeling hunner wensen droegen; een der films toont vier hunner met een lach op het gelaat - blijkbaar om een ongeval, Bowers bij het afdrukken overkomen, want het negatief is gesluierd.

Daar Scott nu dacht aan de ontzaglijke tocht, die hun wachtte, schreef hij:

‘Wel, wij hebben het doel onzer eerzucht thans de rug toegekeerd en hebben onze 800 mijlen van stevig ploeteren voor ons - en vaarwel aan de meeste luchtkastelen... Nu naar huis en een wanhopige strijd voor de boeg. Ik vraag mij af, of wij het doen kunnen!’

Met zulk een kolossale taak voor zich, het vooruitzicht van onvermijdelijk dagelijks slechter wordend weer en zonder de prikkel, de eersten geweest te zijn aan de Pool, om hen op te beuren, mocht de Leider wel vrezen, dat, ofschoon hij wist, dat hun harten nimmer zouden versagen, hun krachten er niet tegen opgewassen zouden zijn.

De bladzijden uit Kapitein Scott's dagboek, die nu volgen, bevatten een relaas van de heldhaftigste en zelfopofferendste worsteling uit de annalen van het Poolonderzoek.

Door welwillende toestemming van de uitgevers van ‘Scott's Last Expedition’ mag ik een aantal uittreksels geven uit het dagboek van mijn gestorven Leider en ik wil hier mijn lezers verzoeken voor ogen te houden, dat *niettegenstaande de ontzaglijke inspanning van iedere dag - de strijd om het levensbehoud zelve en de geleidelijke verzwakking van allen, de Leider toch iedere avond de tijd vond een volledig verslag van de dagelijkse verrichtingen te schrijven.* Wetend, zoals wij doen, dat dit geschiedde onder ongehoorde ontberingen en ongeëvenaarde, lang volgehouden krachtsinspanning, moet Kapt. Scott's dagboek beschouwd worden als een der merkwaardigste getuigenissen van toewijding aan doel en plicht, die de geschiedenis der mensen kent. Het wordt nog merkwaardiger om de eenvoudige, schone taal, waarin het geschreven werd en nog meer, wanneer we bedenken, dat het ten slotte *slechts een dagboek* was - losse aantekeningen, die de Leider later thuis dacht te gebruiken bij het schrijven van zijn boek. Wanneer we alle omstandigheden, waaronder het ontstond, in aanmerking nemen en de letterkundige waarde van het resultaat, is het twijfelachtig, of er in de gehele wereld wel een meer ontroerend menselijk getuigenis bestaat, dan dit spannend en inspirerend verhaal van een heldhaftige doch hopeloze strijd tegen overmachtige tegenspoed.

Van het ogenblik af, dat zij de Pool verlieten, schijnt Scott zich door een angstig voorgevoel gedrukt gevoeld te hebben:

‘Het zal een moeilijke tijd zijn, voor wij Three Degree Depôt (op een afstand van 150 mijlen) bereikt hebben. Ik vrees, dat de terugreis ontzettend vermoeiend en eentonig zal zijn,’ schreef hij.

Van de aanvang af hadden zij met slecht weer, moeilijk begaanbaar terrein en lage temperatuur en met ijzige winden te kampen.

‘Oates voelt de koude en de vermoeienis het meest van ons allen,’ schreef Scott op de 21ste Januari en op de 23ste:

‘Wilson ontdekte plotseling, dat Evans' neus bevroren was - hij was wit en hard. Er is geen twijfel aan, dat Evans er slecht aan toe is - zijn vingers zijn vol blaren en zijn neus is gezwollen door de vele vorstbeten. Hij is zeer ontevreden over zich zelf, wat geen goed teken is. Ik geloof, dat Wilson, Bowers en ik zo gezond zijn, als onder de omstandigheden mogelijk is. Oates krijgt last van koude voeten’.

De 24e Januari klinkt voor het eerst een toon van ernstige bezorgdheid, Scott schreef:

‘Dit is de tweede zware storm, sinds wij de Pool verlieten. Het uitzicht bevalt mij niet. Gaat het weer veranderen? Dan helpe ons God met die ontzettende reis en weinig voedsel.’

Het is, alsof de Leider de naderende voetstappen van de Dood hoorde - en de Dood was niet verre.

Oates begon nu ernstig aan zijn voeten te lijden en Evans' vingers en neus verkeerden in zeer slechte staat. Wilson leed hevige pijnen door sneeuwblindheid. Hij had bovendien het ongeluk, een paar dagen later een pees in zijn been te verrekken. En Evans verloor dezelfde avond twee vingernagels. Op de 1e Februari zagen zijn vingers er zeer slecht uit en barstten de blaren open; de volgende dag deed Scott een lelijke val. Hij schreef:

‘Alles ging goed... tot ik op een zeer gladde plek met een smak op mijn schouder terecht kwam. Hij doet verschrikkelijk pijn vanavond; nu is er een patient meer in onze tent - drie van de vijf gewond en het moeilijkste terrein moet nog komen. Wij mogen van geluk spreken, als wij er zonder ernstig letsel doorheen komen. Wilson's been is beter, maar kan licht weer verergeren, evenals Evans' vingers.’

De 4e Februari viel onderofficier Evans en werd versuft en onbekwaam door de gevolgen van hersenschudding. De volgende dag schreef Scott:

‘Evans is nu onze voornaamste zorg; zijn wonden en kloven etteren, zijn neus ziet er zeer slecht uit en alle tekenen wijzen erop, dat hij aan het einde van zijn kracht is... Het gaat met hem gestadig bergafwaarts.’

Zij waren nu het Plateau overgestoken. De 7e Februari begon de afdaling van de Beardmoregletscher.

Tot de eeuwigdurende glorie van zijn naam bleef Dr. Wilson

niettegenstaande de hachelijke toestand der afdeling, gestadig uitzien naar geologische bijzonderheden en fossielen in het moraine-gruis en verzamelde er verscheidene. In het geheel werden 15 K.G. van verschillende soorten verzameld, die zij tot het einde toe meevoerden.

De 11e Februari kwamen zij aan een uiterst gevaarlijke plaats, waar het ijs door drukking was opgebroken en door kloven doorsneden. In het onzekere licht wisten zij absoluut niet, in welke richting zij moesten gaan. Scott schreef:

'Bijwijlen scheen het onmogelijk, een uitweg te vinden uit het verschrikkelijk doolhof, waarin wij ons bevonden. Wij kwamen ten slotte, na een beraadslaging, tot de conclusie, dat er links een weg moest zijn en gingen die richting uit. Het werd erger, harder, met meer ijs en kloven... Wij waren wanhopig geworden. Te 10 uur 's avonds waren wij er doorheen en ik schrijf na een mars van 12 uur.'

12 Februari:

'Door een noodlottig toeval hielden wij teveel links en toen moesten wij klimmen en kwamen, afgemat en neerslachtig, in een schrikwekkend doolhof van kloven en spleten. Verschil van mening maakte, dat wij van nu af enigszins dwaalden en ten slotte 9 uur 's avonds, kwamen wij op de allerongelukkigste plaats terecht. Na een beraadslaging besloten wij te kamperen, en zo zijn wij dan hier na een sober avondmaal en nog slechts één maaltijd in de voedselzak; wij weten niet met zekerheid de plaats van het depôt. Wij *moeten* het morgen bereiken. Inmiddels doen wij ons best opgeruimd te zijn. Het is een benarde positie, maar gelukkig waren we tot dusver weldoorvoed. God geve, dat wij morgen mooi weer hebben.'

13 Februari:

'Evans wekte onze hoop op door een uitroep van "depôt vooruit", maar het bleek een schaduw op het ijs te zijn. Toen ontdekte Wilson plotseling de werkelijke depôtvlag. Het was een enorme verlichting en spoedig waren wij in het bezit van ons rantsoen voor 3½ dag. Het is voor ons allen een onuitsprekelijke geruststelling; onnodig te zeggen, dat wij kampeerden en een maaltijd gebruikten. Gisteren was de ergste dag van de gehele tocht en wij hadden een afschuwelijk gevoel van onzekerheid. In het vervolg moeten wij ons voedsel zo regelen, dat wij geen gebrek hebben, als het weer ons in de steek laat. Wij moeten nooit weer in een dergelijke verlegenheid komen... Bowers had een hevige aanval van sneeuwblindheid en Wilson was er bijne even erg aan toe. Evans was niet in staat bij de kampeerwerkzaamheden te helpen.'

14 Februari:

‘Wilson's been veroorzaakt hem nog steeds veel last en hij waagt zich ongaarne op de ski's; maar het ergst is Evans er aan toe, over wien we ons ernstig ongerust maken. Vanmorgen toonde hij plotseling een grote blaar op zijn voet... Soms vrees ik, dat hij van kwaad tot erger vervalt.’

16 Februari:

‘Wij geloven, dat Evans' hoofd in de war is. Hij is zo absoluut veranderd en zijn zelfvertrouwen is weg.’

De 17e Februari schreef Scott:

‘Een verschrikkelijke dag. Evans zag er wat beter uit, na goed geslapen te hebben en verklaarde, zoals hij altijd deed, dat hem niets mankeerde. Hij nam zijn plaats bij de slede in, maar na een half uur had hij zijn sneeuwschoenen losgewerkt en moest hij van de slee afgaan... Ik raadde hem, ons zo gauw mogelijk achterna te komen en hij antwoordde opgewekt, naar mij dacht. Wij moesten verder en wij overblijvenden hadden hard te trekken en zweetten sterk...

Toen na de lunch Evans nog niet verschenen was, keken wij naar hem uit en zagen hem nog steeds zeer ver af. Nu maakten wij ons ongerust en gingen alle vier op ski's terug. Ik bereikte den armen man het eerst en was ontzet over zijn voorkomen: hij lag op de knieën, zijn kleren waren in wanorde, zijn blote handen waren bevroren en er was een wilde blik in zijn ogen. Toen wij hem vroegen, wat er aan scheelde, antwoordde hij hakkelend, dat hij het niet wist, maar hij dacht, dat hij flauw gevallen was. Wij richtten hem op, maar na twee of drie stappen viel hij weer neer. Hij vertoonde alle tekenen van volslagen inzinking. Wilson, Bowers en ik gingen terug, om de slee te halen, terwijl Oates bij hem bleef. Toen wij terugkwamen, was hij nagenoeg bewusteloos en toen wij hem in de tent hadden gelegd, was hij geheel buiten bewustzijn. Hij stierf kalm te 12.30... Het is vreselijk, een metgezel op deze wijze te verliezen, maar rustig nadenken doet ons inzien, dat er geen beter eind geweest kon zijn, na de ontzettende moeilijkheden der laatste week. Onze bespreking van de situatie gisteren aan de lunch toont aan, in welk een uiterst benarde positie wij waren met een zieken man tot onze last op zulk een afstand van huis... De Voorzienigheid nam hem van ons, op dit kritieke ogenblik... Wij bleven bij hem tot twee uur na zijn dood.’

‘Taff’ Evans werd algemeen beschouwd als de ‘Sterke Man’ van zijn afdeling, maar de verijdeling van de vurige wens van zijn geliefden Leider - de eerste te mogen zijn aan de Zuidpool - was een slag, die de trouwe man niet te boven kwam. Van die dag

dateert zijn instorting, maar hij diende zijn land met al zijn kracht tot het laatste uur van zijn leven.

Te Shambles Camp deden de overlevende leden der afdeling nieuwe krachten op door een overvloedig maal van paardenvlees dat daar lag opgeslagen en voorraad van het verse vlees werd meegenomen.

De onheilspellende voetstappen van de Dood, die hen hadden ingehaald, bleven nu weer achter, maar de Leider scheen ze immer te horen. De 20e Februari schreef hij:

'God geve, dat wij beter terrein krijgen, daar wij niet meer zo flink zijn, als wij waren.'

En op 27 Februari:

'God geve, dat wij geen verdere tegenslagen hebben, maar er is reden genoeg voor angstige twijfel.'

De koude bleef intens, variërend van zestig tot tachtig graden vorst en het terrein slechter dan hun ergste verwachting. Al deze omstandigheden veroorzaakten een bedroevend oponthoud en de dagmarsen bedroegen niet meer dan gemiddeld vijf tot zes mijlen, terwijl zij als minimum negen mijlen hadden aangenomen en hoopten, dat zij een minimum van dertien mijlen zouden kunnen afleggen. Oponthoud betekende steeds meer gebrek aan voedsel en brandolie.

De angst en de overmatige krachtsinspanning begonnen zich maar al te zeer te doen gelden. De 3e Maart schreef Kapitein Scott:

'God helpe ons, wij kunnen dit trekken niet volhouden, dat is zeker. Onder elkaar tonen wij ons steeds opgeruimd, maar wat ieder in zijn hart gevoelt, kan ik slechts gissen.'

4 Maart:

Wij verkeren inderdaad in een zeer hachelijke toestand, maar tot dusver voelt niemand onzer zich nog moedeloos. Uiterlijk tenminste houden wij goede moed, maar de schrik slaat ons om het hart, wanneer de slede vastloopt tegen een ijsrichel.'

'...Ik weet niet, wat ik zou moeten beginnen, wanneer Wilson en Bowers niet zo vastbesloten opgewekt bleven.'

Wij kunnen slechts gissen, welk lijden en welke vertwijfeling daar was achter de maskers, waarachter zij hun gevoelens verborgen.

De 5e Maart schreef Scott:

'Oates' voeten verkeren in een ellendige toestand. Een er van zwol vannacht hevig op en hij is zeer kreupel van morgen... Wij marcheerden vanochtend vijf uur en legden ongeveer 5½ mijl af... Het loopt ten einde met den armen Soldaat. Het is zo treurig, dat wij niets voor hem doen kunnen; maar warm voedsel zou mis-

schien wat helpen, maar toch niet veel meer, vrees ik. Wij verwachtten geen van allen deze buitengewoon lage temperaturen... Wilson heeft er het meest onder te lijden; in hoofdzaak, vrees ik, door zijn zelfopofferende toewijding bij de behandeling van Oates' voeten.

6 Maart:

‘Het was ontzettend... De arme Oates is niet in staat te trekken... Hij houdt zich kranig, want zijn voeten moeten hem hevig pijn doen. Hij uit geen klacht. Als wij allen gezond waren, had ik enige hoop, dat wij er door zouden komen, maar de arme Soldaat houdt ons zeer op, ofschoon hij zijn uiterste best doet en veel lijdt... Een van zijn voeten zag er vreselijk uit vanmorgen. Hij houdt zich buitengewoon goed. Nog steeds spreken wij erover wat wij tezamen zullen doen, als wij thuis zijn.’

De dreigende schaduw kwam andermaal naderbij. Scott zag haar en schreef de 7e Maart:

‘Men voelt, dat voor Oates het einde nadert.’

8 Maart:

‘Wilson's voeten veroorzaken hem nu last, maar in hoofdzaak, omdat hij zoveel hulp geeft aan anderen... Inderdaad, God helpe ons.’

De 10e Maart schreef de Leider:

‘Oates' voeten zijn erger. Hij is zeldzaam moedig en moet weten, dat hij het nooit kan halen. Hij vroeg Wilson deze morgen, of hij enige kans had en natuurlijk moest Bill zeggen, dat hij 't niet wist. Inderdaad heeft hij niet de minste kans. Afgezien van hem, wanneer hij het nu aflegde, twijfelde ik er toch aan, of wij er door zouden komen. Misschien zouden wij met de uiterste inspanning een kleine kans hebben, maar meer niet. Wat niet wegneemt dat op het ogenblik de arme Titus het grootste blok aan 't been is. Arme kerel. Het is aandoenlijk, hem te zien; wij kunnen niet anders, dan trachten, hem op te monteren.’

11 Maart:

‘Voor Oates is het einde nabij. God alleen weet, wat hij doen zal. Hij is een dappere, flinke kerel, en begrijpt de situatie. Vanmorgen vroeg hij ons raad. Wij konden niets anders doen dan hem aansporen het vol te houden, zolang hij kan.’

12 Maart:

‘Het terrein blijft afschuwelijk, de koude intens en onze gezondheidstoestand bij de dag minder. God helpe ons! Gedurende meer dan een week niet een enkele keer gunstige wind.’

14 Maart:

‘Het moet dicht bij het einde zijn, maar een betrekkelijk barmhartig einde. De arme Oates kreeg het weer met de voeten te kwaad. Ik durf er niet aan te denken, wat de morgen ons zal brengen. Slechts met de grootste moeite kunnen wij anderen ons voor vorstbeten vrijwaren. Buiten de tent is het werkelijk verschrikkelijk. Moeten het uitvechten tot de laatste beschuit, maar wij kunnen de rantsoenen niet verminderen.’

De 16e Maart kon Oates niet verder gaan en Scott schreef:

‘Eergisteren, bij de lunch, zeide de arme Titus Oates, dat hij niet verder kon gaan; hij stelde voor, dat wij hem in zijn slaapzak zouden achterlaten. Dat konden wij niet doen en wij haalden hem over, verder te gaan, op de middagmars. Ten spijt van de marteling, die het voor hem was, worstelde hij voort en wij legden een paar mijlen af. 's Nachts verergerde zijn toestand en wij wisten, dat het einde gekomen was. Tot het laatste toe bleef hij hopen, wilde hij de hoop niet opgeven. Hij sliep de gehele nacht, hopend, dat hij niet mocht ontwaken, maar in de morgen werd hij wakker. Buiten woedde een sneeuwstorm. Hij zeide: “Ik ga even naar buiten, het is mogelijk, dat ik een poosje wegblijf.” Hij ging naar buiten in de sneeuwstorm en wij hebben hem niet meer gezien... Wij wisten, dat de arme Oates de dood tegemoet ging.’

Zij sloegen hun 60e kamp van de Pool de 19e Maart op, elf mijlen van een depôt van voedsel en brandstof. Die dag brak een sneeuwstorm los, die volgens de meteorologische gegevens van het winterkwartier, tien dagen duurde. Voor deze drie onversaagde harten, die tot het laatst toe bij hun zieke kameraden waren gebleven, was het einde gekomen.

Scott schreef:

19 Maart:

‘Wij kampeerden met grote moeite in de afgelopen nacht en waren zeer koud tot na ons avondeten van koude pemmican en beschuit en een half pannetje cacao, gewarmd boven een spiritusvlam. Toen werden we tegen onze verwachting warm en sliepen allen goed. Van morgen gingen wij op weg op de gewone slepende manier. Slee ontzettend zwaar. Wij zijn 15½ mijl van het depôt en denken er in drie dagen te zijn. Wat een reis! Wij hebben voedsel voor twee dagen, maar nauwelijks brandstof genoeg voor een dag. Wij hebben allen last van onze voeten - die van Wilson zijn het best, mijn rechter voet het ergst, de linker is in orde. Er is geen kans, de voeten te behandelen, voor wij warm voedsel in krijgen. Ik kan nu op zijn best hopen, dat het bij een amputatie blijft, maar als de kwaal verder gaat? Dat is de ernstige vraag.

Het weer geeft ons geen enkele kans - vandaag de wind N. tot N.W. en -40° F.'

21 Maart (Woensdag):

'Kwamen tot op 11 mijlen van het depôt op Maandagnacht: moesten gisteren de gehele dag in hevige sneeuwstorm kamperen. Vandaag gaan Wilson en Bowers naar het Depôt voor brandstof, een laatste wanhopige poging.'

22 Maart:

'Sneeuwstorm even hevig - Wilson en Bowers konden niet vertrekken - morgen laatste kans - geen brandstof en slechts een of twee rantsoenen voedsel over - het eind moet nabij zijn. Hebben besloten, dat het een natuurlijk einde zal zijn - wij zullen naar het depôt marcheren met of zonder onze bagage en op onze weg sterven.'

Donderdag, de 29e Maart maakte de Leider de laatste aantekening in zijn dagboek:

'Sinds de 21e hebben wij onafgebroken een sneeuwstorm gehad uit het W.Z.W. en Z.W. Wij hadden brandstof, twee kop thee ieder en karig eten voor twee dagen op de 20e. Iedere dag zijn wij gereed geweest te vertrekken naar ons depôt *11 mijlen ver*, maar buiten de tent blijft het een toneel van dwarrelende sneeuw. Ik geloof niet, dat we nu nog op verbetering kunnen hopen. Wij zullen tot het einde toe volhouden, maar wij worden natuurlijk zwakker en het eind kan niet ver meer zijn.

Het is jammer, maar ik geloof niet, dat ik meer kan schrijven.

R. Scott.

'In naam van God, zorg voor onze familieleden.'

Tengevolge van het ontzettende weer, het invallen van de winter en de daarmee gepaard gaande duisternis, kon eerst in de volgende lente (29 October 1912) een zoek-afdeling onder bevel van chirurg Atkinson en geleid door Mr. C.S. Wright, die een kundig navigator was, op weg gaan. In de avond van de 11e November hadden zij de 140 mijlen naar One Ton Depôt afgelegd en de volgende dag, na nog 11 mijl te hebben afgelegd, ontdekten zij de tent.

'Wilson en Bowers werden gevonden in de houding, alsof zij sliepen, met de slaapzakken over het hoofd gesloten, zoals de gewoonte was. Scott stierf later. Hij had de kleppen van zijn slaapzak terug geslagen en zijn jas geopend. De kleine portefeuille, die de drie aantekenboeken bevatte, was onder zijn schouders en zijn arm lag over Wilson heen. Zo werden zij gevonden - acht maanden later.'

H.G. PONTING.

Uit: *Het eeuwige ijs.*

Uitg. J.M. Meulenhoff, Amsterdam.

De boog.

Moeder keek door 't venster buiten:
Vader maakte 't knaapje een boog,
't Blijde knaapje mikte op 't vinkje,
Dat naar 't hongrig nestje vloog.

't Arme vinkje tuimelt neder,
't Knaapje grijpt het, blij te moê;
Vader klopte hem op de schouder,
Moeder knikt hem vriendlijk toe.

Blinkende oogjes, bloedend bekje,
Hartje brekende in de dood;
Wat al angst en wat al lijden
Toch dat kinderhandje omsloot!

Schuldloos is des knaapjes harte,
't Klopt van vreugde en hoogmoed, maar...
Wat zal nu van 't nestje worden
In de hoge perelaar?

VIRGINIE LOVELING.

De 'menseneter'.

De schrijver is officier van het Nederlands-Indische leger. Vanzelfsprekend beleefde hij gedurende zijn verblijf in de rimboe op zijn achtervolgingstochten van verzetslieden ook vele jachtavonturen.

Ruim zes maanden had een man-eater[1)] de kampongs in de omtrek van het bivak onveilig gemaakt. Hij vertoonde zich telkens geheel onverwachts op verschillende plaatsen in een kring van niet meer dan twee uur gaans middellijn. Het daglicht schuwde hij niet, maar geen enkele keer had hij een mens gepakt, die in gezelschap van anderen was. Ook leek hij nog bang te zijn voor rechtopstaande personen, zijn prooi zocht hij steeds onder lieden, die bukkende met veldarbeid bezig waren of die op de grond lagen te luieren.

De kampongs waren door de langdurige guerilla nog slechts gedeeltelijk bewoond, zodat veel erven en sawahs dichtbegroeid waren en prachtige schuilplaatsen boden. De Atjehers waren vast overtuigd, dat behalve andere tijgers, ook de man-eater kalm vlak bij de kampongs huisde, maar een vast leger had hij blijkbaar niet.

1) menseneter.

Minstens twee keer per week kreeg ik bericht, dat er weer iemand weggepakt was en er was alle reden om aan te nemen, dat het telkens door denzelfden menseneter gebeurde; op de plaats van het onheil vond men n.l. steeds indrukken van bijzonder brede klauwen.

In de betrekkelijk kleine kring hadden we in vallen reeds een vijftal kleinere tijgers gevangen, maar dat waren waarschijnlijk beesten, die varkens jaagden, of klein vee en honden roofden; de ‘grote geheimzinnige’ was nu en dan dicht langs een val gelopen, maar vertrouwde blijkbaar zo'n inrichting niet of trok zijn neus op voor de magere gladakker, die er als lokaas in stond. Hij had meer ervaring gekregen en misschien zijn vrees voor mensen afgelegd, nadat hij er eenmaal een bij vergissing gepakt had en toen merkte hoe weinig tegenstand zo'n prooi bood.

Zelfs had hij van een vrij veilige plaats een van mijn manschappen weggehaald op tien meter afstand van een schildwacht met geladen karabijn. Het voorval had zich als volgt afgespeeld.

Ons bivak lag aan een rivier, maar was ook aan die kant door een hoog prikkeldraad-hek van honderd meter lengte afgesloten. Tussen die pagger en de helling naar het water was een open strook van ongeveer tien meter breedte, die 's nachts goed verlicht was, maar de helling werd niet beschenen en lag dus vrijwel in het donker. Midden in de versperring was een poort en vlak daarvoor lag in de rivier het bad- en privaatvlot. Die zijde van het bivak werd 's nachts door een schildwacht bewaakt, die meestal bij de poort stond, maar nu en dan heen en weer liep. Nu was het gebeurd dat 's morgens om vijf uur een man toestemming had gevraagd om even naar het vlot te gaan en de schildwacht had, tegen de orders in, de poort voor hem geopend. Nauwelijks was de man op de helling of de wacht hoorde een gil en een plons in het water. Direct er heen gaande, had hij nog gespartel gehoord en de kreet ‘matjan’[1)], maar met de felle stroom dreef alles vlug af en in het donker was niets te zien. Misschien had een snelvuur in de lucht nog kunnen helpen om het ondier te verschrikken, maar de sukkel, die eerst al tegen de orders gehandeld had, had ook daar niet aan gedacht. Toen men mij wakker had gemaakt, kon ik niets doen, dan de bekende indrukken van de grote klauwen constateren en direct patrouilles uitzenden om beide rivieroevers af te zoeken. Eerst twee dagen later werd slechts het hoofd van Matokeh met het Ambonese kroeshaar in het struikgewas gevonden, een uur gaans benedenstrooms van het bivak. Er moet zich in de rivier een vreselijk drama afgespeeld hebben, ik kende Matokeh als goed zwemmer en als bijzonder dapper soldaat, die zich niet lijdzaam

1) tijger.

zal overgegeven hebben. Zijn doodstrijd zal geweldig en van lange duur geweest zijn, omdat de tijger zwemmende niet hard heeft kunnen slaan en onder water moeilijk van zijn gebit gebruik gemaakt zal hebben.

Ik geloof zeker, dat de man wegens de gladheid op handen en voeten de helling is afgegaan, anders had de tijger, die waarschijnlijk bij het vlot op kippendarmen en ander afval aasde, niet durven toegrijpen, nadat hij bij de poort reeds had horen praten.

Herhaaldelijk had ik reeds getracht den moordenaar het levenslicht uit te blazen, maar telkens zonder succes. Een paar maal, als men ons waarschuwde, dat hij overdag een mens had weggesleept, was het gelukt de overblijfselen van zijn maal te vinden en ik had daarbij een zitplaats in een boom laten inrichten. Slechts eens was hij in de loop van de volgende nacht terug gekomen, telkens hoorde ik zijn gebrom in de omtrek, maar hij had het halsstarrig vertikt in de lichtkring te komen van de lamp, die bij het kadaver hing. Tot aan de morgen bleef hij om ons heendraaien, zonder echter een kans te geven. Het was alleen een goede oefening geweest voor een collega, die naast me zat en zo iets nog niet had meegemaakt. De eerste keer maakt de aanwezigheid van een tijger bij nacht, al weet je, dat je veilig zit, toch nog een machtige indruk.

Eindelijk zou ook zijn laatste uur slaan. Er waren mij toen echter zeker reeds zestig moorden onder de schaarse bevolking gerapporteerd.

Op een middag om een uur, toen ik juist vervelend administratiewerk in de steek wilde laten om te gaan eten, liet Toekoe Aro me waarschuwen, dat hij met honderd man den bewusten man-eater had ingesloten in een klein terreingedeelte, dat nog met glagah[1)] en struikgewas begroeid was en te midden van reeds beplante rijstvelden lag. Ik schrok, toen ik hoorde, dat de rijst, die rondom de plaats stond, reeds drie kwart meter hoog was en geloofde zeker, dat de slimmerd wel gelegenheid zou hebben gehad om weg te sluipen, maar herhaaldelijk werd me verzekerd, dat hij er tussen zat en niet weg kon. Of ik met een paar marechaussee's wilde komen, want er waren geweren nodig om hem af te maken.

Onderweg vernam ik, dat het beest waarschijnlijk in glagah op de loer gelegen had, want midden op de dag had hij een vrouw, die wiedende dichtbij gekomen was, onverwachts gegrepen en naar binnen gesleurd. De bevolking was toen, gewapend met lansen, te hoop gelopen en had het stukje rimboe afgezet.

Bij aankomst bleek me het ingesloten gedeelte slechts dertig à veertig meter middellijn te hebben, maar het was een dichte warboel, waarin het dier slechts kruipend binnen gekomen kon zijn. Met zeldzame brutaliteit stonden de fatalistische Atjehers er pal omheen,

1) Hoog riet.

blijkbaar helemaal niet bang dat het ondier zou uitbreken of... overtuigd dat het reeds weg was.

Het laatste idee werd me gelukkig gauw ontnomen; als ze stukken hout op de glagah gooiden, werd daar met een zacht gebrom op gereageerd. Ik verwonderde me toen reeds over de vrees en lafheid van een ingesloten man-eater, maar zou nog erger meemaken.

Het nauwe tunneltje in het hoge riet, waarin hij de vrouw gesleept had, werd me gewezen en Toekoe Aro nodigde mij en de twee marechaussee's uit om naar binnen te kruipen. Reken maar, dat ik bedankte voor de vriendelijke invitatie. Ik zie nog het lachende gezicht van het oude opperhoofd, toen hij zei: ‘mijnheer, ik heb er hier onder mijn mensen wel, die het durven: als U ze vijftig dollar beloning biedt, gaan ze er in.’ Heus, hij had gelijk, er waren er wel geweest, die met lans en rentjong[1)] naar binnen zouden gegaan zijn, maar ik wilde het liever niet; we moesten maar wat anders verzinnen om zo min mogelijk gevaar te lopen.

De glagah in brand steken gelukte niet, het riet was nog te groen, maar ik had hoop, dat het mogelijk zou zijn om in een schriele bamboestoel te klimmen, die er tussen stond, dicht bij de rand. Van boven af zou misschien iets te zien zijn. Een paar Atjehers kapten, gedekt door onze karabijnen een paadje, zodat ik vlug een bamboe kon pakken en naar boven kon klimmen. Een zucht van verlichting toen ik vier meter van de grond was en me daar stevig tussen een paar bamboes kon wringen, zodat mijn handen en het geweer, dat ik op m'n rug had, vrij kwamen.

Ook daarboven was niets te zien dan het bladerdak van riet en struiken. Het was juist een terreintje voor den Brits-Indischen jager met een afgerichte olifant. De schutter zit dan hoog en vrij veilig, terwijl de zware viervoeter de boel plat trapt om den tijger in zicht te krijgen.

Hier bleef me niets anders over dan op goed geluk te schieten, in de hoop wat te raken of den tijger in de lansen van de Atjehers te jagen. Ik liet aanhoudend maar stenen en aardkluiten naar binnen gooien en telkens als ik brommen hoorde of beweging zag, gaf ik daarop een schot.

U kunt zich nu een idee vormen van de lafheid van sommige tijgers en de vrees om voor de dag te komen. Een muis of een haas zou er nog uitgevlogen zijn, deze machtige sinjeur kwam pas na twintig schoten te voorschijn, vloog toen nog een Atjeher aan, maar plonsde moeizaam, zwaar gewond door het natte rijstveld. De Atjehers waren door de onverwachtse verschijning toch op zij gesprongen en voor ze attakeerden, kon ik een kopschot geven, dat den tijger deed storten. Toen moest ik met veel gescheld en getier de bevolking met hun lansen van hem afhouden: ieder wilde

1) Atjehs dolkmes.

wel een familielid wreken, maar de huid leek me te bijzonder om ze te laten vernielen.

Het beest bleek in zijn schuilplaats vijf maal geraakt te zijn. Het zal wel niet dikwijls gebeuren, dat een tijger, een menseneter nog wel en zo in het nauw gedreven, nog niet aanvalt, maar dit was toch zeker wel een bewijs van zijn grote angst voor den staanden man, vooral als die gewapend en met velen is.

Het was een nog volkomen krachtig mannetje met geheel gaaf gebit. Zijn vel ligt, bij het schrijven van dit verhaal, onder mijn stoel, het is het grootste, dat ik bemachtigde, twee meter dertien zonder staart, maar de kleuren zijn niet zo mooi helder als van de jongere exemplaren. Wat de grootte van zo'n dier betreft, bedenke men, dat het op achterpoten rechtop staande met de klauwen nog een eind boven Uw huisdeur uitreikt.

Bij het onderzoeken van de glagah, vonden we het lijk van de nog jonge vrouw. Duidelijk was te constateren, dat ze eerst een slag op de rug had gekregen, toen was ze met de grote slagtanden in de nek gepakt en zo weggesleurd. De tijger had nog niet van haar gegeten doch blijkbaar de slagaderen in haar keel doorgebeten en het bloed uitgezogen.

Haar familie had direct een kleine draagbaar bij de hand, waarop het slachtoffer, voor haar moordenaar uit, door de kampongs naar huis gedragen werd.

Wij hebben heel wat keren moeten stoppen, overal vielen mannen en vrouwen voor de voeten van Toekoe Aro en mij om te danken voor het opruimen van den lastpost.

J.C. BRASSER.

Uit: *Jacht op groot wild in Ned. O. Indië.*

Uitg. W.J. Thieme en Cie., Zutfen.

Het woud mijner geboorte.

Een witte olifant vertelt.

Ik ben geboren in het woud Laos, en van mijn jeugdtijd heb ik slechts vage herinneringen behouden: enkele bestraffingen mij toegediend door mijn moeder als ik weigerde mij te baden of haar te volgen om vruchten of grassen te gaan plukken; enkele vrolijke spelen met de olifanten van mijn leeftijd; hoe bang ik was als het zwaar onweerde, en zalige uren aan de oevers der beken, op eenzame, stille, open besplekken. Dit is alles, want in die tijd lagen over mijn geest nevelen die eerst later scheurden.

Toen ik groot werd, bemerkte ik dat de ouden van de troep, waartoe ik behoorde, mij met lede ogen aanzagen; dit maakte mij somber, en ik maakte mij wijs, dat ik het mij slechts verbeeldde: en toch moest ik het wel geloven toen allen, niettegenstaande het feit, dat ik mij aangenaam trachtte te maken, zich van mij terug-

trokken. Ik trachtte de oorzaak van deze afkeer te vinden, toen ik mijn eigen beeld in een poel zag, die mij liet zien, dat ik niet gelijk was aan de anderen. Mijn huid, inplaats van grijs en aardkleurig te zijn, zoals die der andere olifanten, was witachtig en op sommige plekken roodachtig. Wat was hier de oorzaak van? Een zekere schaamte maakte zich van mij meester en ik nam de gewoonte aan, om mij af te zonderen van de troep, die mij uitstootte, om mijn eigen fortuin te zoeken.

Op zekere dag, dat ik mij treurig gestemd en vernederd voelde, ver van de anderen, hoorde ik een zacht geritsel in het kreupelbos. Ik schoof de takken met mijn slurf ter zijde, en ontwaarde een zeer vreemdsoortig wezen, dat op twee poten liep, en niettegenstaande dit geen vogel was.

Hij had geen veren of pels, doch op zijn huid schitterde stenen, en plekken helle kleuren deden de huid op bloemen gelijken. Voor de eerste maal zag ik een mens!

Een bovenmatige vrees had zich van mij meester gemaakt; een nog grotere nieuwsgierigheid hield mij echter gevangen en onbeweeglijk tegenover dit wezen, dat zo klein was dat ik het zonder de minste inspanning had kunnen vermorzelen, en dat mij toch machtiger voorkwam dan wij.

Terwijl ik hem stond waar te nemen, kreeg hij mij ook in het oog en wierp zich ter aarde, allerlei vreemde gebaren makend waarvan ik tòch de zin niet begreep, doch die mij niet voorkwamen vijandig te zijn.

Na enige ogenblikken richtte hij zich op en verwijderde zich achterwaarts, bij iedere schrede buigend, totdat ik hem uit het oog verloor.

In de hoop dit wezen weder te zien, keerde ik de volgende morgen naar de zelfde plaats terug. De man kwam weder, doch ditmaal was hij niet alleen.

Toen ze mij zagen, begonnen zijn metgezellen dezelfde vreemde gebaren te maken, wierpen zich ter aarde, of vouwden het lichaam dubbel, herhaalde malen achter elkaar.

Mijn verbazing was groot en mijn vrees verminderde hierdoor. Ik vond de mensen zó grappig en zó vlug in hun bewegingen, dat ik mijn ogen niet van hen kon afhouden.

Na enige tijd gingen zij heen en ik zag hen niet weder.

Op zekere avond, dat ik, volgens mijn gewoonte, naar het meer afdaalde om te drinken, bemerkte ik op de andere oever een olifant, die mij ook had opgemerkt en weldra gebaren van genegenheid tegen mij begon te maken. Het vleide mij te zien, dat hij niet als de anderen, afkeer voor mij gevoelde; dat hij, integendeel, mij scheen te bewonderen en genegen scheen vriendschap met mij te sluiten. Toch kende ik hem niet, zeer zeker behoorde hij niet tot onze kudde. Hij rukte enige lekkere wortels, waar wij dol op zijn, uit

de grond en liet ze mij zien, alsof hij ze mij aanbood; toen aarzelde ik niet langer, ik begon te zwemmen en stak het meer over.

Toen ik op de andere oever was aangekomen, deed ik dezen beminnelijken vreemdeling verstaan, dat ik niet aangekomen was, aangetrokken door de fijne lekkernijen, doch veeleer om van zijn gezelschap te genieten. Toch drong hij mij een deel van zijn vondst op, en at zelf de rest. Vervolgens, na enige sprongen, die mij zeer gracieus leken, begon hij door het struikgewas te dringen, mij uitnodigende met vriendelijke blikken, hem op zijn wandeling te vergezellen. Ik liet mij niet lang bidden, en wij drongen diep in het bos door, lopend, spelend, vruchten en bloemen plukkend.

Ik schepte zoveel behagen in de vriendelijkheden van mijn pasgevonden vriend, dat ik niet lette op de weg die wij volgden. Op een gegeven ogenblik echter was ik de richting kwijt en bleef ongerust staan. Wij waren juist op een onbekende vlakte uitgekomen welker verten zich vreemd tegen de hemel aftekenden; het waren spitsen, sneeuwkleurige heuveltjes, schitterende kogels en rook; allemaal dingen die niet tot de natuur behoorden.

Mijn aarzeling ziende, gaf mijn metgezel, om haar te doen ophouden, mij een vriendelijke slag met zijn slurf, hard genoeg om mij een buitengewone kracht te doen vermoeden.

Doch mijn wantrouwen was opgewekt, en ik was helemaal niet gerust gesteld door deze slag, waarvan mijn huid nog tintelde, en ik weigerde verder te gaan.

De vreemde uitte toen een langgerekte kreet, die door andere kreten beantwoord werd.

Nu werkelijk beangst, keerde ik mij met een plotseling gebaar om en rende naar het woud. Een tiental olifanten kwamen juist uit het bos en versperden mij de weg. Degeen die er mij aldus in had laten lopen, zonder dat ik tot nu toe kon vermoeden waaróm, was, bevreesd voor de eerste uitbarsting van mijn toorn, zo voorzichtig geweest zich te verwijderen; hij liep in gestrekte draf voor mij uit, doch daar ik veel groter was dan hij, zou ik hem gemakkelijk kunnen inhalen.

Ik begon hem dus te vervolgen. Doch juist toen ik hem achterhaalde, bleef ik plotseling staan; hij was door een open deur in een sterke palissade gerend, die gemaakt was van reusachtig-dikke boomstammen. Hierin wilde men mij dus lokken, en mij tot gevangene maken?...

Ik trachtte terug te gaan en te vluchten, doch ik werd ingesloten door de medeplichtigen van mijn valse vriend, die mij onmeedogend met tronkslagen bewerkten en mij dwongen deze omheining binnen te gaan, waarvan de deur zich ogenblikkelijk achter mij sloot.

Toen ik mij dus gevangen zag, uitte ik mijn oorlogskreet; ik rende vooruit en stortte mij met mijn gehele zwaarte tegen de palisade, proberende haar omver te werpen; ik rende als een bezetene de

ruimte rond, mijn slagtanden wondend, met mijn slurf de zware eiken balken aanvattend om ze te verbrijzelen; ik richtte mijn krachten vooral tegen de deur; doch tevergeefs.

Mijn tegenstanders waren voorzichtigheidshalve verdwenen; zij kwamen eerst terug toen ik geheel uitgeput was, en toen ik, àf door mijn machteloze woede, mij, met gebogen kop, overwonnen verklaarde.

Hij, die mij hierheen had gelokt, naderde mij zonder vrees, enorme kettingen achter zich aanslepend, die hij om mijn poten wikkelde. Toen ik hem met dof gebrul zijn trouweloosheid verweet, bracht hij mij aan het verstand dat ik niet in gevaar was, en dat, zo ik mij onderwierp, ik mijn verloren vrijheid niet zoude betreuren.

De nacht was gedaald; men liet mij alleen, geketend en wel. Ik spande mijn uiterste krachten in om mijn banden te verbreken, doch dit bleek mij eindelijk onmogelijk.

Neergedrukt door wanhoop en vermoeidheid, wierp ik mij ter aarde en sliep spoedig in.

II.

Toen ik mijn ogen weder opende, was de zon reeds opgegaan, en ik zag binnen de omheining, en buiten mijn bereik, de olifanten van de vorige dag, met een touw dat gemakkelijk te verbreken was, om één poot vastgebonden. Met veel voldoening aten zij smakelijke grassen en wortelen, die vóór hen opgehoopt lagen.

Ik schaamde mij te veel en was te verdrietig om hongerig te zijn, en keek met sombere blik naar deze gevangenen, wier rustige en tevreden wijze van doen ik niet goed kon begrijpen.

Toen zij gegeten hadden, verschenen er mensen, en in plaats van angst te tonen, begroetten de olifanten hen door met de oren te flappen, en tekenen van vreugde te geven. Elk ging naar een bepaalden man, en één man hield zich uitsluitend met één olifant bezig.

Hij maakte de ketting van de poot los en wreef met zalf de ontstoken huid, en vervolgens boog zich de gevangene, op een teken van den man, op één knie, opdat de man aldus den kolossus kon beklimmen.

Ik sloeg dit alles gade met zulk een levendige verbazing, dat ik bijna mijn toestand vergat. Elke man zat nu op de nek van een olifant, en één voor één gingen zij op weg en verlieten de omheining door de deur, die onmiddellijk achter hen gesloten werd.

Ik bleef alleen achter. Het was een lange pijnlijke dag, de zon brandde op mij neder, en ik begon te lijden van honger en dorst. Ik verzette mij niet langer. Mijn poten waren gekneusd door de vruchteloze pogingen die ik gedaan had.

Ik was àf en doodop, en beschouwde mij reeds als verloren. Tegen

zonsondergang kwamen de olifanten terug, ieder een vracht voedsel dragend, en ik zag hen vrolijk eten terwijl de honger in mijn maag woedde, en geen van allen scheen mij op te merken.

Toen het voor de tweede maal nacht werd, kon ik mij niet weerhouden kreten te slaken waarin meer smart dan woede doorklonk.

Honger en dorst lieten mij geen ogenblik met rust en beletten mij te slapen.

Des morgens naderde mij een man. Hij bleef op enige afstand staan en begon tegen mij te praten. Ik begreep natuurlijk niet wat hij tegen mij zeide, doch zijn stem was zacht en ik voelde dat zij niet dreigend was. Toen hij niets meer te zeggen had, haalde hij een schaal te voorschijn die hij droeg, gevuld met een onbekend voedsel doch welks verlokkende geur mij deed trappelen van verlangen. Toen kwam de man naar mij toe, en voor mij knielend, hield hij mij de schaal voor.

Ik was zo uitgehongerd, dat ik alle trots en alle woede, ja zelfs alle voorzichtigheid vergat, want wat men mij voorhield had zeer wel vergiftigd kunnen zijn. Doch hoe dit ook zij, ik had nooit tevoren iets zo smakelijks geproefd en toen de schaal leeg was, raapte ik zelfs de kleinste kruimpjes die op de grond gevallen waren nog op.

De olifant, die mij gevangen had, naderde mij weder, op zijn nek een man dragend. Hij deed mij verstaan, door lichte slagen met zijn slurf, dat ik een mijner voorpoten moest krommen opdat hij, die mij te eten had gegeven, op mijn rug kon klimmen.

Ik gehoorzaamde, mij in alles schikkend, en zeer bedaard klom de man op mijn rug en ging dicht bij mijn kop zitten; vervolgens prikte hij mij in het oor met een ijzeren punt, maar heel zacht, alleen om mij te doen voelen dat hij gewapend was, en dat hij mij bij het minste teken van verzet, erge pijn kon doen op deze plaats, waar wij zó gevoelig zijn. Aldus gewaarschuwd gaf ik geen enkel teken van ongeduld.

Vervolgens nam men mij de boeien van de poten; de olifant zette zich in beweging en ik volgde hem gedwee.

Men ging om de omheining uit en leidde mij naar een poel, waarin ik mij moest baden en drinken; na de ontberingen die ik geleden had, gaf het bad mij zulk een intens genot, dat ik, toen het tijd was, er niet toe kon besluiten de oever weder te bestijgen; doch een prik in mijn oor deed mij spoedig begrijpen, dat ik gehoorzamen moest.

Ik was zo bang opnieuw van voedsel en drinken verstoken te worden, dat ik haastig het water uitkwam, vastbesloten alles te doen wat men van mij eiste.

Nu richtten wij ons naar deze vreemde dingen, die ik aan de andere zijde der vlakte gezien had, op de dag dat ik gevangen werd. Het was, zoals ik later te weten kwam, de stad Bangkok, de hoofd-

stad van het rijke Siam; doch ik had nog nooit een stad gezien en mijn nieuwsgierigheid werd opnieuw opgewekt, dat ik mij haastte er te komen.

Naar gelang wij naderbij kwamen, vertoonden zich méér mensen aan de kant van de weg, en eindelijk werd het een ganse menigte. Zij stonden onbeweeglijk geschaard aan weerszijden van de weg, die ik langs kwam, en tot mijn grote verbazing bemerkte ik, dat ik het was waarop zij stonden te wachten en dat men mij wilde zien. Bij mijn nadering uitten zij vreugdekreten en toen ik hen voorbijging, wierpen zij zich met het gelaat ter aarde, met uitgestoken handen; vervolgens richtten zij, als ik voorbij was, zich op en volgden mij van verre.

Bij de poorten der stad verscheen een stoet, die mij tegemoet trok, met vergulde vaandels, wapenen en zijden wimpels aan lange staken.

Eensklaps deed zich zulk een vreemd geluid horen, dat ik er plotseling van bleef stilstaan. Men had het kunnen houden voor kreten, brullen, het ratelen van de donder, het fluiten van de wind, vermengd met de stemmen der vogels.

Ik was zo verschrikt, dat ik mij omdraaide om te vluchten, doch ik bevond mij van slurf tot slurf tegenover mijn metgezel, die mij volgde.

Zijn volmaakte kalmte en de spottende manier, waarop hij met de ogen knipte, toen hij mij aankeek, stelden mij gerust. Ook schaamde ik mij zozeer, mijn gebrek aan moed te tonen aan zoveel toeschouwers, dat ik rechtsomkeert maakte om de weg weder te volgen en dit zó snel, dat de man die op mijn nek zat geen tijd had mij hard in het oor te prikken.

Ik moest stilhouden voor het hoofd van de optocht, die mij groette en een toespraak hield. Het ontzettende lawaai had opgehouden; doch het begon weder zodra de persoon zweeg. Nadat de stoet rechtsomkeert gemaakt had ging hij voor mij uit, en wij zetten ons weder in beweging. Toen ik zag dat het mannen waren, die al dit lawaai maakten; zij schudden aan verschillende dingen, sloegen erop, bliezen er in en schenen zich erg veel moeite te geven. Wat zij uitvoerden was ‘muziek’: ik werd er spoedig aan gewoon, en zelfs begon ik het heel prettig te vinden. Voor het ogenblik was het genoeg, dat ik niet bang meer was en dat ik vermaak schepte in al wat ik zag.

In de stad had nog een dichtere menigte zich verzameld en er heerste grote vreugde; men had tapijten gelegd op de weg waar ik langs kwam, en de huizen waren versierd met bloemenguirlandes uit de vensters wierp men flesjes reukwater die mijn geleider onder het gaan opving en over mij uitstortte.

Waarom was men toch zo verheugd mij te zien? Waarom overlaadde men mij met zovele eerbewijzen? Ik, die door mijn kudde

uitgestoten en veracht was? Ik kon mijzelven van dit alles geen verklaring geven; later bleek mij, dat ik al deze geestdrift te danken had aan de witte kleur mijner huid. Wat in de ogen van olifanten wellicht een gebrek was, beschouwden de mensen als een buitengewoon voorrecht, een zeldzaamheid die mij kostbaarder maakte dan een schat.

Mijn tegenwoordigheid werd beschouwd als een teken van geluk, van overwinning, van voorspoed voor het Rijk, en men behandelde mij dienovereenkomstig.

Wij waren nu gekomen aan een groot plein voor een prachtig gebouw, dat zelfs in staat was een wilde olifant in verbazing te zetten; het was het paleis van den koning van Siam. Dit paleis zag ik na deze dag dikwerf terug, en hoewel ik het steeds beter leerde kennen, beschouwde ik het toch altijd met dezelfde bewondering. Het leek een sneeuwberg, waarin torens en trappen, bedekt met geschilderde beelden, zuilen ingelegd met edelstenen en gekroond door kristallen bollen die schitterden, gehouwen waren; gouden piramiden staken op verschillende plaatsen boven de koepels uit en er wapperden rode vanen; ik merkte op dat op alle een witte olifant afgebeeld was.

Het gehele hof stond in galacostuum op de treden der eerste trap. Beven op het platform stonden acht olifanten met prachtige schabrakken[1)] ter rechter- en acht ter linkerzijde onbewegelijk aan weerszijden van een rood gouden deur.

Men leidde mij naar de voet dezer trap, met mijn kop er naar toe en deed mij daar halt houden. Er volgde een grote stilte; men zou gedacht hebben dat er geen mens zich in deze menigte bevond, die een ogenblik tevoren nog zo luidruchtig en nù zo stom was.

De rode deur opende zich wijd en ogenblikkelijk viel al het volk voorover ter aarde, met het voorhoofd op de grond.

De koning van Siam verscheen.

Hij werd gedragen door vier dragers, in een gouden draagstoel waarin hij zat met gekruiste benen, zijn kleed, dat bedekt was met edelgesteenten, zond voortdurend verblindende stralen uit; voor hem uit gingen jongetjes gekleed in purper, die wuifden met veren waaiers aan lange stokken; anderen droegen zilveren schalen, waaruit welriekende geuren opstegen.

Ik leg dit nù alles uit met de woorden die ik sinds die tijd aangeleerd heb, doch toen bewonderde ik zonder te begrijpen en het was mij of ik al de sterren van de nachtelijke hemel zag en tegelijkertijd de zon des daags en bloemen der heerlijkste lente.

De dragers des konings daalden vóór mij de trappen af: Zijn Majesteit naderde. Toen prikte mijn geleider mij in het oor en mijn metgezel gaf mij, door mij met zijn slurf tegen de poten te slaan, te verstaan dat ik knielen moest.

1) zadelkleden.

Ik deed dit maar al te gaarne voor al deze pracht, die mij toeleek te zullen branden wie haar aanraakte.

De koning neeg licht met het hoofd, hij had mij gegroet. Ik vernam later dat alleen ik met een dergelijke gunst vereerd werd en ik leerde spoedig mijn groet aan den koning brengen of liever gezegd hem het eerst te groeten.

Zijn Majesteit richtte enige woorden tot mij die voor mij niets anders waren dan een aangenaam geluid. Hij gaf mij de naam van 'Grootmachtig Koning' met de titel van oppermandarijn[1]. vervolgens bevestigde hij op mijn voorhoofd een gouden ketting met edelgesteenten. Daarna trad hij zijn paleis binnen. De dienaren, die tot nu toe steeds voorovergebogen gelegen hadden, richtten zich met een enkele beweging op en vergezelden mij huppelend van vreugde naar het paleis, waar men mij ging installeren.

Hij stond in een tuin, midden op een groot gazon[2]. De muren waren van sandelhout en werden overschaduwd door het uitspringende dak.

Rood verlakt, glinsterde het in de zon, evenals de koperen ballen en de gebeeldhouwde olifantskoppen.

Men bracht mij in een reusachtige zaal, zó hoog, dat de rode balken die elkaar kruisten mij deden denken aan het gebladerte in mijn geboortewoud, als de zon het des avonds rood kleurde.

Een oude witte olifant liep langzaam in de zaal op en neer. Zodra hij mij bemerkte kwam hij naar mij toe, en flapte met de oren om mij te begroeten. Zijn slagtanden waren versierd met gouden ringen waaraan belletjes hingen, en op het voorhoofd droeg hij een kroon gelijk aan die, welke de koning mij gegeven had.

Dit alles maakte hem niet mooier; zijn huid was gerimpeld en gebarsten, met grijze vlekken als droge aarde, rode plekken bij de oksels en om de ogen. Zijn slagtanden waren geel en afgebrokkeld en hij was moeilijk in zijn bewegingen.

Toch leek het een vriendelijke oude en ik beantwoordde zijn beleefdheid.

Mijn geleider klom van mijn nek af, terwijl de officieren en dienaren zich voor mij op de grond wierpen, zoals ik het voor den vorst zelf had zien doen. Vervolgens leidden zij mij naar een hoge marmeren tafel waarop in gouden en zilveren schalen bananen, stukken suikerriet en allerlei heerlijke vruchten en uitgezochte grassen, wortelen en rijst en gesmolten boter mij toelachten.

Welk een feestmaal!

Ah, ik wenste dat diegenen mijner kudde, die mij zo verachtten, hadden kunnen zien hoe men mij behandelde onder de mensen.

De trots sloop in mijn hart en ik verlangde reeds niet meer zó sterk terug naar het bos en mijn vrijheid.

JUDITH GAUTIER

Uit: *Gedenkschriften van een witte olifant.*

Uitg. Mij. voor G. en Goedk. Lect., Amsterdam.

1) een zeer hoog staatsambtenaar.
2) grasveld.

Zilverwit.

In het postduivenhok heerste onrust en daar was wel reden voor, want in het nest van ‘Blauwkras en Steenblauw’ had moeder Natuur in een van haar grillige buien, een wit jong doen geboren worden. Als zilver glansden zijn witte vederen en met zijn grote omkringde ogen keek hij vurig de wereld in.

Zelf bemerkte hij niet, hoe vreemd hij aan deed te midden van al die blauwkrassen en vetblauwen, die, niet afwijkend, niet verloochenend hun soort, van geslacht tot geslacht ‘blauw’ waren en steeds een blauw nageslacht zouden hebben.

Ook de eigenaar van de til had het hoofd al eens geschud en niet zonder een glimp van teleurstelling de ouden eens aangekeken, alsof hij zeggen wilde ‘hoe is 't mogelijk, dat zo'n edel span, waarop mijn hoop gevestigd is, zulk een buitenissigheid ter wereld kan brengen; er zit zeker wat Hagenaarsbloed in hen, vandaar die kleur.’ Zilverwit, want zo zou voortaan de naam zijn van dit buitenbeentje, verloochende toch niet geheel de stamkleur van zijn soort, want bij een der ogen had hij een blauwe streep, waardoor blijkbaar, evenals bij linnen het blauwsel doet, de helderheid van het wit te meer naar voren trad.

Op een zonnige voorjaarsmorgen waagde Zilverwit de grote stap. Weifelend, zoals een kind zijn eerste schrede doet, strekte hij zijn wieken uit, klapwiekte zonder van zijn plaats te gaan, de vleugels op en neer, als beproevend hoe groot haar kracht was en trad toen naar buiten en keek met verwonderde ogen over de dakenzee, en verder over de daarachter liggende klaterende zonneweiden met hier en daar een torenspitsje met stralenschietende weerhaan, over de brede stroom met zijn dansende golfjes, waarop voortschietende jachten hun blanke zeilen weerspiegelden en verder nog steeds verder, tot waar zijn oog scheen te dringen door het mysterie dat lag achter het gordijn van horizont en hemelwelving. Dit was zijn postduivenblik, die verder ziet dan het zienbare.

Toen strekte Zilverwit nogmaals de wieken uit en ziet, het wonder ging gebeuren; licht als een veder zweefde hij door de ijle lucht, zwenkte en draaide, nog wel een weinig onzeker maar langzamerhand kreeg hij stuur over zich zelf en bij het groeien van zijn durf kwam de bekwaamheid van zelf, en niet lang duurde het, of hoog boven de rode daken speelde hij in het lachende zonnelicht zijn dartel spel.

Of het zijn kleur was, die hem meestal alleen deed vliegen, gescheiden van zijn makkers, of dat het kwam omdat er, zoals zijn meester veronderstelde, Hagenaarsbloed in hem zat, waardoor het hoge vliegen was aangeboren, kan niemand zeggen, doch steeds vloog Zilverwit alleen, hoog boven de andere duivenvluchten uit, totdat

het oog hem bijna niet meer volgen kon in het onmetelijke van de hemelkoepel. Als een donzige witte vederwolk dreef hij op uitgespreide wieken rond, om dan plotseling in gierende zweefval op de til terug te keren.

Zo was dan de dag aangebroken van de grote wedvlucht en duizenden duiven werden gekorfd en per trein weggezonden naar het station waar zij opgelaten zouden worden. Kleine afstanden, steeds vergroot, hadden hen geoefend en de eigenaars doen zien, wie wat waard was. Ook Zilverwit had bewijzen van bekwaamheid moeten afleggen en ondanks zijn afwijkende kleur geen slecht figuur gemaakt. Ook hij werd ingekorfd om de 300 en zoveel kilometers te vliegen...

Reeds uren lang had Zilverwit gevlogen. Onverpoosd flipflapten zijn wieken op en neer, en hij snelde naar zijn hok, de overwinning tegemoet. Al dadelijk bij het loslaten der duiven, had hij zich van de grote vlucht afgescheiden om met eigen kracht mede te dingen en niet, als volgeling van den een of anderen voorvlieger, willoos zich te laten leiden. Dat juist was zijn grote kracht die hem reeds zo dikwijls als overwinnaar uit het strijdperk deed treden.

Ook nu was hij gestegen tot aan de witte windveren, die van Zuid naar Noord zich uitstrekkend, hem de weg schenen aan te wijzen. Dorpen en steden dreven onder hem weg, bossen en rivieren snelde hij tegemoet, tot ook deze langzaam wegvaagden, en weer andere mijlpalen op zijn lange weg opdoemden.

Plotseling leek het Zilverwit of alles rondom hem veranderde, de blauwe hemel, hier en daar gevlekt met witte windveren, was nu verborgen achter donkerder luchten; grillige wolkgevaarten verhieven zich aan de kim, stegen op, al dikker en dikker wordend, totdat de gehele lucht gevuld scheen met regen en donderwolken. Reeds had de doffer deze het uitzicht belemmerende luchtlagen bereikt en verdween hij een ogenblik in de koude, vochtige nevel waar het vliegen hem zwaarder werd; achter een der donkere wolkenbergen gromde de donder en flitsende bliksemschichten zaagden in de wolkendalen. Zilverwit voelde het gevaar, trok de wieken een oogwenk in om te zoeken naar een uitweg.

Doch nieuwe dalen lagen voor hem, gestadig van aanzien veranderend zodat plotseling een berg verrees, waar kort te voren nog een weg scheen te zijn.

Al dreigender gromde de donder, flitste het witte licht door de zware lucht en angstig fladderde de duif in deze oceaan van verschrikkingen en dwaalde hoe langer hoe meer van de juiste weg, totdat hij onder een stortvloed van regen naar de aarde werd gedreven om doodmoe op een graanakker neer te vallen...

Langs het reingewassen eikenhout gaat, nu de lucht weer schoongevaagd is en avondzon lange stralen in duizendvoudige glinstering door het natte hout werpt, de kat op jacht. Zij weet wel, dat voor de

nacht zijn fluwelen kleed zal spreiden, de bos- en heibewoners er op uitgaan om voedsel te halen of in kleurig vederspel of gezang hun blijdschap zullen uiten. Jonge vogels, hongerig door een lang vasten, willen nog voor het slapen gaan, gevoederd worden en zullen met hun geroep haar de weg wijzen; kleine konijntjes vol speelse kuren, verlaten nu even het diepe hol en vallen in hun jeugdige onschuld zo gemakkelijk ten prooi aan de slimme kat. Zo'n wandeling langs de korenakkers is wel de moeite waard en dik gegeten zal zij weldra rusten in de hooiberg achter de boerderij.

Plotseling blijft zij staan, haar rug zakt een weinig, de lendenen rekken zich, de achterpoten strekken achterwaarts, en sluipend gaat de kat nu langs een hazenpaadje door de rogge in de richting waar de duif met haar blank gevederte scherp afsteekt tegen het donkergroen van de groenakkers. Zilverwit slaapt zijn moeheid weg; telkens vaart een siddering over het vermoeide lijf, trilling op trilling kruipt door de lamgevlogen wieken, en inmiddels sluipt de kat nader, zich zeker wanend van haar prooi.

Even duikt zij weg achter een plok groen, in de ogen glimt het koude, wrede licht van het roofdier, de staart zwaait zacht heen en weer, en dan veert het lichaam op en valt met een geweldige sprong op de duif; reeds drukken de klauwen Zilverwit met kracht op de grond, dringen de scherpe nagels door vel en vlees, als plotseling een fladderend gewiek van vleugels de kat opschrikt, even doet opzien naar een wegijlende patrijs en de gevangene de kans grijpt om zich met een laatste, krachtige poging te ontworstelen aan de dodelijke greep.

Gehavend, zonder staart en met verlies van enige slagpennen, ontvlucht de duif haar vijand, die teleurgesteld, zich tevreden stelt het patrijzenbroedsel te vernietigen en zich zat te eten aan de op uitkomen zijnde eieren. Voor de dag geheel ten einde is, komt de duif op haar til aan, doch heeft ditmaal de strijd verloren.

't Duurde lange tijd, eer Zilverwit zich geheel van zijn nederlaag had hersteld. 't Scheen of niet alleen het lichaam geleden had en de bekomen verwondingen zijn krachten hadden weggenomen, doch ook, of door deze nederlaag zijn geest verzwakt was, en lang nadat de wonden geheeld en de vederen weder ingegroeid waren, zat de duif lusteloos in een hoek van het hok en scheen te treuren.

De eigenaar, reeds niet veel op hebbende met die zo buiten de algemene kleur vallende duif, wilde haar wel missen, en zo vinden wij Zilverwit op zekeren dag in een grote mand op de markt temidden van allerlei slag duiven.

De ongewone drukte om hem heen wekt hem een ogenblik uit zijn lusteloosheid en met vurig oog werpt hij scherpe, spiedende blikken om zich om toch in zich op te nemen, waarheen zij hem brengen. Dit trekt de aandacht van een koper, want juist de ogen van Zilverwit, geplaatst in de rode ring en de houding, zo krachtig

en fier en zijn blanke vederen, dat alles tezaam moet de aandacht trekken van ieder, die liefhebber is, en binnen een uur ziet hij zich dan ook verhuisd tussen een aantal andere duiven in een ruim hok boven op een der daken van een grote stad.

Lang bleef hij hier opgesloten, doch slecht had hij het niet; een vrouwtje hield hem gezelschap en tezamen nestelden zij en brachten het kroost groot, mooie stevige witte duiven met blauwe streepjes bij de ooghoeken, en toen eindelijk de slag geopend werd en Zilverwit zijn vrijheid terug kreeg, had hij geen verlangen meer naar de oude til terug te keren en bleef hij waar het leven hem weder was teruggegeven, waar zijn belangstelling voor zijn omgeving weder in hem was teruggekeerd...

Wederom vliegt Zilverwit om zijn eer. Nu is hij echter niet meer alleen, maar achter hem volgen vier andere duiven, even blank als hij. 't Zijn de kinderen, die volgroeid, ook zullen mededingen in de wedstrijd. Als een donze wolk zweven zij heen, hoog boven de grote vlucht blauwe en rode duiven, die bij elkander gebleven in lager sferen haar baan zoeken.

't Is een lange weg, die zij moeten afleggen, en de oude duiven met ondervinding haasten zich niet, doch bewegen gestadig in gelijk tempo de wieken en temperen het ongeduld der jongeren, die vooruit zouden willen snellen om dan voor het eindpunt is bereikt, neer te zijgen van vermoeidheid, of enige dagen later afgemat en hongerig op de til terug te komen of verloren te gaan en ten prooi te vallen aan kat of sperwer. Ook Zilverwit is kalm aan begonnen, doch langzamerhand gaan de wieken al sneller en sneller, strekt de hals zich hoe langer hoe meer, want in hem brandt een groot verlangen om thuis te zijn, waar zijn vrouwtje nu alleen de zorg heeft voor het kroost. Eerst vlogen de anderen naast hem, doch nu plaatsen zij zich achter hem en als een zilverstreep snellen zij door de hemeloceaan, den leider volgend.

Als een zwarte schaduw lag het sperwerbos temidden van het tere groen van berk en beuk. Ronkend stonden de hoge pijnen in de middagzon en boven hen hing een wazig blauw, als om het sombere mysterie van die donkere kruinen voor te nieuwsgierige blikken te verbergen. 't Was een oud roofbos, heinde en ver bekend, en nimmer zouden woudduif en kleine tortel hun weg kiezen over die dreigende bomen. Vijandig keken zij bij het langs snellen naar de donkere diepten, die als wijdopengesperde muilen hen bedreigden, en dikwijls hadden zij gillende kreten en krijsend gesnerp horen opklinken tot hoog boven de welvende kruinen.

De sperwer, de kleine, doch pijlsnelle moordenaar was hier alleenheerser. Reeds vele geslachten waren hier geboren en gestorven, en nog vele zouden komen en heersen over al het gevleugelde en lopende wild. 't Scheen wel een kolonie van rovers, een bende vrijbuiters, die eensgezind zich hadden verenigd om in gemeenschap te

moorden en te roven. Eens had een oud ravenpaar getracht hier zijn tenten op te slaan, doch hoe sterk hun sterke snavels ook waren en hoe geweldig zij ook op hun aanvallers inhieuwen, lang hadden zij het niet kunnen uithouden tegen die grillende bende, die sneller dan gonzende pijlen op hen aanvloog, en zo vermetel aanviel, dat zij het geraden vonden hun zwarte wieken uit te slaan en zo snel mogelijk deze plaats te verlaten.

Nu de duivenwedstrijden begonnen waren, hadden de sperwers een goed leven, want het bos lag juist op de weg, die meestal gekozen werd om van het oplatingstation huiswaarts te keren. Er ging haast geen dag voorbij, of er kwam een vlucht duiven, onbekend met het gevaar, over het bos en dan begon het spel.

't Was voor de sperwers een sport geworden en nauwelijks kwamen de duiven in 't zicht of van de vier windstreken van het bos stegen zij op in het onmetelijke blauw en vielen dan als een steen op hen neer, joegen de vlucht her- en derwaarts, en als zij dan het spel moede waren, wierpen zij zich onder schel gekrijs op hun slachtoffers en brachten de buit op hun burcht in de hoge kruinen.

Op de hoogste tak, waar het uitzicht door niets belemmerd wordt, rust de sperwer, de nestor van het bos. Zijn vurige ogen schouwen de omgeving, zien over het glooiende land, kijken in de diepste verten van de wolkenhemel en blijven dan rusten op een punt, een vlek, die steeds nadert. De vlek komt dichterbij, verlengt zich tot een draad, wordt duidelijker, een windvaan van blank vederdons gelijk, en dan ziet de rover, dat het duiven zijn en schel klinkt zijn strijdkreet over het bos, roept zijn makkers op tot de jacht en niet lang duurt het, of boven de vier hoeken van het woud zweven de sperwers en wachten op hun prooi.

Doch Zilverwit zou geen leider zijn, als hij het gevaar ook niet reeds gezien had, onwillekeurig huivert hij en vaart er een trilling door zijn schone vederen. 't Is niet voor zichzelf dat hij beangst is, doch voor zijn volgelingen, wier kracht hij niet kent. Zelf heeft hij zo dikwijls de strijd aangebonden tegen deze verschrikking van de lucht en steeds bleef hij overwinnaar, want sneller nog dan deze brachten zijn spitse wieken hem hoger in het hemelgewelf, zodat ver onder hen de aarde verdween en als golven schuim de wolken beneden hem voortjoegen, hem verslonden en verborgen voor het scherpe oog van zijn vervolger. Doch voor de strijd met de sperwer is ervaring nodig en deze ontbrak den volgelingen van Zilverwit.

Reeds is de jacht begonnen. Van de vier zijden komen zij aangieren op bliksemsnelle wieken en uitgespreide staart. Als duivels gillen zij hun strijdkreet uit en krampend zijn de klauwen teruggetrokken tegen het lenige lijf. De ogen schieten vonken, de wrede, gekromde snavel is gereed voor de dodelijke slag. Maar sneller nog dan die van de aanvallers zwiepen de wieken van de duiven, tien-

duizend pezen en spieren doen hun werk, en met fluitend gesuis stijgen zij op om boven de roofvogels te komen. Zij hebben de kracht van de postduif, die voor de lange weg gekweekt, gehard is tegen vermoeienis; zij verloochenen het Hagenaarsbloed niet, dat wellicht vele jaren geleden in dit soort gebracht, nu zijn waarde doet gelden en hen bekwaam maakt hoger te stijgen dan andere duiven.

Maar ook onder de sperwers zijn er die het kampioenschap dragen en weldra zien de duiven hoe in cirkelvlucht opzwevend een paar rovers haar volgen.

Zilverwit gaat echter altijd hoger. De aarde verdwijnt en dichte nevels omringen hem en achter hem komen de anderen, doch ook de vervolgers laten hen niet los en weldra zal het er om gaan, wie het snelste is.

Zilverwit zou nog wel hoger kunnen stijgen, doch de andere duiven kunnen dit niet meer en zullen door snelheid zich moeten redden. Een der sperwers trekt de wieken samen en zoals een steen fluitend zijn baan door de lucht maakt, giert met suizend geluid de vogel achter een der duiven en zal hem weldra gegrepen hebben.

Nauwelijks ziet de leider echter het gevaar of sneller dan de bliksem snijden de wieken als blanke messen door de lucht en kruist Zilverwit op het ogenblik, dat de duif zal verliezen, de weg van de sperwer; deze weifelt een oogwenk wien hij grijpen zal, en beide duiven zijn voor een ogenblik gered.

Doch nu begint het spel eerst. De nestor der sperwers heeft gezien, hoe roekeloos de duif met haar leven speelde doch ook gevoeld, dat het hier een eer geldt om deze te vangen. In korte kringen cirkelt hij op boven Zilverwit, die te veel aandacht schenkt aan den vervolger van zijn kind. Boven hem zweeft de dood; de grijpklauwen krampen ineen, de pezen spannen zich, de vleugels drukken zich tegen het lijf en dan valt de sperwer onder een schelle kreet naar beneden.

Te laat ziet Zilverwit hem komen. Opstijgen gaat niet meer en beneden hem wachten anderen die de strijd daarboven opgevend, in lager sferen des te gevaarlijker zijn. Toch heeft de duif geen keus en juist als de sperwer hem grijpen zal, weet hij de dodelijke klauw te ontkomen en laat hij zich met zo'n suizende vaart naar de aarde storten, dat, alvorens de rovers boven het bos van hun verbazing zijn bekomen, hij reeds verdwenen is in de opengesperde, dreigende muilen van het woud en, nu tussen de donkere stammen zijn weg vervolgt, laag langs de grond vliegend, langs een haag aan de andere zijde van het bos weet te ontvluchten. Als hij weder durft opstijgen, ziet hij voor zich vier witte stippen en achter zich de dreigende kruinen van het sperwerbos, waar weder het spel in volle gang is met de duiven, die na hen kwamen.

In gelijkmatig tempo snellen de duiven huiswaarts. Zilverwit is

wederom hun leider, en trots op zijn overwinning glijdt zijn blik over zijn makkers, die hij veilig thuis zal brengen.

De halzen rekken zich, onwillekeurig flipflappen de wieken sneller als zij aan de horizont torenspitsen en daken zien, die het einde van hun reis betekenen. Dan vouwen zij de vleugels samen en als een zilveren serpentine dalen zij met wijde boog op hun til, en hebben dan voor hun meester de wedstrijd en voor henzelf het kampioenschap gewonnen.

Overgenomen: *Buiten,* 18e Jaarg. no. 28, 12 Juli 1924.
Door: H.E. KUYLMAN.

Het laatste lied.

Iglo Tjallings zat in het kale, rommelige kantoorlokaal, en at met haastige happen zijn middagbrood.

Zijn peinzende ogen dwaalden naar het spel der speelse zonnestralen die op de overvolle lessenaar vielen en de blikken stempeldoos tot een ding van blinkend zilver maakten.

Af en toe wierp de jonge man door de stoffige groene ruitjes een blik op de werf, die vrolijk en rumoerig in het volle zonlicht lag, en waar de sjouwers bedrijvig af en aan liepen. Ze losten een lading suiker, en soms klonk een ruwe roep door tot in het stille kantoor, een schaterende lach. En achter de werf lag de glinsterende rivier, wier grijs-groene golven hun allen voedsel gaven.

Iglo had gedaan, en begon met een lichte zucht weer aan de stapel facturen. Het viel hem zwaar, dit overwerken in zijn vrije middaguren. Al drie weken had hij het nu gedaan, en alleen het doel dat hij voor ogen had was de prikkel geweest tot volhouden. Wat zou ze verrast zijn, z'n lief oud Moedertje in Holland, bedacht hij voor de zoveelste maal, met een glimlach op zijn smal jongensgezicht. Natuurlijk zou ze er helemaal niet op rekenen, want twee maanden geleden was hij voor het laatst thuis geweest, en de reis was lang en kostbaar. Maar hij had de gedachte niet kunnen verdragen dat zij nu haar verjaardag eenzaam zou moeten vieren, alleen in haar kleine huis, terwijl haar enige jongen ver van haar weg, werkte in een land dat het zijne niet was. En zo was zijn plan geboren om haar te gaan verrassen, het plan dat alleen uitvoerbaar was als hij elke dag zijn middaguren offerde.

Steeds vlugger begon hij te schrijven, er lag nog een hele stapel. Zijn pen gleed over 't papier, en heel zijn jong gezicht verstrakte in de spanning van het vertrek. Een klop op de glazen deur deed hem opzien. Voor hem stond een van de sjouwers, groot en slobberig in de leren werkkiel, als een reus in het kleine volle kantoor.

‘Noteren, meneer,’ zei de man kortaf.

Iglo pakte boek en potlood, en volgde den schonkigen kerel naar

de werf. Op de drempel bleef hij staan, plotseling overvallen door de zoelheid van deze vroege lentedag. Hij ademde diep, en zijn ogen zochten de voorjaarshemel, die in een feestelijk strak blauw over de oude fabriecksstad met haar hoge schoorstenen welfde. En eensklaps klom hoog de jubel in zijn hart om het onverwachte wonder dat het weer zomer worden ging, zomer. Zijn jonge ziel, zolang gevangen in de slepende sleur van de eentonige arbeid voelde de tinteling van het leven, het groeiende leven in zich vallen. En in hem begon het te zingen: nog vier dagen, en dan ga ik naar Holland!

Heel de druk van het werk viel van hem af, de druk die de laatste weken zwaar op hem gerust had, die hem het omhoog-zien had doen vergeten. Het leven was goed, het was heerlijk.

Nog eens ademde hij diep de klare voorjaarslucht in. En toen, hoog opgericht zijn sterk jong lichaam, liep Iglo Tjallings met de lentejubel in zijn hart de dood tegemoet. ‘Pas op, meneer, pas op!’ schreeuwde angstig een grove stem. Iglo zag iets donkers boven zich, hij strekte de armen uit en viel. Even voelde hij nog een snijdende pijn, toen werd het nacht...

Loom sloeg hij de oogen op, in een angstig begin van herinneren. Om hem was het halfduister, en stil.

Traag volgden zijn ogen de witte figuur, die onhoorbaar langs hem ging, en langzaam keerde zijn bewustzijn weer. Hij wilde zich oprichten, maar viel met een doordringende kreet terug. Door een nevel zag hij de witte gestalte naderen, en voelde hij een hand op zijn voorhoofd.

‘Wat. wat - - -’, stamelde hij, verblind door de pijn die zijn lichaam leek te verscheuren. ‘Stil,’ zei een zachte, kalme stem, ‘u hebt een ongeluk gehad doordat er een takel brak. U mag u niet verroeren.’

Hij wilde met de vingers zich betasten maar machteloos bleven ze liggen.

‘Moeder -’, zei hij op een toon die de liefdezuster door 't hart ging. Toen gleed hij weer weg in de duisternis.

In de nacht die volgde keerde bij tussenpozen soms even zijn bewustzijn weer en zag hij de vreemde gezichten gebogen over het bed, hoorde de vreemde taal, die hem weer even oneigen was als toen hij pas in dit land kwam. En in die momenten van klaarheid was er slechts één woord dat over zijn lippen kwam, één woord dat als een trage klacht in de kamer bleef wijlen: Moeder, Moeder - - -

En er was geen macht die het bevende woord meedroeg op de wind, er was geen echo die het weerklinken deed in het hart der stille oude vrouw, die rustig sliep, na op haar knieën een zegen te hebben afgesmeekt voor haar kind in den vreemde.

De morgen kwam: Iglo was nu volkomen bij kennis, en staarde voor zich uit. De zon zeefde haar gloed door de neergelaten rolgordijnen van de ouderwetse ziekenhuiskamer, en zette het vierkante hoge vertrek in een geelachtig licht. En in dat licht lag hij, onbeweeglijk, en streed de zwaarste strijd die een mens strijden kan, de strijd om het leven los te laten en willig weer te geven aan Hem, Die het gaf. Als van verre zag hij het, zijn leven, waarin hij Gods liefdehand steeds duidelijk had mogen herkennen. En nu, en nu-

En in een smartelijke klaarheid klom het weten in zijn moegeworsteld hart: wij leven in het afgebeden toevoorzicht op de hemelse heerlijkheid, maar als die heerlijkheid ons nabij gaat komen, smeken wij: o Heer, geef ons nog wat aards geluk, laat ons nog roeven in dit schone land van onze vreemdelingschap, waar het onze ziel goed is te wonen. Want we hebben het leven zo lief, zo lief - - -

De volgende morgen kwam ze, Epke Tjallings. Naast den forsen dokter die haar binnenliet leek ze nog kleiner, nietiger. Een schraal figuurtje, ouderwets in haar lange zwartlaken mantel met koordfiguren. Maar voor Iglo kwam met haar de liefde het vertrek binnen, de liefde die hem omringd had van dat hij te leven begon.

‘Moeder,’ zei hij met een fluisterende zucht. Ze was op het bed toegelopen, en legde haar hand in de zwartgaren handschoen op de arme onbewegelijke vingers.

‘Ach -’, zei ze toen, met een stem die alles vertolkte wat zij op deze reis doorleden had, ‘ach...’

Die dag en de dag daarop volgende is Epke Tjallings van het bed van haar zoon niet geweken,

De schemering viel, en naast het bed zat ze rechtop, de dappere oude vrouw. De dokter had hen nu alleen gelaten, deze laatste uren.

Flauw drongen geluiden van de gang in het stille vertrek door, het bijna onhoorbaar lopen der zusters, hun gedempte stemmen. En het laatste licht van de stervende avond op het gerimpelde gelaat van Epke Tjallings en het dodelijk witte van haar moegestreden kind.

Met een aarzelend-tastende stem zei ze soms een enkel woord, maar als een grote wijde rust was in haar oude ziel gezonken; hij had haar helpende woorden niet meer nodig, Jezus Zelf had haar kind vrede doen vinden.

Zacht, als voor zichzelf, herhaalde ze nog eens haar laatste woorden, die de gelukkige glans op zijn uitgeput gezicht hadden verhelderd: ‘Niets kan ons scheiden van de liefde van Christus.’

De oude vrouw streelde met tere bewegingen de machteloze handen die op het witte laken lagen. En Iglo's aandacht wijlde bij die strelende handen, lang en innig. De blauw-dooraderde, ver-

weerde handen, die zwaar en moeilijk hun weg door het leven hadden gevonden. Maar die ook elke dag in gevouwen devotie hun loflied hadden opgezonden tot den Schenker van dit leven. En die hem nu, gestrengeld om de zijne, voor de laatste maal hadden gevoerd uit de schaduw tot het licht van Christus. Het licht van de hoop die niet beschaamt.

Ze neeg zich tot hem over, en vroeg nog eens met een diepe tederheid in haar stem: ‘Is het nu goed, mijn jongen?’ En dicht moest ze zich over hem buigen om het zwakke antwoord te verstaan: ‘Ja Moeder’.

Een tijd lang keek hij weer voor zich uit, toen zochten zijn ogen onrustig de hare, de smartelijke ogen van een die zich niet bewegen kan.

‘Moeder,’ klaagde zijn stem bijna onhoorbaar, ‘het wordt zo donker, en het... duurt... zo lang.’

Even vertrok haar oud gezicht in nameloze pijn om haar kind, om de smarten die hij leed en die zij niet stillen kon. Ze keek hem aan, hij had de ogen gesloten, en onder het zwarte haar was zijn bleek gezicht hulpeloos jong. En plotseling was het haar of de jaren teruggleden, en ze hier weer zat bij haar kleinen jongen, die in schuwheid voor de vallende duisternis toevlucht zocht bij haar, de enige schutse van zijn eenzame jeugd. Ze had voor hem gezongen als zo vele malen, en onder het stil luisteren naar de stem die toen nog jong en fris was had hij het hoofd tegen haar borst gelegd en was ingeslapen.

Nu was zij oud, en haar jongen was een man geworden. Maar het troostende lied was gebleven, dacht ze.

Ze zette zich op haar stoel, de oude vrouw, en vouwde de handen in de schoot. En toen begon ze te zingen, met een zachte bevende stem.

> Blijf bij ons, Heer, want d'avond is gedaald,
> 't Wordt nimmer nacht als ons Uw licht bestraalt.

Zo zong ze, Epke Tjallings, met haar versleten beverig geluid, zo zong ze het laatste lied voor haar stervenden jongen. En de zwakke oudevrouwenstem maakte het eenvoudige lied tot een tere hymne van vertrouwen en aanbidding, tot een engelenzang waarin zijn oor de aanvangstonen van de hemelse koralen hoorde, de klanken van het lied dat geen oor nog heeft gehoord, en in geens mensen hart is opgeklommen.

In zijn ogen die haar aanzagen las de oude vrouw dat zijn ziel ten laatste de intense betekenis had leren verstaan van het: ‘immers is mijn ziel stil tot God’, dat hij de eeuwige Liefdesgemeenschap gevonden had in Jezus' armen.

En terwijl de tranen over haar gerimpelde wangen liepen zong ze:

‘Blijf bij ons Heer, tot in de laatste nacht.
Spreidt zelf ons dan de stervenspeluw zacht,
Geef ons dan plaats in 's Hemels zonneschijn,
Waar 't nooit meer nacht, nooit avond meer zal zijn...

Ze knielde bij het bed, en greep zijn handen. ‘Goede nacht mijn jongen, goede nacht,’ fluisterde ze.

Toen verliet de ziel van Iglo Tjallings haar aardse huis.

Door: GREETH SMITSKAMP.
Uit: *De Vriend des Huizes.*

Doel!

Met 't Kruis in top,
zo varen wij
door 't wereldtij
ten hogen Hemel op.

G. GEZELLE.
1839-1908

Klokje.

Klokje tikte,
Klokje sloeg
's Avonds laat en 's morgens vroeg,
Alle dagen,
Alle nachten
Of het de uren voorwaarts joeg.

Klokje snoefde:
‘Zonder mij
Gaan de dagen niet voorbij,
Tikke, takke,
Tikke, takke,
Aan mijn slinger volgen zij!’

Klokje brak...
Met tikken, slaan
Was het toen opeens gedaan...
Maar de dagen
Zonder vragen
Bleven rustloos verder gaan.

J.D.C. VAN DOKKUM.
Uit: *Ons eigen Tijdschrift.*

Toen het zaad gezaaid werd...

Ds. Van der Vaerden is reeds zeven jaren predikant in een grote stad Voor die tijd heeft hij op het kleine dorpje Weidekerke gestaan en diep in zijn hart leven nog altijd heerlijke herinneringen aan de tijd daar doorgebracht. Op een Zondag weet hij een bedelaar in de kerk en onder zijn gehoor te brengen. Met heilige overtuiging brengt de prediker die ochtend het Evangelie. 't Is hem of hij alleen voor dien bedelaar preekt. Na de dienst is de man echter verdwenen. Slechts even ziet Van der Vaerden nog in de verte. De gore gestalte blijft even staan, maar doet geen poging om terug te keren. Slechts zijn verfomfaaide hoed neemt hij af, veel dieper dan nodig is, tot tweemaal toe.
De volgende morgen vindt Dominee onder zijn post een briefje van den bedelaar, waarin deze in onbeholpen taal erop aandringt, dat hij in Berkenhage zal gaan preken.
Berkenhage... Van der Vaerden weet niet eens waar het ligt. Door een toeval komt hij het te weten. 't Ligt ergens op de Friese heide. Weldra blijkt het, hoe er daar in Berkenhage behoefte is aan een jong, moedig man, om Gods woord te brengen onder het arme ruwe volk, dat de plaggenhutten op de Friese heide bewoont.
Ds. Van der Vaerden en zijn vrouw Annie zijn er van overtuigd, dat God hen roept, en zij gaan om hun moeilijke, maar grootse werk op de Friese heide te beginnen.

Het eerste werk, waar de nieuwe predikant zich op toelegde was natuurlijk het huisbezoek. Overal werd hij hartelijk ontvangen. Hoeveel thee en koffie hij op zo'n dag dronk, was bijna niet te berekenen. Het was goed, dat hij niet optelde, hoeveel kopjes, volgens zeer verschillende opvattingen gezet, hem hartelijk werden toebedacht, want dan had hij er zeker last van gekregen. Annie ging vaak mede en het gebeurde menigmaal, dat ze eerst tegen de avond naar huis terugkeerden als de schemer alom de wegen vulde.

Eens op een dag waren ze naar een der verste uithoeken geweest van de huttenwereld achter het grote sparrewoud. De dag was ten einde. Helder scheen het maanlicht en maakte overal blauwe lichtvlakken en inktzwarte schaduwen, scherp belijnd. In het sparrewoud zonken de enkele maanglanzen, die door het dichte ruisende lover heendrongen, neer op de bruine grond, mat schijnend als stukken dof zilver. Reeds waren ze verscheidene hutten langs gewandeld, toen ze plotseling stilstonden, daar een gedempt geluid van luidkeels zingen hun oor bereikte.

Vanwaar kwam dat gezang!

Mooi was het helemaal niet! Maar die het deed had er pleizier in! Wat voor wijs was het? Het leek wel een vaderlands lied. Zoiets van: in naam van Oranje, doet open de poort!

Ginds kwam het vandaan!

Daar stond de oude hut van Oebele Schutter, die ze zo noemden, omdat hij een eerste stroper was. Hij had al verkondigd, dat hij niks van dien dominee moest hebben, want die riep den veldwachter binnen en joeg er de hazen uit. Hoe hij dit logisch verbond, had

hij er niet bij verklaard. En - was zijn leus - de koeien en de paarden, de schapen en de meeste geiten, die waren voor zijn part voor de rijke heren en de boeten met centen, maar de wilde eenden en de hazen en de konijntjes, die waren voor zulke arme tobbers als hij was! Of was dat soms niet eerlijk verdeeld. Ja, en daar kwam nog bij, dat je die eerste altijd kopen kon van je eigen centen, als je die maar had, maar om die laatste te krijgen moest hij bij dag en bij nacht scharrelen.

En dan de mollen ook, die mocht je toch gerust vangen zeker. Daar zat nog een flink broodje aan. Wat was dat nou weer voor werk, dat je die niet meer vervoeren mocht! Hadden niet de marechaussees met hun mooie pakjes hem onlangs aangehouden en hem vijftig velletjes waar hij net zestig cent per stuk voor had kunnen maken, vlak voor zijn ogen versneden. Hij zou ze voortaan te slim afwezen en ze per postpakket met 'Levensmiddelen' erop naar zijn vrouw sturen, als hij wat ver van huis was!

Daar ginds straalde een zacht rose glans uit over de plaggenmuur en de heide, die er onder tegen aan groeide.

Ja, daar kwam het gezang vandaan. Hoor! 'In naam van Oranje, doe open de poort!'

De maat lag er zuiver, in. Op elke lettergreep een stoot.

In... naam... van O... ran... jedoe... o... opende poort. Hij drukte op de bevoorrechte lettergrepen, alsof hij wat open stompte of doodtrapte. En het ging luidkeels.

Dominee en mevrouw naderden heel voorzichtig. Ze stonden voor het raampje en zagen naar binnen.

Daar zat Oebele Schutter, met zijn rug naar het raam en zijn pet diep over het hoofd.

Aan de ene kant had hij een stapel mollen liggen, die hij zat te villen met een gemak alsof hij bananen schilde. Een hoop roodbloederige lichaampjes lagen er al op de grond, de velletjes lagen netjes uitgespreid over een stoel. En hij zong maar. Zijn ene been rustte op de grond. En 't andere, o voorbeeldige huisvader, rustte op het onderstel van een wieg, waarin zijn jongste telg rustig lag te sluimeren. En daar hij op hoger bevel de kleine in slaap moest wiegen, meende hij zijn huiselijke plichten aldus met die van kostwinner te kunnen verenigen.

En hij zong zijn wiegelied. Hij schreeuwde het met zijn grote stem. Dat hadden de watergeuzen nooit gedacht, dat ze nog eens zouden gebruikt worden om een kind in slaap te wiegen.

In... naam... vano... ran... jedoe... o... pendepoort. En getrouw aan de maat trapte hij bij elke klemtoon op de wieg, dat deze zwalpte en de kleine moest dromen, dat hij bootsman was op een schip in een orkaan op de Atlantische Oceaan.

En hij schilde maar plechtig molletjes en zong maar voort.

De... wa... tergeus... ligt... voorden... Briel... De wieg sloeg

bijna om. Bots! bots ging het. Maar de kleine sliep lekker en Oebele was gelukkig en tevreden.

Dominee en mevrouw stikten van het lachen en ze verwijderden zich maar spoedig van de hut om den zanger niet te storen. Ze achtten het ogenblik voor een bezoek nu juist niet best gekozen en zouden later wel eens hun opwachting maken. Als kinderen, die wat hebben uitgehaald, liepen ze te proesten over de weg, terwijl de wiegeliederen van Oebele hen nog naklonken en ze schreven het geval in geuren en kleuren naar huis.

Een paar dagen later liep dominee alleen op de weg, toen daar Oebele Schutter kwam aanfietsen op een oude verroeste fiets, die knarste en piepte. Op het stuur had hij twee bloederige schapenvellen hangen, als grauwe lappen met vuile rode vlekken, die heen en weer slingerden.

'Hè, Oebele,' riep van der Vaerden, 'waar moet je heen? Stap maar af, man. 't Is hier toch te mul om te fietsen.'

Oebele keek een beetje raar! Maar 't kon ook al niet anders! En hij stapte af en 't vlotte weldra aardig tussen de twee wandelaars.

'Ja, mijnheer!' zei Oebele, 'dat zal ik mijnheer nou eens gauw zeggen. Ze zeggen dan wel eens van Oebele Schutter en dat is waar ook, want ik pak tussenbeiden wel eens een haasje, maar, altijd eerlijk, mijnheer! Ik zeg maar, eerlijk moet je door de wereld. En dat kan mijnheer bij de politie navragen: als ze me te pakken hadden, dan zei ik: 'weglopen, dat doe ik niet, want jullie hebben me eerlijk gekregen! en ze hebben er meestal hard genoeg voor moeten lopen, mijnheer...' voegde hij er schalks bij. 'En als ze me dan wat opleien, dan nam ik dat van ze aan. Boete, dat dee ik liever niet, want zitten is veel goedkoper. Dat kost je geen centen en als je in de bak gaat, dan heb je vrij slapen en eten, vaak beter dan thuis. En als 't dan valt in de tijd dat er weinig te verdienen valt, dan is 't nog een zegen, dat dat bestaat. Maar ik zeg maar, eerlijk door de wereld. Vroeger dee ik in lompe en dan kocht ik wel eens van een boerenvrouw en dan woog ik dat af, begrijpt mijnheer wel, en dan woog ik te weinig. Dat zagen ze niet, maar denkt mijnheer, dat daar zegen op rustte? Neen, hoor en ik zei tegen mezelf: Oebele, niet langer zo, met je oneerlijkheid ga je de grond in. Daar rust geen zegen op. Met de eerlijkheid verdien je veel meer...!'

'Waar verdien je nu eigenlijk je brood mee?' viel dominee hem in de rede.

'Dat zal ik mijnheer gauw zeggen en ik kom er recht voor uit. mijnheer. Dat is natuurlijk soms een haasje of konijntje. En nu heb ik weer eens een paar schapenvellen gekocht. Niet te duur. Nou en dan de mollen vanzelf. Daar wordt goed aan verdiend! Daar zal ik mijnheer eens een mooi ding van vertellen. Daar ben je soms uren van huis en dan loop je op een land, waar je geen

permissie hebt. En dan komt er zo'n politie en die bekeurt je van zelf. En dan geef je je naam op hè. Maar...' en Oebele knipoogde eens slim tegen den dominee... 'daar zijn genoeg namen in de wereld, mijnheer, en die ook bestaan natuurlijk. De dominee van Veendorp heeft al zes bekeuringen thuis gekregen, omdat tie bij Arnhem op verboden land mollen had gejaagd en de schoolmeester hier drie...' en Oebele lachte luidkeels. Maar voor een poosje was ik er bijna bij. Ik was met schielige Tjebbe, dien kent mijnheer wel, die met dat scheve oog en die bult, en toen waren we op de klei met de politie achter ons. Vlak voor ons een brede sloot. Terug kon je niet. Ja, 't was in Januari maar 't vroor niet. En toen heb ik me als de blinder uitgekleed, spierlijke nakend en Tjebbe ook en toen bennen we van de benauwigheid dwars door de sloot gegaan met onze kleren boven ons hoofd. En toen maar lopen en toen vanzelf onze kleren weer aan. Wat stond die politie te razen, want dat durfden ze toch niet. En toen zijn we naar een boerderij gegaan daar vlak bij en daar hebben we ons bij de kachel gewarmd, want koud waren we. Och me lieve stumper! Maar toen kregen we ook nog koffie. Maar omdat die man ziek was en niet werken kon hebben we allebei een gulden gegeven van onze centen voor de moeite. Die lui waren mij dankbaar ook! Ja, daar moet wat gedaan worden om een eerlijk stuk brood te verdienen! Daar weet mijnheer vanzelf niks van!'

Dominee gaf maar geen beschouwingen over de ethiek van Oebele. Hij zou later wel eens met hem praten als hij maar eerst zijn vriendschap had gewonnen en dat ging al aardig. Als hij eerst maar eens onder de prediking kwam.

Oebele beloofde het plechtig.

De volgende Zondag kon dominee op hem rekenen!

Maar natuurlijk was Oebele er niet. Dat ging zo maar niet. Altijd eerlijk was Oebeles leuze.

En waar je geen zin in had, dat moest je ook niet doen.

Op zekere dag zag dominee twee marechaussees op hun paarden voorbijrijden. Een vreemd gezicht, die blauwe ruiters met hun witte uitmonstering, hun lange blinkende sabels en hun rinkelende sporen en de karabijn over de schouder. Beleefd hadden ze met den predikant een groet gewisseld en waren verder gereden naar het grote dennenwoud, waarachter de huttenwereld lag.

Daar was zeker weer wat te doen.

Een van de timmerlieden wist er meer van.

'Daar is wat met Oebele Schutter, mijnheer! Hij is voor drie maanden veroordeeld. Natuurlijk wegens stropen, want dat zit hem in het bloed. En nou halen ze hem zeker op!'

Ja, daar was wat met Oebele Schutter. Des avonds kwamen ze het aan de pastorie vertellen en 't was nog al erg ook. Ze hadden

Oebele willen mede nemen, maar hij had er toevallig geen zin in - 't kwam hem niet uit, zei hij - en toen was hij de heide overgevlucht, waar ze hem met de paarden hadden nagezeten, tot dat ze van de hoogten en de gaten niet verder konden. En Oebele had ze uitgelachen en uitgescholden en toen hadden de wachtmeesters op hem gevuurd. En toen was Oebele over zijn kop geduikeld, precies als een haas, die aangeschoten is. Het was raak geweest, maar ze hadden hem toch niet kunnen vinden. Hij was ze nog ontkomen, maar nou lag hij thuis op bed, want ze hadden hem dwars door zijn hoofd geschoten, werd er verteld.

Het speet dominee geweldig van dien ruwen stroper, dat hij nu zo zou moeten sterven en hij ging de volgende morgen er vroeg op uit om hem voor het laatst, wellicht vlak voor de poorten der eeuwigheid, de troost van het Evangelie te brengen.

In de verte zag dominee, vlak bij het hutje van den stervende een vreemde gedaante, die op een stukje grond van de allerslechtste kwaliteit naast het hutje ijverig aan de arbeid was. Het was gedeeltelijk een gewoon mensch, maar zijn hoofddeksel scheen dat van een Bedouinenhoofdman te zijn en van buitengewone afmeting. Hij had een tulband van grote witte lappen, een soort beddelaken om zijn hoofd, dat er zowat geheel in verdween en waaruit alleen het gezicht te voorschijn kwam precies als bij een Eskimo.

Het was Oebele, de gewonde stroper.

Dominee trad lichtelijk verwonderd naderbij.

‘Ik dacht dat je dood was Oebele!’ riep hij.

‘Goeie dag, mijnheer!’ zei Oebele en tikte aan zijn tulband! ‘Nou 't was op 't kantje, mijnheer. Krekt dwars door mijn haren heen. En bloeden, mijnheer! Het liep over mijn gezicht in mijn ogen. Ik zag er raar uit, maar 't bekomt wat.’

En hij zag met zijn brutale gezicht, dat met de lepe ogen en de afgebeten touwenknevel zo koddig klein keek uit zijn monsterachtig Arabisch hoofddeksel.

‘Op 't kantje af, mijnheer!’ ging hij voort. ‘Ik sloeg over de kop als een haas. Maar ze kregen me niet, want dwingen laat ik me nooit! En als 't nou winter was, dan had ik geen bezwaar om mee te gaan, maar nou is 't te hard, om met dit mooie getij achter de muren te gaan. Wie moet er dan m'n land schoonhouden? Kan mijnheer geen uitstel voor me vragen?’

‘Ik zie er geen kans voor, Oebele! Je zult je straf moeten dragen. Heb je die verdiend of niet?’

‘Dubbel en dwars, mijnheer!’ ‘zei Oebele openhartig, ‘daar zal ik niks van zeggen. Al was 't alleen maar, omdat ze zo hard voor me hebben moeten lopen. Maar 't is een hele tijd. Drie maanden! Het is nog nooit zo lang geweest. En wie zorgt er dan voor mijn vrouw en kinderen?’

‘Hoor eens, Oebele!’ zei dominee ernstig, ‘jij moest vanavond

eens bij mij komen, want ik wil eens wat met je praten, want het moet anders met jou, man. Jij bent een veel te flinke kerel! Kom je?'

'Wis, mijnheer, en hoe laat? Ik ben niet bang voor een dominee!'

'Om zeven uur! Afgesproken?'

'Best, mijnheer!'

Om zeven uur was Oebele present. Op zijn tulband had hij voor de plechtige gelegenheid zijn pet gezet of eigenlijk neergelegd, die hij eerbiedig afnam, toen hij binnen was. Hij rookte met smaak zijn pijp en stopte opnieuw, toen hij in de kamer op een stoel zat.

'Hoor eens, Oebele!' zei dominee, 'ik heb een plan met jou. Als je wilt!'

'En dat is?'

'Wel, je gaat je drie maanden uitzitten, dat is de wet en daar kom je toch niet vrij van. Ik zorg dat je land wordt schoon gehouden. En als 't niet zo laat in de tijd was kon je ook nog wel kunstmest van me krijgen, want rijk is dat hoekje ook al niet!'

'Niks waard, mijnheer! Aardappels als knikkers. En ons hoeske is er lang niet genoeg voor. En waar moet ik anders dong weghalen!'

'Welnu!' zei dominee, 'jij gaat drie maanden zitten. Dat is dus ongeveer tot einde Augustus. Dan vind jij je land schoon terug, en aardappels zal je van de winter hebben en voor je gezin zal ik ook zorgen. Maar ik heb voorwaarden!'

'En die zijn, mijnheer?' vroeg Oebele, met zulke geweldige halen aan zijn pijp, dat het overal wolkte in de kamer, terwijl hij betekenisvol knipoogde tegen Annie.

'Die zijn!' zei dominee. 'Kort en goed - dat wij vrienden worden! Ik van jou, maar jij ook van mij! En dat jij tracht op een andere manier door de wereld te komen. En dan heb ik er zin in om jou er helemaal boven op te helpen. Maar dan geen stropen meer, Oebele. Wil je jagen, accoord, maar dan met een eerlijke acte en met vergunning. Kost zo'n acte je te veel geld, dan kunnen we weer praten. En dan willen we samen proberen met God en met ere door de wereld te komen.'

Oebele zag den spreker aan en zei:

'Dominee maakt het best met me. Daar zal ik niks van zeggen. En die acte, dat is een mooi ding, maar ik geloof nooit, dat ik het uithoud. En bovendien met zo'n acte jagen vind ik eigenlijk flauw spul. Dan koop je de hazen en ik verdien ze met 't stropen, want dat is zwaar werk. Ja, dominee, dat is een slimme zaak - jij bent geen jagersman, zie je, maar als je dan met zo'n acte in je zak en met je permissie loopt krekt als een koddebeier en dan moet je een haas hebben nagelopen en dan mot-tie verduld juist als je hem onder schot hebt, gaan lopen op een stuk land waar je niet mag - want dat weet zo'n haas... ja, ja, dat is wat... vooral als je je hele leven niks anders gedaan hebt dan eerlijk stropen. En

wat ik zeggen wou, dominee... dan mot ik zeker naar de kerk ook?'

'Daar spreek ik toch immers niet over! Dat heb ik je ook niet voorgesteld, want dat moet je ten slotte zelf weten!'

'Nou maar...!' vroeg Oebele, 'gelooft mijnheer dan, dat ik niks geloof en dat ik denk, dat al die lichtjes 's avonds uit haar eigen aangestoken worden. Daar moet er toch een zijn, die dat doet. Ja, ik heb ook mijn ernstige punten wel en daar gaan ook nog wel eens gedachten door me heen, al ben ik ook Oebele-schutter!'

'Best!' zei dominee, 'daar praten we later nog wel eens over. Maar nou niet! Jij begrijpt best, dat als ik jou in de aardse dingen wil helpen, dat ik je dan de hemelse ook wel gun. En als onze vriendschap eens zo werd, dat we broeders werden ook - broeders in den Here Jezus Christus, Oebele!' - en dominee was opgestaan en legde zijn hand op de schouder van den stroper, wiens brutale donkere ogen een zachte uitdrukking hadden gekregen - 'als we eens broeders mochten worden, Oebele, dan zou er blijdschap in de hemel zijn, maar in mijn hart niet minder!'

Oebele had geluisterd en zijn pijp laten uitgaan.

'Mijnheer!' zei hij. 'Ik ben een rare kerel. Heel mijn leven geweest. Maar als ze zo met je praten, daar kan ik niet tegen!' - en hij knipte vreemd met zijn ogen. 'Je moet wel verduld geen hart hebben als je dat niet voelt... Ik zal gaan zitten, mijnheer! Drie maanden lang. Maar dan moet mijnheer me eens schrijven. En verder dan moet jij maar weten wat je te doen hebt. En mijnheer...' voegde hij er gul aan toe, 'als ik dan soms nog eens bij je in de kerk ook kom, dan is het niet om de aardappelen en dat andere!'

Meteen stond hij op, kneep dominee gevoelig in zijn hand, vergat Annie te groeten, legde zijn pet weer op zijn tulband, stopte zijn pijp en stapte zonder verder een woord te zeggen de deur uit.

De volgende dag vernam dominee, dat Oebele zich had gemeld bij de politie en al weg was gebracht.

> Van der Vaerden en zijn vrouw waren het werk op de Friese heide begonnen in de overtuiging, dat God hen riep. Hij, de allesbeheersende, onthield ook hier Zijn zegen niet en schonk rijke vrucht op 't werk van zwakke mensen.

Zelfs Oebele schutter werd gevangen.

Dat ging niet ineens!

Hij had zijn tijd uitgezeten en kwam dominee begroeten en zeggen, dat zijn land goed schoon was gehouden.

Dat was het eerste stadium!

Later kwam hij vertellen, dat hij zijn geweer had verkocht, want hij zei: 'Hazen stropen, dat wil ik niet meer! Konijnenstrikken is niet zo erg, maar dat wil ik ook niet meer!'

Dat was het volgende stadium!

En op zekere Zondagmorgen was hij 's morgens om half zeven al bij de pastorie. Dominee moest uit zijn bed komen om hem te woord te staan.

‘Ik wou je maar zeggen,’ zei Oebele, ‘dat ik van morgen onder de preek kom, maar, als je me ziet zitten, dan is het niet om dat andere, - je weet wel - maar dan zit ik daar om me eige. En of ze raar kijke, dat kan me niks schele!’

En Oebele stapte die morgen de kerk binnen met vrouw en kinderen en zette een gezicht, alsof hij er zijn hele leven gezeten had.

J.A. VISSCHER.
Uit: *Toen de heide riep.*
Uitg.: D.A. Daamen, 's Gravenhage.

Kindersproke.

Nacht is niet boos... Als hij komt, de nacht,
Maakt hij de hemel open,
En veel sterren en sterretjes komen zacht
Op gouden voetjes gelopen.
Zij zijn nieuwsgierig, en naar beneê
Zouden zij heel graag komen;
Maar ze zijn bang voor de grote zee
En voor de hoge bomen.

't Is boven óók donker... maar *zij* hebben licht.
De zon gaf ze allemaal lichtjes,
Voordat hij naar bed ging; die houden ze dicht
Bij hun gouden sterrengezichtjes.
Zij kijken, en lachen, en knikken goênacht,
En zeggen: ‘je moet gaan slapen.’
Zij worden eerst naar bed gebracht,
Als de zon heeft uitgeslapen.

Ze wand'len boven de ganse nacht
Op hun kleine blote voetjes.
Dat doet geen pijn... de wolken zijn zacht,
En ze gaan ook maar zoetjes, zoetjes.
Ze mogen nooit leven maken; dat zou
De moede mensen hind'ren...
'k Geloof niet dat ik ze horen zou;
Maar er zijn ook *zieke* kind'ren.

Ik zou heel graag eens naar boven gaan,
Als 'k wist hoe daar te komen...
Vogels hebben vleugels aan,
Die vliegen boven de bomen.
Bouwen ze boven ook hun nest?
Of zou hun dat niet bevallen?...
En lopen je altijd alleen? - Je zoudt best
Uit je open huis kunnen vallen!

Hebben je boven ook een tuin,
En bloemen... en kersen... en bijen,
Die brommen zo! - en een hoge duin,
Waar je op en af kunt rijen?
En je moeders handen, zijn ze ook zo zacht,
Als ze je 's morgens komt wassen,
En de zeep zo schuimt en een watervracht
Over je rug komt plassen?

In *mijn* bos woont een nachtegaal.
Hebben je kleine musjes,
Die je voeren kunt? - Zijn je allemaal
Broertjes... Broertjes en zusjes?
Ik krijg er haast ook een, 't bedje staat klaar,
Hebben jullie allemaal bedjes?
Maar waar staan ze dan, ik zie er geen... Waar?
Ik hou 't mijne nu altijd netjes.

Twee, tien, twintig... altijd meer
Komen je aangelopen
In mijn ogen strooien je prikkeltjes neer...
Ik hou ze niet meer open!
Tien, zes, honderd... ik ben te moe
Om je allemaal te tellen
Als ik wakker word, is de hemel toe...
En 'k wou nog zoveel vertellen...

MARIA A. BODDAERT.
Uit: *Aquarellen.*

Als de elementen losbreken...

De avondbladen van 17 April 1906 brachten nog steeds berichten over de verwoestende uitbarsting van de Vesuvius, die talloze slachtoffers had geëist. Weliswaar was het de burgers van San Francisco eigenlijk onverschillig, wat er in het verre Europa gebeurde, maar door een bijzondere omstandigheid bestond er toch veel belang-

stelling voor het lot van de stad Napels, die dagenlang met de ondergang was bedreigd; in het Grand Opera House zong de bezitter van de schoonste stem ter wereld, Enrico Caruso. De toegangsprijzen waren waanzinnig hoog, maar de mannen uit het ‘gouden Westen’ verdienden genoeg om zich een verblijf van enige weken in San Francisco te kunnen veroorloven. Zij applaudisseerden enthousiast, zij spraken in de pauze over Caruso's vaderstad, over de aardbeving in Italië, over de lavastromen van de Vesuvius, zij prezen vol welbehagen de rotsachtige ondergrond van hun stad, waar iets dergelijks nooit zou kunnen voorkomen.

In de vroege ochtend van 18 April, even na vijf uur, begonnen de kamerwanden in de luxe-hotels te trillen. Het trillen groeide tot een schokken en stampen, de muren scheurden, buiten klonk het geraas van instortende huizen en bezwijkende schoorstenen. Nog stonden de grote woon- en hotelpaleizen overeind en het feit, dat de aardbeving zich in zo langzaam tempo ontwikkelde, heeft tienduizenden het leven gered. Alles ijlde zinloos de straat op, dromde samen op de pleinen en luisterde met ontzetting naar het rommelen der aarde en het onophoudelijk gedreun van de grond. Zo verliepen een paar minuten; steeds nieuwe massa's ontvluchtten de wankelende huizen en zochten bescherming op de openbare pleinen. Slechts weinigen gaven er de voorkeur aan, in hun huizen te blijven in de mening, dat het gevaar voorbij was.

Toen werd plotseling de straat opengescheurd door aardgassen, die zich een uitweg zochten. De doffe knal van de scheurende bodem werd gevolgd door een schel gefluit en gesis van de ontsnappende gassen. Het was alsof een geweldige vuist het binnenste van de aarde naar boven stootte en de mensen door elkaar schudde. Met een onbeschrijfelijk lawaai stortten de wolkenkrabbers in; honderden en honderden werden onder de puinhopen begraven. Met ontzetting aanschouwden de geredden op straten en pleinen, hoe hun stad langzamerhand een ruïne werd. Want altijd nog duurden de aardschokken voort; kort na acht uur deed een zeer heftige schok alle gebouwen instorten, die reeds door de vorige stoten aan het wankelen waren gebracht. De verschrikking scheen geen einde te nemen. Enorme mensenmassa's drongen de stad uit om zich in het open veld in veiligheid te stellen. Allen hadden het hoofd verloren, niemand bekommerde zich om de doden en gewonden, die onder de puinhopen lagen.

Het was licht geworden, en angstig staarden de vluchtelingen naar het silhouet der stad. Daar verrees plotseling op tien, twintig honderd plaatsen een vuurschijnsel boven het bizarre geraamte van ingestorte huizen en nog overeind staande wolkenkrabbers. Vlammen laaiden op, de wind dreef als het ware stukken vuur over de straten: San Francisco stond in brand. Voor de aardbeving waren de mensen gevlucht. Maar het vuur, dat nu voorwaarts drong, was

een wredere vijand dan de donkere machten der aarde. Te negen uur was de city één haard van vlammen en rook. Waarschijnlijk waren bij de aardbeving de gasbuizen gesprongen en had zich het gas met de lucht gemengd, zodat het als knalgas was geexplodeerd. En dat op vele plaatsen tegelijk. San Francisco werd door het vuur verslonden.

De brandweer rukte uit. Maar de puinhopen versperden haar de weg naar de vuurhaarden. Men drong door tot een vlammend huizencomplex en begon te blussen. Vóór enig resultaat merkbaar was, waren tien andere huizen in vuurspuwende vulkanen veranderd. Toen raakte ook de waterleiding in het ongerede. De buizen waren eveneens door de aardschokken gebroken en hier en daar liepen de kelders onder. Maar waar men water nodig had, ontbrak het. De brandweer stond, met haar lege pompen, machteloos. Het lot van San Francisco was bezegeld.

Troepen rukten aan en lieten gehele straten in de lucht vliegen, om het vuur te beperken. Tevergeefs, de vlammen sprongen over en maakten zich langzamerhand van de stad meester. Toen de zon op het hoogst stond, was meer dan de helft van San Francisco één enkele vuurzee. Olievoorraden uit pakhuizen en fabrieken voedden het vuur; een dikke, adembelemmerende oliewalm daalde neer over de meer dan tweehonderdduizend vluchtelingen, die buiten de stad moesten aanschouwen, hoe hun bezittingen vernield werden.

De doden werden toen reeds bij duizenden geteld. Bij de eerste schok was het weeshuis ingestort; tweehonderd kinderen gingen over van de slaap in de dood. Een huurkazerne van tien verdiepingen stortte in; geen enkele bewoner werd gered. De gebouwen der grote bladen hadden het personeel, dat de zorg voor het ochtendblad had, onder hun puinhopen bedolven. Caruso kon zich nog juist in veiligheid stellen vóór het hotel, waar hij zijn intrek had genomen, instortte.

Het heldhaftige optreden van de brandweer was vergeefs. De commandant vond onder de puinhopen van het Union Trust Building de dood. Drie regimenten soldaten zwoegden, bijna naakt met het oog op de hitte, om de brand te overmeesteren. In de namiddag was ook de Chinezenwijk door het vuur aangetast. Als hongerige wolven en begerige hyena's kroop de onderwereld van San Francisco uit haar schuilhoeken en begon te plunderen. Uit een krankzinnigengesticht waren zeshonderd gevaarlijke krankzinnigen losgebroken, die onder het plegen van de afgrijselijkste misdaden door de verlaten straten raasden.

De nacht werd huiveringwekkend. Op een afstand van 40 kilometers was de gigantische brand te zien. Onophoudelijk weerklonken de explosies van het dynamiet, met behulp waarvan men het vuur wilde overwinnen. Op het veld was niet genoeg water om de dorst der honderdduizenden te lessen, de levensmiddelen-

voorraden waren slechts gering. De dokters waren in koortsachtige haast bezig met opereren en verbinden. De minister van oorlog, Taft, kondigde de verscherpte staat van beleg af, en dirigeerde 20.000 soldaten naar San Francisco. De opkomende zon zag over alle liniën een verbitterde strijd tegen vuur, honger, dorst en plunderaars ontbranden. Op de avond van de 20ste April hadden brandweer en militairen overwonnen.

De schade bedroeg ongeveer 1200 millioen gulden. Slechts de helft was door verzekering gedekt. En nauwelijks waren de laatste vlammen geblust of de wederopbouw nam een aanvang. Een groots opgezette collecte bracht reeds in de eerste dagen 75 millioen gulden op. Geheel Amerika wedijverde in bereidwilligheid en gulheid. Buitenlandse hulp werd van de hand gewezen. De Amerikaanse nationale trots duldde niet dat de wederopbouw van San Francisco zou worden mogelijk gemaakt met behulp van buitenlands geld. Sommige Amerikaanse bladen zochten de oorzaak van de ramp bij de uitbarsting van de Vesuvius, een bewering, die wetenschappelijk volkomen onjuist is.

Intussen wekt het de bewondering op, dat het herstelwerk met zoveel energie werd opgevat. Vijf jaar later was San Francisco herrezen, schoner en imponerender dan tevoren.

Uit: *De Standaard* (28 Oct. 1933).

Bede.

En mocht dit jaar mijn laatste wezen;
Geef dat het ook mijn beste zij!
Die alle wonden kan genezen,
Hij balsem' en geneze mij!
Wees, Heiland, mij van God gegeven!
Het licht, waar 't brekend oog op staart:
Dan wordt mijn sterven mijn herleven,
En 't uur mijns doods mijn hemelvaart.

J.J.L. TEN KATE.

Ons nestje.

Op ‘Ons Nestje’ wonen Pa, Bob, Puck en dan nog mijn persoontje. waarover 'k niet meer spreken mag. Papa is... ja, wat zal ik zeggen? De aller-, àllerbeste en beste vader, die er ooit in dit ondermaanse geweest is.

Hij is wel twee keer zo groot als ik, heeft een kracht evenredig aan zijn lengte, en is steeds keurig gekleed - daar zorgt Flip voor! 'n Hoog, geleerd voorhoofd heeft Pa, en mooie ernstige denkersogen.

Sommigen vinden, dat hij bóós kijkt; maar die diepe rimpels van zijn voorhoofd zijn verdriétplooien.

Mijn arme Vader! Wat zou ik graag die sporen van leed wègwissen en dat zilveren haar aan uw slapen weer zwart kleuren! Maar dat kán niet, nóóit. Dit komt door Vaders verdriet over Moeder.

Weet je, ik heb geen Moeder meer.

Lange, lange jaren rust ze al op het kleine, stille kerkhof, vlak bij ons huis.

Nog héél flauw herinner ik me, dat ze ziek werd, erg ziek. Wij, drie kleintjes, werden naar de grootouders gebracht, waar we speelden, wandelden, pret maakten en kibbelden, waar we genoten... Maar toen we weer thuis kwamen, was ons Moedertje wèg... haar stoel léég, haar bed leeg, alle kamers léég...

Overal zochten we, in alle kasten, onder de ledikanten, maar we vonden ons Moedertje niet. We riepen, zo hard we konden, met sterke, schelle kinderstemmetjes... maar nú gaf Moe geen antwoord.

Wèg was ze, wèg, voor altijd!

Toen kwam Papa, en snikte zo vreemd.

'Roept niet, kinderen. Moedertje is niet meer thuis; ze had zo'n pijn, daarom heeft de Here engelen gestuurd, en die hebben haar naar de mooie, heerlijke hemel gehaald. Vraagt maar, iedere avond weer, of jullie en Vader óók eenmaal bij Hem mogen komen, weer bij Moedertje.'

Als ik nu 's avonds boven ben, op mijn eigen kamer, en mijn avondgebed gedaan heb, zie ik altijd nog even door 't raam, naar de stille dodenhof, met hoge, wuivende populieren omrand. Liefkozend glijden zilveren manestralen over de vele zerken en stenen, bleek licht schijnt op een hoge, blanke zuil...

Dáár is het...

Slaap zacht, Moederke - mijn eigen lieve Moederke...

Maar de witte marmerzuil wijst omhoog... naar de diepblauwe sterrenhemel...

Neen, nòg hoger... Tot wéérziens, Moederke.

Bob is mijn oudste en enige broer. Gelukkig maar ook, want als ik nòg zo'n exemplaar had! 'k Beloof je, dat je met zo'n drukteschopper heel wat te stellen hebt.

Toen ik pás de scepter zwaaide, was hij een opstandig onderdaan, die minstens drie maal per dag rebellie pleegde tegen het wettig gezag.

Hij wou niet onder de heerschappij van een meisje, 'nú niet en nóóit niet,' foeterde hij. Maar dat zo hárd zeggen...!

Hij was leerling van 't gymnasium, of, in jongenstaal, van 't hok, toen ik de teugels van 't bewind in handen nam. Nu is hij op de

U-ni-ver-si-teit! Je moest eens horen, hoe plechtig hij dat zeggen kan, je zou je petje voor hem afnemen!

'Med. Stud.' prijkt in sierlijke letters op z'n naamkaartje. Wijs, dat hij er mee is!

Hoe hij 't zover gebracht heeft is me een raadsel, want aan 't huiswerk van 't hok deed hij bitter weinig. Altijd was er iets anders aan de orde van behandeling: vriendenbezoek, 'n 'plantkundige' wandeltocht, dito roeipartij, ontdekkingsreizen in de omtrek, en weet ik wat al. 't Heerschap dacht: och, als ik maar zoet aan 't werk ben vóór Pa thuis komt, is 't al lang in orde.

Een enkele maal verstoutte ik mij tot een inval en grote inspectie in zijn cel, maar wat je dan te zien kreeg! Eérst niets, dan een grauwe, warrelende nevel van krullen en kringen en draaiende slingers, een zwevende sluier van welriekende geuren. Dán pas ontwaarde je, omhuld van wierook-wolken: Bob, deftig dampend uit een grote, grijs-witte gouwenaar van minstens een Meter lengte, volgestopt met 'eerlijk' gegapte tabak uit Pa's doos, en ter afwisseling ontfermde hij zich over de zwakke, ziekelijke sigaretjes van eigen fabrikaat, ook al afkomstig uit dezelfde, nimmer opdrogende bron.

'Studeren en roken zijn even onafscheidelijk als zus Flip en brommen,' was 't enig antwoord, dat Zijn Edele gaf, als ik dan een stichtelijke preek tegen hem hield.

Voorts was ons genie zéér vaardig in 't stoken van vreugdevuren, achter in de tuin, van stapels oude schriften of zelf-gesprokkeld hout; blázen en pòrren, tot hoge vlammen en dichte rookmassa's de voorbijgangers voor brand bevreesd maakten, dikke tranen over 't negerzwarte gezicht van den meester-stoker deden biggelen, en mij angstkreten en smeekbeden ontlokten.

Die brave Bobje! Eens heeft hij ons, of beter: onze oren, duchtig te pakken gehad. Dat was nog in de dagen van Juf - liefelijke gedachtenisse!

Juf - alias Tante Trien - beweerde steeds, een fijngevoelig en zeer muzikaal gehoor te hebben, dat onmogelijk een vrolijk deuntje fluiten of een liedje van Bob's schorre stem verdragen kon. 'Ga aan je werk, Robert, en plaag mijn arme oren niet langer,' gebood ze voor de zoveelste keer met een vervaarlijke stem.'

Bob ging, en bléef boven.

Volgende avond 't zelfde: direct na zijn diner, dat met onbehoorlijke reuzenhappen verorberd werd, trok onze oudste naar hoger sfeer.

''t Wordt nu wèrken, Juf, dùchtig blòkken.'

We stonden versteld over zo'n 'ommekeer ten goede', volgens Juf. 'Mocht het maar zo blijven!'

Een paar avonden later - Bob studeerde boven - zaten Juf en ik in de serre te handwerken. Juf genoot van de heerlijke, vredige stilte, die ik, eerlijk gezegd, schrikkelijk vervelend vond. Opééns -

snerpende, schelle tonen sneden door de stilte, ze gilden òp, galmden na, en vóór de laatste echo verstorven was, volgde een nieuwe reeks trillers...

Wèg was de zoete vrede, voorbij de dromerige stilte... niets dan krijsende knarsende klanken, schril, schrééuwend, váls!

Tante Trien sloeg de handen voor haar muzikale teergevoelige oren...

'O, o, 't is ontzettend! Mijn trommelvlies zal scheuren. Je wordt er koud van. Waar ter wereld komt het vandaan?... Zeker van 't Achterwegje... O, o, hou toch op!... Hoor nú eens... en dié toon nòg harder... Wie heeft ooit zo'n gekrijs gehoord!... Wie dóét het toch?'

Ja, dat snapte ze niet!

Bob deed het niet, dat was duidelijk, want tussen elke pauze stak de stakkerd z'n kool-rood, gloeiend hoofd uit 't raam... en riep naar de serre: 'Gelukkig, eventjes stilte. Juf, ik kán niet studeren met zo'n spektakel. Kunt u niet om stilte verzoeken?'

Tweemaal die week herhaalde zich het gratis concert. Toen heeft de fluittist zich laten bepraten, z'n wonder-instrument verkocht, en het batig saldo omgezet in sigaretten, welke de een na de ander de lucht ingejaagd zijn: op de gezondheid van onze gewèldige slimme Tante Trien!

Bob kan meer dan kattekwaad uithalen, hoor! Harpjes maken van oude snaren, over een leeg houten kistje gespannen; snoezige fluisterende klanken krijgt hij dan.

Ja, muziek, daar is hij knap in. Als hij eenmaal voor 't orgel zit, kun je hem niet meer wegkrijgen. Vooral als hij phantaseert, móét je luisteren; dan is 't of alles zingt en jubelt. Bobs wangen gloeien, zijn smalle vingers vliegen over de toetsen, zijn mooie blonde krullebol gaat heen en weer... Langzaam verandert het juichend-blije spel, 't wordt zacht en klagend, tot eindelijk in roerende tere tonen ruist:

O, daar te zijn,
Waar nimmer tranen vloeien!
Waar 't hart geen angst, geen kommer kent, noch pijn!
Waar doorn noch distel groeien;
O, daar te zijn!
O, daar te zijn!

Bob heeft Moeders aanleg voor muziek; 'k denk, dat daardoor zijn gedachten onder 't spelen zo vaak naar Moedertje gaan.

We zijn trots op hem, en al is 't vaak een lastig heertje en 'n eigenwijs studentje, we houden zielsveel van onzen, goeien, hartelijken, énigen Bob. Voor alle schatten ter wereld staan we hem niet af, niemand krijgt hem.

'Nú niet, en nóóit niet.'

Puck - onze jongste, ons troetelkind, onze schát. Ze is 't liefste en mooiste Vogeltje, 'n echt nestdotje. Een origineeltje.

't Was net iets voor haar, om op Sint-Nicolaasavond, als de allerleukste surprise, in de wereld te treden. Of we blij waren! Triomfantelijk vertelden Bob en ik de volgende dag aan ieder nieuwsgierige, die weten wilde, wat de Bisschop uit Spanje ons gebracht had -: 'Wel, een zusje!'

Een zusje!

Dadelijk wilden we er mee spelen, maar jawel. 'Eventjes zien, maar afblijven!' zei een vervelende vrouw met 'n lang-uitgetrokken gezicht en vervaarlijke ogen.

Op de teentjes, hand aan hand, stapten Bob en Flipje, 'n beetje bang eigenlijk, naar de slaapkamer.

'Heel stil zijn, want Moeder heeft erge hoofdpijn.'

Nog zachter slopen we naar 't ledikant... Daarnaast stond het, het mooie wiegje van glanzende witte zijde met fijne kant en lange linten... en daarin, weggekropen tussen kussentjes en lakentjes, lag een grotè pop met 'n heel klein rood kopje vol zwarte krulletjes. Wat een leuk meisje, wat een grappige kleine knuistjes!

Maar ze zei niets, ze sliep maar.

'De oogjes moeten open,' 'fluisterde de aanstaande dokter van bijna zes jaar, en hij peuterde er met z'n stompe vingertjes aan...

Toen gingen ze open... donkere, haast zwarte, 't enige wat gróót aan haar was... Maar 't mondje ging óók los, en daar begon ze te schreeuwen! Neen maar, ze kòn het.

Natuurlijk zette de vreemde vrouw ons met een woedend gezicht buiten de deur...

Wat had je nu aan zo'n zusje, dat schreeuwde, als je er even maar aan vóélde!

Wat een puk! En sinds heette de puk: Puck.

'Vader,' heb ik laatst gevraagd, toen we samen in de serre zaten en naar de avond zagen, die zacht kwam aangeslopen. 'Vader, vertel nog eens van Pucks heldendaden...'

Dan glijdt een weemoedige glimlach over zijn ernstig gezicht, en hij begint, langzaam sprekend, zoekend in 't voorbijë, genietend weer van dat heerlijke verleden, toen we nog klein waren, en Moeder er nog was.

'Op een avond kwam ik laat thuis. 't Eten stond voor me klaar, en juist zou ik beginnen, toen Puck boven begon te schreien, zo hard ze kon; zeker gedroomd of geschrokken, in ieder geval, ze mocht even mee naar beneden om te kalmeren.

'k Zie ze nog komen in haar wit ponnetje, waar de mollige blanke beentjes zo leuk uit te voorschijn kwamen, 't kopje verscholen in Moeders blouse.

Ze snikte van verdriet. Maar opeens kreeg het rakkertje erg in mijn geurig maal, draaide het hoofdje om: 'Bitte,' zei ze, vouwde

vlug de handjes en sloot de oogjes, nog vol tranen, stijf dicht. Het slimmerdje had zin in 't eten en dacht: Wie bidt, mag happen.

Toen ze pas leerde lopen, viel het gansje telkens en riep dan: ‘Bom’. Hoorden we ‘bòm’, dan wisten we al: o, Puck is weer eens gerold.

Op een middag las ik aan tafel de Bijbel: ‘Babylon is gevallen’. ‘Bòm’, klonk opeens een snoezig stemmetje van Moeders schoot.

Of ze geluisterd had!

De dominee was dòl op haar. Als hij hier kwam moest Puck altijd op z'n knie - ‘zeker, omdat Flip niet meer wou, Papaatje!’ - en z'n klein vriendinnetje deed hem meestal uitgeleide tot het hek.

Ze zal goed drie jaar geweest zijn, toen ze den bezoeker weer eens wegbracht. 't Was net even droog, en de dominee had z'n beschermende paraplu ònder, en Puck òp de arm. Juist onder de lage linden hielden ze stil; Puck zag omhoog, ontdekte het groene bladerdak, greep met beide handjes een tak, schudde met ál haar kleine kracht, en een régen van grote heldere droppen spatterde neer op 't zwarte pak, op de deftige hoed, op 't eerwaardig gezicht, op 't witte jurkje van het van pret-stralend schelmpje, dat schaterde: ‘Régen, méér, méér!’ En Moeder lachte, dat de tranen haar over de wangen rolden.

't Was een kleine, vlugge snaak.

Toen ze eens een middagdutje deed, en 't boven zo lang verdacht stil bleef, bleek het, dat ze de zwarte inhoud van de kolenbak in haar witte bedje getransporteerd had, en er toen, als een Moriaantje, ingekropen was, 'n grote turf als een pop in de armen.

En de laatste keer, dat Moe jarig was en alles in orde gemaakt had voor de gasten uit de stad, daar kroop de jongejuffer op handen en voeten, want ze liep heel laat, de tuin in. Wèrken dat ze deed met de dikke beentjes, net een machine; ze vloog door de smerige vuile modder, regelrecht op een grote plas af, en vóór we er bij konden zijn, had het kikkertje reeds haar doel bereikt en zat met haar fijne witte jurk in 't slijk. ‘Ikke doe páts-páts!’ en ze sloeg met beide handjes in 't nat, dat de zwarte droppels overal heen vlogen.

Toen heeft Moe eens flink páts-páts gedaan, met tranen in de ogen, want dat kon ze haast niet.-

O, Moeder hield zoveel van haar, en van jullie alle drie... Het was zo'n schattig lief Moedertje...’

Dan zwijgt Vader, en zucht heel diep.

Arme, arme Vader...

FRIEDA VAN FELDEN.

Uit: *Ons nestje.*

Uitg.: C.F. Callenbach te Nijkerk.

Uleke.

‘In het onverpoosde streven
Schuilt de kracht tot hoger leven’.

WOLFGANG.

Achter het schokkende karretje, met de grauwe, en naar petroleum riekende ton, ging Uleke. Zijn kleine bruine handen omklemden het rond-houten handvat, dat eigenlijk te hoog voor hem, juist tot zijn borst reikte. Onder het lopen bogen zijn knieën bij iedere stap naar elkaar toe, terwijl ook het kleine hoofd heen en weer bewoog.

Hij was een klein onogelijk mannetje en het verveloze, oude karretje scheen wel bij hem te passen, het schokte en knarste als zuchtend van ouderdom.

‘Kom, Clio, kom joggie, we zijn bijna over de hucht,’ zei Uleke, met zijn oude, hese stem, en moeizaam slofte hij over de flauw hellende straatweg.

De storm klaagde steunend door de oude beuken, en fel striemde de regen hem in 't gezicht, de natte grijze lokken tegen zijn voorhoofd plakkend. Het water liep in straaltjes van zijn glimmende pet, en langs zijn lange geoliede jas.

Clio, de grote bruine hond schudde het water van haar natte lijf, en lange slappe oren.

Al sedert jaren vergezelde Clio, onder het karretje gespannen, Uleke, bij het dagelijks petroleum venten. Zij gingen hele einden, en nooit zat Uleke op het karretje, daar was het trouwens niet op gemaakt, en het kwam ook nooit in zijn wonderlijk klein hoofd op, Clio alleen te laten trekken, en hem er nog bij.

Wel ging het de laatste jaren dikwijls zuchtend, wanneer hij in de namiddag naar huis terugkeerde, en het bij ogenblikken scheen of hij geen gevoel meer had in zijn doodvermoeide voeten.

Zonderling. Bij het horen van een straatorgel onderging Uleke een totale verandering.

Zijn kleine grijze oogjes begonnen te stralen, en de houterige figuur werd vlees en bloed, zelfs vergat hij zijn pas aangetrokken pijp, en steunde luisterend tegen het karretje.

Muziek leefde en zong er altijd in zijn hoofd, en 's morgens er op uitgaande, hoorde hij het eerst zacht, of het van verre tot hem kwam.

Het knarsende karretje scheen wel 'n eentonig accompagnement. Bij ogenblikken was het geluid zo sterk, en meende hij dat de hond het ook moest horen, en prettig vinden.

Dikwijls tobde hij er over hoe aan geld te komen, ja veel geld moest hij hebben. Wel had hij al een aardig spaarpotje; met de petroleum-verkoop ging het goed en ze waren maar met hun beiden, hij en de hond.

's Morgens, voordat hij er op uitging, veegde en dweilde hij de kleine kamer, die tegelijk tot keuken en slaapvertrek diende, legde los het hout in de kachel, en ruimde het kamertje op. In de buurt zeiden ze: ‘Uleke is proper, je kan d'er van de vloer wel eten.’

Zuchtend slofte hij van de kachel naar de tafel, binnensmonds mompelend: ‘Ja, daar is veel geld voor nodig, veel centen.’

Hij schilde de aardappelen, die ploffend in het water vielen. Aanhoudend zong de muziek in zijn hoofd, en hij merkte niet, hoe het vet in de pan op een vervaarlijke manier siste en knetterde, totdat Clio, die op een zak voor de kachel lag, wakker schrikte, en op sprong van de knal die het woedend kokende vet gaf.

Morrend slofte hij in de te grote pantoffels naar de onheilspellend rokende pan.

Het hinderde Clio niet dat de baas bromde en zuchtte, zij begreep dat hij vermoeid was, net als zij.

Een dikke blauwe damp vulde het kamertje, en Clio rook met welgevallen de lucht van het brandend vet.

‘Ja joggie, nou krijg je ook je muisje’[1)].

Uleke drukte de hete aardappelen fijn, en goot er een paar lepels van het bruin verbrande vet overheen.

't Was April, een warm rood tintte de lucht, een gewijde rust lag over de natuur. Buiten stonden de mensen tegen de deurpost geleund, of zaten op de vensterbanken, een pijpje rokend, toen zwaar ratelend, een handkar de steeg inreed, en de verraste buren zagen, dat Uleke een orgeltje werd thuis gebracht.

De vrouwen stootten elkaar aan, en gichelden, ondertussen schampere opmerkingen makend tegen de twee jonge kerels die het van de wagen tilden en kleine Uleke op zij duwden, toen hij beschermend de handen naar zijn lang gewenste schat uitstak.

Sedert maakte hij geen praatjes meer onderweg, hij kwam veel vroeger thuis dan gewoonlijk, ja zelfs liep hij harder, alsof het lopen gemakkelijker ging, en telkens zei hij:

‘Kom joggie, kom Clio, vooruit joggie.’

Te huis komend gleed zijn blik als een liefkozing over het bruin gepolijste orgeltje, en 's nachts bewogen de kleine bruine vingers zich onbeholpen en stijf over de toetsen.

Voor het orgeltje gezeten doortrilde een welbehagen Uleke's kleine gestalte, en in de bevrediging van zijn, sedert vele jaren hartstochtelijk gekoesterd verlangen, was zo een dankbare verheugenis, dat tranen op zijn handen vielen.

Wel schudde de organist bij het les geven bedenkelijk het hoofd.

1) Opgewarmd eten (Betuwsch).

toen hij merkte dat Uleke's vingers krom en stijf waren, maar Uleke die het zag, zeide: ‘'t Zal wel gaan, 't zal wel gaan.’

En in de grijze oogjes straalde een ongewoon licht.

Clio had het nieuwe meubel besnuffeld en in 't begin hief zij huilend haar kop op, wanneer Uleke's stijve vingers uitgleden, en de gebrekkige valse muziek, als een wanhoopsklacht door het kamertje galmde.

Zuchtend stond Uleke op, de stugge, kromme vingers wrijvend. Hij had de raad gekregen ze in lauw water te wassen voordat hij ging spelen, maar de handen, die reeds jaren zich dagelijks sloten om het handvat van zijn karretje, blootgesteld aan koude en regen, en bovendien het vel hard en gerimpeld door de petroleum, bleven stijf.

‘In het onverpoosde streven schuilt de kracht tot hoger leven.’

Het hinderde Uleke buitengemeen, dat de organist telkens opnieuw hem eraan herinnerde, dat hij nu die laatste vijftien gulden af moest doen.

Nu had hij hem zelfs durven voorstellen de hond te verkopen.

Clio verkopen, zijn oude kameraad verkopen? - neen, dat nooit - somber keek hij voor zich uit, en streelde Clio's kop die op zijn knie rustte.

Alleen de gedachte leek hem heiligschennis.

Je kameraad, je enige trouwe kameraad, voor geld aan een ander geven, die ze beulen zou, ja beulen, want dat deeën ze allegaar.

Hij keek naar de klok, en zuchtte, al zes uur, dan waren de aardappels vast fijn gekookt, en hij most het spek nog uitbakken.

Uit het geel geverfde kastje kreeg hij een bord spek en sneed er vier dunne plakjes af, twee voor hem, en twee voor Clio.

Alles deden zij samen, ruim zeven lange jaren leefden zij bij elkaar, en waren vrienden.

Zondagsmorgens behoefden zij er niet op uit, dan zette hij om elf uur de twee blauw-gebloemde koffiekommen op het oude rode blaadje en schonk, omdat het Zondag was, eerst een scheutje melk in de kommen en daarop de hete koffie.

Clio's zacht-bruine ogen volgden Uleke bij al zijn bewegingen.

Dan zette Uleke zich in de armstoel bij het raam, de grote kom kokende koffie voorzichtig vasthoudend in zijn kleine onhandige vingers, en nog te heet, met welgevallen genietend van de geurige damp. Ook Clio keek met verlangende blik naar de voor haar gereedstaande kom.

Een enkele maal had Clio wel eens huisarrest, onderweg had zij een van haar honden-voeten bezeerd, opengelopen op een hoekige steen of stukje glas, en liep kreupel.

Zo'n lange dag in het donkere, lage schuurtje, was een ware marteling. Zij tuurde naar de spleten in de halfvermolmde deur, waar flauw het licht in lange strepen doorscheen. Dan luisterde zij naar elk geluid, hoorde de kippen, druk doenerig op het erf, het geknor van het varken van de buren.

Klagend huilde zij zo nu en dan, en dacht aan vroeger dagen, toen ze met Tommy haar moeder, woonde in het grote witte huis. Samen stoeiden ze er in de zonnige tuin, met zijn brede wandelpaden, en vrolijke kleine bosjes, waar ze zo opeens uit te voorschijn kon schieten, wanneer de jonge vrouw met de kalme waardige Tommy voorbij wandelde.

Of 's winters, als het zo vinnig koud kon zijn, en zij bijna geen gevoel meer had in haar slappe aristocratische oren, dan zochten zij het warme plaatsje op de vacht voor de vrolijk brandende haard, aan de voeten van de vrouw, die in een crapaud zat te lezen. Drie jaar had zij daar gewoond, en gelukkig geleefd, tot op een sombere herfstdag de lange brede gang vol kisten stond, en vreemde mensen alles weg droegen.

Ook de tuinkamer was bijna geheel ontruimd, en zag er vreemd en verlaten uit.

Het kleed was opgenomen, alleen de haard stond er nog, en hoewel de jonge vrouw bij het raam rilde, en haar sjaal dichter om zich heen trok, was er toch geen vuur aan.

‘Ach, Clio, kon ik je maar meenemen,’ zei ze huiverend, en Clio zag de tranen in haar ogen.

Het is te ver, te ver, naar Indië kunnen jij en Tommy niet mee. Toen riep ze Tommy ook, en streelde ze om beurten.

De volgende dag zag Clio, hoe haar moeder in een groot hok gesloten, en daarna achter op een wagen met kisten werd getild. Zij sprong jankend tegen de wagen op, en ook Tommy jankte wanhopig.

'Ze begrijpen alles,' zei de vrouw die Tommy toesprak, en Clio meenam naar binnen.

In de avond van die zelfde dag werd Clio door den tuinman naar zijn nieuw huis gebracht, 't was bij een oude dame met een bijna even oude dienstbode. De eerste dagen hielden ze haar voortdurend vast, bang dat ze terug zou lopen naar de oude woning.

Toch gelukte het haar te ontsnappen, en bij het welbekende huis sprong zij kwispelstaartend de hoge stoep op en blafte; maar niemand opende als gewoonlijk de grote zware deur voor haar, ook Tommy blafte niet in de gang om haar te verwelkomen.

Toen gleed Clio's verstandige blik langs de dichte luiken, somber keken de trouwe ogen voor zich uit, met de staart tussen de poten rook ze voor 't laatst haar moeder's spoor.

Nauwelijks een jaar was zij in haar nieuw, stil tehuis, toen de oude dame plotseling stierf.

De inboedel werd verkocht, en zelfs Clio werd onder de hamer gebracht.

Clio met haar menselijke ogen en trouw hondenhart hoorde de harde stem van den afslager, niet vermoedend, dat die onwelluidende klanken over haar lot beschikten.

Sedert liep zij onder Uleke's karretje, en geleek niet veel meer op de Clio van vroeger. Haar mooi glanzend haar was hard en dof geworden, hoekig en schraal haar slanke lijf.

Vooral de eerste tijd voelde zij zich als een mens, die van welstand tot armoede is vervallen, en keken haar bruine ogen somber de lange weg over.

Zo'n dag in het schuurtje, was een kwade dag voor Clio, somtijds krabbelde zij aan de deur, of trachtte haar neus er tussen te steken, maar alles te vergeefs.

Eindelijk in de namiddag hoorde ze in de verte het rammelende karretje en Uleke's sloffende gang.

Blaffend sprong ze tegen het deurtje, zodat Uleke zenuwachtig gejaagd het sleuteltje in het hangslot stak, bang dat het oude deurtje uit de verroeste halfvergane scharnieren zou vallen.

Dan sprong zij het kleine mannetje bijna omver, draaide enige malen het lapje grond op en neer, en sprong dan weer hijgend om Uleke heen, die bezig was de kachel aan te leggen.

'Sst joggie, me voeten kenne niet meer' - en zuchtend viel hij op een stoel neer om even later weer morrend op te staan, om naar het vuur te kijken.

'Morrege ga je weer mee te veld, joggie, nou da's beter as in huis zitten.'

Zo geleek de ene dag op de andere, en volgde het ene moeilijke jaar op het moeilijke dat voorbij was gegaan.

Soms Zondag's, op een mooie zomernamiddag, joeg de broeiende hitte in het benauwde kamertje Uleke wel eens naar buiten.

Moeizaam slofte hij de laan in, Clio voor hem uit, die geheel opleefde, nu zij niet in het gareel behoefde te lopen. Dan zette Uleke zich in de schaduw aan de kant van de weg. Het scheen wel of des Zondag's zijn voeten de dienst weigerden.

Om hem heen hing de zoete geur van het bos, een zoel windje bewoog de kruinen van de slanke hoogopgaande sparren, alsof ze zich fluisterend naar elkaar bogen.

In het westen de paars-getinte heuvels in zacht golvende lijn tegen de warmrode hemel.

Peinzend steunde hij het hoofd op zijn hand, starend naar de grillige wolkengroep, als de weerspiegeling van een mooi, vreemd land.

Zou hij het na zijn dood, in een volgend leven, beter hebben? Zouden dan zijn handen goed en zacht zijn om muziek te maken, mooie muziek, zo dat hun, die het hoorden, de tranen in de ogen sprongen?

Dan, ja dan zou hij ook rechte benen hebben, er knap en gezond uitzien, zo'n knappe man, zoals Frederik van Leeuwen, stoer en groot, met blozend fris gezicht. Alle vrouwen en meisjes keken naar hem; hij had dan ook het mooiste meisje van het dorp gekregen.

Hij zuchtte, en om zijn mond trilden even de diepe rimpelen.

Toch was Frederik ook maar gewoon daggelder, en niets meer en beter dan hij, maar Pietje lachte hem altijd uit net als de andere deerns.

Maar, peinsde hij verder, goede handen, dat was toch het voornaamste. Petroleum venten, nee dat nooit meer, die kwalijk riekende petrolie, als ie dan maar zoveel had, dat ie een winkeltje kon beginnen, en niet door alle weer hoefde. Misschien werd ie dan wel organist in de kerk, en dan zou ie ook met Kerstmis in de kerk spelen, 's middags, en dan zouden ze zeggen ‘'t Is mooi’, en de vreemden, die er waren komen luisteren, zouden elkaar aanstoten, en fluisterend vragen: ‘Wie speelt daar?’ en trots zouden ze dan zeggen: ‘'t Is Ulrich, 't is Ulrich onze organist.’

Les geven zou ie ook, en veel geld verdienen, en als er dan zo'n ongelukkige Uleke bij hem kwam om les te nemen, ja, dan zou ie zeggen: 't Kost niks, ik doe het gaarne, 'k heb je geld niet nodig, en dan zou ik hem zo leren, dat ie plezier had in zijn leven, zo of de zon alleen voor hem scheen, alleen voor hem.’

De purpere gloed van de ondergaande zon vervaagde in het teerste roze, en doezelde langzaam weg in het zachte grijs van de avondschemering, al het schone verbergend achter de donkere sluiers van de komende nacht.

Clio duwde haar koude neus tegen Uleke's hand, zij verlangde naar het avondeten.

Uleke beurde het hoofd op, als ontwaakte hij uit een zoete droom. In de grijze oogjes straalde een eigenaardig licht, en om zijn mond gleed een glimlach.

* * *

't Was in een koude nacht, de week voor Kerstmis, dat Uleke onrustig zich dan op de ene zij, dan op de andere legde. Vroeg was die avond de kachel uitgegaan en buurvrouw, die hem een bord warme pap bracht zei: ‘'k Zal em maar niet meer anmake, Uleke, je ligt er toch onder, waar?’ Ze stak het nachtlichtje aan en liep gauw, rillend van koude, weg.

Het lichtje knetterde en siste, buurvrouw vergat het bij te vullen, even flikkerde het weer op, gloeide als een vonkje. 't Is uit, dacht Uleke, maar plots vlamde het helder op, om dadelijk daarop sissend uit te doven.

't Is net of het dood gaat, dacht Uleke en de duisternis maakte hem nog onrustiger.

Hol tikte de oude staartklok, hij had door zijn ouderdom bijna iets menselijks; af en toe hokte er iets, als kostte het hem moeite door te lopen. Tok-tok tok-tok, net een oud paard, sjokkend zijn weg vervolgend.

‘Pang,’ daar sloeg het één uur, nog een lange nacht om door te komen zonder een enkel vonkje licht. Huiverend trok hij de dekens op en steunde.

't Kwam alles van Clio. Vroeger had hij zich nooit eenzaam gevoeld, en bij hevige kou lag de hond aan het voeteneind op zijn bed, en hoorde hij het zachte snurken van zijn kameraad. Ja, 't was zijn eigen schuld, zelf had hij Clio verkocht; het geld moest er immers zijn.

De organist dreigde hem, zijn orgeltje weg te zullen halen.

Het orgeltje, zijn heimelijk gekoesterd en eindelijk vervuld verlangen, zijn ogen zochten in de duisternis de lichtende plek op in de hoek, waar het orgeltje stond bedekt met een wit laken.

Maar vrede had hij er niet mee. Voortdurend zag hij Clio's trouwe ogen hem verwijtend en treurig aanstaren, en dan stelde hij zich voor hoe het zou zijn als de hond dood ging, dan zou hij ze hier halen en hij zou ze op het orgeltje leggen, onder het witte laken, koud zou ze zijn, en treurig, en nooit meer van blijdschap zijn handen likken.

Steunend verborg hij zijn gezicht in de handen.

Een koortsachtige rilling voer door zijn klein lichaam.

Uleke schaamde zich over zijn gevoel. ‘'k Lijk wel een oude vrouw,’ kon hij dan tegen zich-zelf zeggen, en schudde het hoofd. ‘'k Zou 't niet zeggen, voor geen geld, ze begrijpen me toch niet,

en zouden me maar uitlachen. Laat ik 's denken, 't is de volgende week al Kerstmis, waar zou de hond dan zijn? Twee lange dagen in een donker hok van een schuur, met wat stinkend afval van vlees, een warme hap, die kreeg ze niet, dat ken je denken.'

De dagen waren niet veel beter dan de eenzame treurige nachten.

Flauw scheen het daglicht door het smalle venster, geen zonnestraal drong door de dikke, grijze nevel.

In het kamertje hing de ganse dag een grijze schemer.

Als buurvrouw de kachel aanmaakte, en gezellige vonkjes in de asbak vielen, de gloed van het vuur een rood licht uitstraalde, dan miste Uleke de hond op de oude plek voor het vuur, en hij keerde zich om, zijn gezicht naar de muur, zijn ogen vegend.

Zat hij in bed te hoesten, tot stikkens toe benauwd, dan zocht zijn hulpeloze blik Clio, die hem zo weewarig kon aankijken.

Hij herinnerde zich hoeveel aanspraak hij aan Clio had, de vorige winter toen hij ziek te bed lag. Dan sprong zij tegen de bedstee, stak haar neus onder de dekens of ze zeggen wou, nou baas, hoe gaat 't er mee? ja ik ben er nog.

Uleke werd dagelijks onrustiger en de hoestbuien namen in hevigheid toe.

'Zeg Uleke, heb je nergens zin in?' zei goedig de slonzige armoedig geklede buurvrouw.

'Een zure appel, die zou 'k wel lusten,' en Uleke smakte met de lippen alsof hij dorst had.

''k Zal zien dat 'k er ene voor je krijg, 't is anders nou rijkelui's kost.'

't Was Kerstmis. Clio lag met twee andere honden in een vochtige, half donkere schuur. Met een ruk werd de deur open getrokken, en de honden hongerig en dorstig, slopen met de staart tussen de poten de schuur uit; gulzig hapten ze in de sneeuw om hun dorst te lessen, liepen snuffelend het erf rond en verdwenen even later om de hoek van het bouwvallige huis. Ze werden niet als gewoonlijk terug geroepen door de schor-krijsende stem van den baas. Ze werkten niet en moesten maar zien aan de kost te komen.

Gedempt klonk het luiden der kerkklokken.

Buurvrouw kwam haastig naar binnen lopen, ze zag er nu fris en proper uit; de witte muts omsloot een blozend rond gezicht.

Haar kerkboek neerleggend op de tafel, deed ze een paar scheppen op het vuur, zette de ketel op, en Uleke goedendag roepend, repte ze zich de deur uit.

Uleke kon het in bed niet meer houden, voorzichtig stapte hij er uit, en kleedde zich.

Hij kreeg de gebarsten waskom van onder het geel geverfde kastje, en goot er water in.

Het koude water deed hem goed; daarop, zich overal vastgrijpend, slofte hij, voetje voor voetje, naar de armstoel bij het venster.

Een zonnestraal scheen naar binnen juist op de roodbloeiende geranium, die in de vensterbank stond.

Buiten lag de sneeuw, alle grauwheid bedekkend; het kleine lapje grond, met het eenzame appelboompje, en een akkertje boerenkool, leek wel een sprookje, zelfs het oude karretje, dat op het erf stond, was van een schitterend, smetloos wit.

Uleke hoestte, hij greep zich aan de tafel vast van benauwdheid; met de ogen gesloten hijgde hij naar lucht.

Hij hoorde niet, dat er iemand aan de klink van de deur rammelde, ze open duwde, en zachtjes naar binnen sloop.

Een schok ging door zijn lichaam, Clio likte zijn hand, sprong tegen hem op, en danste om hem heen...

Was het de koorts, droomde hij, of was ze daar werkelijk?

Hij veegde de tranen van zijn verschrompeld bruin gezicht, en keek met zijn vriendelijke ogen Clio aan, die haar kop op zijn magere knie legde.

‘Joggie - ben je daar weer - brave joggie.’

Was dat zijn oude Clio, met die rode uitgebluste ogen en die brede rode striem voor aan de borst?

‘Ze hebbe - je - gebeuld joggie - dat hebben ze - en 't is - allegaar - m'n eigen schuld.’-

Met moeite opstaand, slofte hij al hijgend naar de kast, nam er een stuk brood uit, het brokkelend met beverige handen.

Clio hapte er gulzig naar, met hongerig begerige ogen.

‘En je hebt geen eten - gehad - anders zou je niet zo buffelen, mijn joggie,’ en liefkozend streelde hij de vermagerde hond.

Zij was juist een maand weg geweest, het leek Uleke wel een jaar, zo lang was hem de tijd gevallen.

Buurvrouw sloeg de handen in elkaar, toen zij, uit de kerk komend, Uleke zag zitten, de hond vlak bij hem en twee kommen met dampende koffie op de tafel.

‘Gunst man, daar schrik ik van, ben je d'r uit gekomen, en is de hond terug?’

Verlegen sloeg Uleke de ogen neer. Nog stond ze daar, en zei geen woord, keek van Uleke naar de hond.

‘Is ie terug gekomen, arm beest.’

‘Uleke, dat heeft het Kerstkindje gedaan.’

‘Het Kerstskindje? Zou je denken?’ zei Uleke toonloos.

Hij slikte, zijn mond trilde bedenkelijk. Opkijkend zag hij dat buurvrouw er niet meer was, en weer liepen de tranen langs zijn wangen, maar het deed hem goed, de spanning en drukkende pijn in zijn borst minderde.

Na een kwartier was ze er weer, en zette een schaaltje dampende erwtensoep voor Uleke neer.

‘Nou zal je gauw opknappen, Uleke, 'k docht wel dat je tobde. 't Kerstkindje wist wel wat je mankeerde.’

‘Zou je denken Hanna?’

Ze liep bedrijvig heen en weer, stookte het vuur op, schudde het bed.

Uleke talmde met 't eten, en deed de deksel op het schaaltje.

Eindelijk was ze dan weg - de laatste korst brood brokkelde hij in de soep en zette het volle schaaltje op de grond.

Clio keek hem een ogenblik, met dankbare blik aan, en Uleke knielde naast de hond, als een kind zich verheugend.

In de namiddag kwam de dokter, en vond hem, zittend bij het vuur, met Clio aan zijn voeten op de oude plek, haar kop op de vilten sloffen van den baas.

‘Zo Uleke, heeft de Kerstzon je er uitgelokt, en hoe gaat het er mee; veel gehoest?’

Onderwijl tastte hij in de zakken van zijn jas, en legde zes mooie bellefleuren op tafel.

‘Nou, je wordt wel bedankt dokter, wel bedankt - nou dat benne - mooie, die hebbe gouden steeltjes - dat vertel ik je, dokter.’

‘Wat zie ik, is de hond er weer, had je ze niet verkocht?’

‘Ja, ziet U - ze is verkocht - maar hij krijgt - ze niet weerom - die hondenbeuláá - Uleke stootte de woorden er uit. ‘'k Bin zo kortademig, dokter.’

‘Ja, je mag niet te veel spreken, dan ga je weer hoesten, Uleke, maar ik vermoedde het al, je tobde over de hond en kon er niet van slapen. Zeg het maar gerust, Uleke, ik heb ook een hond gehad, die me meer waard was dan mijn geld.’

‘Juist, zo is 't dokter,’ hijgde Uleke..

Het spreken viel hem moeilijk, zijn ademhaling ging gejaagd, af en toe hoestte hij.

‘Is ie doodgegaan, dokter?’

‘Ja, en 't was me of ik mijn besten vriend begraven had.’

‘Zo is 't dokter, zo is 't - ik kon d'er maar niet - overheen, en weet je dokter, een deel mensen - beulen ze - ze ranselen er niet op - maar ze jagen ze - halfdood - ze douwen de kar - met der hele zwaarte naar voor - en - dan knoeien ze - de arme - beesten. Kijk is naar der ogen dokter, kijk is?’

‘Enne, zie je, dokter, nou bin 'k bang dat ze morrege an de dag om de hond komme - en dokter, 'k heb geen geld. Wel 't orgeltje - as de dokter me nou zou - willen voorschieten - dan verkoop ik m'n orgeltje.’

‘Je orgeltje verkopen? Ben je gek, Uleke?’

‘Och - ja - zie je dokter - 't gaat niet, de muziek - he 'k wel hier,’ en hij drukte de vinger tegen zijn voorhoofd. ‘Maar m'n vingers - die kennen niet - 'k hou der wel - veel van - begrijp je dokter; ik denk - wel eens bij me zelf - evenveel as van de hond - en 't is ook net ja, hoe zal 'k et zeggen, net of 't leeft - maar zie je dokter - ze kennen m'n orgeltje weghalen - maar beulen, dat kennen ze 't niet.’

‘Hoor eens Uleke, nou mag je niet meer spreken, je hoest veel te erg en bent dood op. Ik zal wel maken dat die kerel het geld krijgt en je met rust laat, en over het orgeltje praten we later wel eens als je beter bent.’

‘Dokter, zie je - je ken nooit weten as 'k is - kwam te overlijden’ - en hijgend boog hij zich voorover, de hond strelend.

‘Heb maar geen zorg Uleke, ik beloof je op mijn erewoord, dat ik voor je hond zal zorgen als je er eens niet meer zijn zult.’

Uleke dacht: ‘'t Is goed dat de schemer valt.’

‘Je bent goed voor me dokter - meer dan goed - zo bin je voor me - as geen mens ooit - voor me geweest - is. Wil de dokter m'n orgeltje?’

‘Nee Uleke, je houdt je orgeltje maar, en later zullen we er wel wat op vinden hoor.’

En voordat Uleke iets kon zeggen zat de dokter voor het orgeltje, en speelde.

Eerst kon Uleke het niet thuis brengen, 't was een Kerstlied, en beiden, de jonge man en de zieke Uleke, verdiepten zich in oude herinneringen, 't was als zongen ze weer als kind bij de lichtende Kerstboom.

Aan de hemel straalden de sterren, en lieflijk lichtte de maan op de fijn besneeuwde bomen. Langs de sneeuwwitte velden liep met vluggen stap de dokter, en binnen in hem was lichtend het schone en goede.

Hanne schilde een appel, het water liep haar langs de tanden, zo een lekker frisse geur kwam haar tegemoet.

‘Die zal je smaken Uleke, hij is net zo fris als een pas geplokke.’

Ja, hij smaakte Uleke, 't was het eerste wat hij die dag gebruikte.

‘Hanna - je mot er ook een vatten.’

‘Ken je denken, die bin voor jou Uleke, voor een ziek mens, voor een gezonde zijn ze veel te fijn.’

‘Nee, Hanna, je mot er een nemen, je bint zo goed voor me geweest,’ en hij stak zijn kleine, magere hand uit en drukte die van Hanna.

‘Bin je mal Uleke,’ zei ze lachend. ‘me bedanken. Gunst man, daar schrik ik van, je hoest of 't uit een holle wilg komt.’

Ze drukte de hand tegen haar borst, en keek hem met grote verschrikte ogen aan.

‘Is 't nou weer gezakke?’ zei ze even later. ‘'k Zal je in bed hellepe, 't is bij negene. 't Is goed dat je de hond weerom heb, nou heb je gezelligheid. Zo krijg je nog een brutseltje’[1)].

Die nacht sliep Clio aan 't voeteneind. Uleke, geheel uitgeput, viel in slaap, en droomde. Hij was kind, en in de kerk stond een grote Kerstboom, de kaarsjes geleken wel echte sterren, zò mooi had hij ze nog nooit gezien. Ook hoorde hij zachte, mooie muziek, en engelen zongen het oude lied.

Nog lag een glimlach om Uleke's mond, toen Hanna hem de volgende dag goede morgen zei, maar Uleke hoorde het niet meer.

Clio lag voor de bedstee, en hief jankend de kop op.

‘Stil Clio, beest, stil! zo gauw had ik 't niet verwacht, gunst nog toe,’ en zij veegde met haar schort de tranen van haar gezicht. Gunst nog toe, 't is of 't beest mensenogen heeft, zo kijkt ie me aan.’

Clio weigerde alle voedsel en waakte bij den baas; trouw lag ze voor het bed, af en toe klagelijk jankend.

Toen ze Uleke in het stille graf hadden gelegd, en de kleine stoet huiswaarts keerde, liep Clio langs het kerkhofpad naar het pas gedolven graf, daar legde zij zich neer en in de blik van de trouwe hondenogen lag een bijna menselijke klacht.

Overgenomen: *Buiten,* 11e Jaarg. no. 2, 13 Januari 1917.

Door: MADELEINE HEIDESTEYN.

Als een kind.

Heer, Zo Gij 't ziekvertrek
Voor mij ten schoolzaal kiest,
Zo leer mij, dat een kind van U
Daar nimmer bij verliest.

'k Voel als een kind mij weer, dat leert te spellen;
De woorden schijnen moeilijk en de letters vreemd.
Ik buig mijn hoofd en leer; aandachtig spel ik
Het klein woord ‘Geduld’... Is 't werk'lijk dan zo zwaar?

‘Ik ken het, Heer; ik heb het woord begrepen.’
En haastig sla 'k mijn blad tot verder lezen om.
‘Geduld, mijn kind,’ - zacht klinken 's Meesters woorden
‘Het *spellen* kent ge wel, maar 't *woord* begrijpt ge niet.

Wacht dan geduldig af, tot Ik de bladzij
Uws levens omslaan zal tot aan de naaste les.’
Weer buig 'k mijn hoofd, en stil ootmoedig leer ik:
Geduld, geduld, geduld, - en wacht op 's Meesters wenk.

E. VOORHOEVE-VAN OORDT.

Uit: *Alles ten Goede.*

Uitgave: J.N. Voorhoeve, 's Gravenhage.

1) Opgewarmd hapje.

Tweeërlei moedersmart.

Een legende.

Toen Jezus Christus de geest had gegeven, op het kruis waaraan de ongerechtigheid der mensen Hem genageld had; toen de laatste donderslag over Golgotha had weergalmd en het treurspel van de verlossing der wereld was afgespeeld, toen ging ze langzaam de Calvariënberg af, de droeve vrouwe, die het verheven Slachtoffer had ter wereld gebracht.

De natuur had haar uitzicht van blije Lente weer hernomen, en de zon kwam weer even te voorschijn, een bleke zon, die in tedere rozengloed op de bergen wegstierf.

En Maria ging wederom naar Jeruzalem, de stad der vervloeking waaraan reeds zovele profetieën waren vervuld.

Zij ging, gesteund door Johannes, den apostel, de doeken van fijn linnen halen, waarin het lichaam van haar veelgeliefden Zoon zou gewikkeld worden.

De weg naar de vallei was lang, en vol droefenis. Want bij iedere schrede hervond zij de herinnering ener smart, herzag zij haar Jezus, gebukt onder de zwaarte van zijn kruis, herzag zij zich zelve, zich voortslepend achter hem aan, zó hadden de vele tranen haar uitgeput, die zij had geweend.

En de apostel vergezelde haar, zwijgend uit grote eerbied voor deze onpeilbare smart, groter dan enige smart ter wereld.

Ook zijn hart, even als dat der vrouwe, was verbrijzeld, omdat hij den Meester had zien sterven, dien hij zo lief had. Maar hij bracht zich te binnen des Meesters heilige leringen; hij vertrouwde op het woord der profeten, en hij wist dat zijn Heer ten derde dage zou verrijzen en de wereld verlossen.

Maar de vrouwe durfde niet meer geloven. Haar geloof was geschokt sinds haar Zoon gestorven was. Haar Zoon, het blonde kind, dat op haar knieën was opgewassen en dat haar het grootste aarde-geluk geschonken had... Wat deerde haar, op dit ogenblik, de verlossing der wereld... Zij was nu slechts de radeloze moeder, wier zoon door beulshanden was omgebracht, en die niets meer kon doen dan wenen, wenen om niets anders dan die gruwel.

En de voorbijgangers op de weg staarden haar aan, maar niemand spotte met haar smart. En zij ging onbewust van alles om haar heen.

O, 't lijden viel haar schier te zwaar; het was meer dan zij dragen kon; en uit de reine, zachte, liefdevolle ogen der vrouwe, die den Christus had gebaard, sprak thans voor het eerst diepe ontmoediging.

‘Laten wij wijken van deze weg, Johannes,’ murmelde zij. ‘Ik wenste geen mens meer te zien, en even, een ogenblik slechts, in stilte en eenzaamheid te rusten.’

En droevig liet zij het hoofd vallen tegen de schouder van den discipel, die de moeilijke taak op zich had genomen dezer vrouwe zoon te zijn, en die haar trachtte te troosten.

En hij sloeg met haar een pad in, omzoomd van rooskleurige meidoorns. Bij het vallen van de avond geurden de bloemen sterker; en rondom deze twee diepbedroefde wezens was de stille vrede van de lieflijke Lente.

Zij gingen naar de Hof der Olijven, de hof waar Christus was komen bidden in die noodlottige nacht, de hof waarin Hij zo gaarne liep te peinzen.

Die hof was vol van Hem. De bomen, de struiken, de kleinste voorwerpen schenen iets bewaard te hebben van Hem.

Verlaten was hij op deze ure. En van uit de hof zagen zij heel Jeruzalem met haar talloze witte huizen...

Dit was het oord der stilte en der rust... En verloren in droef gepeins, zag de vrouwe de kant uit van Jeruzalem.

Er begon rust te komen in haar ziel. De vrede van het terugkerend geloof. Haar hart bloedde uit een altoos gapende wonde, maar het was niet meer in opstand. Een stem weerklonk er in: gewisselijk de stem van den goddelijken Lijder.

De apostel bad. Hij bad voor die bedroefde moeder, die hij reeds liefhad als zijn eigene.

'O, vrouw,' sprak hij, 'gezegend zijt gij boven alle vrouwen, omdat uw smart groter is dan alle smarten.'

En toen zij zich langzaam verwijderde in de richting der stad, hoorden zij een vreemd geluid van snikken... Waren zij dan niet alleen in de Hof der Olijven?... Een vrouwestem zegde vol smart haar klacht uit.

De moeder bleef stille staan. Een ander dan zij leed óók; en medelijden bewoog haar ziel, zij bukte zich om te zien; en ziet, geknield aan de slootkant ter zijde van de weg, lag daar een vrouw uit het land van Galiléa. Heur haren waren vergrijsd, en heur trekken vermoeid van de gestorte tranen.

'Wat deert u?' vroeg zachtkens Maria.

'Mijn zoon is dood,' kermde de stem. En de onbekende hief tot de vrouwe haar ogen op, ogen wijd opgesperd, ogen verschrikkend van waanzin. Haar handen, tot bloedens toe geschuurd langs de stenen van de weg, en opengereten door de doornstruiken beefden.

Een rilling voer over de leden der vrouwe. Die smart herinnerde haar aan de hare, en deed ze nòg fèller schrijnen.

Zij was dus niet de enige op aarde die leed. Was haar leed dan slechts het beeld van de smart aller mensen, een lering en een voorbeeld voor de gehele wereld, en was het een wereldwet, dat alle moeders haar zonen moesten verliezen?... En zij staarde op de rampzalige die daar aan haar voeten lag, badend in tranen. Zij staarde haar aan met ogen vol goedheid; en toen de vrouw ver-

wonderd over zoveel mededogen, vroeg: waarom? antwoordde zij:

‘Omdat ook ik moeder ben. Mijn zoon is gestorven aan het kruis.’

Bij dat woord kruis was de onbekende opgerezen.

Haar gelaat was doodsbleek geworden; zij stamelde:

‘Mijn zoon is óók gestorven als een gevloekte: ik vond hem verhangen langs de weg.’

Was het mogelijk? De smart dier vrouw was dus in alle opzichten gelijk aan de hare, en Johannes had dus ten onrechte gezegd, dat háár smart groter was dan enige andere op aarde?...

O, vreemde ontmoeting van twee rampzaligen, van deze twee zusters van leed en tranen. Van ieder harer was de gestorvene het énige kind geweest, de zielsgeliefde zoon, tot man opgegroeid, en heengegaan in de volle kracht zijner dertig jaren. En ieder harer had in haar ziel dat ontzettende beeld, de ene van een gekruisigde, de ander van een zelfmoordenaar.

En Maria niet achtende haar eigen smart, beklaagde deze ongelukkige, die geen steun ter wereld meer had, geen geloof, geen moed, geen troost.

‘Hoe is de naam van uw zoon?’ vroeg zij. ‘Ik wil die weten om hem te gedenken in mijn gebeden, en uw zoons zaak te bepleiten bij God.’

Toen stond de vrouw aan de slootkant op, en met verwrongen lippen, als kwelde haar de herinnering aan een ontzettende verschrikking, stamelde zij:

‘Judas.’

De moeder des Verlossers werd zeer bleek. Een rimpel gleed over haar voorhoofd; toen, na een korte poze van stilte, stak zij naar de rampzalige haar beide handen uit en sprak:

‘Steun op mij, arme moeder. Keer, gelijk ik, terug tot de ledige haard. Gij zult daar beter kunnen wenen.’

De nacht was gedaald, een zachte, geurige Lentenacht.

Zij aan zij sloegen de vrouwen de weg in naar Jeruzalem. De stad sliep; men hoorde niets dan in de verte de verlaten honden, die huilend in het gebergte dwaalden, en de raven, krassend op de heuvel Golgotha.

En de smart eerbiedigend dier twee, één door het lijden, bleef de discipel achter in de Hof der Olijven, om nog te bidden.

Maar lange, lange tijd zag hij ze na in het maanlicht, de moeder van Christus, steunend met haar arm de moeder van den verrader.

HENRI DE FORGE-NELLIE.

Uit: *Stralen van één licht.*

Pasen.

Zij gaan: nog hangt in haar oren
't gejoel en 't felle gedruis,
en of ze het ‘Kruisigt Hem’ horen
weerom voor Pilatus' huis,
zó duiken ze in heur mantel
en spreken zacht voor zich heen,
maar de weg ligt stil en eenzaam
en de vrouwen gaan daar alleen.
Zó stil is de jonge morgen,
Zo koel en blank het licht!
Heur ogen branden van tranen,
ginds staan nog, hoog-opgericht,
op de dorre heuvel der schande
drie kruisen, dáár stierf Hij,
de Rabboni, de Verwachte van Israël...
En de stad ligt rustig en blij!
Hij, die de duizenden spijsde,
die hun kinderkens tot Zich riep,
die het dochterke wekte ten leven
en stil-lachende zei ‘dat het sliep’;
Hij, die de stommen deed spreken,
die de kreupelen vrolijk deed gaan,
die Zijn doden vriend bij de naam riep
en hem dwong om op te staan;
Hij, de vriend van de armen,
voor wiens zoete, machtige stem
zij hoeven en hutten vergaten
en volgden en hoorden naar Hèm...
Waar waren zij, al die Hij weldeed,
de duizenden, waar was hun trouw?
Bij het kruis stond naast Zijne moeder
één leerling en ook nog een vrouw...
Al de hope van Israël verloren!
De Verwachte in schande gedood!
Dáár rijst op de kruin van de heuvel
Zijn kruis nog in 't morgenrood.
Doch werd Hij heel Israël ten schande.
haar blijft Hij Rabboni, de Heer,
en zij brengen Hem zalve en balsem,
maar wie wentelt de steen voor haar neer?

In de tuin van Arimathea,
waar de duistere olijven staan,
speelt een gouden glans door de twijgen,
nu de zon is opgegaan.
‘Hoe zullen wij tot Hem komen?
Wie wentelt de steen voor ons af?’
De Paaszonne werpt heur stralen
op het wijd-geopende graf.
‘Verrezen! Hij is verrezen!
Hoe vreest ge? Hij is hier niet!’
Gods engel zingt voor de vrouwen
In eerste overwinningslied.
Verrezen! Hij wàs de Verwachte!
Hoog jubelt in zegetoon
de stem der oude profeten
tot eer van den Menschenzoon.
‘Verrezen! Gaat, zegt het aan Petrus,
dat Hij hem is voorgegaan,
gaat vrouwen, zegt het aan allen,
dat de Heer is opgestaan!’
‘Dic nobis[1)], wat zaagt gij, Maria?’
‘Den engel in 't morgenlicht,
de glorie van Christus, mijn hope,
en de glans van Zijn aangezicht!’

ALBERTINE STEENHOFF-SMULDERS.
Uit: *Holland.*

Afgewenteld.

De steen, de steen, te zwaar een steen
Dat vrouwen die verwrikken konden,
Verwijderd was hij reeds door een,
Ten hogen hemel uitgezonden,
En wat der liefde ondoenlijk scheen
Onnodig en gedaan bevonden.
Wat zucht gij, neergebogen geest!
En weet niet uit of door te komen?
Dat zwaarste, dat gij 's avonds vreest,
Vindt gij des morgens weggenomen -
Gods Englen zijn u voor geweest.

N. BEETS.
1814-1903.

1) Zeg ons.

‘Al ruisen alle wouden’.

Al ruisen alle wouden,
Al bruist het wilde Meer,
Al beeft het al van Donder,
Al straalt de Bliksem neer;
Mijn hart blijft zonder vrezen
In zijn wezen.

Het kan ons niet verschrikken,
Al wat van buiten woelt,
Wanneer men maar van binnen,
De schoonste ruste voelt,
Die schoonste rust van binnen
Kan 't verwinnen.

Als Jezus zich in 't harte
Te ruste heeft gezet,
Laat eens een onweer komen,
Dat deze rust belet:
Al 't kwaad versmelt in vrezen
Voor Zijn wezen.

O, mensen, woudt gij leren,
Waarin uw heil bestaat:
't Is hier in, dat gij weelde
En aardse rijkdom haat:
En dat gij tracht te winnen
Rust van binnen.

JAN LUYKEN.
1649-1712.

Hij, die wéét.....

Toen in Augustus 1914 de wereldoorlog uitbrak, werd ook het Nederlandse leger onder de wapenen geroepen. Alle dienstplichtige mannen moesten opkomen, om onze grenzen te beschermen. Overal toch werden die grenzen bewaakt, om te zorgen, dat onze neutraliteit werd gehandhaafd.

‘Nu kan ik je niet naar de trein brengen dit keer, Dolf,’ zei Martha van Vleemen, toen haar man aanstalten maakte om te gaan. Hij had de zwart-leren koppel al omgegespt, zijn witte handschoenen op tafel klaargelegd, - een boekje er naast; het was 't beste om in de trein maar wat te lezen, dan vergat je de narigheid. Maar hij had wel twee-, driemalen, dralend en aarzelend, het boek opgenomen en weer neergelegd; het was toch eigenlijk ruw

en ongevoelig van hem, om door een beek z'n gedachten te binden aan dingen van fantasie, dingen die de een of andere schrijver zo maar eens bedacht had, terwijl hij, Dolf van Vleemen, zoveel andere werkelijkheid had om aan te denken, al was die dan ook droever en triestiger dan de meest trieste vertelling...

'Ligt u ver van huis?' 'Drie uren per trein zowat...'

In de kamer, waar zij stonden, naast elkaar, Dolf en zijn vrouw, flauwde schemerig licht van een kleine petroleumlamp, waarvan de kap, aan de ene zijde, naar het ledikant toe, afgedekt was door een stuk krant.

Op een klein tafeltje naast het bed stonden medicijnflesjes, waarop 't lamplicht glansjes toverde, en een schoteltje met een heel klein trosje druiven, waarvan er een paar afgeplukt waren. Naast de handschoenen op de tafel een vreemd voorwerp, blik en koperwerk, schreeuwend van glans in de halfdonkerte van de kamer.

'Van wien heb je dàt ding gekregen?' vroeg Dolf.

'Die inhalator?... Van 't groene Kruis'... heel wat geloop voor gehad; Dientje zei, dat ze 'm nauwelijks geven wouen. Dat was alleen voor mensen, die 't niet kopen konden... niet voor òns slag.'

'O ja, òns slag... wij kunnen alles kopen, wel zeker,' zei Dolf bitter, maar ingehouden toch om der wille van de kinderen; twee, die met hoogrode kleur in de verwarde kussens naast elkaar lagen: hun ademhaling was snel en ongelijk; hun kleine handen woelden telkens boven de dekens uit, of warden in 't toch in losse vlechtjes gebreide haar. Twee meisjeskopjes, lief en rond, maar nu wel heel erg rood en opgeblazen...

'Als Jopie nou vannacht maar doorslaapt,' zei Martha, 'dan heb ik alleen hen tweeën. Nog zorg genoeg, maar allo...'

'Komt moeder vannacht niet?'

'Ze zoù komen. Maar gisterennacht heeft moeder ook al gewaakt. Dan kan je toch ook niet vergen.'

'Neen... Als die ouders van Dientje nou maar niet zo eigenwijs waren.'

'Och, neem 't ze kwalijk. 't Is ook een enig kind; dat hebben ze 's nachts graag thuis.'

'Graag, graag, dan moeten ze niet dienen. Als een mens vragen kon, wat je graag doet in je leven...'

'Mopper nou niet zo, jongen. Wees blij, dat Jopie 't ergste gehad heeft; dokter zei immers, dat we 't met haar overwonnen hadden... geen groep, zei hij.'

'En zij dan.'

'Wat zij hebben, wist hij ook nog niet. Maar hij dacht, dat het mazelen of zo worden zou, een gewone kinderziekte.'

'Ben 'k niet zo gerust op, waarvoor dan die medicijnen nou al?'

'Ja, dat moet de dokter maar weten. Dat moet je aan hem overlaten. Hij weet 't...'

'Dokters zijn ook mensen... Ten slotte weten ze ook niks, als 't er op aan komt.'

'Nou, kijk nou niet zo zwart. Je maakt het er mij ook niet gemakkelijker mee... Heb je je broodjes ingepakt? En je sinaasappel?'

'Ja... Nou, dan ga 'k nou maar, het wordt tijd'

'Bij half negen... Hoe laat gaat-ie?'

'8.48... Kan 't makkelijk halen... Nou kinders,' hij boog fluisterend zich over 't bed, 'nou kinders, vader gáát, hoor...'

Maar zij sliepen. Wel onrustig, maar vast genoeg, met zware ademhaling, om niets van het gefluister te verstaan. Heel zacht

streek Dolf de vingertoppen over hun wat verwarde haren... ‘Dag, dag...’ herhaalde hij, heel zacht.

‘Voorzichtig, Dolf, maak ze nou niet wakker.’

Zuchtend keerde hij zich af, trok de krant wat verder over de lampekap, nam handschoenen en boek mee, en ging. Aan de deur bleef hij nog even staan, en dan, in eens besloten, trad hij de kamer uit. Zijn vrouw volgde hem.

‘Ik zal je even helpen,’ zei ze. ‘'k Zit anders maar boven, - er komt toch haast niemand in de winkel - maar ik zal je even uitlaten... Náár, dat 'k nou niet even mee kan, hè?’

‘Och, dat is niks...’ zei Dolf, onverschilliger van toon, dan hij wel bedoelde, ‘als 't maar niet dáárom was. Dat je hen zó achterlaat, en niet weet wat. En dan moet je zien, hoeveel lui voor een futje maar verlof aanvragen...’

‘Als 't nodig mocht zijn, telegrafeer ik je, en dan kan je dadelijk weg immers?’

‘'k Hoop maar van niet,’ zei Dolf.

‘Hij zette zijn gebiesde pet op, en sloeg zijn lange jas om, een mooie, grijze uniform van modern laken.

‘Staat je toch wel goed,’ zei z'n vrouw, een beetje trots. Er was weer een glimlach op haar gezicht. Hij ook, keek onwillekeurig in de spiegel.

‘Ja,’ zei hij dan, ‘je verbeeldt je, dat je heel wat te zeggen hebt, als je zo'n mooie sergeant ben... Weet je, wat de kerels in de kompie zeggen?’

‘Nou?’

‘Hij hep '*t land weer...*’

‘Nou, wat zou dat?’

‘Ze doen voor een landweer-sergeant veel minder dan voor een ander natuurlijk... Geeft ook misère, als je goeie vrinden blijven wilt met je kapitein... 't Kan me gestolen worden, die hele mooie uniform.’

‘Ja maar, jongen, wees blij, dat we tenminste niet als in België...’

‘Ja, dáár moet je niet aan denken. Nou, dag, wijf. Tot over veertien dagen dan maar weer...’

‘Misschien is de oorlog dan wel lang over...’

‘'k Hoor 't je zeggen.’

Hij zoende haar gêndag, hield haar hand vast in de zijne.

‘Nou, wat er van de zaak is, dat schrijf je me wel... En vooral, hou me op de hoogte van de kinderen; je zorgt wel goed voor ze...’

‘Natúúrlijk toch... Ik zou zeggen: zal 'k nog es 'n poging doen om een bediende te krijgen, maar je weet niet, waar je het van betalen moet; er wordt niet verkocht...’

‘Hou Dientje maar, en neem jij de winkel waar; dat lijkt me beter...’ ried hij aan, terwijl hij de winkel vol boeken doorstapte. Hij keek rond, onwillekeurig. Zo'n net winkeltje toch, zo'n gezellig

zaakje... En 't ging zo goed tot vóór Augustus. Alles was hun zo meêgelopen... En toen ineens...

Martha knikte; ja, zij zou 't dan maar met Dientje zien vol te houden; de zaak bond nou niet zoveel. Maar ze dacht aan de benauwde ogenblikken, als ze de kinderen onafgebroken hoorde huilen boven, met onbenullige Dientje er bij, en zij stond dan achter de toonbank, om met een securen, langdradigen meneer pennetjes uit te zoeken, of om een kind een schrijfboekje te verkopen, dat nooit dik en bijna nooit goedkoop genoeg was, en dat ze dan soms nog niet eens kòchten... Och, dat alles vertelde ze Dolf maar niet eens, daar zou hij maar over tobben ginds.

Nòg een zoen, nòg een handdruk, - dan stapte de sergeant weg. Zij bleef aan de deur staan tot hij om de hoek verdween. Dan sloot ze met een zucht de winkeldeur, en deed de lichten uit; er kwam nu tòch niemand meer.

Dolf van Vleemen zag, dat hij zich nu haasten moest, wilde hij zijn trein niet missen, en hij liep de laatste twee, drie straten op een drafje.

'Een vent op hol - houdt 'm!' riep een straatjongen hem na. Even lachte Dolf toch; hij was er nijdig om op zichzelf; hoe kon hij nu lachen...

8.45...! zag hij op de stationsklok... Jongen, jongen! hijgde hij, en vloog naar 't loket...

'Haast je maar niet zo!' zei de controleur bedaard, 'daar komt hij net binnen!'

Boven zijn hoofd hoorde Dolf 't gedonder van de trein; 't rumoer van stoom en ijzergeknars door 't aanzetten van de remmen echo-de onder de kap... Een stroom van reizigers brak uit over de perrons; veel militairen ook, zag hij. En zijn gedachte was: Diè gaan weer naar huis!

Hij begreep nauwelijks, waar ze allemaal vandaan waren gekomen, - of 't moest wel heel vol gestaan hebben op 't perron, want alle plaatsen waren alweer bezet... Geen wonder ook, 'n snèl...! Onrustig draafde hij van voor naar achter, en dan weer terug, vol, vol, overal vol...

'Instappen!' galmde de hoofdconducteur.

'Vooruit, sergeant!' zei de conducteur, hem een duwtje in de rug gevend. 'Stap in, anders laten we je staan...'

Hij opende de deur van een eerste klas en zei, toen Dolf aarzelde: 'Nou, is 't u nòg niet mooi genoeg? Hoger hebben we niet, hoor!'

Dolf zat, hij zat prachtig. Dat was 'm nog nooit overkomen; eerste klas. Nou ja, in mobilisatie keek je zo nauw niet, zeiden ze tegenwoordig aan de spoorwegen. Dolf hijgde er nog van; hij zette zijn pet af en legde die in 't netje. Er was nog ruimte genoeg; hier was 't zo vol niet. Er was nog een hoekplaatsje open; naast Dolf zat

een stijve, eenvoudig gekleed man. Dolf zag, hoe netjes hij geschoren was, en wat een witte hoge heining er sloot om zijn magere hals. Netjes, och jawel! Maar geen eerste klas passagier; helemaal niet... Neen, dan die deftigheid tegenover hem: een oude heer met 'n lange grijze baard; de dunne benedenste haartjes van die baard raakten de bovenkant van een plaid, die over zijn knie gespreid en tot boven zijn horlogeketting opgehaald was... wit, weelderig haar omsloot zijn schedel; een mooie kop had hij met die gouden bril... Zijn handen waren blank en zijn nagels glimmend rose; aan zijn pink een brede ring met zegelsteen; een wapen er in, zag Dolf.

'Zeker van adel!' dacht hij. 'Moest je die andere ring zien schitteren, aan de middelvinger; een echte, klare, kostelijke diamant zat daarin... als dàt geen diamant was...'

Diè had nog geen hinder van de mobilisatie... kon je hem wel aanzien. Wat zou hij zijn? Een hoge meneer, in elk geval. Eerste klas reizen, met zo'n fijne plaid over de knieën, en zo sjiek in de spullen... noù! Een baron of een graaf, of zo iets, met een groot kasteel en een eigen jacht... lieve deugd, wat een verschil toch tussen de mensen op de wereld.

Nu... daar zou hij zich maar niet verder in verdiepen; hij zou liever z'n boek maar eens nemen.

Dolf probeerde te lezen. Maar hij merkte al gauw, dat het niet ging. Het licht was best, daar lag het niet aan. Hij zat gemakkelijk, dat was 't hem ook niet. Geen luier stoel thuis zat beter dan het plaatsje hier... Maar toch zou hij liever een stoel thuis gehad hebben, naast het bedje dan maar van Beppie en Toos... liever zo'n harde stoel, de hele nacht, om te waken, dan hier in de trein, bij elke wenteling der wielen een paar meters verder van hen af... van huisaf, van huisaf, van huisaf... 't Was of hij de woorden hoorde in het wielgeratel, 't stoten op de rails... van huisaf, van huisaf...!

Daar kon je niet bij lezen. Houd dáár je hersens maar eens bij... Hij zou blij zijn als hij maar weer in zijn wolletje lag, in de schuur aan de grens. Daar was 't ongezellig, akelig, àlles wat je wou... Maar er waren tenminste mensen om mee te praten, en er was werk om te doen. Morgen liep hij weer met de troep, de gewone mars van een kleine dertig kilometer... Hoe ze lopen geléérd hadden, in deze zes, zeven maanden... Hij zèlf ook... dat had-ie nooit gedacht, dat-ie nog eens door en door gehard zou worden...

Je werd, - dat was waar! - tegen àlles gehard; tegen 't ruwe leven, het soms slechte eten, tegen tocht en warmte, tegen dwaze praat en 'hogere' onbillijkheid. Als je helemaal niet meer thuis kwam, zou je niet eens merken, hoe je wende aan dat alles...

En thuis viel je de misère op 't lijf. Wat je uit brieven alleen begreep en vermoedde, dat werd dan plotseling werkelijkheid voor je, en véél erger nog dan je vermoedde...

Nu had hij dan drie dagen verlof gehad om te proberen zijn

zaken op orde te brengen. Dat Martha dat niet recht had kunnen houden, kon zij ook niet helpen. Er werd zo ongeveer niets verkocht; nu ja, wat schrijfbehoeften nog, maar wiè kocht er boeken in deze tijd van bezuiniging!

De vorige maal had hij 't al gezien zonder het te zeggen: op deze wijze verliep 't zaakje helemaal. Hij moest er eigenlijk de hele dag zelf bij zijn, - nietwaar, als je een zaak òp wilde werken... 't oog van den meester... dat gold ook hier...

Gelukkig, dat hij tenminste uitkering kreeg als landweer-sergeant. Daar konden ze thuis althans van leven. Maar als de huur van 't winkelhuis er af was, niet min - drie honderd en vijftig gulden - wat bleef er dan om te eten over...? Dan moesten ze toch 't dagmeisje betalen, en den dokter, die nu telkens weer nodig was voor de kinderen... Jawel, 't 'Groene Kruis' hielp alleen maar mensen, die 't niet betalen konden, - en hij was immers een Croesus! De man in dienst, die verdiende de kost, en de zaak ging immers door? Welzeker ging de zaak door... de wisseltjes van de winkelvoorraad moesten worden betaald, maar de winkelvoorraad bleef, zoals die was, - er werd nauwelijks ontvangen, laat staan verdiend...

En zo had hij dan zijn verlofdagen besteed aan achterstallig werk, en aan nog meer, nog ellendiger werk dan dat: twee dagen van de drie had hij gelopen, op zoek naar iemand, die hem honderd en zestig gulden lenen wilde, voor een wissel, waarvan de houder begon te dreigen. Maar iedereen zei, dat hij nú geen geld lenen kon, al wou hij nog zo graag, - en òf ze dan graag wilden, bleef nog maar in het midden, - en men had geprobeerd hem gerust te stellen met de verzekering dat er nù immers geen faillissementen werden gemaakt... Alsof de dreiging ervan al niet erg genoeg was!...

Maar eindelijk had hij ze nu gekregen, bij stukjes en beetjes wel, maar 't geld lag er nu dan toch; als de wissel kwam, zou Martha kunnen betalen. Dat was één zorg van z'n hart.

De kinderen, kleine Jopie eerst, ziek geworden, toen hij thuiskwam, nu Toos en Beppie ook, - dat was de tweede. Als hij, zó uit het vuile Brabantse stro, maar geen ziekten meegebracht had, zo verweet hij voortdurend zichzelf... Maar mazelen heersten in de stad, en kon 't dus wel dát zijn... Gelukkig dat Jopie geen groep had gehad, dat zei de dokter tenminste...

Als hij nu maar een dag of vier, vijf, had mogen wegblijven, maar dat hoefde hij niet eens te proberen, deden ze toch niet, dan alleen bij levensgevaar... En dat was er niet, zei de dokter immers.

Zou die rijke meneer tegenover hem nu ook zo zitten piekeren? Zijn kinderen zouden wel niet meer hulpbehoevend zijn - en in elk geval: met geld kan je alle hulp betalen, die je nodig hebt. Als je geld hadt, deed je wonderen... als je 't niet hadt... nog veel meer, placht Martha te zeggen. En zij toonde 't ook. Wat zij van oude prullen wist te fabriceren, daar stond je gewoon verstomd

van. Moeder, Dolfs moeder, die toch ook wel zuinigheid gekend had, zag dáártegen op... Ja, hij had het best met zijn Martha... En de zaak ging zo goed, ze hadden alle reden om tevreden te zijn. Als nu maar niet die oorlog, die gevloekte oorlog gekomen was, die heel hun rustig leventje had uiteengeslagen... Hij, net als alle anderen, plotseling onder de wapens geroepen, moest heel de zorg voor zaak en gezin overlaten aan Martha, die wel wàt voor de zaak kon doen, maar niet genoeg op de hoogte was.

En nu was na zeven maanden zijn spaarpotje leeg, en zaten ze voor tekorten... Alles was te overkomen, maar wie zou zeggen hoe lang dit duren kon, hoe lang nog die sombere schaduw zou liggen over de wereld, hoelang Nederland in de wapenen zou moeten staan? Hij wist het wel: honderden hadden met dergelijke noden te kampen. Maar ieder woog de zijne het zwaarst... Als de goede God nu maar gaf, dat althans de kinderen... dat die niet erger werden. Getobd hadden ze nooit, en nu, of 't spel zo sprak, was er iedere keer wat. Of verbeeldde hij zich maar, dat 't nu, op een afstand, erger was dan vroeger? Maakte hij zich nodeloos ongerust?...

'Weer naar de grens terug, sergeant, of op weg naar huis?'

Dolf schrikte op. De oude heer tegenover hem vroeg het. Even verward keek Dolf hem aan.

'Terug meneer,' zei hij dan. 'Weer naar de grens.'

'Ligt u ver van huis?'

'Drie uur per trein zowat... Och nee, niet zo ver... in gewonen tijd. Maar nou is het ver genoeg...' Eerst had hij willen doorpraten, maar hij hield meteen op. Waarom zou hij aan een vreemde dingen gaan vertellen, die hij toch maar alléén begreep, zoals ze waren in de werkelijkheid?

De oude heer scheen dat botte stilzwijgen wèl te verstaan. Hij zei niets meer en staarde door het venster de donkere avond in. Dolf had weer naar zijn boek gegrepen, maar bladerde alleen. De man in de witte boord scheen nauwelijks te leven, en keek strak omhoog naar het bagagerek, alsof hij zijn laatste hoop had gevestigd op de koffer van de dame, die de ene hoekplaats van de coupé bezet had, en een ruisende zijden mantel naast zich uitgespreid had, als om duidelijk te maken, dat zij best twee plaatsen gebruiken kon. Zij keek niet, zij luisterde niet, zij was enkel en alleen passagier-eerste-klas, een beetje gegêneerd door 't gezelschap van een doodgewoon sergeant èn een meneer, die zo met een sergeant praatte...

''t Is nu niet alles zeker, daar buiten,' begon dan de oude heer weer, met een handbeweging naar het venster. 'Of hebt u een goed kosthuis getroffen?'

'Dat gaat nog al wel, meneer. Wij eten bij den boer aan tafel, maar slapen met z'n veertigen in de stal.'

‘Met z'n veertigen!’ herhaalde de heer met de plaid. ‘Gezellig, maar niet fris...’

‘Allesbehalve,’ zei Dolf kortaf. Daar wist hij van meê te praten. En was het dat maar alleen. Maar dat je zo weinig geestelijke frisheid genoot, dàt er zo weinig mannen waren, met wie je eens praten kon, praten over andere dingen dan over de dienst, en over allerlei pret, waaraan hij geen deel verkoos te hebben...

‘Wáár ligt u zowat?’

‘In de buurt van Eindhoven.’

‘In de zomer wel een mooie streek... Hei... Met de auto haast niet door te komen...’

‘Woont u daar óók?’

‘Neen, mijn huis staat een half uurtje van Nijmegen, dicht bij de grens. Ik heb ook inkwartiering gehad; mijn garage vol, het oude tuinhuis vol, de oranjerie vol... Nu zijn ze in tenten-kampen...’

Dolf zag den ouden heer nog eens aan, en er was iets afgunstigs in zijn blik. Een auto, een garage, een oranjerie... nog iets?

Hij... een huurhuisje... een achteruitgaande winkel... drie zieke kinderen... klein verschilletje, wat?

Maar Dolf zeide niets. Waarom zoù hij? Mensen, die 't zelf zo goed, zo ruim hadden, wat zouden die begrijpen van burgermansmisère?

‘Ja, 't is een dwaze tijd,’ zei de oude heer, praatgraag, en alsof hij een conclusie op zijn eigen gedachtenloop stelde, ‘een dwaze tijd... De mensen vechten om een plaats op Gods aardbodem, - en als ze die hebben, zullen er nauwelijks mensen meer zijn om de plaats te bezetten...’

Dolf knikte. Dat had hij ook al zo vaak gedacht. Maar als hij er al eens over sprak, met zijn kameraden, had hij er zich tenslotte altijd 't best bij bevonden om te zeggen: ‘Laten we daar maar niet over denken, alleen ònze nabijliggende plicht doen, òns stukje grond, als 't moet, verdedigen.’ En als hij dan las en hoorde, hoe 't daar in 't Belgenland gesteld was, waar steden en dorpen puinhopen, en gezeten burgertjes berooide vluchtelingen werden, dan verzoende hem dat weer met de dienst... dit was toch nog wel beter dan 't lot van België te delen, en hij voelde zijn eigen huis, zijn eigen gezin als het verdedigd bezit, als het stukje vaderland waarvoor hij, moest het, óók vechten zou...

‘'t Zal gek zijn van de zomer... de grenzen gesloten, waar zullen we heen moeten...?’ vroeg de oude heer.

‘Dat is voor mij de grootste zorg niet,’ zei Dolf, weer wat bits en geprikkeld. Hoe was 't mogelijk, - die mensen hadden zorg over hun buitenlandse reis... Zij moesten eens bij hem thuis een kijkje kunnen nemen. Dolf gevoelde zich als verongelijkt. 't Was makkelijk praten over de oorlog en zijn dwaasheid, als je er niet mee te maken had, dan - nu ja! - in het geven van logies aan

wat manschappen, die 't misschien in garage, tuinhuis en oranjerie nog beter hadden dan in hun eigen woning, waar de armoe huisde en de zorg. Mensen met een plaid over d'r knieën, en briljanten aan d'r vingers, die moesten daarover eigenlijk maar nooit praten...

Hoe zouden ze 't thuis nu hebben?...

Het was al kwart voor elf... spoedig zouden ze te Nijmegen stoppen... Of vergiste hij zich, had hij zich verkeken in de kleine cijfertjes van het spoorboekje? 't Zou geen wonder zijn in de verwarring thuis...

Dolf zocht zijn spoorboekje uit zijn klein reisvaliesje en sloeg de route op... Ja, 't was zo... 10.55 Nijmegen.

'Nog een minuut of wat, dan is u er,' zei hij dan, om, beleefdheidshalve, toch óók wat te zeggen.

De oude heer diepte een groot gouden horloge op van tussen plaid en vest.

'Nog zeven minuten,' gaf hij toe. En dan, zich plotseling naar den stijven, netgeschoren burgerman naast Dolf wendend: 'Andries, nog zeven minuten...' De toon van zijn stem was geheel anders, dan toen hij tot Dolf had gesproken, niet vriendschappelijk, eerder bevelend.

'Ja mijnheer,' zeide onderdanig de man met de hoge boord, en zette rustig en voorzichtig een klein koffertje naast zich. Toen begreep Dolf ineens met lichte verrassing, dat die stille, bescheiden man, die reisde, alsof hij geen recht had om in een eerste-klas-coupé rond te kijken, een knecht was, een gedienstig geleider voor den blijkbaar schatrijken overbuur...

'Toe maar,' dacht hij. Een man, die z'n knecht ook eerste klas kan laten reizen... En ik, mijn eigen baas... zakenman, verlegen om honderd en zestig gulden...' Hoe hinderde hem nu de man met zijn gouden bril en zijn mooie haren, hoe protserig vond hij diens briljant en de tijgerkleurige plaid... Hij zou blij wezen, als Nijmegen voorbij was, dan zou hij misschien alleen zitten; mogelijk stapte die dame ook wel uit...

Er werd niet meer gesproken, zelfs niet, toen de lichten van de stad uit het venster opdoken. Andries was opgestaan, gereed om aanstonds bij het stilstaan van de trein het portier te openen. Vlak bij het station gloeiden de felle lichten van een auto...

'Onze wagen, Andries?' vroeg de oude man.

'Ja, mijnheer.' Andries was blijkbaar gewoon niet meer te zeggen dan hem gevraagd werd, maar hij zeide het zeer netjes.

Ze reden het station binnen. De dame pakte haar ruisende mantel bijeen, keek rond, of iemand ook aan haar koffer zou helpen. Maar Dolf was te zeer in eigen gedachten verzonken; de geschoren mijnheer had enkel oog voor zijn deftigen meester...

Toen de trein stond, wenkte zij een witkiel, die gedienstig het

portier opende, en de koffer wegdroeg, gevolgd door de statige dame, die met een nauw zichtbare hoofdknik groette.

Andries gaf het kleine koffertje over aan een man in uniform, die buiten stond te wachten; dan nam hij de plaid weg en sloeg de dubbel, gaf ze eveneens over. Dolf zag met verbazing dat de oude heer zitten bleef, totdat Andries, vlug, zich een weinig voor hem bukte. Toen sloeg hij zijn rechterhand om de schouders van den knecht, en die schuifelde met zijn vacht, heel voorzichtig, voetje voor voetje, tot aan het open portier...

'Goede reis, sergeant,' zei de oude heer, vriendelijk. 'Slaap wel ...en geloof maar gerust, dat ik morgen je mars wel graag meemaken zou...

De man in uniform ving hem op, droeg hem bijna, met hulp van Andries, naar de dicht bij de uitgang gereden auto...

Sprakeloos keek Dolf de vreemd-voortschuivende groep na; niet de enige, die dat deed trouwens. Dolf had het portier weer gesloten, leunde uit het coupé-venster. Een kruier stond er bij; nieuwsgierig, maar niet verbaasd, volgden zijn ogen het drietal bij de auto.

'Wie is dat, zeg?' vroeg Dolf hem.

'Dolf hoorde een naam, die spoedig weer vergeten was. Maar de woorden die de witkiel er bijvoegde, bleven in zijn hoofd hangen: 'Schatrijk, maar hulpelozer as een kind... hij hèt geen voeten, sergeant... Da's ter nou een, die alles krijgen kan wat-ie wil, met z'n geld, maar kinderen en gezondheid, die kan je met geld niet kopen, sergeant.

Alweer donderde de trein over de rails.

De lichten van Nijmegen waren nog maar heel flauwe glansjes in het alomme duister. In de coupé was het warm, en op eenmaal vreemd-leeg. Dolf zag nòg in zijn verbeelding het gezicht van dien stijfgeschoren man, tenslotte niets anders dan een dienstwilligen dienaar, en dan tegenover hem de mooie kop van den ouden heer, die over een auto beschikte, en over een landgoed met tuinhuis en een oranjerie... maar die voor al zijn geld geen kinderen en geen gezondheid kopen kon... en die zo graag eens een mars meemaken zou, als hij maar voeten had gehad...

Dolf overdacht en herdacht zijn morrend peinzen van diezelfde avond. Hoe had hij weer aangezien, wat voor ogen was, geoordeeld zonder te kennen...! Want was het ten slotte niet heerlijker, met zorg en angst soms, ja, maar in kracht en levensmoed, het leven te leven uit Gods hand, dan zó, hulpeloos, afhankelijk van anderen, als een gebrokene door het leven te gaan... als een, die altijd blijft begeren, wat hem nooit, nòòit zal worden uitgereikt?

Hoe wonderlijk had God toch alles in Zijn wereld geschikt! Gebeurde er wel één ding, dat geen grond en reden had? Was er wel één mens, die door de dingen heen zag Gods liefderijke bedoeling?

Ja, maar de oorlog dan?

En de ziekte nu van de kinderen?

En de achteruitgang in de zaak?

Of had God dit alles nodig wellicht, en ook deze reis in de eerste klas, om Dolf die dóórschijning van Gods liefdeglanzen in 't aards gebeuren te doen aanschouwen? Was het ter stilling misschien van dit onrustig hart? Medicijn tegen de kwaal van zijn dikwijls opstandig gemoed?

Medicijn... Terwijl hij daaraan dacht, zag hij op eenmaal het tafeltje naast 't bedje van Toos en Beppie, met de medicijnflesjes...

Wat had Martha ook weer gezegd...?

...Dat moet je aan den dokter overlaten... Hij weet 't... Waar God Zijn medicijnen voor nodig oordeelde, dat moest Dolf dus ook... aan Hèm overlaten... Omdat Hij het is, die wéét...

En dááraan niet te dènken! Maar de hele avond je zitten opwinden over een ander, die 't zogenaamd, of naar de schijn alleen nog maar, beter heeft dan je zelf... Afgunst zonder kennis, nijd zonder grond... En dan vroeg je soms nog waarvoor de oorlog komen moest, en waarvoor deze gruwelijkheden gebeurden! Was het niet, omdat de mensen, ook de volken, leefden in afgunst op elkaar?... Was het niet, omdat zij meenden alles beter te kunnen maken dan de grote Medicijnmeester, dan Hij, die wéét?...

Dolf staarde naar buiten zonder daar iets te zien. Maar hij zag tòch iets; hij zag de weg van zijn leven en dat der zijnen door God gebakend; hij zag de liefdehanden Gods, handen van loutere goedheid, zegenend uitgebreid over die Hem verwachten, op Hem hun heil, hun vast betrouwen stellen... Hij, die wéét, zou Hij alle dingen niet wèl maken voor het kind, dat Hem vertrouwt?

'Vader, in Uw handen, ja, in Uwe handen leven en lot!' bad hij, klein en beschaamd.

En rustig over hen, die thuis waren, liep hij die avond de donkere weg naar zijn kwartier in de Brabantse stal.

G. SCHRIJVER.

Uit: *Vage figuren.*

Uitg.: Rotterd. Drukkerij 'Libertas'.

't Geuzenvendel op de thuismars.

Zij kwamen na jaren uit Brabant weerom
met vliegend vaandel en slaande trom,
en zagen de zon, bij het zinken,
op 't duin van hun vaderland blinken.

Zo rukken zij voort - 't is de zee, die hen trekt -
maar ginds, waar het gras hun gevallenen dekt,
is 't, of hun een ‘halt!’ wordt geboden,
en houden zij rust bij de doden.

‘Kom, sla hier de trommel en steek de trompet!
Maar langzaam en statig, als zij 't een gebed,
en treedt met ons vaandel naar voren;
zij zullen het Prinsenlied horen!’

Het lied van Aldegonde.

Zij zongen het, saâm om de heuvel geschaard,
met de hand aan de hoed, met de hand aan het zwaard,
en plechtig, ver in 't ronde
klonk het lied van Aldegonde.

Toen sprak nog de hopman een: ‘Broeders, goênacht!’
en 't vendel trok voort. Aan de kim, als een wacht,
verhieven Hollands duinen
in 't avondrood hun kruinen.

F.L. HEMKES.
Uit: *XL Gedichten.*
Uitg.: J.B. Wolters, Groningen-Den Haag.

Een nieu christelick liedt.

gemaect ter eeren des Doorluchtichsten Heeren, Heere Wilhelm Prince van Oraengien, Grave van Nassou, Patris Patria, mijne Forsten en Heere. Waervan de eerste Capitael letteren van elck veers, syner name metbrenggen. Na de wijse van Chartres.

Wilhelmus van Nassouwe
Ben ick van Duytschen bloet,
Den Vaderlant getrouwe
Blyf ik tot in den doet:
Een Prince van Oraengien
Ben ick vrij, onverveert,
Den Coninck van Hispaengien
Heb ick altijt gheeert.

In Godes vrees te leven
Heb ick altijt betracht,
Daerom ben ick verdreven
Om Landt om Luyd ghebracht:
Maer God sal mij regeren
Als een goet Instrument,
Dat ick zal wederkeeren
In mijnen Regiment.

Lydt u mijn Ondersaten
Die oprecht zijn van aert,
Godt sal u niet verlaten
Al zijt ghy nu beswaert:
Die vroom begheert te leven
Bidt Godt nacht ende dach,
Dat hy my cracht wil gheven
Dat ick u helpen mach.

Lyf en goet al te samen
Heb ick u niet verschoont,
Mijn Broeders hooch van Namen
Hebben u oock vertoont:
Graef Adolff is ghebleven
In Vrieslandt in den slaech,
Syn Siel int ewich Leven
Verwacht den Jongsten dach.

Edel en Hooch gheboren
Van Keyserlicken Stam:
Een Vorst des Rijcks vercoren
Als een vroom Christen man,
Voor Godes Woort ghepreesen
Heb ick vrij onversaecht,
Als een Helt sonder vreesen
Mijn Edel bloet ghewaecht.

Mijn Schilt ende betrouwen
Sijt ghy, o Godt mijn Heer,
Op u soo wil ick bouwen
Verlaet mij nimmermeer:
Dat ick doch vroom mach blijven
U dienaer taller stondt,
Die Tyranny verdrijven
Die my mijn hert doorwondt.

Van al die my beswaren,
End mijn Vervolghers zijn,
Mijn Godt wilt doch bewaren
Den trouwen dienaer dijn:
Dat sy my niet verrasschen
In haren boosen moet,
Haer handen niet en wasschen
In mijn onschuldich bloet.

Als David moeste vluchten
Voor Saul den Tyran:
Soo heb ick moeten suchten
Met menich Edelman:
Maer Godt heeft hem verheven
Verlost uit alder noot,
Een Coninckrijk ghegheven
In Israel seer groot.

Na tsuer sal ick ontfanghen
Van Godt mijn Heer dat soet,
Daer na so doet verlanghen
Mijn Vorstelick ghemoet,
Dat is dat ick mach sterven
Met eeren in dat Velt,
Een eewich Rijck verwerven
Als een ghetrouwe Helt.

Niets doet my meer erbarmen
In mijnen wederspoet,
Dan dat men siet verarmen
Des Conincks Land en goet,
Dat U de Spaengiaerts crencken
O Edel Neerlandt soet,
Als ick daer aen ghedencke
Mijn Edel hert dat bloet.

Als een Prins op gheseten
Met mijner Heyres cracht,
Van den Tyran vermeten
Heb ick den Slach verwacht,
Die by Maestricht begraven
Bevreesde mijn ghewelt,
Mijn Ruyters sach men draven,
Seer moedich door dat Velt.

Soo het den wille des Heeren
Op die tyt had gheweest,
Had ick gheern willen keeren
Van U dit swaer tempeest:
Maer de Heer van hier boven
Die alle dinck regeert.
Diemen altijd moet loven
En heeftet niet begheert.

Seer Prinslick was ghedreven
Mijn Princelick ghemoet,
Stantvastich is ghebleven
Mijn hert in teghenspoet,
Den Heer heb ick ghebeden
Van mijnes herten gront,
Dat hy mijn saeck wil reden,
Mijn onschult doen bekant.

Oorlof mijn arme Schapen
Die zijt in grooten noot,
U Herder sal niet slapen
Al zijt ghy nu verstroyt:
Tot Godt wilt U begheven,
Syn heylsaem Woort neemt aen,
Als vrome Christen leven
Tsal hier baest zijn ghedaen.

Voor Godt wil ick belijden
End zijner grooter Macht,
Dat ick tot gheenen tijden
Den Coninck heb veracht:
Dan dat ick Godt den Heere
Der hoochster Maiesteyt,
Heb moeten obedieren,
Inder gherechticheyt.